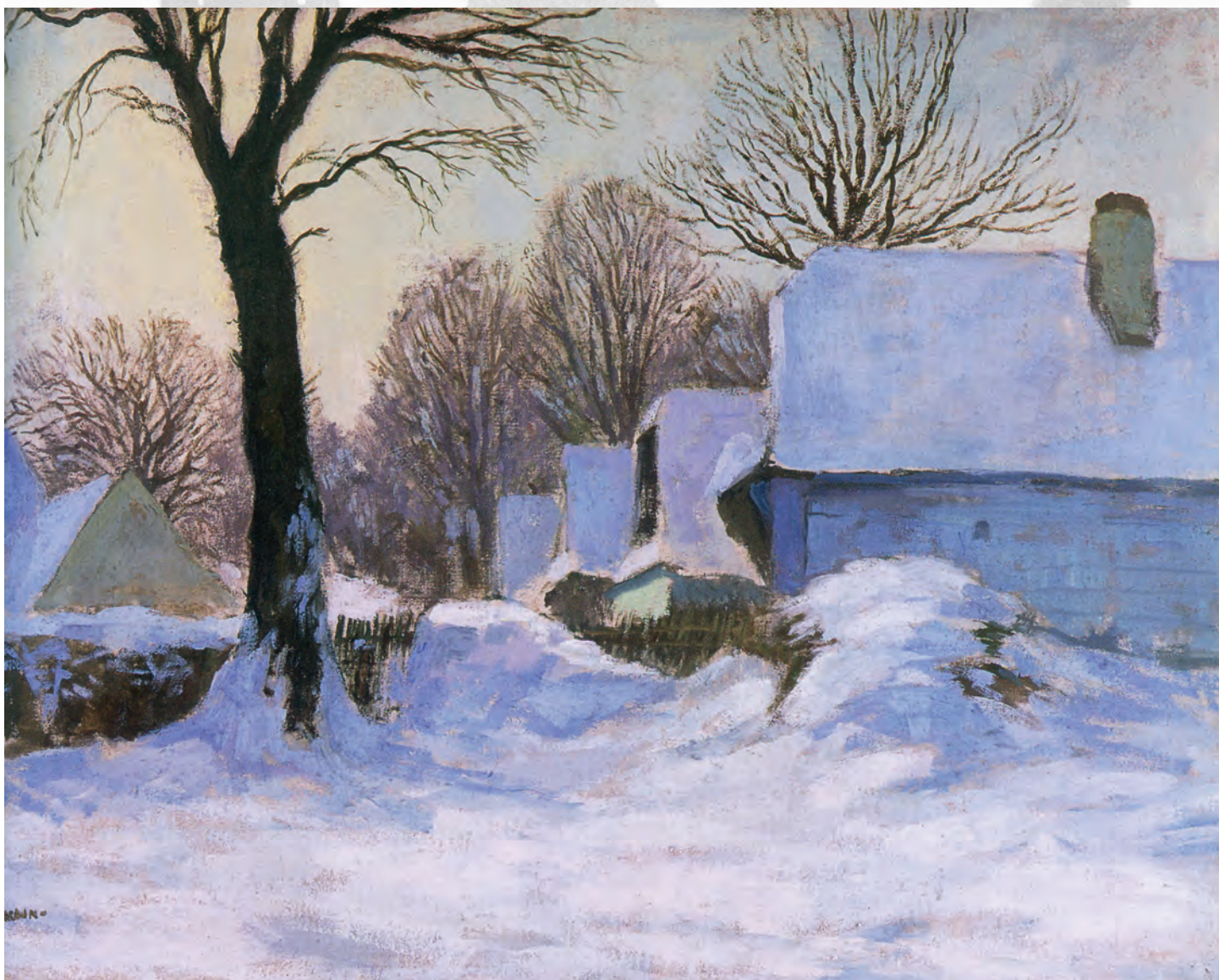

P. b. b.
Verlagsort: 1030 Wien
Plus.Zeitung 09Z038029P

KULTURNÍ KLUB

INFORMAČNÍ ČASOPIS
ČECHŮ A SLOVÁKŮ
V RAKOUSKU

11-12

listopad – prosinec

2019

39. ročník

Pondělní promítání filmů ve spolupráci s Českým centrem a Velvyslanectvím ČR
v kině **Velvyslanectví ČR, Penzinger StraÙe 11-13, 1140 Wien**
Informace: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku

Pondělí 13. 01. 2020 v 19:30

Tátova volha (Česko, 2018, 90 min., angl. podtitulky)

Režie: Jiří Vejdělek, scénář: Iva Jestřábová, Jiří Vejdělek, kamera: Vladimír Smutný, hudba: Jan P. Muchow

Hrají: Eliška Balzerová, Tatiana Dyková, Vilma Cibulková, Eva Holubová, Hana Maciuchová, Emília Vášáryová, Martin Myšička, Bolek Polívka, Jana Plodková, Václav Neužil ml., Dominika Frydrychová, Ivana Uhlířová, Milan Aulický, Eva Leinweberová, Hana Seidlová, Martin Sitta, Pavel Skřípal, Jan Holík, Antonín Hardt, Karina Rchichev, Marianna Chovanová

Obsah: Kostýmní výtvarnice Eva (Eliška Balzerová) nečekaně odvoděla. Ludvík se jí ani nestačil svěřit s tím, že kromě jejich dcery Terezy (Tatiana Dyková-Vilhelmová) má ještě stejně starého nemanželského syna. To alespoň naznačuje pečlivě ukrytá a náhodně objevená dětská kresba. Eva je rozhodnuta nečekané odhalení velkoryse ignorovat, ale Tereza, které se vlastní život sype pod rukama, se k přízraku nevlastního bratra upne. Společně s matkou se vydávají Ludvíkovým veteránem volha GAZ 21 po stopách jeho bývalých milenek a přátel...

Eliška Balzerová a Tatiana Dyková s „tátovou volhou“

Předběžné termíny promítání v roce 2020: vždy druhé pondělí v měsíci, tj. 13. 01., 10. 02., 09. 03., 11. 05., 08. 06., 14. 09., 12. 10., 09. 11., 14. 12.
Začátek přestavení, pokud není jinak uvedeno, vždy v 19:30, prosincová pohádka v 18:00.
Změna programu vyhrazena.

Kreuzherrenmusikschule
WIEN

**Karlsknaben
suchen Nachwuchs**

**Hast du Freude am Singen?
Dann bist du bei uns genau richtig!**

Nach einem kurzen Kennenlernen mit unserem Team, wirst Du gleich bei den Karlsknaben angemeldet.

Unsere Anforderungen:	Unsere Leistungen:
• Mindestalter: 9 Jahre • Höchstalter: 14 Jahre bzw. bis zum Stimmbruch • Sängerbische und chorische Erfahrung sowie Notenlesekenntnisse wären wünschenswert aber nicht zwingend vorausgesetzt.	• Vollkommen gratis • 2x wöchentliche Proben nur nachmittags • Regelmäßige Auftritte • Professionelle musikalische Ausbildung (auch in der Theorie) durch einen Volksschulkapellmeister der Wiener Sängerknaben • Musizieren auf hohem Niveau mit großen Werken alter Meister

Anmeldung jederzeit möglich

 Kreuzherrenmusikschule Wien
Kreuzherrengasse 1 / 1040 Wien
(hinter der Karlskirche)

Telefon: +43 664 621 68 84
+43 1 504 61 87

E-Mail: info@khms.at
Web: www.khms.at
 Kreuzherrenmusikschule-Wien

Kreuzherrenmusikschule
WIEN

**Suchen Sie professionellen
& bezahlbaren Musikunterricht im attraktiven
Ambiente für Ihre Kinder oder sich selbst?**

**Möchte Ihr Sohn im Knabenchor bei der Karlskirche
singen?**

Die Kreuzherrenmusikschule Wien bei der Karlskirche hat freie Plätze für das Schuljahr 2019/2020 in den Fächern:

- Elementares Musizieren
- Klavier, Orgel, Akkordeon
- Violine, Viola, Violoncello, Kontrabass
- Blockflöte, Querflöte, Klarinette, Saxophon, Oboe, Fagott, Trompete, Horn, Posaune, Bariton, Tuba
- Gitarre, Harfe
- Sologesang, Chorgesang ("Karlsknaben")
- Schlagzeug

Sie sind herzlich zum Besuch und einer kostenlosen Schnupperstunde eingeladen. Wir sind offen für alle!

 Kreuzherrenmusikschule Wien
Kreuzherrengasse 1 / 1040 Wien
(hinter der Karlskirche)

Telefon: +43 1 504 61 87
+43 664 621 68 84

E-Mail: info@khms.at
Web: www.khms.at
 Kreuzherrenmusikschule-Wien

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

v novém roce 2020 Vás opět můžeme pozvat na pravidelná promítání, každé druhé pondělí v měsíci, do kinosálu českého velvyslanectví, nadále ve spolupráci s Českým centrem a českým velvyslanectvím. Začátek představení je, pokud není předem jinak uvedeno, v 19:30 (pouze prosincová pohádka v 18:00), rezervace není možná, změna programu vyhrazena. Na leden připravujeme promítnutí snímku **Tátova volha** režiséra Jiřího Vejdělka.

O programech, které připravujeme, Vás budeme průběžně informovat v dalších číslech Kulturního klubu, nebo na naši domácí stránce www.kulturklub.at.

První dvojčíslo Kulturního klubu je v novém roce z časových důvodů plánováno k vydání na přelomu ledna a února.

* * *

V tomto čísle nacházíte přiloženy **složenky na zaplacení předplatného**:

– pro členy Kulturního klubu na rok 2020 – 35 EUR inkl. časopis;

– pro nečleny-abonenty časopisu 37 EUR.

Prosíme, abyste předplatné vyrovnali co nejdříve, pokud možno ihned, protože opakované zasílání složenek zvyšuje nejen naše náklady, ale znamená i zbytečné pracovní zatížení. Nezapomeňte, prosím, na složence označit, zda se jedná pouze o ABO, jinak bychom mohli mylně doufat, že se jedná o dar na tiskový fond.

* * *

Na závěr mi dovolu, tak jako každý rok, poděkovat týmu Kulturního klubu – výboru, redakci, redakčnímu kruhu – za jeho obětavou a bezplatnou práci a vyjádřit díky za podporu a trpělivost i jejich rodinným příslušníkům. Srdečné díky patří všem přispěvatelům a příznivcům Klubu, všem spřízněným institucím a spolům i Vám, čtenářům, za Vaši přízeň. Velice děkuji všem čtenářkám a čtenářům za různé podněty a příspěvky, které obohacují časopis Kulturní klub.

Jménem Kulturního klubu a také jménem svým Vám přeji pokojné a radostné Vánoce a šťastný a úspěšný nový rok 2020!

ing. Helena Baslerová

Obsah

Klub připravuje	2
Editorial – Obsah – Impressum	3
Kalendář: září – prosinec	4
Církevní kalendář	7
Kultura	8
Zajímavosti	36
Ekonomika	45
Správy zo Slovenska	60
Sokol & sport	67
Úvahy a postřehy	72
Z české a slovenské Vídně a okolí	74
Stalo se... ..	90
Informace	96
Inzerce	101
Příloha: Čtení na Vánoce	I-III
Křížovka	IV

KULTURNÍ KLUB. Informační časopis Čechů a Slováků v Rakousku

Majitel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku

Vydavatel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku (ing. Helena Basler),

Mohsgasse 30/9, 1030 Wien

Sazba: KLP – Koniasch Latin Press s. r. o., Praha & Jaroslav Bulíček, Praha

Tisk: Quatro print, a. s., Heršpická 6 (Moravská typografie), Brno

KULTURNÍ KLUB. Informationszeitschrift der Tschechen und Slowaken in Österreich

Medieninhaber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich

Herausgeber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich

(Ing. Helena Basler), Mohsgasse 30/9, 1030 Wien

Verlagsort: 1030 Wien

Hersteller und Herstellungsort: KLP – Koniasch Latin Press s. r. o., Praha &

Quatro print, a. s., Brno, Tschechische Republik

Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung und durch MZV ČR

Dotácia: Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí

Redakce: Mohsgasse 30/9, 1030 Wien,

mobil (od 10:00): 0043-0-664 97 33 764, fax: 0043-1-79 88 454

e-mail: info@kulturklub.at, www.kulturklub.at

Vedoucí redaktorka: ing. Helena Basler

Zástupkyně vedoucí redaktorky: Mag. dr. Marie Brandeis

Redakce: Mag. Pavlína Böhmová-Lössl, DI Gabriela Jakelic, Anna Křivanová

Technická redakce: Ing. Kurt Mattola, Mag. Richard Basler

Redakční kruh: Jan Brabenec, doc. dr. Martin Franc, Eva Kalinová, Michaela Kováčiková, dr. Marta Marková, Mag. Daniela Makový Nedas, Mag. Andrea Ozábalová, dr. Kweta Ozábalová, P. dr. Jiří Šindelář CSsR, DI Tomislav Vašíček, doc. JUDr. Marián Velický, CSc., ing. Jiří Zajíček, ThLic. Petr Žaloudek

Fotografové: Mag. Richard Basler, Kurt Mattola, Mag. Eva Zemanová

Distribuce: Quatro print, a. s., Heršpická 6 (Moravská typografie), Brno

VÝSTAVY, FESTIVALY, KURZY

passim Brno – předměstí Vídně (Stálá expozice umění 19. století v Moravské galerii v Brně)

7. července roku 1839 byl zahájen provoz na železniční trati Vídeň – Brno, což byl významný historický milník, který vedl k hospodářskému i kulturnímu propojení obou měst. První část nové expozice přibližuje na časovém půdorysu »dlouhého« 19. století (1789-1914) umělecké vazby mezi moravskou a rakouskou metropolí. Jádrem expozice *Brno – předměstí Vídně* je rozděleno do čtyř tematických okruhů: biedermeier, historismus, folklorismus a secesní umění. K vidění je například obraz *Jízda králů* od Jožky Uprky, paraván namalovaný Alfonsem Muchou, socha *Čert a Káča* od Ladislava Šalouna, židle Adolfa Loose nebo nábytek Josefa Hoffmanna. Ve speciálně koncipovaném grafickém kabinetu jsou k vidění zásadní kresby Ego Schieleho a Gustava Klimta.

Součástí nové expozice je také relaxační zóna s multi-mediální interaktivní hrou *Dobrodružství sběratele umění*, která vás seznámí s atmosférou Vídně konce 19. století i s osobnostmi, které tam tehdy žily.

Místodržitelství palác, Moravské nám. 1a, Brno
Otevřeno denně kromě pondělí a úterý
od 10:00 do 18:00, ve čtvrtek do 19:00

bis 19. 01. 2020 Johanna KANDL: *Material. Womit gemalt wird und warum*

Die international anerkannte Künstlerin Johanna Kandl (AT) widmet sich in ihrer großen Ausstellung im Belvedere dem Thema der Malmaterialien. Ohne Pigmente aus den Mineralien wären viele Farben, die wir bei Kunstwerken in Galerien und Museen bewundern, nicht möglich. Gerade die Tatsache, dass die Slowakei über ein großes Reichum an Bodenschätzen verfügt, war dies für die Künstlerin der Anstoß zur intensiven Auseinandersetzung mit dem Thema Bergbau. Neben vielen Archivmaterialien aus Museum in Kremnica und einer umfangreichen Mineraliensammlung von Doc. Stanislav Jelen (UMB, Banská Bystrica) werden auch passende Kunstwerke zu Minenarbeiten und Kupferbearbeitung von Gejza Angyal (SK) und Dominik Skutezky (SK) präsentiert. Zum ersten Mal sind auch zeitgenössische slowakische Maler im Belvedere vertreten und zwar Marek Ormandík (SK) und David Javorský (SK). Ihre Selbstporträts werden neben einer prominenten Nachbarschaft von wichtigsten Namen der Kunstgeschichte beim Eingang in die Orangerie, für die künstlerische Atmosphäre sorgen. Beide verbindet zusätzlich mit den wichtigsten Städten des Bergbaus in der Slowakei auch ihre Herkunft. Javorský kommt aus Banská Bystrica, dem Zentrum für Kupferhandel im mittelalterlichen und neuzeitlichen Europa, Ormandík kommt aus Kremnica, der Goldstadt schlechthin, mit der am längsten tätigen Münzprägestätte überhaupt.

Mehr Informationen unter www.beldere.at.

Orangerie, Unteres Belvedere, Rennweg 6, 1030 Wien

do 24. 01. Katarina VÁVROVÁ: *Der Weg ins Licht*

K výstavě promluví Carmen Kováčová.

Slovenský inštitút, Wipplingerstrasse 24-26, 1010 Wien

do 26. 01. Mozart: *Reisender in Europa*

Mozarthaus Vienna, Domgasse 5, 1010 Wien

do 10. 02. *Alles tanzt. Kosmos Wiener Tanzmoderne*
Výstava představuje evropský moderní, výrazový tanec třicátých let a jeho protagonistky, významné tanečnice a choreografky – Grete Wiesenthal, Gertrud Bodenwieser a Rosalii Chladek.

Rosalie Chladek (21. 5. 1905, Brno – 3. 7. 1995, Vídeň) byla tanečnice, taneční pedagožka a choreografka. V letech 1924-1928, 1932, 1935-1936 a 1942-1943 byla členkou brněnského Německého divadla.

Theatermuseum, Wien 1010, Lobkowitzplatz 2

ALBERTINA

www.albertina.at

Munch Chagall Picasso. Die Sammlung Batliner

do 06. 01. Albrecht DÜRER

do 19. 01. Arnulf RAINER. Eine Hommage

do 26. 01. A Passion for Drawing. Die Sammlung Guerlain aus dem Centre Pompidou Paris

KUNSTHISTORISCHES MUSEUM

10:00-18:00, Do 10:00-21:00

Maria-Theresien-Platz, 1010 Wien

www.khm.at

do 06. 01. Jan van Eyck

do 19. 01. Caravaggio & Bernini (Das Barockspektakel voll Dramatik und Leidenschaft)

do 19. 01. Klaus MOSETTIG: The David Plates

MUZEUM LEOPOLD

www.leopoldmuseum.org

do 20. 01. Richard GERSTL: Inspiration – Vermächtnis

Do 20. 04. Deutscher Expressionismus. Die Sammlungen Braglia und Jochenning

BELVEDERE

www.belvedere.at

BELVEDERE 21

do 12. 01. 2020 Josef BAUER: Demonstration

Bauer gehört zu den wesentlichen Protagonisten der konzeptuellen Kunst in Österreich seit den 1960er-Jahren. Im Umkreis der Wiener Gruppe mit den Poeten Gerhard Rühm, Friedrich Achleitner und Oswald Wiener entwickelt er eine – im wahrsten Sinne des Wortes – skulpturale Sprache, die Körper und Objekte zueinander in Beziehung setzt. Der oberösterreichische Konzeptkünstler bezeichnet einige Arbeiten als „taktile Poesien“. Seine Installationen, Gemälde, Objekte und Performancefotos kreisen stets um die Frage, was mit Kunst wie artikuliert werden kann. Es geht Bauer darum, Text, Bild und Schrift zu einer gemeinsamen Sprache zusammenzuführen. Kunst und Ausstellen bilden für ihn eine Einheit, eine „Sprache im Raum“. Dafür arbeitet der Künstler mit Suggestion und stellt stets neue Querverbindungen her, um die Inhalte aktuell zu halten. Die Doppelbedeutung des Ausstellungstitels *Demonstration* verweist zum einen auf die Geste des Präsentierens, zum anderen auf den Ausdruck politischen Protests – zwei Themen, die in Bauers Werk wesentliche Rollen spielen.

Kuratiert von Harald KREJCI.

do 12. 01. Henrike NAUMANN: Das Reich

do 13. 04. Eva GRUBINGER: Malady of the Infinite

UNTERES BELVEDERE

do 19. 01. 2020 **Johanna KANDL. Material. Womit gemalt wird und warum**

do 19. 01. **Wolfgang PAALEN (1905–59). Der österreichische Surrealist in Paris und Mexiko**

OBERES BELVEDERE

do 06. 01. **Josef Ignaz MILDORFER. Rebell des Barock**

do 09. 02. **Walter PICHLER. Alte Figur**

KUNSTHALLE WIEN MQ

Öffnungszeiten: Di-So 11:00-19:00, Do: 11-21:00 Uhr

do 26. 01. **Time Is Thirsty**

do 26. 01. **Preis der Kunsthalles Wien 2019**

do 02. 02. **Andreas FOGARASI: Nine Buildings, Striped**

BA KUNSTFORUM

Öffnungszeiten: tägl. 10:00-19:00, Fr 10-20:00 Uhr

do 12. 01. **Pierre BONNARD: Die Farbe der Erinnerung**

Im Herbst und Winter 2019/20 zeigt das Bank Austria Kunstforum Wien das Werk des Postimpressionisten Pierre Bonnard (1867-1947) – die erste, diesem geheimnisvollen Maler gewidmete Retrospektive in Österreich. Die Ausstellung konzentriert sich auf Bonnards reifes Werk, das nach seinem ersten Besuch an der Côte d'Azur 1909 und der tiefgreifenden Erfahrung des Mittelmeerlichts einsetzt. Jetzt verändert sich die Palette Bonnards, der bis dahin vornehmlich in Paris und Mittelfrankreich lebte, und die starken leuchtenden Farben des Südens beginnen sein Werk zu bestimmen – und charakterisieren es bis in sein Spätwerk.

STÄLÉ VÝSTAVY

Restituta – Glaube gegen NS-Gewalt

Hartmannngasse 7, 1050 Wien

<http://pzfb.at/gedenken>, www.restituta.at

První středa v měsíci 14:00-17:00

DOMMUSEUM AM STEPHANSPLATZ

Mi – So 10:00-18:00, Do bis 20:00

Stephansplatz 6, 1010 Wien

JEDNOTLIVÉ AKCE

09. 12. 18:00 **FILM: Mimi & Líza: Záhada vánočního světla** (Slovensko/Česko, animovaný/rodinný/povídkový, 2018, 65 min, pouze česká verze)

Režie: Ivana Šebestová, Katarína Kerekesová

Mimi a Líza jsou nevěšdní kamarádky. Jedna má oči stále zavřené a druhá je má otevřené dokořán. Ale obě se umí dívat a společně vidět. Protože svět se dá vidět i rukama i ušima, jen to zkusit... Pásmo krátkých animovaných filmů pro malé děti a jejich rodiče o neobyčejném přátelství dvou malých holčiček.

Kinosál Velvyslanectví ČR, Penzinger StraÙe 11-13, 1140 Wien, KK, ČcV

10. 12. 18:00 **SLAVNOSTNÍ AKT: 30 Jahre Fall des Eisernen Vorhangs und Marsch der Freiheit von Bratislava nach Haiburg**

Za přítomnosti slovenské prezidentky Zuzany Čaputové a rakouského prezidenta Alexandra Van der Bellen Kulturfabrik Hainburg, Kulturplatz Slovenské velvyslanectví, na pozvání

10. 12. 18:30 **KŘEST KNIHY: Otokar Březina: Tajemné dálky**

Ondřej Cikán prezentuje svůj obsahově i formálně věrný překlad sbírky *Tajemné dálky* Otokara Březiny, jejíž mystické a vášnivé verše vynikají extrémně zhuštěnou obrazovostí.

Vídeňské nakladatelství Kētos je zaměřeno na překlady z češtiny do němčiny. Vybírá si poetické a dobrodružné lahůdky, které jsou výjimečné a inspirující, ať už patří k současné české literatuře, nebo k jejím základům. Čtení na sebe tematicky navazují. Po dubnové prezentaci *Krvavého románu* Josefa Váchala následuje křest překladu sbírky *Tajemné dálky* Otokara Březiny, jež Váchal uctíval. Řada bude pokračovat od roku 2020 třemi až čtyřmi akcemi ročně.

Tschechisches Zentrum Wien, Herrengasse 17, 1010 Wien

11. 12. 18:30 **VERNISÁŽ: Katarína Vávrová: Der Weg ins Licht**

K výstavě promluví Carmen Kováčová.

Slovenský Inštitút, Wipplingerstrasse 24-26, 1010 Wien

12. 12. 18:00 **ZÁDUŠNÍ MŠE SVATÁ za Jana Nepomuka hraběte Harracha** u příležitosti 110. výročí úmrtí ve Vídni

Účinkuje Lumír.

Kostel Nejsvětějšího Vykupitele, Rennweg 63, Wien 3 Jednota sv. Metoděje

14. 12. 15:00 **Společná oslava Českého srdce – odborů II, XII, XVII a XX**

Hraje ADRIA – tamburášský spolek.

Slovanská beseda, Drachengasse 3, Wien 1

14. 12. 18:00 **Adventné posedenie pri punči**

Rakúsko-slovenský kultúrny spolk

15. 12. 15:00 **Vánoční odpoledne s tombolou**

Slovanská beseda, Drachengasse 3, Wien 1

České srdce a Sokol III/XI

18. 12. 18:30 **Weihnachts-Get-To-Gether**

Účinkuje folklórní soubor Rozmarín.

Slovenský inštitút, Wipplingerstrasse 24-26, 1010 Wien

21. 12. 19:00 **Vánoční oslava**

VII. odbor jednoty sv. Metoděje

2020

12. 01. 10:00 **Svaté přijímání členů a přátel spolku**

Český kostel, Rennweg 63, 1030 Wien

VII. odbor jednoty sv. Metoděje

13. 01. 19:30 **FILM: Tátova volha** (Česko, 2018, 90 min., angl. titulky)

Režie: Jiří Vejdělek

Scénář: Iva Jestřábová, Jiří Vejdělek

Kinosál velvyslanectví ČR, Penzinger Straße 11-13, 1140 Wien, KK, ČCV

18. 01. 19:00 Masopustní zábava

Schützengasse 30, Wien 3

Vyhrávají Černí baroni.

VII. odbor jednoty sv. Metoděje

30. 01. 19:00 OPERA: Antonín Dvořák: Rusalka

Dir. Tomáš Hanus, režie: Sven-Eric Bechtolf, zpívají: Piotr Beczala, Olga Bezsmertna, Elena Zhidkova, Monika Bohinac, Jongmin Park

Wiener Staatsoper

02. 02. 19:00 OPERA: Antonín Dvořák: Rusalka

Dir. Tomáš Hanus, režie: Sven-Eric Bechtolf, zpívají: Piotr Beczala, Olga Bezsmertna, Elena Zhidkova, Monika Bohinac, Jongmin Park

Wiener Staatsoper

04. 02. 19:00 OPERA: Antonín Dvořák: Rusalka

Dir. Tomáš Hanus, režie: Sven-Eric Bechtolf, zpívají: Piotr Beczala, Olga Bezsmertna, Elena Zhidkova, Monika Bohinac, Jongmin Park

Wiener Staatsoper

15. 02. 20:00 Maškarní ples

Tělocvična Steingasse 7, Wien 17

Vlastenecká omladina a Sokol XVI/XVIII

16. 02. 15:00-18:00 Župní dětský maškarní ples

Tělocvična Steingasse 7, Wien 17

Sokolská župa Rakouská

29. 02. 21:00 Reprezentační a maturitní ples české a slovenské větve v Rakousku

Parkhotel Schönbrunn

Hietzinger Hauptstr. 10-20, 1130 Wien

KONCERTY

Wiener Konzerthaus, Lotringerstrasse 20, 1030 Wien

Tel.: +43 1 5125550

www.konzerthaus.at

INFORMACE

Podrobnosti a další programy naleznete v oddílech: *Sokol & sport, Z české a slovenské Vídně a okolí a Oznámení.*

POKRAČOVÁNÍ PROGRAMU PODPORY ČESKÉHO KULTURNÍHO DĚDICTVÍ V ZAHRAŇÍ

Více k danému tématu naleznete na webu Velvyslanectví ČR ve Vídni: <https://1url.cz/LMqbC>

THEATER ARCHE

Na místě Theater Brett se od 1. ledna 2019 nachází **Theater Arche** pod vedením Jakuba Kavína, staršího syna Ludvíka Kavína.

Theater Brett – Compagnie Brettschneider ovšem nezanikl, ale existuje jako spolek, zabývající se divadlem a kulturou všeobecněji. Vede jej Ludvík Kavín spolu s mladším synem Lukášem. Veškeré adresy (pošta, e-mail, telefon) zůstávají zachovány.

ČESKÉ OZVĚNY / SLOVENSKÉ OZVĚNY

Der ORF bietet im 25-minütigen Magazin mit dem Titel *České ozvěny / Slovenské ozvěny* Beiträge in Tschechisch und Slowakisch. *Ozvěny / Ozveny* wird **sechsmal im Jahr jeden zweiten Sonntag in den Monaten Februar, April, Juni, August, Oktober, Dezember um 13:05 Uhr in ORF2 Wien** gesendet.

SETKÁNÍ ČESKÝCH A SLOVENSKÝCH MAMINEK S DĚTMI

Pravidelně **každou středu v 15:00** v prostorách českého kostela na Rennwegu 63, 1030 Wien.

Jednota sv. Metoděje

DŮLEŽITÉ KONTAKTNÍ ADRESY:

ČESKÉ CENTRUM:

Herrengasse 17, 1010 Wien

tel.: 535 23 60

e-mail: ccwien@czech.cz

www.tschechischeszentrum.at

<http://wien.czechcentres.cz/cs/>

Více informací k jednotlivým akcím viz na webu ČC Vídeň

RAKÚSKO-SLOVENSKÝ KULTÚRNY SPOLOK a SLOVENSKÝ ŠKOLSKÝ SPOLOK SOVA

www.slovaci.at

e-mail: rsks@slovaci.at, sova@slovaci.at

Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien

tel.: +43 1 596 13 15, fax: +43 1 595 57 99

sekretariát: Ut 9:00-10:30, Št 18:00-19:30

Prehľad našich podujatí:

<http://www.slovaci.at/program.html>

SLOWAKISCHER SCHULVEREIN / SLOVENSKÝ ŠKOLSKÝ SPOLOK SOVA

www.slovaci.at/sova, e-mail: sova@slovaci.at

Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien

tel.: 596 13 15, fax: 595 57 99

Prehľad našich podujatí:

<http://www.slovaci.at/program.html>

SLOVENSKÝ INŠTITÚT

www.mzv.sk/sivieden, e-mail: si.wien@gmx.at

Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien

tel./fax: +43 1 535 40 57

Für alle Veranstaltungen SI ist eine Anmeldung unter si.wien@gmx.at erforderlich

Upozorňujeme, že i přes veškerou naši snahu a kontrolu kalendária může dojít u oznámených programů ke změně jejich data, resp. náplně. Bohužel, i když se tuto skutečnost dozvíme (ale někdy ani nedozvíme), nemáme již možnost provést jakoukoliv opravu. Změna programu vyhrazena.

Články podepsané autory nebo opatřené značkou nemusejí být vždy shodné s názorem redakce. Redakce neodpovídá za obsah čtenářských dopisů. Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Redakce si vyhrazuje právo krátit a upravovat zaslané články po stránce gramatické i stylistické.

KONTAKTY – PŮSOBIŠTĚ	
Duchovní správce:	P. MMag. Peter Fiala O.Cr. Tel.: +43 699 1265 9399, e-mail: peter.fiala@katholischekirche.at
Kancelář:	Salvatorgasse 12, 1010 Wien Mag. Miroslava Cinkova Tel.: +43 1 533 95 94 DW 214 F: DW 9214 E-mail: miroslava.cinkova@katholischekirche.at
Chrám Panny Marie na Nábřeží:	Passauer Platz 1, 1010 Wien
Kostel Nejsvětějšího Vykupitele:	Rennweg 63, 1030 Wien
Klemens Maria Hofbauer klub:	Seitzergasse 5, 4. patro, 1010 Wien

POŘAD PRAVIDELNÝCH BOHOSLUŽEB A PROGRAM V ROCE 2019

NEDĚLE	08:30	mše sv., chrám Panny Marie na Nábřeží, Passauer Platz 1, 1010 Wien
	09:30-12:00	setkání, Klemens Maria Hofbauer klub, Seitzergasse 5, 4. patro, 1010 Wien
	10:00	mše sv., kostel Nejsvětějšího Vykupitele, Rennweg 63, 1030 Wien
		každá 2. neděle v měsíci v 10:00 příprava dětí na 1. sv. přijímání
		každá 4. neděle v měsíci v 10:00 mše sv. s tematickou promluvou
		(1. a 3. neděle v měsíci slouží mše sv. P. Ludwik Pociask)
STŘEDA	09:00-12:00	návštěvní hodiny, klášter redemptoristů, Passauer Platz 1, 1010 Wien
	13:00-14:00	návštěvní hodiny liché týdny, Obecná škola Komenský, Sebastianplatz 3, 1030 Wien
	14:00-15:00	návštěvní hodiny sudé týdny, Gymnázium Komenský, Schützengasse 31, 1030 Wien
	16:00-18:00	návštěvní hodiny, klášter redemptoristů, Passauer Platz 1, 1010 Wien
	17:50	růženec, chrám Panny Marie na Nábřeží, Passauer Platz 1, 1010 Wien
	18:30	mše sv., chrám Panny Marie na Nábřeží, Passauer Platz 1, 1010 Wien
	19:15-20:30	Biblický kroužek, klášter redemptoristů, Passauer Platz 1, 1010 Wien
	19:15-22:15	Studentský pěvecký sbor a studentský klub, Passauer Platz 1, 1010 Wien
PÁTEK	14:00-15:00	návštěvní hodiny, kostel Nejsvětějšího Vykupitele, Rennweg 63, 1030 Wien
	15:00	mše sv., kostel Nejsvětějšího Vykupitele, Rennweg 63, 1030 Wien
SOBOTA 1. v měsíci	16:00	příprava na biřmování, klášter redemptoristů, Passauer Platz 1, 1010 Wien
	18:00	mše sv., chrám Panny Marie na Nábřeží, Passauer Platz 1, 1010 Wien

Páter MMag. Peter Fiala O.Cr.

Česká komunita ve Vídni má nového duchovního správce. Dne 1. července 2019 jím byl jmenován P. MMag. Peter Fiala O.Cr.

Páter Ing. Mgr. Václav Sládek O.Cr

Dalším novým duchovním správcem české farnosti je od 01. 09. 2019 P. Ing. Mgr. Václav Sládek O.Cr. Bude působit především na Rennwegu, ale budeme se s ním setkávat také v kostele Maria am Gestade.

Kontakt: +43 670 40 88 255

Koncert ENSEMBLE VERSUS & CAPELLA ORNAMENTATA

V sobotu 19. října 2019 jsme v kostele Maria am Gestade spolupořádali vystoupení sborů ENSEMBLE VERSUS- & CAPELLA ORNAMENTATA. Vystoupení bylo úchvatné a přeplněný kostel při interpretaci „sotva dýchal“. „Takový úspěch jsme opravdu nečekali“, svěřil se Jiří K. Kroupa, předseda spolupořádající Nadace pro dějiny kultury ve střední Evropě z Prahy, a usmál se. Nám nezbyvá než se těšit na příště...

Na přední straně obálky:

Gustav MACOUN: Zasněžená venkovská stavení, ca. 1920

Gustav Macoun (18. 12. 1892 – 7. 10. 1934) – český malíř, jehož odkaz je úzce spjat s krajinou Českomoravské vysočiny. Výtvarně je dědicem Slavíčkovým.

Na zadní straně obálky:

Josef ISTLER: Obraz, 1965

Josef Istler (13. 11. 1919 – 19. 6. 2000) – jeden z nejvýznamnějších českých malířů hlásících se k surrealismu. Koncem třicátých let 20. století soukromě studoval v Jugoslávii malbu u německého malíře Waltra Höffnera. Počátkem čtyřicátých let ovlivnilo jeho tvorbu setkání s dvěma významnými osobnostmi českého surrealismu, s K. Teigem a Toyen. Byl zakládajícím členem Skupiny Ra.

VÝTVARNÉ UMĚNÍ

Výstava výtvarníka Petra Síse

Petr Sís patří k světově uznávaným autorům. Je tvůrcem knih pro děti, působí jako ilustrátor, grafik i autor animovaných filmů. V šedesátých letech vystupoval v Československu jako beatový DJ a doprovázel i v Čechách slavnou americkou kapelu Beach Boys na sérii koncertů. Dělal rozhovory se slavnými Beatles a Rolling Stones. Po odchodu do USA se však věnoval už jen výtvarné tvorbě.

Petr Sís

Výstava nazvaná *O létání a jiných snech*, která je v pražském Centru současného umění DOX, prezentuje ilustrace z jeho pěti autorských knih. Celý výstavní prostor je řešený tak, aby měl návštěvník pocit, že vstoupil do pohádkové a snové říše *Malého prince*.

Úvodní část expozice věnoval autor ptačímu společenství a jeho králi, který je má dovést ke svobodě. Jde o alegorii, která symbolicky ukazuje, jak by to mělo fungovat mezi lidmi. Proto malíř pro tuto výstavu vytvořil na zeď v úvodním sále jakýsi komiks. Na pěti figurách ukázal, jak se lidská bytost postupnými kroky metamorfozuje v ptáka dudka. Připomíná to staré indiánské legendy o mytickém ptačím muži a hromoptáku. Prastaré národy věřily, že tímto způsobem může člověk přesáhnout náš svět a vzlétnout do jiných dimenzí.

Možná proto kurátoři společně s autorem zavěsili do prostoru velké makety ptáků, aby vrhaly svůj stín na podlahu. Člověk má pak dojem, že nad ním letí velké hejno a on kráčí směrem k tajemné narudlé měsíční krajině. Velmi působivý je černobílý obraz, na němž ptačí národ naslouchá pod siluetou Hradčan svému králi. Jenže je to jen maňásek, kterého ovládá z temného podzemí myší dírou mlsný kocour. Je to silná alegorie promarněné šance po listopadu 1989.

To, co k tomu vedlo, vyobrazil autor na monumentálním díle, které se rozprostírá po celé stěně. Připomíná fresku v renesančních chrámech. I na ní jsou namalována božstva, ovšem ne ta klasická, ale komunistická. V obrovské rudé bublině se skví Lenin, Stalin, Chruščov a Brežněv. Na obloze létá Lajka a Gagarin, dole maširuje lid. Pod tímto obrovským jhem se krčí malý pionýr v rudém šátku. Nápis Byl to čas vymývání mozků, pak celé dílo korunuje.

Tapisérie *Letící muž*, která vznikla jako pocta prezidentu Havlovi, však dává jistou naději. Naději, že člověk může přece jen dosáhnout určité svobody. Musí však k tomu mít předpoklady, které ho tam mohou donést.

Nebo ji snad lze nalézt v křivolakých uličkách magické Prahy? Sís město ukazuje jako místo alchymistů, Golema a Franze Kafky, namodralý labyrint křivolakých uliček, ve kterých se zjevují stíny koček a siluety přízraků.

Svobodu je možné hledat i na křídlech Exupéryho aeroplánu. Společně s ním a prostřednictvím výtvarnickových obrazů se lze dotknout oblohy a vyrovnat se na chvíli volnosti ptáků.

Člověk musí neustále překonávat nějaké hranice, navíc je vždy zodpovědný za to, co k sobě připoutal, a to ho táhne dolů. Svobodný je pouze v okamžiku, kdy sní, a obrazy Petra Síse mu jeho sny zhmotňují.

Výstavu Petra Síse je možné navštívit v pražském Centru současného umění DOX do 20. ledna příštího roku.

(mk)

Výstava Jaroslava Verise

V pražské galerii Arthouse Hejtmánek si mohli zájemci před nedávnem prohlédnout tvorbu neprávem polozapomenutého malíře Jaroslava Verise (1900-1983). S jeho díly se dá dnes v Čechách setkat spíše na aukcích, občas i na souborných výstavách.

Pokud tam však člověk vnímá jen pár jeho děl, unikne mu komplexní pohled na tvorbu tohoto zvláštního tvůrce. Kdo měl možnost vidět tuto retrospektivně pojatou výstavu, musel se zatajeným dechem sledovat, jaký výtvarný a stylový rozptyl Veris měl. Jako by vedle sebe viseli Modigliani, Filla, Liesler, Picasso nebo Kupecký.

Malíř studoval mimo jiné u Jana Preisslera, proto jsou jeho začátky spjaty s výtvarným stylem přelomu 19. a 20. století. Zaujal ho symbolismus a romantismus. To je patrné především v krajinomalbě. Ve dvacátých letech malíř zaujal portrét téměř barokní vizuality. Takový je třeba *Portrét dámy* z roku 1925. Kráska s tváří zahalenou zlatavým šerosvitem vypadá, jako by ji namaloval nějaký španělský či holandský mistr 17. století, zatímco portréty ze třicátých let jsou už ve znamení strohého akademismu. Olej *TGM* (1931) zobrazuje prezidenta Masaryka důstojně sedícího v křesle jako monarchu.

Po etapě realismu a symbolismu ve čtyřicátých letech se najednou umělec naprosto stylově proměnil – získal si ho fantaskní svět surrealismu. *Marnost* (1949) ukazuje nahé ženské tělo, jehož hlavu překrývá nařasený plášť, který vyrůstá z jakéhosi skalního útvaru. Temná vodní hlšina v pozadí symbolizuje nekonečno.

Hold ženské kráse vzdal Veris nejen v surrealistických dílech, kresby žen ze třicátých let připomínají pařížské pornografické momentky z doby, kdy byla ještě fotografie v úplných začátcích. Dámy v drahých róbách nabízejí své odhalené vnady jako noblesní kurtizány z doby Toulouse-Lautreca.

V padesátých a šedesátých letech se najednou tvůrce odklonil od klasické figurativní tvorby k abstrakci a kubis-

mu. Zároveň však stále objevuje krásu ženské oduševnělé tváře v portrétech dívek. Všechny mají modiglianovské labutí šíje a mandlové oči. Připomínají smutné a ušlechtilé laně.

To však není zdaleka všechno. Jaroslav Veris zvládl i řezbu z lipového dřeva a vytvářel originální skulptury, návrhy divadelních kostýmů a divadelní scénografie, mimo jiné pro Divadlo Oldřicha Nového. Jeho umělecký i stylový rozptyl byl opravdu široký.

(mk)

Socha Tomáše Garrigua Masaryka

Po jednadvaceti letech se na brněnské výstaviště vrátila socha Tomáše Garrigua Masaryka z dílny sochaře Otakara Španiela. Poprvé tam v podobě sádrového modelu stála při otevření areálu výstaviště v roce 1928. Současná socha začala vznikat loni na 60. Mezinárodním strojírenském veletrhu. Španielova socha je nejcitovanější sochu prvního československého prezidenta. Posloužila jako model pro sochu umístěnou na Hradčanském náměstí v Praze, její odlietek v nadživotní velikosti stojí v Mexico City a další kopie je umístěna ve Washingtonu. Model umístěný v Národním muzeu se stal podkladem pro 3D sken, na jehož základě hlíněný model sochy vytvořil přímo na loňském strojírenském veletrhu robot. „Poté bylo potřeba sochu dokončit. Sochař Ladislav Jezbera nejen zapravil jemné linie od frézky, ale vtiskl soše i lehký autorský otisk, proto je jejím spoluautorem,“ uvedl mluvčí brněnských veletrhu.

Slovanská epopej by mohla být vystavena v Moravském Krumlově v létě 2020

Starosta Moravského Krumlova na Znojemsku Tomáš Třetina (TOP 09) vítá rozhodnutí pražských radních o zapůjčení *Slovanské epopeje* od Alfonse Muchy na moravskokrumslovský zámek. Třetina ČTK řekl, že pokud rozhodnutí radních potvrdí zastupitelé hlavního města, Krumlov cyklus vystaví od června nebo července příštího roku.

Cyklus dvaceti obrazů byl původně v Moravském Krumlově vystaven zhruba padesát let. *Slovanská epopej* by mohla být v zámku nejméně pět let do doby, než Praha vybuduje pro cyklus obrazů vlastní budovu. „Jsem samozřejmě rád, protože *Slovanská epopej* do Moravského Krumlova patří a my ji s pokorou vystavíme a zpřístupníme návštěvníkům v podmínkách, které si zaslouží,“ uvedl Třetina.

Cyklus obrazů tvoří dvacet velkých pláten, která Mucha maloval od roku 1910 dalších osmnáct let, a věnoval je Praze, ovšem pod podmínkou, že pro ni postaví výstavní sál. Od roku 2010 je epopej kulturní památkou. Obrazy jsou nyní v depozitáři Galerie hlavního města. Obrazy byly v Krumlově vystaveny v letech 1963-2011, poté je tehdejší vedení hlavního města dalo odvézt do Prahy.

Kunsthalle Praha bude spravovat léta budovanou sbírku Zemanových

Vznikající instituce Kunsthalle Praha převzala v září do správy sbírku manželů Zemanových. Umělecká kolekce, kterou manželé léta budovali a chtěli ji původně věnovat Ústeckému kraji, zahrnuje i díla Emila Filly, Jana Zrzavé-

ho či Františka Kupky. Soubor více než 800 exponátů patří mezi nejvýznamnější privátní sbírky v Česku po roce 1989. Kunsthalle Praha slibuje sbírku studovat a zpřístupnit veřejnosti. ČTK to za zakladatele Kunsthalle řekla Nikola Lörinczová. Umělecká hodnota sbírky je nevyčísitelná, finanční hodnota se odhaduje na 750 miliónů Kč.

Eva Kunstová spolu se svým zesnulým manželem Petrem Zemanem vytvořili v uplynulých čtyřiceti letech sbírku českého moderního a současného umění. Díky osobním vztahům s umělci se jim podařilo získat i některá velmi vzácná díla českých autorů zejména z druhé poloviny 20. století. Vedle moderního, poválečného a současného českého umění sbírali manželé Zemanovi také domorodé umění z různých oblastí afrického kontinentu a lidové umění z Nepálu i vybraných evropských regionů.

Pražská AVU slaví výročí plány na své rozšíření

S kompletní personální obměnou vyučujících, desítkami miliónů z evropských fondů, pracemi na energetických úsporách provozu i obnově budov slaví pražská Akademie výtvarných umění 220 let od svého založení. Rektor školy Tomáš Vaněk, který loni zahájil svůj druhý čtyřletý mandát, v rozhovoru s ČTK řekl, že by rád během roku připravil podklady pro jednání s ministerstvem ohledně stavby další budovy pro školu.

Do konce roku bude zrekonstruovaná budova Školy architektury hned vedle hlavní budovy AVU. Postavili ji Josef Gočár s Janem Kotěrou a její oprava se dlouho odkládala. Z druhé strany hlavní budovy pak je dnes parkoviště. S tímto pozemkem Vaněk počítá jako s možnou plochou pro stavbu nové budovy. „Máme málo prostor, učeben, kanceláří, chybí dílny, zázemí, sklady, ta budova je třeba. Příští rok bych chtěl vypracovat poklady a odůvodnění, že ji potřebujeme, aby se začalo s ministerstvem vyjednávat, kdy a jestli nám do budoucna vyčlení nějaké peníze, jestli ji stavět, či raději sehnat prostory někde jinde,“ uzavírá své plány Vaněk.

Ve věku 95 let zemřel sochař, malíř a grafik Karel Malich

Ve věku pětadvaceti let zemřel malíř, sochař a grafik Karel Malich. Českému rozhlasu to potvrdila Nikola Bukajová z Galerie Zdeněk Sklenář, která ho dlouhodobě zastupovala. Karel Malich byl jedním z nejvýznamnějších

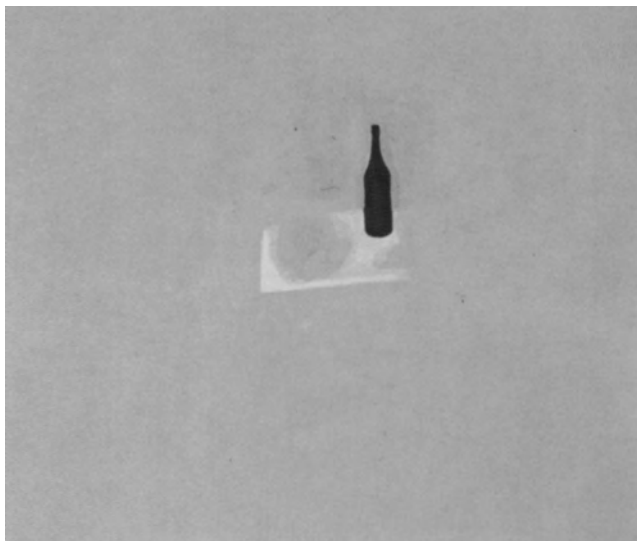
českých umělců druhé poloviny 20. století. Proslavil se hlavně jako autor typických drátěných plastik. Malich měl blízko k nezvyklým uměleckým materiálům, jako jsou třeba právě dráty, stejně jako k jasným a pestrým pastelům. Jeho největší inspirací byla krajina. Jeho díla si do svých výstav vybíraly i prestižní galerie, například ve Vídni nebo New Yorku.

Některé budovy v centru Prahy přes noc pokryly legální graffiti

Některé budovy v centru Prahy, například Tančící dům, Obchodní dům Kotva a Dům módy na Václavském náměstí, pokrylo přes noc graffiti. Akce má upozornit na nedostatek legálních ploch pro street art. Zhruba dvaceti streetartovým umělcům dala k dispozici přes 190 metrů čtverečních plochy svých domů společnost Pražská správa nemovitostí, která budovy vlastní a spravuje. Většina maleb je dočasná, trvalý zásah do podoby historických či památkově chráněných budov je totiž omezený. Nový háv získalo přes noc třináct budov na periferii i v centru Prahy, dvě pojízdné míchačky a jeden automobil. Největší dílo, které v noci vzniklo, má rozměry 12 metrů na 2,5 metru a nachází se právě na kontejneru sloužícím jako vstup do atomového krytu u budovy bývalé Microny.

Aleš Havlíček (* 7. 11. 1974, Praha) – výtvarník, intermediaální umělec

Aleš Havlíček je absolventem AVU, jedním z mála těch, kteří se snaží navazovat na klasickou malířskou techniku. Pracuje v cyklech – zátiší, krajina, figura. Používá i nové technologie, vždy však vychází z precizní kresby větších rozměrů. Úmyslně se vzdalil Praze a o to víc se snaží soustavně kreslit a malovat.

Aleš Havlíček: *Modré zátiší*, 2000-2001

Jakub Hošek (* 24. 11. 1979, Praha) – český malíř, DJ, kurátor, kulturní aktivista hudebních a výtvarných aktivit na pražské a brněnské umělecké scéně.

„Jakub Hošek je malíř, jehož početná tvorba se stále proměňuje. Jeho obrazy mají výrazný grafický, ornamentální

až kaligrafický charakter. Často pracuje s textem, v poslední době se zajímá i o promyšlenou prostorovou instalaci svých pláten“ (prohlášení poroty).

Jakub Hošek vystudoval malířskou školu Vladimíra Skrepla a Jiřího Kovandy na pražské AVU. V roce 2003 absolvoval stáž na Middlesex University v Londýně. Jeho obrazy v sobě propojují kaligrafické techniky se streetartovým chaosem a grafickým designem. Patrný je vliv komiksu, hudebních plakátů či obalů alb. Obrazy vytváří pomocí vyplňování ploch a překrýváním tvarově složitých šablon. Často je přetváří v nástěnné objekty, zdůrazňuje hloubku a třetí rozměr rámu nebo jednu malbu dělí na více pláten.

Kromě výtvarné činnosti je Jakub Hošek aktivní i na hudební scéně. Společně se sestrou Anežkou tvoří projekt Indie Twins, v rámci kterého působí jako DJs a kurátoři. Společně také provozují pražský prostor A. M. 180, který v sobě spojuje hudební scénu, galerii, filmový klub a obchod s alternativní hudbou.

Hošek je držitelem vídeňské CZ Strabag Artaward a objevil se ve finále Sovereign European Art Prize nebo ceny Startpoint. V roce 2009 se umístil na 3. místě v Ceně kritiky za mladou malbu. Absolvoval rezidenční pobyty v MMCA v Soulu, na Royal Institut of Arts ve Stockholmu, ve Strabag ARTstudio ve Vídni, nebo v newyorském institutu ISCP. Jeho díla jsou zahrnuta v mnoha českých i zahraničních sbírkách.

Jakub Hošek: *Bez názvu*, 2008

David Jedlička (* 1969) – malíř, kreslíř

David Jedlička patří ke generaci, která se začala prosazovat na výtvarné scéně v druhé polovině devadesátých let. Zúčastnil se mnoha samostatných i společných výstav u nás i v zahraničí. Od roku 2000 pracuje jako pedagog oboru

malba a aktivně pracuje na propojování aktuálních témat z oblasti umění a výuky malby. V současné době dělá asistenta na Katedře výtvarné výchovy olomoucké Pedagogické fakulty.

David Jedlička: *Pomeranče*, 2003

Lenka Klodová (* 1969) studovala na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze v ateliérech Otakara Diblíka a Kurta Gebauera a v roce 2005 zde absolvovala i doktorský program. V rámci stipendijních pobytů navštěvovala Escola de las Belas Artes v Lisabonu a britský Staffordshire Polytechnic. Ve svých dílech zabývá ženskou zkušeností, na kterou nazírá z mnoha různých úhlů pohledu a v rámci širších společenských témat. Ať už se zaměřuje na tělesnost, mateřství nebo pornografii, její práce nikdy nepostrádá smysl pro humor a nikdy nemoralizuje. Klodová do detailu prostudovala specifika ženského vnímání sexuality a k mnoha jejím projektům ji inspirovalo její vlastní mateřství. Často se vrací k otázkám vztahů mezi mužem a ženou a k tématu ženské sexuální touhy. Stěžejní je pro ni vyjádření skrz performance, akce a happeningy, ale její tvorba zahrnuje i fotografii a video. Vystavovala v Londýně, Kyjevě nebo mexické Guadalajaře, je spolupracovnicí nakladatelství Divus a organizuje kyjovský Festival nahých forem. Od roku 2010 působí jako vedoucí Ateliéru tělového designu na Fakultě výtvarných umění v Brně. Je finalistkou Ceny Jindřicha Chalupického 2002.

Lenka Klodová: *Fotbalet*, 2006

Jan Stoss (* 7. 11. 1964, Praha) – malíř pohybující se výrazově mezi klasikou a groteskou

Studia:

1980-1984 SUPŠ v Praze;

1989-1995 AVU v Praze:

- 1990-1991 ateliér monumentální malby (prof. Načeradský);

- 1991-1993 ateliér klasických malířských technik (prof. Beran);

- 1993-1995 ateliér intermediální tvorby (prof. Knížák).

Od roku 1995 je odborným asistentem večerního kreslení na AVU v Praze

Od roku 2002 je členem SVU Mánes, je zastoupen ve sbírkách Ludwigova muzea v Aachen (SRN) a Národní galerie v Praze. Od roku 1995 je odborným asistentem večerního kreslení na AVU v Praze.

Jan Stoss: *Český Betlém*, 2002

Vladimír Popovič (* 1939, Vysoká nad Uhom)

Vladimír Popovič detstvo prežil na Zamagurí a Spiši. Keď končil štúdiá na VŠVU v Bratislave (1959-1965), boli „zlaté šesťdesiate“. Vystavoval prvé papierové krkváže, asambláže a robil akcie s papierom, papier bol pre neho rovnocenný tvorivý materiál. Významne sa podieľal na výtvarnom výsledku filmu *Slávnosť v botanickej záhrade* (1968-1969), v takzvanom „divadle obrazov“ presadzoval spojenie slova, obrazu a hudby. Po sedemdesiatych rokoch, ktoré šťastne prekonal zotrvačnosťou ešte výbušnou gestickou maľbou, prišlo orwellovské obdobie osemdesiatych rokov tlmenej šedej maľby „betónových sonát“, „kongresov“ a zlostných ironických kresieb, vyrytých do pasty. Po roku 1989, teóriou objavený a uznaný, usporiadal rad svojich retrospektívnych

výstav. Bol pozvaný učiť na VŠVU v Bratislave, kde viedol multimediálny ateliér sedemnásť rokov ako profesor (1990-2007). Slovenská národná galéria uviedla rozsiahlu autorskú prehliadku jeho diela *Veľká retrospektíva* (2002). Zúčastňuje sa viacerých medzinárodných sympózií v maľbe, smalte a papieri. Jeho diela bývajú zastúpené na mnohých domácich a zahraničných výstavách, stali sa účasťou významných galerijných, bankových a súkromných zbierok. Žije a pracuje v Bratislave.

Jan Kondač (* 7. 11. 1959, Bratislava)

Štúdium: 1985-1991 Vysoká škola výtvarných umení, Bratislava (prof. J. Kulich, doc. P. Gáspár, V. Havrila, prof. J. Bartusz).

Členstvo v organizáciách: Spoločnosť voľných výtvarných umelcov, SVÚ.

Sochy, objekty a obrazy z kovu, reštaurovanie kovu.

Jan Kondač: *Hora*, 2008, oceľ, kameň

Ladislav Sabo (* 21. 11. 1954, Galanta) – sochár

V rokoch 1980-1987 študoval na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave, odbor sochárstvo, v ateliéri prof. Rudolfa Pribiša a v ateliéri prof. Jána Kulicha. V súčasnosti sa venuje okrem iného aj portrétnej tvorbe.

Martin Pokorný – sochár

Martin Pokorný patrí do mladej generácie slovenských sochařů. Najväčší úspech zatím slavil na prestížnej sochařské súťaži One World One Dream u príležitosti olympijských hier v Pekingu 2008, kde získal striebornú medailu. Pracuje sa drevom, kameňom, keramikou hlinou a oceľovým

drátom, tvorí hlavne sochy bio skeletů a schránek živočíchů či rostlin.

Ladislav Sabo: *Modelka*, 2004, železo

Martin Pokorný: *Vajce - dom IV*, hlina - oceľ

VZPOMÍNKA

Adolf Záborský (29. 11. 1909 – 9. 8. 1981) – český maľár, grafik a ilustrátor

Adolf Záborský študoval na Vysoké škole uměleckoprůmyslové a na Akademii výtvarných umění. V roce 1943 se stal členem Spolku výtvarných umělců Mánes a o šest let později Svazu čs. výtvarných umělců. Zabýval se malbou,

novinovou kresbou a návrhem plakátů. Největších úspěchů ale dosáhl v ilustracích dětských knih. V roce 1959 byl jmenován zasloužilým a v roce 1970 národním umělcem. Záborský patřil po srpnové okupaci 1968 k předním normalizátorům. Za ilustrace získal v roce 1972 čestný diplom ceny Hanse Christiana Andersena.

Arnošt Paderlík (1. 12. 1919 – 1. 6. 1999) – malíř, sochař a grafik

Arnošt Paderlík patří k důležitým osobnostem české poválečné výtvarné kultury. V povědomí výtvarné obce je tento dlouholetý člen SVU Mánes a Spolku českých grafiků Hollar zapsán jako všestranný umělec s výrazným monumentálním cítěním, který se vedle malby a kresby zabýval i sochařstvím, keramikou, grafikou, ilustrací a příležitostně i scénografií. Zúčastnil se 28. Benátského Bienále (1956), 4. bienále v Sao Paulu (1957), 1. trienále India v New Delhi (1968) a 7. sochařského bienále v Middelheimu (1968). V letech 1963-1986 vedl Ateliér figurální a monumentální malby na Akademii výtvarných umění v Praze.

Arnošt Paderlík: *Starý žid*, kolem roku 1940

Josef Istler (13. 11. 1919 – 19. 6. 2000)

Josef Istler byl jedním z nejvýznamnějších českých malířů, hlásících se k surrealismu. Koncem třicátých let 20. století soukromě studoval v Jugoslávii malbu u německého malíře Waltra Höffnera. Počátkem čtyřicátých let ovlivnilo jeho tvorbu setkání s dvěma významnými osobnostmi českého surrealismu, s Karlem Teigem a Toyen. Byl zakládajícím členem Skupiny Ra.

Zdeněk Blažek (10. 7. 1904 – 14. 1. 2000)

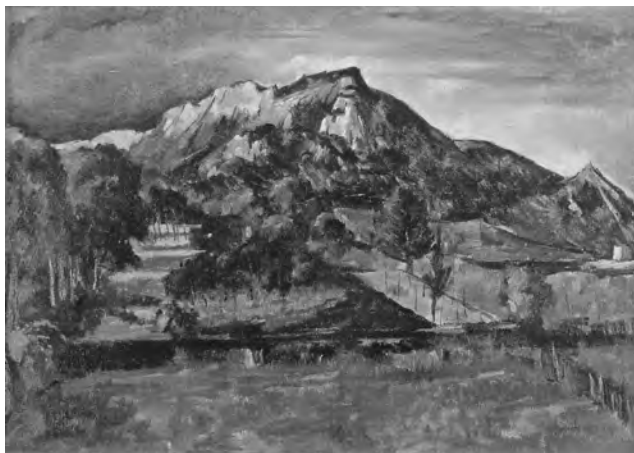
Na pražské Akademii studoval malbu, plastiku a architekturu. Je zastoupen ve veřejných sbírkách v Německu, Rakousku, Švýcarsku a Švédsku. V krajinomalbách směřující k fauvismu zkáznil svůj projev do pevnější cézannovské formy i monochromějšího koloru.

Zdeněk Blažek: *Cesta v parku*, 1945

Josef Hubáček (2. 12. 1899 – 10. 10. 1931)

Předčasně zesnulý umělec, vyšel z chudých poměrů, studoval na pražské Akademii. Spolu se Slavíčkem se stal jedním z nejlepších pokračovatelů domácí krajinářské tradice.

Josef Hubáček: *Z Korsiky*, 1928

Gustav Macoun (18. 12. 1892 – 7. 10. 1934)

Narodil se v Praze v chudé rodině ševce Augustina Macouna. Po absolvování základního vzdělání se krátce školil u malíře Václava Jansy. Na jeho doporučení studoval u Aloise Kalvody (1907) a Antonína Slavíčka (1907-1908).

Gustav Macoun: *Předjaří na Vysočině*

ARCHITEKTURA

V Klatovech dokončují opravy barokního refektáře

Klatovská radnice dokončuje opravy bývalého jezuitského refektáře za víc než 35 miliónů korun. Veřejnosti ho poprvé představí 29. listopadu. Refektář z druhé poloviny 17. století je nejvýznamnějším sálem klatovského jezuitského komplexu. Po rekonstrukci by měl sloužit ke společenským a kulturním účelům.

Refektář postavili jezuité v letech 1655-1660 podle návrhu architekta Carla Luraga, na přelomu 17. a 18. století byla jezuitská kolej dál upravovaná. Po zrušení řádu v roce 1773 přešly objekty armádě, v Klatovech se usadili dragouni, za druhé světové války německá a poté do začátku devadesátých let 20. století československá armáda. Objekt si přesto zachoval klenby, cenný strop a bohatou štukovou výzdobu reprezentačních prostor.

Architekt Pleskot: Opuštění státní bytové politiky v devadesátých letech byla chyba

Opuštění, nebo spíše nevytvoření státní bytové politiky v devadesátých letech byla velká chyba, která se těžko napravuje. V rozhovoru s ČTK to řekl architekt Josef Pleskot. Sídliště z doby před rokem 1989 podle něj většinou nebyla urbanisticky založena špatně, dala by se dobře rozvíjet a získat kvalitnější prostředí pro život. Jak dále uvedl,

uvolněnou bytovou politiku v devadesátých letech využili developeři ke špatným projektům a vysloužili si tím velkou negativní reputaci. Dnes už se podle něj situace sice zlepšila, ale opravdu dobré bytové celky se stále stavějí spíše vzácně. „Sídliště se i přes značné obtíže daří transformovat na dobré prostředí pro život. Je to tím, že v nich často byla vysazena kvalitní zeleň a svobodné podnikání do nich vneslo poměrně bohatou vybavenost,“ řekl Pleskot. Podle něj bylo chybou, že stát v první polovině devadesátých let svěřil téměř veškerou bytovou politiku do rukou trhu.

Architekt Josef Pleskot v roce 2014 získal titul Architekt roku. Mezi jeho nejznámější projekty patří například revitalizace průmyslového areálu Vítkovických železáren, návrh centra Svět techniky v Ostravě nebo generální konzultace ČR v Mnichově.

V Praze proběhl Signal Festival

Na pražském Smetanově nábřeží byl zahájen Signal Festival. Začal u největší z osmnácti uměleckých instalací, kromě toho byly na programu také tři videomappingy a další doprovodné akce. Sjednocujícím tématem 7. ročníku festivalu byla revoluce. Mezi nejvýraznější jména letošního ročníku patří architektka Eva Jiřičná a její instalace ve Vojanových sadech. Organizátoři s ohledem na minulé ročníky očekávali návštěvnost kolem 600 000 diváků.

VÝSTAVY

V Karolinu byla výstava připomínající dobu krále Václava IV.

Atmosféru doby z přelomu 14. a 15. století připomněla v pražském Karolinu výstava *Václav IV. – Král na rozhraní věků*. Univerzita Karlova ji připravila u příležitosti 600. výročí úmrtí českého panovníka. Návštěvníky expozice seznámila s dobou, kdy se úroveň českého výtvarného umění dotkla jednoho ze svých vrcholů. Vystaveny byly vzácné faksimile významných rukopisů, skulptury, obrazy nebo kopie klenotů, například dokonalá napodobenina bible Václava IV. s více než 650 ilustracemi, kterou experti považují za jeden z nejskvělejších středověkých kodexů. Návštěvníci měli možnost vidět také třeba technologické kopie děl Mistra třeboňského oltáře nebo české Svatováclavské koruny a koruny římských králů, jimiž byl Václav IV. korunován.

Václav IV. je pro Univerzitu Karlovu významným panovníkem i proto, že založil novou univerzitní kolej a školu věnoval budovu tehdejšího Rotlevova paláce, dnešního Karolina. To dodnes patří k nejstarším univerzitním sídlům v Evropě.

Knihovna krále Václava IV. byla nejrozsáhlejší a nejzajímavější sbírkou v tehdejší střední Evropě, protože mladý

král toužil po vybudování reprezentativní knihovny, která by se vyrovnala knižním sbírkám jeho francouzských příbuzných. Bohužel po smrti Václava IV. tato knihovna byla z velké části rozkradena nebo rozprodána. Z knihovny dochovalo velmi málo a to, co se dochovalo, se nenachází na území České republiky, ale například třeba v rakouské Národní knihovně.

Národní muzeum ve Všetatech otevřelo Palachův památník

Národní muzeum ve Všetatech na Mělnicku otevřelo Palachův památník. Jeho součástí je rodný dům Jana Palacha i nová budova s multimediální expozicí. Cílem památníku je nejen připomenutí Palachova osudu, zároveň má návštěvníky motivovat k zamyšlení nad klíčovými událostmi naší historie, řekl při slavnostním otevření ředitel Národního muzea Michal Lukeš.

Student Filozofické fakulty Univerzity Karlovy Jan Palach se upálil v roce 1969 na protest proti rezignaci lidí na vývoj společnosti po okupaci Československa vojsky Varšavské smlouvy. Rodný dům byl předělán, prochází jím takzvaná hrana zla, která se symbolicky zastavuje o stůl, jenž je poctou Palachově rodině. Hranu tvoří velký kovo-

vý hranol. Okna budovy jsou zatemněná, ven lze nahlédnout jen malými špehyrkami, symbolizují oddělení rodiny od společnosti. V druhé, nově postavené části památníku, jsou autentické předměty, které měl s sebou Jan Palach 16. ledna na Václavském náměstí v Praze ve chvíli, kdy se zapálil. Jsou zde i multimediální obrazovky s histo-

rickými fakty a souvislostmi. V expozici je také posmrtná maska Jana Palacha vytvořená sochařem Olbramem Zoubkem a jím vytvořená socha zvaná *Jan*. Každý návštěvník také projde pod vlajkou, kterou bylo tělo Jana Palacha po smrti přikryté.

LITERATURA

Knihovna Václava Havla spouští dárcovský portál

Knihovna Václava Havla spustila na den nedožitého třiaosmdesátých narozeniny bývalého prezidenta dárcovský portál www.havelnavzdy.cz. Cílem kampaně je shromáždit finanční prostředky na vytvoření vlastní internetové televize, rozšíření publikačního programu či pořádání workshopů pro učitele. ČTK o tom informoval Pavel Hájek z knihovny.

„Název dárcovského portálu – www.havelnavzdy.cz – odkazuje nejen k jednomu z hlavních posláních knihovny, jímž je péče o odkaz prvního polistopadového prezidenta, ale též podtrhuje skutečnost, že myšlenky Václava Havla o univerzálním významu lidských práv, demokracii nebo občanské společnosti jsou stále aktuální. Možná, že víc než kdy dříve,“ uvedl Hájek.

Knihovna Václava Havla pořádá diskuse, autorská čtení, koncerty, divadelní představení nebo happeningy.

Více na www.vaclavhavel.cz.

Festival Koma v Brně připomenul mezníky v komiksové tvorbě

Téma 5. ročníku brněnského komiksového festivalu Koma byly žánrové i historické mezníky. Ve čtyřech festivalových dnech představili čeští i zahraniční autoři svou aktuální tvorbu. V rámci festivalu se uskutečnily vernisáže, besedy s autory, živé malování, koncerty, divadlo nebo dílny vedené zkušenými lektory. Hostem festivalu byl například Martin Šinkovský a Ticho762, kteří tvoří historické komiksy, kteří prezentovali komiks *Trikolora* zabývající se obdobím normalizace.

Důležitý milník českého a slovenského komiksu připomenula i výstava *Generace 89* zahrnující autory, kteří mohli po letech restrikcí náhle svobodně publikovat. Výstava představila čtrnáct autorů a předznamenala souhrnné vydání děl, které vyjde letos v listopadu. Další tematická výstava nesla název *Batman slaví osmdesátku!* Studenti plzeňské, ústecké a zlínské univerzity pro výstavu vytvořili práce odrážející fenomén superhrdinů, a hlavně samotného Batmana.

VZPOMÍNKA

Arnošt Procházka (15. 11. 1869, Praha – 16. 1. 1925, Praha) – kritik a překladatel

Arnošt Procházka studoval gymnázium a potom práva, která nedokončil, povoláním byl bankovní úředník. V roce 1894 založil časopis českých dekadentů *Moderní revue*, kterou vydával a redigoval až do své smrti. Po debutu po boku F. X. Šaldy a Jiřího Karáska v moravských *Literárních listech* se Procházka brzy stal vedoucím představitelem extrémního křídla moderny devadesátých let, označovaného jako česká dekadence.

Jiří Weil (6. 8. 1900, Praskolesy u Hořovic – 13. 12. 1959, Praha) – český prozaik, publicista, literární kritik a překladatel

Jiří Weil se od počátku dvacátých let aktivně účastnil kulturního a politického života. Ještě během studií na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy byl členem Devětsilu a U Bloku, působil jako překladatel na sovětském zastupitelství v Praze, několikrát navštívil SSSR, uváděl do Čech novou sovětskou literaturu. V roce 1933 odjel z pověření KSČ do Moskvy pracovat na překladech marxistické litera-

tury a jako tlumočnick. Jeho „stáž“ skončila v roce 1935 vyložením z Vsesvazové komunistické strany Ruska (bolševiků) i z KSČ. Výsledkem jeho „sovětské zkušenosti“ je jednak kniha reportáží *Češi stavějí v zemi pětiletok* (1937), ale hlavně dokumentární román *Moskva-hranice* (1937), jenž spolu s tehdy uveřejněným překladem *Návratu ze Sovětského svazu* Andrého Gida (a pamfletu S. K. Neumanna) a s polemikou K. Teigeho *Surrealismus proti proudu* znamenal nejvýraznější literární kritickou reflexi stalinistického režimu, která byla v Čechách vedena z levicových pozic. Proti románu se ze stalinistických kruhů strhla odmítavá kampaň.

Za války Weil nenastoupil do transportu Židů, fingoval sebevraždu a až do konce okupace se skrýval. Po válce pracoval v nakladatelství Evropský literární klub, jehož byl do roku 1949 redaktorem. Jiří Weil pracoval v letech 1950–1958 jako vědecký pracovník Státního židovského muzea v Praze. V období krátkého polevení cenzury vydal historický román *Harfeník* (1956), ale vydání románu *Na střeše je Mendelssohn* s námětem kruté absurdity antisemitismu bylo stále oddalováno. Publikován byl až dva roky po Weilově smrti.

DIVADLO

Ceny Thálie

Ceny Thálie již znají své nositele – Thálii za výkon v sezóně v oboru činohra dostala Lucie Trmíková. Mezi muži cenu získal Viktor Dvořák. Za celoživotní výkony byli oceněni Ladislav Mrkvička a Helena Kružíková. Dramatik, scenárista a herec Zdeněk Svěrák dostal od České akademie divadelníků ocenění za mimořádný přínos divadlu.

Lucie Trmíková dostala cenu za roli Anny v inscenaci *Soukromé rozhovory*, která vznikla podle jejího scénáře na motivy textu Ingmara Bergmana v režii Jana Nebeského. Viktor Dvořák obdržel ocenění za roli Louise Aronsona v inscenaci *Andělé v Americe*, kterou v režii Michala Dočekala hrají Městská divadla pražská. Thálie za celoživotní mistrovství v oboru činohra získali Helena Kružíková a Ladislav Mrkvička. Letošní osmdesátník Mrkvička ztvárnil desítky rolí ve filmu i v divadle a srdce diváků si získal skromným a nenápadným herectvím. Velkou část své kariéry spojil s Národním divadlem, ale diváci ho mohli vidět i na dalších scénách. Udělena byla také nová cena České akademie divadelníků za mimořádný přínos českému divadelnímu umění, dostal ji Zdeněk Svěrák.

Thálii za mimořádný výkon v oboru muzikál, opereta a jiné hudebnědramatické žánry dostala Martina Šnytová. Cenu získala za roli Reno Sweeneyové v inscenaci *Děj se co děj*, kterou uvedlo Národní divadlo moravskoslezské Ostrava. V mužské kategorii dostal cenu Vojtěch Dyk za dvojroli Sherlocka Holmese a sira Arthura Conana Doylea v inscenaci *Legenda jménem Holmes*, kterou uvedlo pražské Hudební divadlo Karlín. Cenu za celoživotní mistrovství v oboru muzikál a opereta dostala herečka Věra Vilková.

V kategorii opera cenu dostala sopranistka Kateřina Kněžíková. Herecká asociace ji ocenila za roli Julietty v inscenaci *Julietta aneb Snář*, jedné z vrcholných oper Bohuslava Martinů, kterou uvedlo Národní divadlo moravskoslezské Ostrava. Mezi muži v operní kategorii byl na slavnostním večeru oceněn Ondřej Koplík za roli Dona Ramira v *Popelce* Gioacchina Rossiniho v inscenaci Divadla F. X. Šaldy Liberec. Thálii za celoživotní mistrovství v operě dostala Gabriela Beňačková.

V oboru tanec dostala cenu první sólistka baletu Národního divadla Alina Nanu. Cenu získala za roli Lise v inscenaci *Marná opatrnost*, kterou uvádí první česká scéna. V mužské kategorii cenu dostal Dominik Vodička za roli Muže v *Kytici*, kterou pro Pražský komorní balet nastudoval choreograf Petr Zuska. Cenu za celoživotní mistrovství v oboru tance dostala Zdenka Kratochvílová.

Letos nově zavedenou cenu v kategorii alternativní a loutkové divadlo obdržel v pražském Národním divadle Milan Hajn za roli Bílého tesáka v inscenaci Divadla DRAK Hradec Králové. Nová kategorie má zatím jednu cenu, tedy nikoli cenu pro mužského a ženského protagonistu jako ve zbylých kategoriích.

Ocenění za celoživotní dílo přebírali umělci za potlesku, při němž jim osazenstvo Národního divadla aplaudovalo vestoje.

(mk)

Pražské křižovatky

Mezinárodní divadelní festival Pražské křižovatky přivezl do Prahy inscenace, které se originálním způsobem vyjádřili ke společenské situaci dnešního světa. Třetí ročník, který se před časem uskutečnil na Nové scéně pražského Národního divadla, měl jako hlavní téma hlas, slyšení a naslouchání.

Festival vznikl před třemi lety z touhy připomenout odkaz Václava Havla a oživit v Čechách politické divadlo a za dobu své existence se stal nedílnou součástí počátku divadelní sezóny. „Letošní ročník festivalu hledal způsoby, jimiž divadlo může být politické. Kromě toho, že takzvané politické divadlo přivádí na jeviště politiky a politiku v explicitní podobě, může používat i jiné socio-politické prostředky a strategie. Jednou z nich je bezpochyby umění poslouchat a opravdu slyšet,“ řekli dramaturgyně festivalu Sodja Lotker a Marta Ljubková.

Program zahajovala šestice herců polského souboru TR Warszawa inscenací *Fantasia*. Slovenské komorní divadlo Martin přivezlo na festival inscenaci *Zem pamätá* českého režiséra Jiřího Havelky, který se důsledně zabývá politickým a angažovaným divadlem. Vypráví osudy normalizační hvězdy slovenského popu Karola Duchoně. Se zvukem, hudbou a loutkovitostí si pohrála Flora Détraz v tanečním představení bez pohybu *Muyte Maker*. Novozélandanka působící v Belgii Kate McIntosh prováděla zase v rámci své performance *All Ears* akustické experimenty přímo s diváky. Němka libanonského původu Rima Najdi představila na festivalu scénický koncert s ironickým názvem *Happy New Fear*, v jehož průběhu používá experimentální hudbu, zvukový design, projekce a živou rozhlasovou hru. Táž umělkyně předvedla rovněž projekt *Dress ME How YOU Like*, při němž malé skupinky diváků měli autorku oblékat v šatně Nové scény.

Způsob, jakým mezi sebou komunikujeme, reflektoval i projekt *Building Conversation*. První část, *Konverzace beze slov*, byla inspirována každoročními setkáními náčelníků Inuitů, na nichž na sebe hodiny beze slov jen hledí. Dalším inspiračním zdrojem projektu byla performance Mariny Abramović *The Artist is Present*, během níž návštěvníci sedí naproti umělkyni a vymezený čas jí mlčky hledí do očí. Neobvyklý způsob konverzace divákovi umožní pochopit a prožít, v čem spočívá mezilidský kontakt.

Festival byl zakončen inscenací brazilské režisérky Christiane Jatahy *Julia*, která je adaptací Strindbergova dramatu *Slečna Julie*. Odehrává se ve vile v Riu de Janeiro, kde dcera pána domu propadne vášni k otcovu černošskému řidiči. Inscenace využívá techniku live cinema.

Kromě divadelních představení nabídl Pražské křižovatky tradičně i přednášky, besedy s tvůrci a workshopy, které se odehrávaly v prostorách Nové scény a jejího okolí.

(mk)

Uplynulo pět let od úmrtí Pavla Landovského

Rodák z Havlíčkova Brodu (11. 9. 1936 – 10. 10. 2014) Pavel Landovský ovládl českou kinematografií díky svému

charizmatu, výrazné tváři a specifické barvě hlasu. Všechny jeho postavy jsou dobře zapamatovatelné, ať už je to nenažraný svědek z komedie *Svatba jako řemen* (1967), mladý muž v *Utrpení mladého Boháčka* (1969), kterého chce matka dostat za každou cenu do chomoutu, nebo omezený tupec major Terazky v nesmrtelných *Černých baronech* (1992).

Stejně jako Ivu Janžurovou si diváci přejmenovali na Janžurku, i tohoto nepřehlédnutelného herce začali familiárně nazývat Landák. Vždycky to byl velký svéráz a rebel, který nikdy nešel pro ostřejší slovo daleko a říkal věci tak, jak mu zobák narostl. On sám se nijak netajil tím, že v jeho případě je slovo průšvihář jen slabý „čajiček“. „Byl jsem jako utržený ze šibenice,“ přiznal.

Kromě řady filmů zářil Landák i na své domovské scéně v Činoherním klubu, například v rolích hejtmana v *Revizorovi* nebo Lopachina ve *Višňovém sadu*. Byl rovněž autorem osmi divadelních a rozhlasových her. Tou nejznámější je *Hodinový hoteliér*.

Sedmdesátá léta pro něj ale znamenala nucené zastavení činnosti. Vedle hercova odporu k nastupující normalizaci k tomu přispěl právě i jeho zvyk říkat, co si myslí. Po podpisu Charty 77 musel v roce 1978 v rámci akce Asanace opustit republiku. Odstěhoval se do Rakouska, ale emigrace pro něj neznamovala konec herecké kariéry. Velmi záhy se uplatnil ve vídeňském divadle Burgtheater a uchýtil se i v zahraničních filmech.

Nepřehlédnutelnou postavu Pavla ztvárnil například v romantickém dramatu *Nesnesitelná lehkost bytí* (1988), kde se pohyboval ve společnosti hvězd, jako jsou Daniel Day-Lewis či Juliette Binoche.

Po listopadu 1989 začal Landák znovu jezdit do Prahy a po skončení vídeňského angažmá se vrátil domů natrvalo. Hostoval v Divadle Na zábradlí, v Činoherním klubu i v Národním divadle. I po návratu z emigrace ztvárnil výrazné filmové role – kromě Terazkyho v *Černých baronech* si zahrál mj. ve snímcích *Cesta pustým lesem*, *Nejasná zpráva o konci světa* (oba 1997) nebo *Vratné lahve* (2007).

Tento legendární herec byl celkem čtyřikrát ženatý, ale na kontě měl také řadu dalších milostných vztahů. Hlásil se k pěti dětem – mediálně nejznámější je syn Jakub (43) z jeho třetího manželství, který momentálně působí jako velvyslanec České republiky při NATO.

Pavel Landovský

Chuť do života Landákoví postupně ubíral i fakt, že v posledních letech trpěl cukrovkou a po prodělané cévní mozkové příhodě byl upoután na invalidní vozík. V roce 2014 zemřel na infarkt.

(mk)

Před deseti lety zemřela herečka s nejkrásnějšíma očima Milena Dvorská

Na počátku herecké kariéry Mileny Dvorské (7. 9. 1938 – 22. 12. 2009) stálo v podstatě náhodné setkání s velkým divadla a filmu Janem Werichem. Werich také mladou patnáctiletou dívku doporučil pro roli Marušky v pohádce Bořivoje Zemana *Byl jednou jeden král*. Přišly další filmové nabídky, Dvorská byla, i když neměla maturitu, přijata na DAMU, poté hrála v divadle E. F. Buriana. Za roli ve filmu *Kamenný most* získala nominaci na Českého lva. Své místo našla i v televizní tvorbě, například v nekonečném seriálu *Ulice*. Na divadelních prknech a ve světě filmu dosáhla Milena Dvorská úspěchů, její osobní život byl ale bolestný až do samého konce, nikdy se neusmířila s dcerou, která se vdala za sektáře Parsifala Imanuela.

Milena Dvorská

Před deseti lety v 86 letech zemřel herec Jiří Holý

Divadelní a filmový herec Jiří Holý je divákům kromě mnoha divadelních a filmových rolí známý také jako král z filmové pohádky *Zlatovláska* ze sedmdesátých let. Rodák ze slovenského Ružomberoku patřil po počátečních angažmá v českých oblastních divadlech k oporám hereckého souboru Divadla E. F. Buriana v Praze, jemuž zůstal věrný až do odchodu do důchodu v roce 1986. Na jevišti vytvořil v klasickém i moderním repertoáru velké charaktery, postupně se stal představitelem vyhraněných záporných rolí, s nimiž se v hojně míře uplatnil také ve filmu a televizi. Na plátně se poprvé objevil počátkem padesátých let. Od počátku šedesátých let hrál ve filmu pravidelně, objevil se ve snímcích *Kladivo na čarodějnice*, *Dny zrady*, *Sokolovo*,

Zelené obzory, Partie krásného dragouna, Jeden z nich je vrah či *Je třeba zabít Sekala*. Po celý život se také věnoval výtvarné tvorbě, své olejomalby a řezby také vystavoval.

Zemřela Vlasta Chramostová

Ve věku dvaadevadesáti zemřela 6. října divadelní a filmová herečka Vlasta Chramostová. Po srpnu 1968 měla Chramostová zakázáno hrát ve filmu, televizi i rozhlas. Angažovala se v disentu a samizdatu, patřila k prvním signatářům Charty 77. Zasloužila umělkyně by letos 17. listopadu oslavila třiadevadesátiny.

Před kamerou Chramostová debutovala v roce 1949 v dramatu *Veliká příležitost*. Dramaticky náročnější portréty žen, které prokážou morální kvality při těžkých zkouškách za nacistické okupace, vytvořila v roce 1950 ve Fričově *Pasti* a o pět let později ve Weissově snímku *Hra o život*. Strhující výkon podala v roce 1968 v Herzově psychologickém hororu *Spalovač mrtvol*.

Za své nekonformní postoje po srpnu 1968 měla Vlasta Chramostová zákaz hrát ve filmu, televizi i rozhlas. V roce 1970 ji Otomar Krejča angažoval do Divadla za branou, po jehož zrušení v roce 1972 se krátce objevila v Západočeském divadle v Chebu v titulní postavě Brechtovy hry *Matka kuráž a její děti*. Na dalších sedmnáct let pro ni zůstaly všechny oficiální scény i média uzavřeny. Angažovala se v disentu a samizdatu, patřila k prvním signatářům Charty 77 a se svým mužem Stanislavem Milotou se živila výrobou a prodejem lamp. Založila doma režimem sledované a pronásledované bytové divadlo. Ještě na jaře 1989 byla odsouzena za opoziční činnost.

Vlasta Chramostová

Po listopadu 1989 začala žít svůj „třetí život – život návratů“. Necelý rok poté se stala po Emě Destinnové, komorním pěvci Bedřichu Plašce a Vendelínu Budilovi čestnou členkou české první scény.

Životní příběh filmové a divadelní umělkyně v sobě zvláštním způsobem reflektuje vývoj českých dějin druhé poloviny 20. století.

„Měla jsem tři životy. Herecký, disidentský a život návratu,“ charakterizovala kdysi Chramostová svoji životní pouť. „Všecky byly bohaté a složité. I dlouhé...“ Herečka vlastního bytového divadla, později doyenka Národního divadla se v roce 2015 stala laureátkou Síně slávy první české scény, už v roce 2008 převzala rovněž zvláštní cenu Thálie. Za zásluhy o demokracii a lidská práva jí pak prezident Václav Havel v roce 1998 udělil Řád Tomáše Garrigua Masaryka.

Herecký život Chramostové začal v jejím rodném Brně, kde po absolvování konzervatoře nastoupila do tehdejšího Svobodného divadla. Po několika dalších angažmá zakotvila v roce 1950 v pražském Divadle Československé armády (dnes Divadlo na Vinohradech). Slibně rozjetou kariéru ovšem ohrozilo manželství s ředitelem brněnského rozhlasu Bohumilem Pavlincem, který po politickém procesu s jeho známým Ottou Šlingem upadl v padesátých letech v nemilost. Mnohem tvrdší ranou však byla pro Chramostovou smrt jejich čtyřletého syna, který zemřel při dopravní nehodě v roce 1963.

V roce 1970 odešla Chramostová z Vinohrad do Divadla za branou Otomara Krejči, které však bylo krátce poté zrušeno. V chebském divadle si ještě v roce 1973 zahrála v *Matce Kuráži*, po níž už ale následoval zákaz veřejného vystupování kvůli jejímu angažmá v roce 1968. Při obsazení Československa vojsky „spřátelených zemí“ pomáhala druhému manželovi, kameramanovi Stanislavu Milotovi, pořizovat záběry okupantů.

Svůj nesouhlas s invazí dala herečka najevo také odchodem z Vinohrad a vystoupením z KSČ. Po zákazu vystupování začal pro Vlastu Chramostovou druhý život – disidentský. Protože se nechtěla divadla vzdát, začala spolu s přáteli organizovat soukromé produkce. V bytovém divadle vzniklo například představení *Všechny krásy světa* na počest oblíbeného básníka Jaroslava Seiferta nebo *Hra na Mackbetha, Appellplatz* či *Dávno, dávno již tomu*.

V dubnu 1989 byla Chramostová odsouzena k podmíněnému trestu za Prohlášení k Palachovu týdnu. O to pře-

Při posledním rozloučení s Vlastou Chramostovou promluvila i disidentka Dana Němcová

kvapivější bylo pak po listopadu 1989 uvedení jejího jména na neoficiálním seznamu spolupracovníků StB. Herečka přiznala, že v padesátých letech StB podepsala vázací akt. „Dábel mě dostal na pýchu a ješitnost. Spletl mě iluzemi o sobě i o společnosti. Koupil si mě za představu lehčího, úspěšnějšího života, jemuž nebudou napříště kladeny žádné překážky,“ popsala ve svých pamětech.

Nové období – život návratu – začal Chramostové po listopadu 1989. Přišla nabídka angažmá v Národním divadle. „Vrátit se pro mě bylo nepopsatelně těžké. Proto jsem půldruhého roku váhala,“ řekla. Stálou členkou činohry „zlaté kapličky“ se stala v roce 1991. Objevila se v inscenacích *Falkenštejn*, *Oblak a valčík*, *Bloudění*, *Maryša*, *Lucerna* nebo ve své benefici *Tři životy*. S jevištěm se rozloučila v roce 2010 titulní rolí Babičky v dramatinizaci románu Boženy Němcové.

V devadesátých letech se Chramostová vrátila také opět k filmu. Za své výkony ve snímcích *Je třeba zabít Sekala* (1998) a *Kuře melancholik* (1999) byla nominována na Českého lva. Zahrála si také v televizní inscenaci *PF 77*, dramatickém příběhu o cti, morálce a důstojnosti; za tuto roli získala Cenu České filmové a televizní akademie ELSA. Účinkovala rovněž v seriálu *Hraběnky* (2007) či ve filmu *Odcházení* (2011), stejně jako v inscenaci této divadelní hry Václava Havla.

Minulý režim prý Chramostové a Milotovi pomohl přežít humor. „Člověk se musí dopracovat k nadhledu nad sebou samým. Nás tehdy držela jedině sranda. Bylo to nutné, protože připustit si řadu věcí bylo velmi bolestné,“ řekla herečka. Stanislav Milota zemřel ve věku pětáosmdesáti let letos v únoru.

(mk)

JUBILEUM

Josef Abrahám 80

Josef Abrahám (* 14. 12. 1939) patří po mnoho let k nejvýraznějším představitelům různých forem interpretačního umění. Svá herecká studia započal u Andreje Bagára na bratislavské Vysoké škole múzických umění a po dvou letech přešel na pražskou Divadelní akademii. Jeho divadelní dráha je spjata především s Činoherním klubem, byl jedním ze zakladatelů. Po absolvování DAMU hrál v Divadle na Vinohradech, následoval Činoherní klub a Národní divadlo. První velká filmová role byla ve filmu režiséra Brynycha *Transport z ráje* (1962). Nejznámější filmy: *Penzion pro svobodné pány*, *Partie krásného dragouna*, *Třhák*, *Vrchní, prchni!*, *Člověk proto zkáže*, *Konec starých časů*, *Žebrácká opera*, *Šakalí léta*. Za ztvárnění postavy příslušníka Veřejné bezpečnosti v muzikálu *Šakalí léta* obdržel Josef Abrahám Českého lva 1993 v kategorii nejlepší mužský herecký výkon v hlavní roli.

Na svém hereckém kontě má Abrahám nespočet televizních rolí (*Nemocnice na kraji města*, *Upír ve věžáku* ad.)

Josef Abrahám je manželem herečky Libuše Šafránkové a otcem režiséra Josefa Abraháma ml.

Josef Abrahám

Jaroslav Satoranský 80

Herec a dlouholetý člen hereckého souboru pražského Divadla na Vinohradech Jaroslav Satoranský (* 17. 12. 1939) nejdříve hrál jako ochotník. Vyučil se ryteckému řemeslu a v roce 1957 se přihlásil na DAMU. Následovalo angažmá v Kladně a Divadlo na Vinohradech, kde má smlouvu do června příštího roku. Ve filmu byl dlouho obsazován do rolí hodných hochů. Nejznámější filmy: *Osení*, *Bylo nás deset*, *Smrt za oponou*, *Farářův konec*, *Utrpení mladého Boháčka*, *Už zase skáču přes kaluže*, *V každém pokoji žena*, *Causa králík*, *Zakázaný výlet* aj. V televizi se proslavil v sedmdesátých letech především coby Kuba z *Krkonošských pohádek*. Od té doby si zahrál v celé řadě televizních rolí, v současnosti účinkuje v jednom z nejoblíbenějších seriálů dneška, v *Policii Modrava*, a dokonce už ve třetí sérii.

Nataša Tánská (30. 11. 1929 – 16. 7. 2014)

Tato herečka patřila k nadějným zjevům československé kinematografie, je nerozlučně spojena s postavou Barunky ve filmu *Babička*. Její začínající filmová kariéra byla bohužel poznamenána vážnou nemocí, a proto definitivně filmovou kariéru završila filmem *Mladá léta*. Její tvůrčí činnost byla obsáhlá. Působila jako dopisovatelka, která psala hlavně o divadelních prknech, dále pracovala v Českém rozhlasu. V letech 1990-1997 žila v Londýně, zde také vystavovala své vlastnoruční koláže a obrazy. Je i autorkou rozhlasových a divadelních her včetně scénářů, autorkou knížek pro děti a dospělé. Její knihy byly přeloženy i do několika jazyků. Její hra *Hodina angličtiny* se stala námětem filmu *Hodina pravdy*.

Kateřina Macháčková (* 30. 11. 1949)

Česká herečka a publicistka je dcerou herce a režiséra Miroslava Macháčka a operní pěvkyně Věry Štiborové. Po absolutoriu pražské DAMU v roce 1972 nastoupila do angažmá v pražském Divadle S. K. Neumanna (dnešní libeňské Divadlo pod Palmovkou), kde působí dodnes.

Má za sebou řadu významných divadelních rolí – např. Marii Grekovovou v *Platonovi*, Drahunku v Albeeho hře *Kdo pak by se vlka bál* (*Kdo se bojí V. W.*), Amy v *Charleyově tetě* nebo Gertrudu v *Tragickém příběhu Hamleta, dánského prince*. Ve filmu se poprvé objevila v muzikálu *Bylo čtvrt a bude půl* (1968). Na televizní obrazovce je známá ze seriálů *Cirkus Humberto* nebo *Dynastie Nováků*. Do širokého povědomí diváků však vstoupila jako manželka Tomáše Töpfera a profesorka Marie Králová v televizním seriálu *Život na zámku*. Se svým otcem Miroslavem Macháčkem si zahrála ve dvou filmech. Zabývá se také literární činností. Zpracovala zápisky otce z pobytu v psychiatrické léčebně v Bohnicích v roce 1975 a nazvala je *Zápisky z bláznince*. Zpracovala dramaturgii inscenace *Utrpení mladého Werthera*. Píše ráda fejetony. Kromě herectví se také věnuje dabingu. Svůj hlas propůjčila např. matce Kevina ve známých rodinných komediích *Sám doma 1 a 2*.

Kateřina Macháčková

Pavel Zedníček (* 1. 11. 1949) – český herec, bavič, moderátor a dabér

Po absolvování kožařské průmyslovky ve Zlíně se přihlásil na brněnskou JAMU. Ještě za studií hrál Zedníček v dnes již legendárním Divadle na provázku. První angažmá absolvoval v ústeckém Činoherním studiu, následovalo Divadlo Na zábradlí v Praze. Je dlouhodobě jedním z nejpobulárnějších českých herců, který si díky výraznému komediálnímu talentu a především značně širokému rozptylu uměleckých aktivit v osmdesátých a devadesátých letech dokázal vybudovat významnou pozici v oblibě u českých diváků.

První velkou roli dostal ve filmu *Řeknem si to příští léto*. Jako komik si získal velkou popularitu v televizních pořadech a kabaretech pro mládež, je též oblíbeným moderátorem soutěží. Výrazné uplatnění našel také v televizních seriálech. K seriálové tvorbě se váže i jeho výjimečná úloha zpěváka; i když se pěvecky prezentoval v řadě svých televizních a filmových rolí, nejznámější je jeho nahrávka ústřední písně k seriálu *Panoptikum města pražského*. Pavel Zedníček po boku Karla Heřmánka stál u zrodu Divadla Bez zábradlí. V polovině devadesátých let Zedníček tuto scénu opustil a od té doby působí jako herec na volné noze, pohostinsky vystupoval v Činoherním klubu, dnes hraje především v Divadle Kalich. Spolu s dcerou Lucíí Zedníčkovou uváděl také zábavný pořad *Ptákoviny* na televizi Nova.

Ze současných aktivit Pavla Zedníčka se sluší uvést také funkci prezidenta festivalu filmových a televizních komedií Novoměstský hrnec, kterou zastává již řadu let. Je také au-

torem knihy vlastních vzpomínek, kterou publikoval pod názvem *Kurňa! To je život!*

Sissy Spacek (* 25. 12. 1949)

Americká herečka a zpěvačka, jejíž rodiče jsou českého původu, začínala v New Yorku jako manekýnka a přitom navštěvovala herecké studio. První roli dostala roce 1977, dva roky později následoval film *Vystrkov*, velký úspěch měla i jako titulní hrdinka hororu *Carrie* (1976). Další známé filmy: *Vítejte v L.A.*, *Tři ženy*, *První dáma country music*, *Nezvěstný*, *Řeka*, *Fialky jsou modré*, *Zločiny srdce*, *Dlouhá cesta domů*, *Obtížné sliby*, *JFK* ad.

Je držitelkou Oscara za nejlepší ženský herecký výkon z roku 1981 za film *První dáma country music*, později uváděný pod názvem *Havířova dcera*. V roce 2001 získala Zlatý glóbus za nejlepší ženský herecký výkon (drama) ve filmu *V ložnici*.

Jitka Asterová (* 7. 12. 1959) – česká herečka a moderátorka

Devět let působila jako moderátorka v rádiu Frekvence 1. Občas se objevuje v seriálu TV Nova *Ulíce*. V dětství se věnovala krasobruslení, vystupovala v programech Dětské lední revue, ale rozhodla se pro herectví a vystudovala DAMU. Společně s ní byli v ročníku Karel Roden, Eva Holubová, Ivana Chýlková, Pavel Vítek atd. Jako sedmnáctiletá hrála v Muchnově komedii *Hop a je tu lidoop*. Nejznámější filmy: *Samorost*, *Vinobraní*, *Tichá radost*, *Čas sluhů*, *Corpus delicti*, *Trhala fialky dynamitem* ad.

Barbora Štěpánová (* 13. 12. 1959) – herečka a moderátorka

Vystudovala hudebně-dramatické oddělení pražské konzervatoře. Hostovala v Semaforu, v Divadle E. F. Buriana, získala angažmá v Hradci Králové, odkud přešla do Plzně. Před kamerou se objevovala ještě v dětských rolích, často ji obsazoval režisér Kachyňa. V roce 1986 podepsala Chartu 77. Její další aktivity probíhaly v rámci Společnosti za veselější současnost, která pořádala recesistické akce zaměřené proti komunistickému režimu. Za účast na demonstraci k 70. výročí vzniku Československa byla Bára Štěpánová v říjnu 1988 zatčena, což dočasně přerušilo její uměleckou dráhu. Do veřejného dění se vrátila po listopadu 1989, kdy se stala osobní sekretářkou prezidenta Václava Havla. Pokračování činnosti Společnosti za veselější současnost zviditelnil především dar koloběžky Václavu Havlovi. Práci na Pražském hradě ukončila Štěpánová po dvou letech a postupně se vracela k herectví. Vystupovala v Prozatímním divadle F. R. Čecha, později v divadle Ta Fantastica, menšími rolemi se znovu připomněla i filmovým divákům. V průběhu devadesátých let přesunula Bára Štěpánová těžiště své práce do sféry moderování. Jako svérázná průvodkyně pořadů různých formátů s výrazně kladnými, nebo naopak zápornými ohlasy působila na několika televizních stanicích, ve spolupráci s Miroslavem Vladykou doprovodila svým hlasem úspěšný cyklus *Cestománie*. V poslední době se opět vrací i k divadlu. Bára Štěpánová je autorkou autobiograficky laděné knihy *O čem nesmí nikdo vědět* (1999).

Před dvaceti lety odešel dobrovolně ze života mimořádný talent – režisér, scénograf, herec, výtvarník a umělecký šéf Divadla Na zábradlí Petr Lébl

Petr Lébl

Celý život Petra Lébla (16. 5. 1965, Praha – 12. 12. 1999, Praha) byl propojen s divadlem. Od svých patnácti let byl členem amatérského divadelního souboru Dopravních podniků DOPRAPO (poté Jak se vám jelo, později JELO). Vystudoval střední průmyslovou školu grafickou. Již ke svým amatérským inscenacím navrhoval originální divadelní programy, v tom také pokračoval i jako profesionál. Svůj grafický talent využíval i při navrho-

vání divadelních plakátů k některým inscenacím, další plakáty pak vytvářel i pro jiné divadelníky.

„Já se věnuju divadlu, protože mě divadlo jako diváka většinou nudilo nebo zklamávalo, tak se snažím dělat divadlo, jaký by mě bavilo.“ Petr Lébl, 1997

Dvakrát jej nepřijali na FAMU, nakonec začal v roce 1986 studovat DAMU, ale školu nedokončil, místo toho zde sám začal učit. Svou jasnou představu o podobě divadla pro lidi řekl již v roce 1986: „Můj základní názor na divadlo je, že by to měla být především podívaná. Hlavní důraz kladu na vizuální a výtvarnou podobu inscenace – myslím to v totálním smyslu, ne jenom v oblasti kostýmu, dekorace, ale i v osobnostech herců a po choreografické stránce.“

Svou první profesionální inscenaci nastudoval roku 1992 v Divadle Labyrint (dnes Švandovo divadlo na Smíchově). Jednalo se o hru Léblova spolužáka z DAMU Ego na Tobiáše nesoucí název *Vojcev*. Nepochybně předjal vývoj nadcházejícího desetiletí – postmoderna se vším, co k ní patří, poetika citací, prolínání žánrů, dekompozice textů, hravé ironie a bezbřehé fantazie. V roce 1993 se stal uměleckým šéfem Divadla Na zábradlí, kde toho roku, ještě jako hostující režisér, inscenoval hru J. A. Pitínského *Pokojíček*. V Divadle Na zábradlí Lébl zažil svou vrcholnou éru. Na Zábradlí také hojně využíval svůj výtvarný talent. Navrhl podobu vstupenek, vytvořil celý výtvarný design divadla, a to včetně řešení interiéru stylové kavárny. Za svého působení v Divadle Na zábradlí vytvořil celou řadu inscenací. U naprosté většiny inscenací figuroval Lébl jako autor scénické výpravy pod pseudonymem William Nowák (též W. N.). Za dvě z nich dostal Cenu Alfréda Radoka za nejlepší inscenaci roku, konkrétně šlo o inscenace *Racek* (1994) a *Ivanov* (1997), obě podle A. P. Čechova. V Divadle Na zábradlí Lébl udělal také důležitý krok pro hluchoněmé, když při uvedení představení *Plukovník Pták* od Christa Bojčeva postavil na pódium tlumočnicka do znakového jazyka. Svou komplexní představu scénografického řešení představil i mimo své

„domácí“ působiště, a to v roce 1996 jako hostující režisér inscenace Rostandova *Cyрана z Bergeracu* v divadle Habima v izraelském Tel Avivu a v roce 1997 v pražském Národním divadle při uvedení Smetanových *Braniborů v Čechách*.

Lébl také spolupracoval na projektech s Českou televizí, kde mimo jiné natočil devět dílů *Studia Kroměříž* (cyklus fiktivních diskusních pořadů), většinu svých divadelních inscenací a umělecko-publicistický vícedílný pořad z Elia-dovy knihovny, malé scény Divadla Na zábradlí.

Petr Lébl dobrovolně ukončil svůj život v provazišti Divadla Na zábradlí dne 12. prosince 1999. Dožil se věku čtyřiatřiceti let.

Před dvaceti lety zemřel významný divadelní režisér Otomar Krejča

Otomar Krejča (23. 11. 1921, Skřýšov u Pelhřimova – 6. 11. 2009, Praha) byl významný divadelní režisér, herec a zakladatel slavného Divadla za branou, manžel herečky Marie Tomášové. Odchodem Otomara Krejčy jako by se definitivně zavřely dveře za inspirativní a jedinečnou érou českého divadla, o které se vědělo i v Evropě.

V letech 1956-1961 působil jako ředitel činohry Národního divadla, po pěti letech však rezignoval. Protestoval proti tomu, že byl propuštěn jeho nejbližší spolupracovník, dramaturg Karel Kraus. V polovině šedesátých let uskutečnil představu vlastní „divadelní dílny“, když založil slavné Divadlo za branou, zde působil jako režisér. Přechodně v roli režiséra působil jako host i v zahraničních divadlech, například ve Vídni, Havaně a Bruselu. Jako režisér vytvořil čtyřiaosmdesát inscenací, z toho více než polovinu v zahraničí.

Po invazi vojsk Varšavské smlouvy do Československa v roce 1968 podepsal petici 2000 slov. V reakci na to byl v roce 1970 vyložen z KSČ, Divadlo za branou bylo zrušeno o dva roky později. Rehabilitován byl až po sametové revoluci v roce 1989. Roku 1998 byl vyznamenán medailí Za zásluhy I. stupně. 24. května 2002 mu Akademie múzických umění v Praze udělila čestný doktorát.

Vladimír Dvořák (14. 5. 1925 – 28. 12. 1999) – skvělý textař, herec, scenárista, dramaturg a konferenciér Pracoval jako redaktor v deníku *Mladá fronta*, byl redaktorem Českého rozhlasu, tam působil také jako konferenciér vlastních hudebních pořadů. Působil také jako estrádní konferenciér podniku Československé cirkusy, varieté a lunaparky. V letech 1952-1956 byl v angažmá v Divadle satiry a estrády, dříve Osvobozené a později Divadlo ABC. V polovině padesátých let začal spolupracovat s Československou televizí. Od roku 1956 až do konce svého života vystupoval s Jiřinou Bohdalovou v pořadu *Televarieté*. Kromě toho byl scenáristou a průvodcem řady televizních silvestrovských estrád. V roce 1968 se stal šéfem Hlavní redakce zábavních pořadů ČST, ale poté, co odmítl vstoupit do KSČ, byl v roce 1976 z funkce uvolněn. Dál v ČST působil jako dramaturg a moderátor.

Vladimíru Menšíkovi by bylo 90

Skvělý herec, výborný vypravěč, mistr zábavy, ale taky trochu neřízená střela. Muž, kterého miloval národ, ale jeho nejbližší z něj občas šileli. Tím vším byl Vladimír Menšík, kterému by v říjnu bylo devadesát let.

Vladimír Menšík byl odjakživa plný elánu a nikdy nekončící energie. Bavič, který miloval lidi, jen málokdy si odepřel sklenku něčeho ostřejšího a cigaretu nezhodil ani jako těžký astmatik. A taky workoholik, jehož tempo málokdo stíhal. Koneckonců ještě dva dny před smrtí trávil před kamerou, v hudebně zábavném pořadu *Abeceda*.

Nejdřív to vlastně ani nevypadalo, že by se měl věnovat divadlu či filmu. Vladimír Menšík totiž vystudoval průmyslovku a pracoval v Brněnských strojárnách. Až později se zkoušel dostat na Janáčkovu akademii múzických umění v Brně (JAMU). Podařilo se to až na druhý pokus a v roce 1953 tam Menšík absolvoval. O rok později si ho všiml slavný divadelní režisér E. F. Burian a angažoval ho. Jenže Vladimíra Menšíka to táhlo k filmu a to byl také důvod, proč se s Burianem, který naopak svět filmu v oblibě neměl, rozhádal, a z divadla odešel.

Poprvé na sebe upoutal pozornost ve snímku *Dědeček automobil* (1956), kde ztvárnil italského mechanika. A pak už se jeho filmová kariéra rozběhla naplno.

Vladimír Menšík ale nebyl jen herec, byl to také bavič a vypravěč, který neměl konkurenci. Jeho silvestrovské estrády byly fenoménem tehdejší doby. Své moderátorské a bavičské umění využil i v pořadu *Křeslo pro hosta*, kam si jako hosty zval hlavně zajímavé vědce a lékaře. Jenže časem se od něj očekávalo, že si bude zvat i tehdejší komunistické funkcionáře. (Menšík byl členem KSČ, ale po deseti letech byl pro pasivitu vyloučen.) To se mu nelíbilo. S problémem se vypořádal po svém – na jedno natáčení přišel opilý a byl vyhozen.

Menšík sice zvládal i dramatické a tragické role, například ve snímku *Ikarův pád* (1977), ovšem exceloval v komediích. Třeba ve snímku *Jak utopit doktora Mráčka* (1975) nebo *Hodíme se k sobě miláčku?* (1974). Rok 1977 byl, co se týká komedií, velmi plodný. Hrál ve snímcích *Což takhle dát si špenát*, *Zítرا vstanu a opařím se čajem* či *Jen ho nechte, ať se bojí* a v pohádce *Jak se budí princezny*.

Jak už to tak bývá, pracovní vytížení, neřesti v podobě alkoholu či cigaret (těch se nakonec přece jen kvůli nemoci vzdal) a neochota trochu zpomalit, to bylo bolestivé především pro jeho nejbližší. Vladimír Menšík byl ženatý dvakrát. S první ženou Věrou měl dvě děti – Petra (* 1955) a Vladimíra (* 1957). S druhou manželkou Olgou, s níž byl až do smrti, měl také dva potomky – syna Honzu (* 1962) a dceru Martinu (* 1965). Právě jeho druhá rodina si s ním prožila asi ty nejtěžší chvíle. Kvůli astmatu trpěl častými záchvaty, ale ani kvůli nim neodmítal žádnou práci, žádné natáčení. Byl pověstný tím, že s sebou vždy nosil kufřík plný léků, které podle potřeby polykal.

V posledních letech se jeho strážným andělem stala jeho osobní lékařka Zdena Lipárová. Ta s ním jezdila i na natáčení, vždy seděla v pozadí, léky a injekce při sobě, a byla připravená pomoci, kdykoli se herci udělalo špatně.

Jeho pracovitost a urputnost ho stály život. Poslední dva roky už měl opravdu vážné zdravotní problémy a poslední dva dny už skoro nemohl dýchat, navíc ho trápily

vleklé žaludeční problémy, ale i tak odmítl poslechnout lékařku, která mu nedoporučovala cestu do Brna na natáčení. Pracovní závazek tehdy sice splnil, ale zcela vysílen 29. května roku 1988, ve věku osmapadesáti let, zemřel. Hlavní příčinou bylo astma, ale také prasklý žaludeční vřed. (mk)

Gérard Philipe (4. 12. 1922 – 25. 11. 1959)

Jedna z nejpřednějších osobností francouzského divadla a filmu padesátých let, z nichž role romantického hrdiny Fanfána Tulipána ze stejnojmenného filmu z roku 1952 patřila k jeho nejpopulárnějším filmům. Jeho matka byla Češka. Philipe vyrůstal na jihu Francie, vystudoval konzervatoř a záhy začala jeho strmá divadelní a filmová kariéra, která byla ukončena jeho předčasnou smrtí. Nejznámější filmy: *Idiot*, *Ďábel v těle*, *Věznice parmská*, *Krásky noci*, *Pyšný*, *Červený a černý*, *Velké manévry*, *Montparnasse 19*, *Nebezpečné známosti*.

Otomar Korbelář (3. 11. 1899 – 30. 11. 1976)

Od mládí projevoval hudební talent, takže nakonec proti vůli rodičů odešel studovat na konzervatoř, kde zvládnul dva obory – tím druhým bylo herectví. Vystřídal několik angažmá, než v roce 1929 nastoupil na Vinohrady, kde začal milovníckými rolemi. Stejný úděl ho čekal i před kamerou. Debutoval v roce 1931 a záhy se stal jedním z nejpopulárnějších milovníků předválečného českého filmu. Nejznámější filmy: *Lucerna*, *Pacientka dr. Hegla*, *Advokát chudých*, *Těžký život dobrodruha*, *Šťastnou cestu*, *Nezbedný bakalář*, *Pytláková schovanka*, *5 miliónů svědků*. Z jeho dalších filmových rolí byla pozoruhodná role Františka Kmocha ve filmu *To byl český muzikant*, hlavní role v prvním československém barevném filmu *Jan Roháč z Dubé* nebo role císaře Františka Josefa I. ve filmu *Sarajevský atentát*.

Jarmila Kšírová a Otomar Korbelář, *Lucerna* (1938)

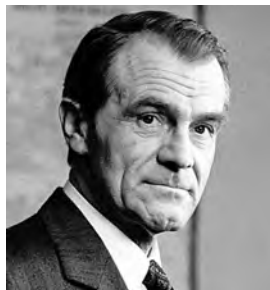
Poslední léta života Otomar Korbelář působil v Hudebním divadle v Karlíně (1962-1976). Byl velmi citlivým a vnímavým hercem s velice zvučným hlasem, výborným představitelům mužných a charakterních rolí. Celkem hrál v téměř šedesáti filmech, televizních seriálech a televizních inscenacích, převážně významné role. Ve filmech účinkoval i jako zpěvák či dabér.

Růžena Šlemrová (10. 11. 1889 – 24. 8. 1962)

Na scéně vinohradského divadla hrála v letech 1909-1948. Ve filmu začala již v roce 1914, v němž éře natočila osm filmů, ale teprve zvukový film jí umožnil plně se uplatnit. Etablovala se jako výřečná, hádavá nebo pyšná panička, salónní dáma s přehnaně kultivovanou výslovností, ale výborná byla rovněž v rolích tetiček a maminek, které se musí starat o své nechápavé ratolesti. Účinkovala ve více než šedesáti filmech, ale jen někteří režiséři jí dali větší možnost, aby mohla plně uplatnit svůj komediální talent a dokázat své umění. Po válce se pro ní našlo už jen velmi málo pěkných rolí.

Růžena Šlemrová a Oldřich Nový, *Rozkošný příběh* (1936)

NARODILI SE PŘED 100 LETY

Radovan Lukavský (1. 11. 1919 – 10. 3. 2008) – před-

Radovan Lukavský

ní český charakterní herec, divadelní pedagog a recitátor Radovan Lukavský se původně chtěl stát středoškolským profesorem, po uzavření vysokých škol se přihlásil na konzervatoř. Poté působil v Městském divadle na Vinohradech a v Městských divadlech pražských. Od roku 1957 byl členem Národního divadla, kde se jeho moderní civilní herectví, vycházející z mimo-

řádného intelektuálního zázemí, uplatňovalo v repertoáru klasickém i současném. Radovan Lukavský se také podílel se na založení divadla DISK. Před kamerou se objevil na přelomu čtyřicátých a padesátých let, ale až na málo výjimek čeští filmaři nedokázali jeho hereckého projevu, pro kameru jako stvořeného, využít.

Ztvárnil stovky divadelních, filmových, televizních i rozhlasových rolí, jeho vytříbený a kultivovaný hlas z něj dělal jednoho z nejlepších a neznámějších českých vypravěčů a recitátorů poezie. Poslední rolí Radovana Lukavského byla postava d'Artagnana ve hře *Cyrano z Bergeraku*, kterou uvedlo Národní divadlo 17. února 2008. Za komunistického režimu musel jakožto křesťan a nestraník čelit omezování své herecké a pedagogické činnosti – z kádrových důvodů musel přestat učit na DAMU. A když odmítl přednést projev, ve kterém by litoval svých postojů v šedesátých letech, bylo mu na dlouhou dobu znemožněno vystupovat v televizi.

Napsal knihu *Teorie mluveného slova* a v roce 1995 byl jmenován profesorem herectví. Jako vysokoškolský pedagog na AMU vychoval na desítky skvělých herců. Ve svých pětáosmdesáti letech společně s vnučkou Klárou sepsal autobiografickou knihu nazvanou *Rozhovory s dědečkem*, která vyšla na podzim roku 2005. Z rukou prezidenta Václava Havla převzal Medaili Za zásluhy a získal Cenu Thálie za celoživotní mistrovství.

Jaroslav Štercl (18. 11. 1919 – 4. 4. 1996) – herec, komik, lidový bavič, muzikálový a operetní zpěvák a trampský muzikant

Jaroslav Štercl často vystupoval v kabaretech a na estrádách. Ačkoliv patřil celý život k neoriginálnějšímu českým komikům, jeho humor zůstal dodnes nedocenen. Za svůj život si zahrál mnoho desítek drobných a epizodních rolíček ve filmu a v televizi. Celý život se hrdě hlásil k trampské osadě Ztracenka, odkud pocházela i skupina Settleři či Jarka Mottl i mnozí další významní trampští muzikanti a umělci.

Málo se ví, že ač byl nejvíce známý jako komik, byl velice vzdělán v mnoha oborech. Zejména jeho obrovské encyklopedické vědomosti jej přímo předurčily k tomu, aby se stal jedním z prvních „odborných poradců“ v pravěku televizních vědomostních soutěží, pro které jej objevil dr. Jan Pixa. *Souboj s pamětí*, *Osm vteřin a dost* – a jako hlavní „star“ komik Štercl. Jeho nápovědy byly dost často zaobaleny do neuvěřitelného „kabátu“, ale v jádru byly vždy velmi přesné. Jeho knihovna čítala několik tisíc svazků, ve kterých se orientoval mnohem rychleji než kde která počítačová databáze.

Až do své smrti ale nezapomněl na své diváky a sverpě objížděl i ty nejmenší vesnice jako jeden z mnoha účinkujících v estrádním pořadu *Abeceda humoru*.

Ota Sklenčka (19. 12. 1919 – 10. 10. 1993) – herec a divadelní pedagog

Už jako student hrál ve školním souboru, na přání rodičů však šel studovat medicínu, ale když byly za války uzavřeny české vysoké školy, šel rovnou k divadlu. Vystřídal několik mimopražských scén, počátkem padesátých let přišel do Prahy, kde hrál na Vinohradech, v Městských divadlech pražských, v Realistickém divadle a opět v Divadle na Vinohradech. Jeho herecká dráha pokračovala do roku 1980 v Realistickém divadle Zdeňka Nejedlého na pražském Smíchově (dnes zde sídlí Švandovo divadlo), po odchodu do důchodu prakticky až do své smrti opět hostoval ve Vinohradském divadle. Od roku 1961 působil také jako divadelní pedagog na pražské AMU, kde vychoval celou řadu skvělých herců. Dlouhá léta působil také v Československém rozhlase. Ve filmu začínal v padesátých letech ve filmu *Mordová rokle*, následovaly další filmy, ale jeho obrovský herecký potenciál nebyl v dostatečné míře využit. Manželkou herce Sklenčky byla Nina Popelíková, také známá herečka. Mezi jeho koníčky patřila výtvarná činnost, byl poměrně dobrým malířem a dále sportovním rybářem.

FILM – TELEVIZE – ROZHLAS

Od uvedení muzikálu *Starci na chmelu* letos uplynulo 55 let

Starci na chmelu je první a zřejmě i vůbec nejznámější český filmový muzikál. V roce 1964 ho natočil režisér Ladislav Rychman podle námětu a scénáře Vratislava Blažka, který byl i autorem písňových textů. Průvodci celého filmu jsou tři kytaristé v černém – Josef Laufer, Petr Musil a choreograf Josef Koníček. Stali se logem i symbolem muzikálu.

Mezi oblíbené filmy patří *Starci na chmelu* také díky skvělým písničkám, které zpívají Karel Gott, Josef Zíma, Jana Petřů, Karel Štědrý a Jana Malknechtová. Nestárnoucí muzikál se řadí k nejúspěšnějším českým filmům. Po premiéře ho viděly bezmála tři milióny diváků. Patří tak mezi komerčně nejúspěšnější české filmy (nejen) šedesátých let. Jeho uvedení odstartovalo v Československu natáčení řady hudebních filmů. Ve stejném roce vznikl snímek *Kdyby tisíc klarinetů* a další česká hudební komedie *Limonádový Joe aneb Koňská opera*. Film se stal brzy velmi populárním a písničky autorů Jiřího Bažanta, Vlastimila Hály a Jiřího Maláška téměř zlidověly.

Porota festivalu Prix Europa ocenila Projekt 68 Českého rozhlasu

Projekt 68 Českého rozhlasu vyhrál na festivalu Prix Europa v kategorii nejlepší evropský digitální audio projekt roku. Porota ocenila unikátní dokumentární rekonstrukci událostí z noci 20. na 21. srpna 1968. Český rozhlas v kategorii porazil i taková média, jako je například britská BBC nebo Bavorský rozhlas. Moderátoři s pozvanými hosty provedli posluchače jednou z nejtemnějších nocí novodobé historie Česka až do úplného konce tehdejšího vysílání. Základem úspěchu byla podle autora projektu a šéfredaktora Radiožurnálu Ondřeje Suchana absolutní historická přesnost. Český rozhlas proto rekonstrukci vysílání zopakuje, a to příští rok 5. května v bitvě o rozhlas z roku 1945.

Festival dokumentárních filmů Ji.hlava

Festival dokumentárních filmů Ji.hlava, který proběhl před nedávnem, nabídl například přehlídku ukrajinského režiséra Felixe Soboleva, neznámý film o Václavu Havlovi a zaměřil se na filmy z východu Evropy.

V sekci Česká radost se představil mimo jiné film *Viva video, video viva* Adély Komrzé. Sleduje v něm svého dědečka Radka Pilaře a počátky video artu. „Je znám přes Rumcajse a Manku, kreslením postaviček si vydělával a všechny peníze utápěl v tom videu, kterým byl posedlý. Snažila jsem se, aby to nebylo pateticky vzpomínací. Aby se protagonisté rozmluvili svobodně, jako přistupovali k videu,“ řekla režisérka.

Radovan Šíbrt natočil film *Postižení muzikou* o hudební skupině zdravotně postižených The Tap Tap. Podle tvůrců je to sonda do života aktivních lidí s hendikepou. Jejich životy jsou „zároveň obyčejné i inspirativní a neobyčejné“.

Robert Sedláček přivezl do Jihlavy film *Soud nad českou cestou*. Přemýšlí o posledních třiceti letech od re-

voluce formou fiktivního soudu. „Je tam porota i soudce, herci obžalovávají a vypočítávají způsobem podvrtným i demagogickým, co se zvoralo. Druhý právník dělá reklamu na to, že se to nezvoralo. Že je lidská podstata to, kde jsme dneska. Soudce hraje Alois Švehlík,“ vysvětlil Sedláček.

Režisér Petr Jančárek pak uvedl film *Tady Havel, slyšíte mě?* S odstupem času se věnuje posledním letům Václava Havla. „Má to tu výhodu, že člověk materiál zpracovává s velkým odstupem, a doufám, že se zrodí něco, co je zajímavé a nebude to sestávat z chronicky známých záběrů,“ vysvětlil autor.

Sekce Opus Bonum, věnovaná světovému dokumentu, nabídla letos devět snímků: z Francie, Velké Británie, Indie, Madagaskaru anebo Palestiny. Například adaptaci globálně úspěšné prózy Patrika Ouředníka *Europeana*, která vyšla poprvé před osmnácti lety a od té doby se dočkala překladu do šestatřiceti jazyků. Filmová „hříčka“, realizovaná francouzským režisérem Arnaudem de Mezamat, se jmenuje *Doufám, že se máš dobře* a vybízí k „zamyšlení nad různými stránkami lidství“.

Šestnáct snímků představila sekce Mezi moři, zaměřená na střední a východní Evropu. Ve světové premiéře byl uveden třeba *Ráj na zemi*, filmový portrét slavného slovenského fotografa Andreje Bána v režii Jaroslava Vojtka. „S přítelem Andrejem odhalujeme příběhy lidí, kteří museli násilně opustit své domovy,“ uvedl režisér o Bánovi, který víc než třicet let přináší reportáže z krizových oblastí světa, jako jsou Afghánistán, Kosovo nebo Ukrajina.

Sekce První světla uvedla devět výrazných debutů. Jedním z nich byl snímek *Vydat se na cestu*, ve kterém turecký režisér Mustafa Emin Büyükcöşkun vzpomíná na třiatřicet lidí, kteří přišli o život v syrském městě Kobani, kde se před několika lety střetly zájmy Turecka, Kurdů a takzvaného Islámského státu.

Sekce Svědectví nabídla jedenáct filmů, mezi nimiž zaujala například *Jeskyně* syrského režiséra Ferase Fayyada; ten si z předložské Ji.hlavy odvezl cenu za snímek *Poslední v Aleppu*, který byl následně nominován i na amerického Oscara. Jde o lidsky silný dokument o lékařce Amani Ballor, která se svými kolegyněmi ošetřovala pacienty podzemní nemocnice v obklíčené syrské Ghoutě.

Nesoutěžní sekce Zvláštní uvedení představila vedle novinky Karla Vachka *Komunismus a síť aneb Konec zastupitelské demokracie* také *Krizi* Alexandra Hackenschmieda; unikátní dokument z roku 1939, realizovaný ve Spojených státech amerických, který bezprostředně nahlíží na politické a společenské dění v Evropě roku 1938.

Tvorbu ukrajinského filmaře Felixe Soboleva představila sekce Průhledná bytost. „Snažíme se vždycky představovat režiséry, kteří posunuli přemýšlení nad dokumentárním filmem,“ uvedla dramaturgyně sekce Andrea Slováková. Sobolev je podle ní legenda: od šedesátých let minulého století patřil mezi hvězdy sovětského dokumentu a vyprodával kinosály, mimo Ukrajinu je ovšem dodnes zcela neznámý. „Hledal nové tvůrčí postupy: pracoval s animací, s časosběrnými materiály, sám vynalézal přístroje, kterými zachycoval jinak nezachytitelné jevy,“ dodala.

Ji.hlava uvedla sedm Sobolevových filmů. Například průlomový snímek *Jazyk zvířat* (1967), který hledá paralely mezi zvířecím a lidským světem, nebo *Vytrvejte, máte talent* (1979), v němž režisér zkoumá, jak překonat psychologické bariéry.

(mk)

Utajené příběhy českých dějin

Hlavním hitem říjnového vysílání v České televizi bylo velmi zajímavé pokračování původního českého seriálu *Utajené příběhy českých dějin II*. Jednotlivé epizody přinesly pohled na zajímavé historické události českých dějin.

Každý z osmi dílů byl věnován jednomu konkrétnímu příběhu, pro který se v učebnicích dějepisu nenachází místo. Sledovat diváci mohli např. praotce Čecha, Emmu Destinovou, vyvraždění Slavníkovců, štěchovický poklad, magii proti Hitlerovi a další fascinující české historické příběhy. Režisérský tandem zůstal ve složení Otakáro Maria Schmidt a Jana Kristina Studničková, doplněn je historikem a průvodcem pořadu, Petrem Bahníkem.

První díl byl věnován známé otázce možné obrany Československa v roce 1938 i událostem z jara 1939, kdy se posádka Czajankových kasáren v Ostravě odmítla vzdát a zahájila zoufalou obranu proti německé okupaci. Zvažuje také různé hypotézy a protikladné názory historiků a vojenských odborníků na možnosti pomnichovské obrany. Zároveň mapuje úsilí všech vojenských a politických činitelů, kteří nerezignovali a vedli do poslední chvíle zdánlivě marný odpor (vojáci na Podkarpatsku, aktivity Štefana Osuského v Paříži, Mašín, Balabán, Morávek a vznik organizace Obrana národa).

Další díl, *Tajemná úmrtí rodu Habsburského*, se věnuje některým dosud ne zcela objasněným případům smrti v dynastii, která v českých zemích vládla více než 300 let. Sleduje kauzy ze starší historie (osud šíleného syna Rudolfa II. Julia Cézara, který v Českém Krumlově spáchal sérii násilností a vražd) i historie „nedávné“ – tajemná sebevražda korunního prince Rudolfa v roce 1889, zavraždění císařovny Sissi v Ženevě i nejasné pozadí sarajevského atentátu na Ferdinanda d'Este roku 1914, který vedl k první světové válce.

Pořad *Jan Kefer – magie proti Hitlerovi* volně navazuje na díl z první série věnovaný osudům mága Arvéda Smíchovského, který se dal do služeb nacistů. Jan Kefer byl v jistém smyslu jeho opakem. Oba se znali z magické společnosti Universalia a před válkou spolupracovali na jejich aktivitách. Kefer se ale zapojil do protinacistického odboje a pokusil se dokonce o zničení Adolfa Hitlera magickými prostředky během dvou rituálů v brdských lesích. Byl zatčen gestapem a zemřel v koncentračním táboře. Věřil, že se proti němu obrátila magická energie, protože obřad, který konal proti Hitlerovi, byl nevhodně přerušen jiným jeho účastníkem.

Snímek *Kdo vyvraždil Slavníkovce?* problematizuje známou dějepisnou poučku o vyvraždění rodu Slavníkovců vládnoucími Přemyslovci. Objasňuje nedoloženost této historické hypotézy, seznamuje s rodem Slavníkovců a jeho nejslavnějším představitelem, svatým Vojtěchem, zabývá se také otázkou památné válečné korouhve, tzv. zázračného praporce Slavníkovců, a rekonstruuje, kdo a proč dávné Slavníkovce skutečně zlikvidoval.

Dokument *Prokletí štěchovického pokladu* se zabývá otázkou nacistických pokladů a skrytí umístěných na českém území nebo majících s českými zeměmi jinou souvislost. Mapuje mimo jiné tajné nacistické továrny na Liberecku, na Moravě i ve středních Čechách a utajované vědecké projekty, jejichž dokumentace může být obsahem „pokladů“, ale zabývá se také otázkou uměleckých sbírek uloupených nacisty i seznamů českých agentů gestapa a jiných nacistických služeb, kteří mohli být po druhé světové válce vydíráni, případně získáni pro působení v tajných službách Východu či Západu.

Díl *Byl praotec Čech historickou postavou?* sleduje báji o příchodu bratří Čecha a Lecha na horu Říp. Rekapituluje její obvyklý výklad, na základě literárních pramenů z raného středověku ovšem odkryvá, že historie této „pověsti“ je podstatně starší, než se obvykle soudí, sahá až do starověké Arménie a možná se dotýká skutečných historických osob.

Díl *Osudová Emma – umělkyně ve stínu Maffie a okultismu* se zaměřuje na dva zvláštní aspekty života známé pěvkyně Emmy Destinové. Jednak zapojení pěvkyně do aktivního protirakouského odboje v rámci tajné organizace Maffie a také její extravagantní záliby v morbidních kuriozitách, jež měla patrně souvislost s esoterismem. Nebylo asi náhodou, že si za své sídlo zvolila zámek ve Stráži nad Nežárkou, původně vlastněný známým martinistou, baronem Leonardim. Právě na tomto zámku si pěvkyně zřídila podivnou temnou komnatu plnou okultních a záhrobních symbolů. Ačkoli se podílela na pádu monarchie a patřila dokonce do řad organizace navázané na masarykovský zahraniční odboj, její zásluhy nebyly po vzniku republiky nijak ohodnoceny a někteří životopisci hovoří o jakési bližší neupřesněné roztržce mezi pěvkyní a TGM po prezidentově soukromé návštěvě ve Stráži. Kdysi slavná hvězda operních sálů skončila život takřka v zapomnění. Co bylo příčinou chladného poměru Masaryka ke kdysi velmi statečné člence protirakouské Maffie? Mohly za tím být její podivné záliby?

Díl *Martine Šmíde, nikdy nezapomeneme!* sleduje různé fámy a mystifikace, které se rozšířily v přelomových okamžicích moderních českých dějin a výrazně ovlivnily jejich průběh – zpráva o smrti Martina Šmída v listopadu 1989, zprávy o střelbě během tzv. insigniády v roce 1934, mystifikace, díky které byla pražským povstalcům v roce 1945 poskytnuta pomoc Vlasovců atd. Byly tyto mystifikace šířeny úmyslně a konkrétními skupinami, nebo spontánně?

(mk)

Modrá krev

Kdybychom měli jmenovat významné české hrady, zámky, paláce a jiné památkové skvosty, budeme si muset přiznat, že drtivá většina toho výjimečného, na co můžeme být pyšní, více či méně souvisí se šlechtou. Šlechtické rody jsou přímým pojítkem českého národa s jeho vlastní historií. Dokumentární cyklus *Modrá krev* Aleny Činčerové je výpravou do světa českých šlechtických rodů, jak a čím žijí, jak vnímají mladou českou demokracii a jaká tajemství ukrývají jejich rodové pokladnice.

V mnoha zemích světa patří aristokraté mezi celebrity. V Čechách, v zemi, kde se cení více peníze a styky než

původ, jsou vlastně neznámí. Je to hořký důsledek perzekuce z časů komunistické totality. Přesto tady aristokraté žijí stále. Historie jejich rodů je významnou součástí dějin české země a jejich majetky patří do pokladnice českého kulturního dědictví.

Projekt *Modrá krev* nabízí nový pohled na českou šlechtu a diváci i odborníci se vzácně shodují na tom, že přinesl řadu překvapivých svědectví o životech šlechticů i pohledech na minulost i současnost. Projekt ukázal pozitivní pohled na svět moudrých a zajímavých lidí. Nabídnul svědectví o tom, že šlechticové nevnímají křivdy posledního století nijak fatálně, naopak se na ně dívají s nadhledem a notnou dávkou specifického humoru. Přinesl vizuálně mimořádně pestrá podívanou po desítkách památek. Proto mělo jistě smysl v projektu pokračovat druhou řadou.

„Druhá řada cyklu *Modrá krev*, která je v současné době v programu České televize, není naplněna tak slavnými jmény, které všichni znají odedávna, jako tomu bylo v řadě prvé, protože jsme je vyčerpali. Avšak naopak tím může být zajímavá. Dá se očekávat, že se diváci budou chtít dozvědět více o rodech, jejichž jména jim jsou jen tak trochu povědomá, cosi jim říkají, nebo jsou i zcela neznáma, a proto budí zvědavost. I zde se za názvy rodů skrývají živí lidé z masa a kostí s mnohdy neuvěřitelnými životními osudy. I je spojuje rodokmen probíhající mnoho staletí, úcta k odkazu předků, láska k zemi české i perzekuce za éry totality. Záměrně vybíráme do tohoto pokračování opět jen rody, jejichž aspoň někteří zástupci mluví česky, popřípadě žijí v Česku,“ říká dramaturg pořadu Josef Albrecht.

Zasvěceným průvodcem pořadu je hrabě Maria Franz Emanuel Johannes Silvester Kinský, který ale používá praktičtější variantu svého jména: František Kinský, muž, který dobře ví, co znamená být potomkem šlechtického rodu. V každém díle představí jeden rod, bude rozplétat příbuzenské vazby, naslouchat neskutečným životním příběhům a pokusí se divákům přiblížit i současnost, která je téměř neznáma. Důraz bude kladen zejména na nejmladší generaci. Mnozí z této generace totiž vyrostli v exilu, často ani moc netušili, jak rozmanitá je historie země jejich předků. Po sametové revoluci přijeli sem, obyčejně i s rodiči, převzali rodinné dědictví a dnes ho spravují.

Průvodcem cyklu *Modrá krev* je hrabě František Kinský

„Cyklus *Modrá krev* je novodobou encyklopedií české šlechty. Diváci se seznámí s významnými šlechtickými rody. Představíme současné šlechtice v České republice, kteří sice jsou potomky slavných rodů se všemi k tomu příslušejícími tituly a hodnotami zděděnými po předcích, ale zároveň to jsou všechno lidi z masa a kostí,“ říká kreativní producentka Lenka Poláková. „V minulosti jsme se k nim nechovali úplně nejlépe. Šlechtická jména měla vymizet z naší paměti. Spousta z nich musela emigrovat, v jejich zámcích byly výzkumné ústavy prasat, vojenské nebo zásobovací sklady, zemědělské usedlosti apod. Potomci slavných rodů se ale vracejí a dávají život zanedbaným sídlům. Své zámky, statky, lesy se snaží navrátit zpět do původních podob, a navíc objekty zpřístupňují veřejnosti. Je obdivuhodné, že v sobě nemají hořkost, pocity ukřivdění, ale naopak nadhled, moudrost a noblesu.“

Modrá krev II seznámí diváky například s tím, který z aristokratických domů se honosí rodinným heslem „Ctíme předky, ctíme sebe“ anebo který z rodů činně zasáhl do dějin černého kontinentu. Představení budou Bubnové z Litic, Hildprandtové, Podstatčtí, Bartoňové z Dobenína, Wratislavové, Belcrediové, Mensdorffové-Pouilly a věhlasní Lichtenštejnové.

Dokumentární cyklus *Modrá krev* o české šlechtě, která hrdě navazuje na kořeny svých slavných předků, připravila tvůrčí produkční skupina Lenky Polákové.

(mk)

Grand Prix Zlaté Prahy do Velké Británie

Závěrečným ceremoniálem s předáváním cen skončil před nedávnem na pražské Nové scéně 56. ročník mezinárodního televizního festivalu Zlatá Praha, který pořádá Česká televize. Uděleno bylo sedm cen, přičemž Grand Prix získali Britové za snímek *Umírající labuť*. Během čtyř dnů bylo na festivalu promítnuto 86 soutěžních snímků z devatenácti zemí.

Vítězný snímek je intimním portrétem bývalé primabaleriny londýnského Královského baletu Zenaidy Yanowsky vyrovnávající se se zdravotními problémy a odchodem ze scény, režisérem snímku je Glen Milner. Český křišťál v kategorii záznamy hudebních pořadů putoval do Rakouska za snímek *Letní noční koncert ve vídeňském Schönbrunnu*.

Německý snímek *Nezodpovězený Ives* přibližující dílo amerického skladatele Charlese Ivese dostal cenu v kategorii dokumentů o hudbě, tanci a divadle. Švédové uspěli v kategorii záznamu inscenačního umění pořadem *Představení v Garnier* zachycujícím choreografie jedné z největších osobností současného baletu Aleksandra Ekmana.

Norové za snímek *Pánský klub* o stárnoucích rockerech získali Cenu České televize. Za mimořádný umělecký přínos šla další cena do Německa za film *Mackie Messer – Žebrácký film Bertolta Brechta*. Zabývá se okolnostmi prvního zfilmování *Žebrácké opery*.

Cenu Nadace Dagmar a Václava Havlových Vize získal dokument režiséra Romana Vávry *Jiří Bělohávek: „Když já tak rád diriguju...“* Snímek o posledních letech vynikajícího umělce byl stejně jako další dva české snímky *Jeden rok v životě Jiřího Kyliána* a *Adam Plachetka, cesta na vrchol* (oba od režiséra Martina Kubaly) událostí festivalu a ukázal, že čeští televizní tvůrčí hudbu nezanedbávají.

(mk)

Historický seriál *Krčín* představí proslulého rybníkáře

Na jihu Čech vzniká historický seriál *Krčín*, v němž si proslulého rybníkáře Jakuba Krčína pod režijním vedením Josefa Pecla zahraje herec Divadla pod Palmovkou Ondřej Veselý. V deseti dílech se diváci dozvědí o peripetích Krčínova života od nástupu na rožmberský dvůr až do jeho odchodu ze služeb mocných Rožmberků. Autorem scénáře je spisovatel, novinář a muzikant Jan Matěj Krnínský.

První klapka seriálu padla koncem června na věži Jakobínka u hradu Rožmberk a předcházely jí dva roky příprav. Další postavy historického příběhu ztvární například herečka Denisa Pfauserová a zpěvačka Lenka Lo Hružová, vítězka druhé řady pěvecké soutěže Hlas Česko Slovenska, která nazpívala také úvodní píseň k seriálu.

Seriál se bude natáčet do konce roku 2020. „Nemůžeme si dovolit chybovat, Krčín je ikona nejen v jižních Čechách – a takové téma chce dostatek času na zpracování. Po tak dlouhé přípravě chceme využít krásné lokace, skvělé herce a výborně napsaný scénář k tomu, aby vznikl opravdu dobrý film,“ uvedl režisér Pecl. „Jižní Čechy jsou většinou spojovány především s husitskými vojsky, ale i období vlády Rožmberků bylo zcela mimořádné a Krčínova práce zásadně změnila charakter krajiny. Zatím to ovšem filmaři příliš nevyužili, a tak jsme to vnímali jako jakýsi dluh vůči historii,“ dodal.

Scenárista Jan Matěj Krnínský se o historii rodu Rožmberků zajímá už od patnácti let. „Tenkrát se mi dostaly do ruky romány Niny Bonhardové. Od té doby jsem poznal, jak různorodý může být pohled na tuto část našich dějin. Při tvorbě scénáře jsem se oprostil od starých beletrií, které například mnohdy – v souladu s dobou – hegemonizovaly dělníky na stavbě rybníků a nepravdivě romantizovaly některé postavy. Oprostil jsem se i od předloh, které – se zbožností dějepisných učebnic – naopak některé postavy demonizují a nelidsky je vyhraňují,“ sdělil.

Jakub Krčín z Jelčan a Sedlčan (1535-1604) pocházel z chudého zemanského rodu. Měl za sebou nedokončená studia vodohospodářství na Karlově univerzitě v Praze. Roku 1561 vstoupil do služeb Rožmberků. Byl jmenován podpurkrabím a o rok později purkrabím Českého Krumlova. Roku 1569 se stal regentem rožmberského panství. V těchto funkcích se zasloužil o hospodářský rozkvět rožmberského panství. Ve výstavbě rybníků na Třeboňsku navázal Krčín na Josefa Štěpánka Netolického, mnoho ryb-

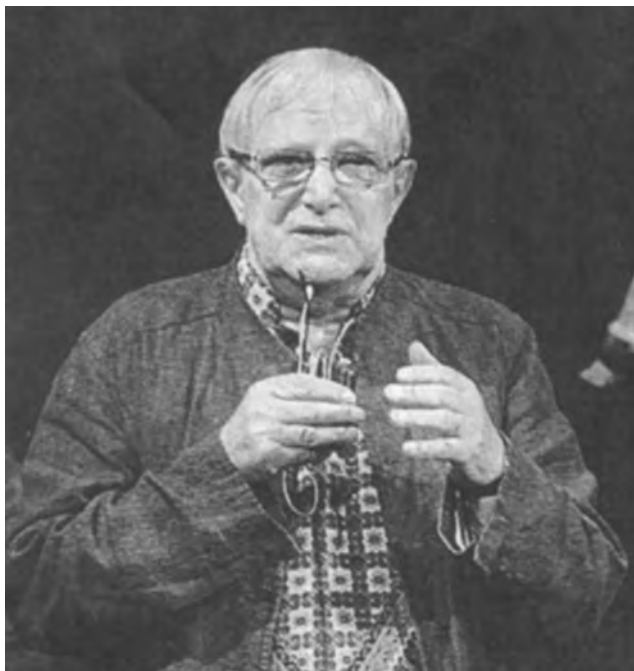
níků zbudoval nebo rozšířil. Roku 1571 založil rybník Nevděk (dnešní Svět), kvůli kterému nechal zbourat část Třeboně. Od roku 1584 šest let budoval největší rybník Rožmberk, nacházející se přímo na Lužnici. V Sedlčanech vybudoval pivovar, panský mlýn a sádky na ryby. Závěr života strávil na tvrzi v Obděnicích na Příbramsku, kde také zemřel. Dodnes není známo přesné datum jeho úmrtí a ani místo, kde je pohřben.

(mk)

Lehce s životem se prát: dokument o Jiřím Suchém

Diváckou cenu deníku *Právo* získal na letošním Mezinárodním filmovém festivalu Karlovy Vary dokument režisérky Olgy Sommerové *Jiří Suchý – Lehce s životem se prát*.

Suchého a Šlitrovy písničky patří k národním pokladům, které zcela přirozeně přebírají stále nové a nové generace. Film je složen jednak ze Suchého vyprávění, vzpomínání a střípků jeho současné práce, jednak ze stříhových ukázek starých semaforových her a písniček. A je to také poprvé, kdy Suchý nechal nahlédnout i do svého rodinného života. Šťastné bylo rozhodnutí, čemu a v jaké míře se z bohaté škály těch šedesáti let pilné práce v dramatických i výtvarných oborech věnovat.

Jiří Suchý

Většina filmu se váže ke zlaté éře Semaforu, kdy jí vládla legendární dvojice S + Š, kdy se tu hrál *Člověk z pudy*, *Jonáš a tingltangl*, *Taková ztráta krve* či hry o *Zuzaně*, která je (zase) sama doma. Divák se tedy potěší písničkami, které dávno zlidověly v tom smyslu, že je řada lidí dnes zpívá, aniž by znala jejich autory. Připomene si ukázky z her i to, čemu se dnes říká videoklipy. Ale také si divák uvědomí, jakou líheň talentů Semafor zejména v té době představoval a kdo všechno jím prošel, ať už šlo o herce, muzikanty, nebo zpěváky.

Olga Sommerová se Suchým samozřejmě neopomněli éru po Šlitrově smrti, prostor dostal Jonáš a Melicharová,

Ondřej Veselý v roli Jakuba Krčína

respektive Jitka Molavcová, stejně jako *Kytice* s hudbou Ferdinanda Havlíka. Méně prostoru pak má polistopadová éra, v níž sice Suchý své divadlo navzdory nepřízní osudu obdivuhodným způsobem udržel při životě, ale jde už spíše o navazování na tradici než objevování nového jako v prvních dekádách existence divadla.

Z ukázek nejnovější, zcela aktuální tvorby si pak divák udělá přesný obrázek o tom, kolik energie, invence a radosti z práce Jiří Suchý i ve svých osmaosmdesáti letech, které 1. října letošního roku oslavil, stále ještě má.

(mk)

Animovaný film z Česka uspěl ve finále studentských Oscarů

Animovaný film z Česka o vztahu mezi otcem a dcerou získal prestižní ocenění americké Akademie filmového umění a věd, zvané studentský Oscar. Jeho autorka Daria Kaščejevová (Daria Kashcheeva) se narodila v Tádžikistánu a studuje na pražské FAMU. Film *Dcera* uspěl na studentských Oscarech v konkurenci více než 1 600 dalších animovaných filmů. Tuto cenu získaly od roku 1989 už tři studentské filmy z Česka. Režisérka Kaščejevová se snímkem *Dcera* sklídila už několik festivalových úspěchů. Snímek získal nejvyšší ocenění Křišťál na francouzském festivalu v Annecy a hlavní cenu na festivalu v australském Melbourne MIFF. Slavnostní vyhlášení studentských Oscarů bylo 17. října v Los Angeles. Kaščejevová uvedla, že by ráda v Česku zůstala co nejdéle a připravovala další filmy.

Za Česko bude o Oscara usilovat film *Nabarvené ptáče*

Česká filmová a televizní akademie vysílá do boje o nominaci na Oscara v kategorii nejlepší zahraniční film snímek *Nabarvené ptáče* scenáristy, režiséra a producenta Václava Marhoul. Akademie to uvedla na svém webu. Akademici vybírali z deseti českých hraných a dokumentárních filmů. S větším počtem bodů skončily dále filmy *Na střeše* a *Zlatý podraz*. Film *Nabarvené ptáče* na motivy stejnojmenné knihy Jerzyho Kosińskiego byl ve světové premiéře uveden na festivalu v Benátkách, odkud si jeho tvůrci odnesli ocenění od studentské poroty Film pro UNICEF. Snímek na festivalu vzbudil značnou pozornost zahraničních médií i odborné veřejnosti. Zatímco někteří zahraniční novináři mluvili o výjimečném díle, které může cílit na Oscara, další v souvislosti s ním poukazovali na exploataci krutosti a „pornografii násilí“. Nominace na Oscary budou vyhlášeny 13. ledna 2020.

Dosud se podařilo cenu za nejlepší cizojazyčný film získat dvěma československým a jednomu českému filmu. V roce 1965 to byl *Obchod na korze* Jána Kádára a Elmara Klose, roku 1967 zvítězily *Ostře sledované vlaky* Jiřího Menzela a v roce 1996 *Kolja* Jana Svěráka.

Festival Zlatá Praha nabídl dokument o Jiřím Bělohávkovi

Festival Zlatá Praha nabídl dokument o dirigentu Jiřím Bělohávkovi. Film režiséra Romana Vávry s názvem *Jiří Bělohávek: „Když já tak rád diriguju...“* je od 3. října uveden v kinech po celé ČR. Letošní 56. ročník festivalu hosti-

la Nová scéna Národního divadla. Program se specializuje se na televizní hudební a taneční pořady.

Dokument o významném dirigentovi se začal točit na přelomu let 2015 a 2016 s představou, že půjde o pětiletý časosběr. Bělohávek však 31. května 2017 ve věku sedmdesáti let zemřel. „Naštěstí jsme zjistili, že máme tolik materiálu, že stačí na poměrně dlouhý film. Zachycuje Bělohávkova jako milého a vtipného člověka, který jako by necítil přítomnost kamery a vystupuje v něm takový, jaký byl,“ uvedl generální ředitel České filharmonie (ČF) David Mareček.

V Praze se otevřel nový filmový prostor

V Petřské ulici v centru Prahy se v polovině září pod názvem Screenshot otevřel nový kulturní prostor určený filmovým fajnšmekrům. Kromě projekcí nabídne mimo jiné i koncerty nebo výstavy vizuálního umění. Hlavní program zaměřený na kvalitní snímky byl zahájen 2. října.

Komorní filmový prostor Screenshot tvoří podzemní promítací sál pro třicet šest diváků a dva přilehlé bary s netradičními filmařskými koktejly. Založil ho absolvent FAMU, iránský režisér a hudební redaktor Rádia Svobodná Evropa Payam Razi, který přes třináct let žije v Praze.

„Koncept Screenshotu se zakládá na spojení promítacího sálu a příjemného místa, kde můžete zůstat i po skončení filmu. Nebudeme jich ale uvádět několik každý den jako v běžných kinech – proti nim nabízíme přidanou hodnotu v podobě doprovodného programu s odborným úvodním výkladem, diskusemi nebo setkání s tvůrci, třeba formou videohovoru na Skype. Chceme s diváky oslavovat jednotlivé filmy,“ vysvětlil svůj záměr Razi. Program pro veřejnost zaměřený na vrcholná díla kinematografie bude přístupný mezinárodnímu publiku, a to díky anglickým titulům používaným při všech projekcích, které se zatím budou konat třikrát v týdnu. O víkendech se budou odehrávat hudební večery.

Pořadatelé postupně nabídnou několik programových bloků, během prvního půlroku fungování prostoru začnou ve spolupráci s Národním filmovým archivem přehlídkou padesáti tuzemských filmů od třicátých let po současnost. „Do výběru jsme se snažili zahrnout jednak klasické české tituly, z nichž jsou mnohé digitálně zrestaurované a diváci je budou moci v upravené podobě zhlédnout často poprvé. Kromě nich představíme také, podle našeho názoru, výjimečná díla, která nejsou tolik známá, a neopomeneme ani domácí polistopadovou tvorbu,“ řekl programový dramaturg Milan Dostál.

Screenshot se svým pojetím zařadí mezi podobná, letos otevřená filmová centra v hlavním městě, jakými jsou například Edison Filmhub v Jeruzalémské ulici nebo Kino-Loď v holešovickém přístavu.

(mk)

Dokument o posledních letech Havlova života by měl být příští rok

Dokument o posledních letech života Václava Havla by měl být dokončený v příštím roce, řekl ČTK scenárista a režisér Petr Jančárek. Ukázky ze vznikajícího snímku *Tady Havle, slyšíte mě?* tvůrčí tým představil divákům festivalu dokumentárních filmů v Jihlavě. Během téměř tříleté spolupráce ukončené Havlovou smrtí v prosinci 2011 Jančárek

natočil okolo 200 hodin materiálu. Téměř veškerý by chtěl zpřístupnit badatelům a studentům.

Festivalové diváky nechal tvůrčí tým nahlédnout do střížny vznikajícího dokumentu. Několik stovek lidí ve zcela zaplněném sále Domu kultury odborů sledovalo ukázky přibližující provoz kanceláře tehdy už exprezidenta Havla nebo natáčení filmu *Odcházení*, který Havel režíroval podle své divadelní hry. Nejdelší ukázka se týkala příprav Havlem iniciovaného koncertu k 20. výročí pádu železné opony v roce 2009 v prostorách Pražské křižovatky. Na řadu přišly i intimnější chvíle, třeba když Havel doma luxoval, byl u holiče nebo když při návštěvě New Yorku skončil v nemocnici.

Zemřel režisér Jan Schmidt

Ve věku pětaosmdesáti let zemřel režisér *Osady Havranů* či *Smrti talentovaného ševce* Jan Schmidt. Natočil snímky široké škály žánrů, od sci-fi po pohádku.

Jan Schmidt se narodil 3. ledna 1934 v Náchodě. Během studií byl jeho spolužákem Miloš Forman, se kterým v roce 1980 spolupracoval na oscarovém snímku *Amadeus*. Po nástupu komunistů nemohl studovat na vysoké škole, po zmírnění režimu byl přijat na lékařskou fakultu, kde ale studoval jen pár semestrů. Od roku 1957 studoval režii na FAMU v ročníku, který je znám jako česká Nová vlna.

Režiroval například filmy *Jak si zasloužit princeznu*, *Smrt talentovaného ševce*, *Osada Havranů* či *Konec srpna v hotelu Ozon*. V polovině devadesátých let chtěl ještě natočit dobrodružný snímek *Situace vlka* podle povídky Jacka Londona. Film ale nebyl nikdy dokončen. Na začátku nového tisíciletí stál za seriálem *Stříbrná paruka* s Borisem Rösnerem o životě kočovných herců na sklonku 19. století.

Jan Schmidt si také zahrál například ve filmu *Přehmat, Srdečný pozdrav ze zeměkoule* nebo *Modrá planeta*.

(mk)

VZPOMÍNKA

Jiří Trnka (24. 2. 1912, Plzeň-Petrohrad – 30. 12. 1969, Praha) – výtvarník, ilustrátor, sochař, scenárista a režisér animovaných filmů, jeden ze zakladatelů českého animovaného filmu, zakladatel studia Bratři v triku (1945).

Jiří Trnka

Jiří Trnka v letech 1929-1935 studoval na Uměleckoprůmyslové škole v Praze. Zpočátku navrhoval a vytvářel kulisy pro divadlo Josefa Skupy v Plzni. Jeho první kreslené filmy *Zasadil dědek řepu*, *Zvířátka*

a *Petrovští*, *Pérák* a *SS* zaujaly lyrickým líčením a poetickým výtvarným pojetím. Osobitou režijní koncepci rozvinul v loutkových filmech, v nichž volil snové a pohádkové náměty, které se staly východiskem k vyjádření poselství obecného i nadčasového významu – *Špalíček*, *Císařův slavík*, *Árie prerie*, *Román s basou*, *Bajaja*, *Staré pověsti české*, *Dva mrazíci*, tři díly *Osudů dobrého vojáka Švejka*, *Sen noci svatojanské*, *Kybernetická babička*, *Ruka*, *Archanděl Gabriel* a *paní Husa*. Ilustroval dětské knihy (Jan Karafiát: *Broučci*, Jiří Horák: *České pohádky*). V posledních letech života se kromě práce pro Expo '67 v Montrealu věnoval malbě a sochařské tvorbě, ale znovu i knižní ilustraci (Werichovo *Fimfárum*) a sám napsal a ilustroval půvabnou knížku *Zahrada*, která byla i zfilmována. Je nositelem asi padesáti ocenění z výstav, soutěží a filmových i výtvarných přehlídek.

V Praze žil v letech 1938-1958 v Košířích ve vile Turbová, později ve svém domě na Kampě, který si zakoupil. Roku 1967 byl jmenován profesorem na Vysoké škole uměleckoprůmyslové, práci mu však znesnadňovala pokračující těžká nemoc, již podlehl 30. prosince 1969. Pohřben je na Ústředním hřbitově v Plzni.

Trnkův přínos spočívá v osvobození českého, ale i světového kresleného a loutkového filmu z amerického vlivu a v prosazení velké výtvarné náročnosti a v poetickém la-

dění. Na jeho práci pak osobitě navazovali jeho dlouholetý spolupracovník Stanislav Látal, Václav Bedřich, Adolf Born, Zdeněk Smetana a celá řada dalších.

Miloš Havel (3. 11. 1899 – 23. 2. 1968)

Miloš Havel byl český mediální podnikatel a filmový producent, strýc bývalého českého prezidenta Václava Havla a jeho bratra Ivana, majitel největší prvorepublikové produkční firmy Lucernafilm. Majitel barrandovských ateliérů, průkopník českého filmu a organizátor velkolepých večírků pražské smetánky byl po válce obviněn z kolaborace, vězněn komunisty. V německém exilu se sice ještě pokusil o návrat k filmu, ale jeho tři snímky propadly. V poválečné době bylo ovšem těžké sehnat vstupní investice a on navíc ztratil vliv, měl podlomené zdraví a opustil ho elán. Naposledy se živil prodejem květin, nakonec zemřel v osamění v mnichovském exilu.

Václav Krška (7. 10. 1900 – 17. 11. 1969)

Václav Krška byl český scenárista, režisér a spisovatel. Jednalo se o jednoho z klasických českých filmových tvůrců, který se mj. programově zaměřoval na filmové adaptace kvalitních literárních děl. Kromě jeho vlastních děl to byly zejména filmy inspirované dílem českého básníka Fráni Šrámka, dále životopisné filmy (*Bedřich Smetana*, *Josef Slavík* a *Mikoláš Aleš*). Byl označován lichotivým přídomek básník českého filmu. Znamé jsou i dva orientálně laděné pohádkové koprodukční snímky *Labakan* a *Legenda o lásce*. Kromě cen na světovém festivalu v Benátkách získal Václav Krška i Národní (1940, 1949) a Státní (1952) cenu, Uměleckou prémii (1953) a titul zasloužilého umělce (1967). Je autorem románů *Zapomenutý rok*, *Toužení pod javorem* a *Hlas nejvroucnější* z trilogie *Země hovoří*, divadelních her, románů *Odcházení s podzimem* a *Klaris a šedesát věrných*.

FOTOGRAFIE

Jan Šibík 1989

Fotograf Jan Šibík byl u klíčových událostí roku 1989. Na svých snímcích zachytil pád Berlínské zdi, sametovou revoluci v Československu i svržení komunistického režimu v Rumunsku. Své fotografie z té doby představil na výstavě na pražské Staroměstské radnici a v knize, která na tuto výstavu navazuje.

„Asi největší dojem ze všech těch událostí na mě udělal pád Berlínské zdi,“ uvedl fotograf a podělil se také o zážitky z toho dne. Dařilo se mu fotit ze strany demonstrujících studentů i zpoza kordonu těžkooděnců, který stál proti nim. „V jednu chvíli jsem dostal strach o filmy a nafoceně snímky, a tak jsem raději odešel,“ konstatoval. Běžnou praktikou tehdy bylo, že policisté filmy nafotografované v podobných situacích zabavovali nebo nutili fotografy, aby je vytáhli z přístroje a osvětlili, čímž samozřejmě přišli o veškeré záběry. „Odešel jsem v pravý čas, tři minuty potom začal policejní zásah,“ řekl Šibík.

Výstava snímků Jana Šibíka nazvaná *1989* probíhala na Staroměstské radnici v Praze a fotograf pro ni připravil jednaosmdesát velkoformátových fotografií. Zároveň vydal stejnojmennou knihu s více než sedmdesáti snímky. Publikace je rozčleněna do čtyř souborů. První z nich se věnuje demonstracím v Československu v letech 1988 a 1989, druhý zachycuje pád Berlínské zdi, třetí dokumentuje sametovou revoluci v Československu a poslední je zaměřen na pád Ceaușescuova režimu v Rumunsku.

Jan Šibík před třiceti lety pracoval pro časopis *Vlasta* a před třiceti lety vyšel do ulic a dokumentoval události, které předcházely pádu socialismu. A to nejen v Praze, ale i – jak je již výše zmíněno – v Berlíně a Bukurešti. V práci pomáhala Šibíkova intuice, protože například při fotografování pádu Berlínské zdi se dostal bez víza a platného pasu do Západního Berlína. Odtud fotil klíčové okamžiky historie, často doslova „dírami“ ve zdi. Později se stal Jan Šibík reportážním fotografem časopisu *Reflex*.

Jan Šibík jako jediný fotograf v České republice během revolučního roku 1989 zdokumentoval v podstatě celý rozpad socialismu ve východní Evropě. Na výstavě byly k vidění například cenné fotky setkání Václava Havla se symbolem roku 1968 Alexandrem Dubčekem, kdy je přítomen jejich setkání i hudební kritik Jiří Černý, a řadu dalších historických momentek.

Výstava zachytila zárodky a první předrevoluční jiskřeni. Bylo možno vidět dokumentární fotografie z demonstrací v Československu, které předcházely sametové revoluci. Jednalo se především o srpnové výročí okupace sovětskými vojsky, 70. výročí vzniku republiky, Palachův týden a další události. Jan Šibík kromě již zmíněného konce komunismu v Evropě dokumentoval ale spoustu dalších událostí – byl svědkem masakrů v Sierra Leone a Libérii, hladomoru v Somálsku a Etiopii. S fotoaparátem zaznamenal války v Afghánistánu, Chorvatsku, Bosně, Kosovu, v Gruzii nebo Čečensku. Navštívil uprchlické tábory v Tanzanii, Súdánu nebo Angole. Přes objektiv zvěčnil také konflikt v Palestině, zaznamenal bizarní poměry v komunistické Sever-

ní Koreji, odchod izraelských osadníků z pásma Gazy a další významné události.

(mk)

Výstava snímků Zuzany Mináčové zahajovala Slovenské dni v Praze

U příležitosti 88. narozenin fotografky Zuzany Mináčové proběhla na pěší zóně Anděl v Praze výstava jejích snímků nazvaná *Cesta ke svobodě*. Po vernisáži výstava velkoformátových snímků pokračovala před kostelem sv Václava na Smíchově.

Výstava se konala v rámci akce Slovenské dni v Praze a bylo na ní sedmnáct fotografií, které mají podle autorky především mladým lidem připomínat 17. listopad 1989 a to, že cesta k němu nebyla jednoduchá.

Zuzana Mináčová (88) se narodila v Bratislavě v emancipované židovské lékařské rodině. Rodiče ji vychovávali nenáboženským způsobem, ovšem s ortodoxií se měla možnost setkat v rodině svých prarodičů v Betlanovicích, kam jezdila na prázdniny. Idylické dětství Zuzany Mináčové bylo však záhy zpřetrháno – bylo jí teprve osm let, kdy byl vyhlášen Slovenský štát a její rodina byla ze dne na den nucena čelit řadě restrikcí a perzekucí. Válku prožila zprvu se svou sestrou v úkrytu, po udání však byly obě transportovány do sběrného tábora Sereď a poté do Osvětimi, po níž následoval ještě tábor nucených prací ve Vrchlabí. Osvobození zažila jako třináctileté děvče. Válečné události ji donutily předčasně dospět, po válce jí starosti jejich vrstevnic připadaly najednou cizí. Jak sama říká, nezajímaly ji starosti spolužaček ve škole, chtěla začít žít opravdovým životem, najít si práci a realizovat se. To se jí vyplnilo – stala se známou a úspěšnou fotografkou, v této profesi se realizuje dodnes. Zapojila se do takzvané „nové vlny“ šedesátých let, která rozšířila možnosti fotografického výrazu.

Zuzana Mináčová je autorkou fotografických cyklů *Čas, Čekání, Souvislosti, Hra, Zastavení na cestě, Herecké portréty, Stromy*. Téměř po šedesáti letech po druhé

Zuzaně Mináčové (uprostřed) přišli popřát (zleva) slovenský velvyslanec Peter Weiss, místostarosta Lukáš Herol, starostka Renáta Zajíčková a zastupitel Prahy 5 Vladan Brenčíč

světové válce se rozhodla „obnovit“ svoje dětské rodinné album, o které přišla v chaosu druhé světové války. V roce 1996 se pustila do projektu „Rekonstrukce rodinného alba“, tedy zpřítomnění svého dětství skrze fotografii. Do projektu zapojila svého syna Matěje s rodinou a další své přátele a jiné známé osobnosti, kteří jí zpřítomnili vlastní příbuzné, o něž za války přišla a po nichž jí nezůstaly žádné fotografie. Jelikož je sama známou fotografkou, rozhodla se rekonstruovat toto album sama na základě svých vzpomínek.

Návštěvníci výstavy Zuzany Mináčové *Cesta ke svobodě* měli rovněž možnost poznat Slovensko i z jiného úhlu pohledu – v rámci svých dní se Slovensko představilo i krajovými specialitami. Aktuální nabídku představil Košický či Žilinský region, přijeli i zástupci z Vysokých Tater, Oravy, Spiše, Pienin, středního Slovenska, Horehroní, Novohradu i Podpoľaní a nechybělo ani jižní Slovensko zastoupené Žitným ostrovem a Dunajskem.

V rámci prezentace slovenských regionů mohli Pražané ochutnat tradiční slovenské speciality jako halušky, noky, lokše, skalický trdelník, bratislavské rohlíky, sýrové speciality, slovenský hotdog, rybízové víno, pivo z malých pivovarů, víno slovenských vinařů a tatranský čaj – Tatra Tea. (mk)

Rekord fotografa Zdeňka Hejduka

V Městském společenském domě v Kolíně byla ještě v listopadu k vidění originální fotografická výstava *Zdeněk Hej-*

duk – Zdeněk mezi hvězdami aneb Když selfie bylo ještě neznámým slovem. Autor je letitý fotograf rockových festivalů, koncertů, ale i plesů, divadelních představení či různých společenských akcí. Během svého profesního života se setkal s mnoha celebritami showbusinessu, politiky nebo osobnostmi kulturní scény a výstavu si dal vlastně i jako dárek k životnímu jubileu.

Novinář Jiří Karban, který jako první o autorovi napsal do *Kolínských novin* v září 1994, řekl na úvodní vernisáži, že: „vystavené snímky nejsou jen autorovy trofeje z výprav, ale i významnou dokumentaristickou činností. Právě na nich si lze totiž s brutální obrazovou upřímností uvědomit, že lidská konfrontace s věčně plynoucím časem má pro něj zdrcující následky“.

Nejednou před diváky na obrázcích defilují lidé, kteří už dávno nejsou mezi námi, jako třeba herci Miloslav Šimek, Boris Rösner, Pierre Brice, hudebník Mejla Hlavsa, výtvarníci Kája Saudek či Vladimír Renčín. Nebo lze spatřit známé osobnosti (mimo jiné Vladimír Mišík či Boleslav Polívka), jak se během let výrazně změnily.

Je opravdu obdivuhodné, kolik toho tvůrce dokázal za ta léta shromáždit. Díky tomu mu na vernisáži Agentura Dobrý den Pelhřimov udělila Certifikát o vytvoření českého rekordu. A to za největší sbírku fotografií se slavnými osobnostmi. Expozici totiž tvořilo 2074 snímků, na nichž je 1 342 lidí. (mk)

VZPOMÍNKA

Jan Reich (21. 5. 1942 – 14. 11. 2009) – umělecký fotograf Jan Reich byl jedním z posledních klasiků české fotografie, který fotografoval černobíle na velkoformátový deskový přístroj. Je považován za představitele krajinářské a městské fotografie. V letech 1965-1970 studoval FAMU v Praze, obor výtvarné fotografie. V roce 1968 emigroval do Francie, kde pobyl devět měsíců, nakonec se vrátil zpět do tehdejšího Československa. Po roce 1989 své fotografie představil i v různých Českých centrech v zahraničí, vystavoval v Paříži, Tokiu, Berlíně či Nizozemsku. Zúčastnil se více než stovky společných výstav. Je zastoupen ve sbírkách Uměleckoprůmyslového musea v Praze, Moravské galerie v Brně, Centra George Pompidou v Paříži, The University of Texas v Austinu nebo The Museum of Fine Arts v Houstonu.

Před deseti lety zemřel známý fotograf Ladislav Sitenský

Před deseti lety zemřel v Praze ve věku devadesáti let mezinárodně uznávaný klasik české fotografie fotograf Ladislav Sitenský (7. 8. 1919 – 14. 11. 2009). Sitenský proslul zejména svými fotografickými cykly z bojů na západní frontě za druhé světové války, kterých se účastnil jako příslušník československé zahraniční armády. Působil v 312. peruť Britského královského letectva. Sitenský začal fotografovat ve čtrnácti letech. Za svůj život pořídil asi půl milionu snímků a zhruba 50 000 jich otiskl. Uspořádal na dvě desítky samostatných výstav doma i v zahraničí, vystavo-

val například v Británii či USA a vydal přibližně stejný počet fotografických publikací.

Českoslovenští letci v Anglii – příprava k útoku nad Dieppe, 312. čs. stíhací peruť, základna Redhill u Londýna, 19. 8. 1942

HUDBA

Nohavicu kvůli StB nechtěli na megakonzertu k výročí republiky

Pořadatelé megakonzertu pro Paměť národa, kterého se 28. října v pražském Foru Karlín zúčastnila stovka umělců, upozornili, že záměrně nepozvali Jaromíra Nohavicu – mají doklady, že spolupracoval s komunistickou StB.

Megakonzert byl pojat jako protipól oslav 28. října, které pořádá Hrad a bývají tam oslavováni spíše zástupci tzv. normalizačního popu a komerční umělci. To pořadatelům koncertu vadí. „Mnohokrát jsme ho (Nohavicu) oslovili, zda by byl ochoten vyprávět svůj příběh. Bohužel stále vzdoruje naší nabídce. To nic nesnižuje na jeho talentu jako muzikanta a písničkáře. Nicméně podle archivu bezpečnostních složek byl registrovaný jako spolupracovník StB, máme doklady, že se s nimi scházel. Bylo by báječné, kdyby Nohavica vyprávěl detaily svého příběhu. Za druhé mě velice mrzelo, když přijal vyznamenání od prezidenta Putina a prezidenta Zemana. To myslím, že písničkářům nesluší. Proto Jaromíra Nohavicu na koncert pro Paměť národa jsme pozvat nemohli,“ sdělil ředitel Paměti národa Mikuláš Kroupa.

Účastníky koncertu byli například Bára Poláková, Thom Artway, Jaroslav Hutka, Aneta Langerová, Monika Načeva & Michal Pavlíček, Zdivočelí koně, Už jsme doma, Zuby nehty, Ondřej Ruml, Vladimír 518 & Mike T., Hudba Praha, Portless, Jaroslav Samson Lenk, Jan Burian, Tomáš Klus, Ben Christovao, Ondřej Pivec & Organic Quartet, The Atavists, Vypsaná fiXa, Tony Ducháček & Garage, Xavier Baumaxa, Prago Union, Jana Kirschner, Dan Bárta a další. Mezi písněmi krátce promluvíly osobnosti jako Daniel Kroupa, Helena Illnerová, Mikuláš Minář, Marek Orko Vácha, Ladislav Heryán, Magda Vášáryová, Ivan M. Havel, Petr Pavel, Mikuláš Kroupa, Jiří Grygar, František Wiendl. Moderátory večera pak byli Anna Geislerová a Jiří Havelka.

Organizátory koncertu inspiroval Koncert pro všechny slušný lidi z prosince 1989. I tentokrát se u mikrofonu vystřídaly různé žánry a různé generace. Všechny, kteří tehdy vystoupili, dnes už ale na pódium dostat nelze – někteří už nežijí, např. Karel Kryl nebo Filip Topol, jiní přestali vystupovat, třeba Marta Kubišová.

„Konzert byl benefiční – výtěžek je věnován na další dokumentaristickou práci, zaznamenávání a publikování vzpomínek ve sbírce Paměť národa, která je on-line zdarma přístupná veřejnosti. Portál nyní čítá téměř 10 000 lidí, kteří prožili totalitní režimy 20. století, nacismus a komunismus,“ dodal pořadatelé.

Večer probíhal jako součást kampaně „Nezapomeňme“, kterou Paměť národa připomíná třicet let svobody. Pod heslem „Nezapomeňme“ organizují lidé z Post Bellum desítky výstav, koncertů, pouličních oslav, vzdělávací programy pro školy ve třiceti městech Paměti národa. V Praze proběhla velkolepá projekce a video-mapping přímo na Národní třídě 17. listopadu. Česká televize také odvysílá Ceny Paměti národa předávané už podesáté, letos výjimečně pěti osobnostem z pěti postkomunistických zemí.

(mk)

Zemřel Karel Gott. Ikoně české pop music bylo osmdesát let

Ve věku osmdesáti let v kruhu své rodiny zemřel v úterý 2. října zpěvák Karel Gott. Jedna z nejvýraznějších tváří české i československé pop music prohrála boj s akutní leukémií. Gott slavil úspěch nejen v šedesátých a sedmdesátých letech, které přály malým hudebním divadlům, ale také v porevoluční době, kdy byl schopen vyprodat velké sportovní haly.

Pěveckou dráhu nastartoval Karel Gott v roce 1958, tehdy totiž dokázal zvítězit v soutěži amatérských zpěváků. Časté vystupování se mu ale postupem času začalo křížit s běžným zaměstnáním a o dva roky později se rozhodl odejít z ČKD. Rok 1962 byl pro začínajícího zpěváka přelomový, díky angažmá v divadle Semafor a písni *Až nám bude dvakrát tolik* se katapultoval na vrchol hitparády. Nled o rok později si na své konto připsal hit *Oči má sněhem zaváté* a poprvé ovládl anketu Zlatý slavík, ve které s přestávkami kraloval dodnes.

Po odchodu ze Semaforu založil s bratry Štaidlovými scénu Apollo, ta ale vydržela pouhé dva roky a Karel Gott přijal sedmiměsíční angažmá v Las Vegas. Díky populární soutěži Eurovision Song Contest, ve které v roce 1968 reprezentoval Rakousko s písní *Tausend Fenster* a umístil se na 13. místě, se stal nesmírně populární v německy mluvících zemích.

Kromě sólové dráhy se Gott proslavil i díky filmové hudbě. V zahraničí je známá především úvodní znělka animovaného seriálu *Včelka Mája*, u nás je Gottovo jméno spojeno především s pohádkou *Tři oříšky pro Popelku* nebo s filmem *Limonádový Joe aneb Koňská opera*.

Karel Gott se ale v průběhu své kariéry projevil i jako herec. Už v roce 1964 přijal roli v hudebním filmu *Kdyby tisíc klarinetů*, o deset let později si zahrál ve filmu *Hvězda padá vzhůru* a v roce 2001 se objevil v roli Lucifera v pohádce *Z pekla štěstí 2*.

V osmdesátých letech dosáhla Gottova kariéra vrcholu, vystupoval nejen v Československu a Sovětském svazu, ale v podstatě po celé Evropě. Koncem tohoto období už si ale musel zvykat na sílící konkurenci. Přestal usilo-

vat o nadměrnou popularitu a přizpůsobil tomu i svůj repertoár. V roce 1990 se dokonce rozhodl, že s pěveckou kariérou skončí, ještě před tím ale uspořádal turné, které ho vrátilo zpět na výsluní. O dva roky později vydal album *Když muž se ženou snídá*, které se stalo nejprodávanějším hitem roku. Jeho zdaleka nejprodávanější deskou v Československu se ale stala ta s názvem *Vánoce ve zlaté Praze* z roku 1969. Celosvětově prodal na 30 miliónů kusů hudebních nosičů.

Na podzim roku 2015 mu lékaři diagnostikovali nádorové onemocnění mízních uzlin, o půl roku později ale média oznámila, že nad zhoubnou chorobou zvítězil. V září letošního roku však Gott oznámil, že bojuje s akutní leukémií a jeho stav je vážný.

Ulice Nad Bertramkou, kde Karel Gott bydlel, zaplněná svíčkami a květinami

(mk)

Cenu Antonína Dvořáka obdržela Gabriela Beňačková

Cenu Antonína Dvořáka za rok 2019 udělila Akademie klasické hudby (AKH) pěvkyni Gabriele Beňačkové za její celoživotní péči o odkaz Antonína Dvořáka. Rozhodla o tom Rada akademiků. Ocenění v podobě tradičního křišťálového violoncella vyrobeného podle návrhu akademického architekta Jiřího Pelcla bude Beňačkové předáno 21. dubna 2020 během slavnostního koncertu pořádaného AKH ve Dvořákově síni pražského Rudolfinu.

„Rada akademiků ocenila paní Beňačkovou mimo jiné za její špičkovou interpretaci Rusalky, se kterou vystoupila na těch nejprestižnějších světových scénách. Ostatně právě Gabriela Beňačková se pro řadu milovníků opery stala synonymem této role,“ uvedl intendant AKH Jan Simon.

Česká sopranistka slovenského původu Gabriela Beňačková se narodila v roce 1947 v Bratislavě. V roce 1969 zvítězila ve Dvořákově pěvecké soutěži v Karlových Varech. V letech 1970-1981 byla angažována v pražském Národním divadle s přerušením v letech 1973 a 1974, kdy hostovala ve Slovenském národním divadle v Bratislavě. Od roku 1981 je ve svobodném povolání. Mezi její největší úspěchy patří Káta Kabanová v prvním uvedení díla v newyorské Metropolitan opeře v roce 1991. Na téže scéně ztvárnila o dva roky později i Jenůfu a Rusalku, v roce 1995 Mimi a Leonoru a v roce 1998 Desdemonu.

V roce 2017 byla uvedena do Síně slávy pražského Národního divadla.

Během své pěvecké kariéry spolupracovala s největšími světovými hvězdami včetně Plácida Dominga či dirigenta Charlese Mackerrase. Prezident Herecké asociace Ondřej Kepka v září oznámil, že na slavnostním ceremoniálu dostane Gabriela Beňačková letošní Cenu Thálie za celoživotní výkony v kategorii opery.

Gabriela Beňačková

Smyslem Ceny Antonína Dvořáka je vyzdvihnout osobnosti, umělecké kolektivy nebo instituce za mimořádné umělecké počiny nebo významné zásluhy při propagaci a popularizaci české klasické hudby v České republice i v zahraničí. Cena AKH je vyhlašována od roku 2009. Prvním laureátem ceny byl houslista, violista a dirigent Josef Suk. Po něm následovali klavírista Ivan Moravec, violoncellista Yo-Yo Ma nebo choreograf a tanečník Jiří Kylián.

(mk)

Ric Ocasek zemřel na srdeční chorobu umocněnou rozedmou plic

Americký rockový hudebník a producent Ric Ocasek zemřel v důsledku srdeční choroby, kterou umocnila rozedma plic. S odvoláním na soudního lékaře o tom informovala agentura AP. Pěťasedmdesátiletého zpěváka legendární rockové kapely The Cars nalezla mrtvého v jeho bytě na Manhattanu jeho manželka Pavlína Pořízková, první topmodelka českého původu. Ocasek se narodil v Americe – v marylandském Baltimoru, má ale české předky. Na hudební scéně byl aktivní téměř padesát let. Byl rovněž uznávaným studiovým hudebníkem, pracoval pro mnoho kapel. S Pavlínou Pořízkovou se Ric Ocasek oženil v srpnu 1989. Dlouho tvořili jeden z nejstabilnějších párů showbyznysu, loni ale topmodelka oznámila, že už spolu nežijí.

Skončila Dvořáková Praha, festival přilákal 16 000 posluchačů

Symfonie č. 4 Es dur rakouského skladatele Antona Brucknera zakončila ve vyprodaném Rudolfinu festival klasické hudby Dvořáková Praha. Během více než dvou týdnů

přilákal téměř 16 000 posluchačů, podobně jako v předchozích letech. Mimořádným počinem letošního ročníku bylo uvedení druhé Dvořákovy opery *Král a uhlíř* z roku 1871 v jejím prvním zhudebnění pod vedením dirigenta Tomáše Braunera. Dvořáková Praha letos nabídla dvě desítky koncertů, na kterých vystoupilo celkem 819 umělců. Výjimečnou pozornost vzbudilo provedení Mahlerovy *Symfonie č. 3 d moll* Izraelskou filharmonií, letos naposledy vedenou legendárním Zubinem Mehtou v roli jejího uměleckého ředitele a šéfdirigenta.

Houslistka Šroubková vyhrála konkurz na koncertního mistra ČF

Vítězka hudební soutěže Pražské jaro, šestadvacetiletá houslistka Olga Šroubková, vyhrála konkurz na koncertního mistra České filharmonie (ČF). V historii orchestru se tak stala první ženou na této významné pozici. ČTK to sdělil mluvčí ČF Luděk Březina. Jako koncertní mistři se označují sóloví hráči smyčcových sekcí. Koncertní mistr skupiny prvních houslí má pak zvláštní postavení, je podřízen přímo dirigentovi a při studiu skladby je spojovacím článkem mezi ním a orchestrem. Šroubková nastoupí na místo třetího koncertního mistra.

Šroubková se stala vítězkou mezinárodní hudební soutěže Pražské jaro v roce 2017, když ve finále oslnila porotu provedením *Houslového koncertu* Petra Iljiče Čajkovského. Je rovněž držitelkou ceny Nadace Bohuslava Martinů za nejlepší provedení skladby *Česká rapsodie* a ceny Nadace Český hudební fond za nejlepší provedení skladby

Davida Lukáše *Balada o Nackenovi a houslistovi*. Šroubková se věnuje hře na housle od čtyř let, kdy ji začala vyučovat její matka a absolventka moskevské konzervatoře Rimma Kotmelová.

Koncert Kabátů otevřel novou multifunkční halu O2 universum

Koncert rockové skupiny Kabát oficiálně zahájil provoz v nové multifunkční hale O2 universum, který navazuje na pražskou O2 arenu. Nejoblíbenější tuzemská skupina vystoupila ve vyprodaném největším sále A s kapacitou 4 500 diváků. Výtěžek z prodeje vstupenek bude věnován nadaci Dejte dětem šanci, která pomáhá mladým lidem osamostatnit se a začlenit se do společnosti po opuštění dětského domova. Skupina Kabát je úzce spojena i s velkou halou. O2 arenu zaplnili Kabáti celkem třikrát, od svého posledního vystoupení v roce 2017 drží návštěvnícký rekord 20 083 diváků.

V polovině listopadu se v O2 universum uskutečnil koncert Pražské filharmonie, která zahrála Beethovenovu *9. symfonii*. Prvním potvrzeným mezinárodním kongresem je 17. světový kongres anesteziologů WFSA začátkem září 2020, kde se očekává 8 000 účastníků. Nový komplex, který navazuje na O2 arenu z jižní strany, má rozlohu téměř 50 000 metrů čtverečních ve čtyřech podlažích. Má přes dvě desítky sálů různých velikostí. Návratnost investice do multifunkční haly O2 universum je plánována asi na šestnáct let, celkové náklady dosáhly 1,4 miliardy korun.

VZPOMÍNKA

Jiří Šlitr (15. 2. 1924 – 26. 12. 1969)

Český skladatel, pianista, zpěvák, herec, grafik, jehož kariéra byla předčasně ukončena smrtí. Od dětství se Jiří Šlitr

Jiří Šlitr

tr věnoval hudbě, vystudoval však práva, ale muzice, divadlu a výtvarnictví nakonec stejně neunikl. V roce 1957 se seznámil s Jiřím Suchým a společně stvořili Semafor. Podílel se též na realizaci programu Laterny magiky, zkomponoval hudbu k deseti celovečerním filmům, z nichž v některých společně se Suchým hrál. Nejznámější filmy: *Bylo nás deset*, *Konkurs*, *Kdyby tisíc klarinetů*, *Zločin v šantánu*, *Dobře placená procházka*.

Spolu se Suchým utvořili stabilní tvůrčí a herecké duo, které u diváků slavilo velké úspěchy. Svými skladbami a hrami ovlivnili hudbu i divadlo šedesátých let a započali éru takzvaných divadel malých scén. Jiří Šlitr je pochován na Vinohradském hřbitově v Praze.

Rudolf Friml (2. 12. 1879, Praha – 12. 11. 1972, Los Angeles)

Rudolf Friml byl pianista a hudební skladatel českého původu, je pokládán za jednoho ze zakladatelů amerického hudebního divadla. Už v dětství prokázal mimořádné hudební nadání. Jako desetiletému mu byla vydána tiskem první hudební skladba (*Barkarola pro klavír*). Po získání stipendia začal studovat na pražské konzervatoři kompozici u Antonína Dvořáka. Po absolutoriu doprovázel na klavír houslistu Jana Kubelíka na turné po celé Evropě a v roce 1901 společně vystupovali i v USA. V roce 1906 podnikli

Rudolf Friml

turné do USA podruhé. Friml se tehdy v Americe usadil a začal se věnovat komponování. Po prvních neúspěších a těžkostech následoval v roce 1912 první velký úspěch – opereta *The Firefly* (*Svatojánská muška*). Poté však následovalo období „jen“ průměrných operet. Až dvacátá léta znamenala vrcholné období jeho kariéry, kdy složil tři své nejvýznamnější a dodnes nestárnoucí operety. V roce 1924 ve spolupráci s básníky Oscarem Hammersteinem a Otto Harbagem napsal svou nejslavnější operetu *Rose Marie*. O rok později dosáhl velkého úspěchu jeho *The Vagabond King* (*Král tuláků*) a v roce 1928 třetí opereta *Tři mušketýři*. V roce 1937 společně zfilmovali *The Firefly* a Friml složil do filmu známou *The Donkey Serenade* (*Oslí serenádu*).

Kromě operetní a písňové tvorby Friml skládal i instrumentální skladby pro symfonický orchestr. Jeho sestra Zdena byla provdána za Karla Hašlera.

František Benda (22. 11. 1709 – 7. 3. 1786)

Houslista a skladatel František Benda je dnes považován za jednoho z hlavních představitelů tzv. české hudební emigrace, početné skupiny českých hudebníků, kteří odcházeli z náboženských nebo existenčních důvodů za hranice a nacházeli uplatnění mimo české země.

František Benda odešel z nábožensky nesvobodných Čech do protestantského Pruska a později sem přivedl z důvodu osvobození od náboženského útlaku i celou svou rodinu. Jeho mladší bratr Jiří Antonín Benda (1722-1795) nalezl uplatnění v Gothě. V roce 1763 napsal Benda autobiografii, která přináší řadu detailů z jeho života a je cenným pramenem k hudebním dějinám 18. století (v roce 1939 vyšla česky).

Definitivně odešel do ciziny roku 1726, postupně procestoval řadu míst a jako houslový virtuos získával značné renomé. Doložena jsou jeho působení např. ve Vídni, sedmihradské Sibini, Vratislavi nebo Varšavě, kde od roku 1732 zastával pozici prvního houslisty v královské kapele Augusta II. Silného.

17. dubna 1733 se stal v Ruppinu houslistou kapely korunního prince Friedricha II. Pruského. Friedricha pak následoval v roce 1736 do nedalekého Rheinsbergu a po korunovací v roce 1740 do Postupimi a zůstal mu věrný do konce svého života. Roku 1772 byl jmenován koncertním mistrem.

V dobových pramenech byla v Bendově hře spatřována neobyčejná zpěvnost výrazu v kombinaci s bezchybně ovládnutou technikou. Přestože Benda svým skladatelským dílem náleží k baroknímu stylovému okruhu, najdeme u něj i prvky nového klasicistního tvarování. Uvádí se také, že Benda užíval prvky české světské melodiky a rytmiky.

Za Bendova života vyšlo tiskem jen minimum skladeb, většina je dochována v opisech v Saské zemské knihovně v Drážďanech.

Josef Bohuslav Foerster (30. 12. 1859, Praha – 29. 5. 1951, Vestec u Mladé Boleslavi)

V letech 1879-1882 J. B. Foerster studoval na varhanické škole, v této době také začal komponovat. V letech 1882-1889 působil jako varhaník v chrámu sv. Vojtěcha na Novém Městě. Souběžně také vyučoval zpěvu na gymnáziu na Malostranském náměstí a stal se hudebním referentem *Národních listů*. V letech 1889-1893 byl varhaníkem v chrámu Panny Marie Sněžné. V té době okouzlovala pražské operní publikum mimořádně nadaná sopranistka Berta Lautererová, s kterou 1. září 1888 uzavřel sňatek. Mladá zpěvačka získala angažmá v cizině, kam ji následoval. V roce 1893 odjíždějí manželé Foerstroví do Hamburku, kde Foerster vyučoval hru klavír na konzervatoři. V roce 1903 odjíždějí do Vídně, kde Foersterová získala další angažmá ve Vídeňské opeře. Zde Foerster pokračuje ve své hudební činnosti a roku 1912 je zvolen starostou Pěvecké župy vídeňské. Do vlasti se vrátil až roku 1918, kdy vznikla Československá republika. Tehdy se J. B. Foerster stal profesorem na konzervatoři a mistrovské škole v Praze, na níž byl třikrát zvolen jejím rektorem. Obdržel též Čestný doktorát Univerzity Karlovy a v roce 1931 byl zvolen prezidentem České akademie věd a umění. V této funkci setrval do roku 1939. V listopadu roku 1945 získal titul národního umělce. Významná je jeho sborová tvorba. Z šesti oper je nejznámější *Eva*.

Josef Bohuslav Foerster

Na brněnské výstaviště míří zlato Inků z Jižní Ameriky

Na brněnské výstaviště míří zlato Inků z Jižní Ameriky. Od listopadu zaplní pavilón C veletržního areálu. Na ploše více než 2 000 metrů čtverečních uvidí návštěvníci přes 100 originálních rituálních zlatých artefaktů zapůjčených z Peru. Výstava potrvá do konce ledna.

V Brně připomněli jmenování Jošta králem i první zmínku o Moravě

Pietní akt u hrobu markraběte Jošta Moravského i krojovaný průvod centrem Brna nabídl Den za Moravu. Konal se u příležitosti dvou historických událostí, 1197 let od první písemné zmínky o Moravanech a 609 let od zvolení Jošta římským králem. ČTK to řekla místopředsedkyně pořadatelské Moravské národní obce Lenka Holaňová. Akce se konala pod záštitou jihomoravského hejtmána Bohumila Šimka (ANO) a brněnské primátorky Markéty Vaňkové (ODS).

„Jošt byl nejvýznamnějším moravským politikem, který dosáhl nejvyššího cíle, když byl jmenován římským králem,“ uvedla Holaňová. „Chceme, aby si lidé uvědomili, že má Morava více než tisíciletou historii. Chceme, aby se na to nezapomnělo a byli na to Moravané hrdí,“ řekla Holaňová. Akce začala na Moravském náměstí, kde je jezdecká socha Jošta Moravského na koni.

Průzkum: Až půlka Čechů by už nestála v obchodech frontu na nic

Až polovina Čechů by v současnosti nestála v obchodech frontu už na nic. V kontrastu se svými vzpomínkami na dobu před rokem 1989 na nekonečné čekání před obchody si to neumí představit 72 procent Čechů starších šedesáti let. Vyplývá to z nového průzkumu agentury STEM/MARK pro hypermarket Globus. Oproti tomu současná mladší generace podle něj stání ve frontách odmítá jen ze 41 procent, stejné procento mladých také připouští, že i když si stání ve frontě neumí představit, mohou se s ním setkat, když budou chtít nějaké atraktivní zboží.

Před rokem 1989 lidé čekali fronty na potraviny, elektroniku, textil i nábytek, tedy zboží, které bylo špatně dostupné. Zažily je téměř dvě třetiny oslovených respondentů starších 60 let. V průzkumu odpovídala tisícovka lidí ve věku 18 do 30 let, kteří se narodili po sametové revoluci, a také lidé nad 60 let věku, jež tehdejší nákupy zažili.

Český rozhlas získal jedinečný zvukový záznam s detaily smrti Jana Masaryka

Český rozhlas získal unikátní nahrávku, která přibližuje dění kolem smrti poválečného ministra zahraničí Jana Masaryka. Zatím nezveřejněný dvacetiminutový záznam natočil v roce 1968 policista Vilibald Hofmann. Ten byl v březnu 1948 u Masarykova těla jako jeden z prvních. Jeho výpověď na nahrávce se od té oficiální liší. Podle badatelky Václavy Janděčkové, která záznam rozhlasu poskytla, jsou ale policistova slova věrohodná. Na základě nových informací z nahrávky podala Janděčková podnět k městskému státnímu zastupitelství. Chce tak znovu otevřít vyšetřování politikovy smrti.

Bývalý agent StB Ludvík Zifčák tvrdí, že podniká z donucení

Jedna z nejkontroverznějších postav sametové revoluce – bývalý agent Státní bezpečnosti (StB) Ludvík Zifčák – se třicet let od převratu stále považuje za komunistu. Přesto podniká. Tvrdí ale, že se podnikatelem stal z donucení. Po návratu z vězení, jako jeden z mála představitelů komunistického režimu byl za svou činnost odsouzen, nemohl dlouho najít práci. „Začít podnikat tak byla jediná cesta,“ řekl ČTK devětapadesátiletý muž, který podle svých slov pod falešnými jmény Šmíd a Růžička tahal za nitky dění v listopadu 1989. Dnes v Karlově Studánce na Bruntálsku s manželkou provozuje hotel.

Tvrdí, že v roce 1989 sehrál postupně dvě role. Nejprve se jako student Milan Růžička infiltroval do studentského hnutí. S dalšími se podle svých slov podílel na svolání demonstrace na Albertově 17. listopadu 1989. Na ní pak působil jako provokatér. „Růžička organizoval studenty a zajistil si přístup k důležitým disidentům, jako byl Havel,“ řekl. Zifčák říká, že zasáhnout měl i do dění po demonstraci na Národní třídě. „Růžička měl žít a dále se stýkat s lidmi. Nikdo nemohl tušit, že se to nakonec zvrtné úplně někam jinam,“ doplnil bývalý agent StB. Původní plán totiž podle něj počítal s tím, že režim demonstrace zvládne a Růžička bude ještě nějakou dobu působit mezi studenty. „Pak bych na několik let zmizel na některé z ambasád,“ řekl.

Průzkum: Hrdost Čechů na to, že jsou občany ČR, je nejvyšší za 14 let

Hrdost Čechů na to, že jsou občany České republiky, je nejvyšší za posledních čtrnáct let. Hrdých na státní příslušnost k Česku je 53 procent lidí, vyplývá z říjnového průzkumu Centra pro výzkum veřejného mínění Akademie věd ČR. Nad 50 procent se naposledy dostal podíl lidí hrdých na české občanství v roce 2005. Od té doby se na řadu let propadl pod 50 procent. Nejnižší byl v roce 2013, kdy činil 39 procent. Stud za to, že jsou občany Česka, pocituje velmi malá část Čechů. V letošním průzkumu vyjádřilo šest procent lidí a nejmenší byl podíl stýdících se lidí v roce 2001, kdy činil čtyři procenta. Nejvyšší byl naopak v roce 2012, kdy se za české občanství stýdělo 18 procent dotázaných. Hrdost na to, že jsou občany České republiky, vyjadřovali častěji důchodci a lidé s vysokoškolským vzděláním. Z příznivců politických stran byl větší podíl lidí vyjadřujících hrdost mezi voliči hnutí ANO. Ačkoli hrdost na české občanství vyjadřovala v minulých letech často méně než polovina lidí, naprostá většina Čechů by podle dosavadních průzkumů CVVM nechtěla žít nikde jinde než v Česku. Letos tak dovědělo 77 procent Čechů. V jiné zemi by chtěli žít pouze 16 procent Čechů.

Průzkum provádělo CVVM v období od 5. do 20. října. Zúčastnilo se ho 1 021 obyvatel České republiky starších 15 let.

Ve španělské dílně se poprvé rozezněly nové varhany pro katedrálu sv. Víta

V barcelonské dílně Gerharda Grenzingu, který vyrábí nové varhany pro svatovítskou katedrálu, se nový nástroj poprvé rozezněl. Slavnostní koncert byl v režii varhaní-

ka Josefa Kšici, který je regenschorim svatovítské katedrály a na nové varhany bude hrát i v Praze. Varhany jsou už téměř celé hotové a sestavené. Po koncertě, který ověří všechny možnosti nástroje, se rozmontují, povezou do Prahy a postaví se na kůru pražské katedrály, který ještě čekají stavební úpravy. Myšlenka vybavit katedrálu odpovídajícím nástrojem, který by svým zvukem obsáhl celý prostor, je stará téměř sto let. Až v roce 2017 vznikla nadace na dostavbu nástroje. Na získání peněz pro vznik nových varhan nadační fond vyhlásil sbírku. Trvá téměř tři roky a za tu dobu se většími i drobnými dary podařilo získat 98 procent stanovené částky, tedy 79 miliónů korun.

Varhany poprvé oficiálně zazní 15. června 2020 na svátek sv. Víta, hlavního patrona katedrály, kdy budou při slavnostní liturgii požehnány pražským arcibiskupem, kardinálem Dominikem Dukou. Varhany také dostanou ozdobu v podobě skleněných prvků, které budou umístěny mezi píšťalami. Autorem designu je Peter Olah, který mnoho let pracuje v automobilovém průmyslu. Inspiroval se tvarem Panské skály mezi Novým Borem a Kamenickým Šenovem, v regionu spojeném s výrobou skla. Čedičové skále se přezdívala kamenné varhany.

Pražské jaro a Khamoro získaly prestižní evropské ocenění

Festivally Pražské jaro a romské Khamoro se staly držiteli ocenění EFFE Label, které mezinárodní porota uděluje evropským festivalům splňujícím vysoká kritéria. Zároveň se staly laureáty na cenu EFFE Award, kterou udílí mezinárodní porota expertů v Bruselu pěti nejlepším festivalům Evropy. „Jedním z kritérií pro udělení ocenění EFFE je i podpora mezikulturního dialogu a právě ten je hlavním smyslem festivalu Khamoro, který pořádáme již jedenáct let,“ uvedla ředitelka festivalu Khamoro Jelena Silajdžičová. „Nesmírně si vážíme tohoto ocenění, díky kterému jsme se ocitli v prestižní společnosti kupříkladu slavného londýnského festivalu BBC Proms, s nímž sdílíme vizi pestře koncipované dramaturgie,“ podotkl ředitel Pražského jara Roman Bělouš.

V Muzeu Prahy začala výstava připomínající události listopadu 1989

V Muzeu hlavního města Prahy začala výstava s názvem *Listopad 1989 v pražských ulicích*. Prostřednictvím plakátů, dobových fotografií nebo také filmových záznamů představuje hlavní události, které vedly k pádu totalitního režimu v Československu. Ve zkratce se vrací i k událostem v roce 1939. Hlavní prostor je věnován hektickému dění během sametové revoluce.

Technické muzeum v Brně ukáže na podzim repliku železné opony

V Technickém muzeu v Brně vyroste na podzim replika železné opony. Pracovníci muzea se tématu rozdělí Evropy dlouhodobě věnují, výsledkem je nová publikace *Železná opona 1948-1989*. Stejnomená výstava začala v listopadu. Na tématu železné opony muzeum spolupracuje s kolegy z Hornu v Dolních Rakousích. Součástí projektu byla také akce Život za železnou oponou v areálu čes-

koslovenského opevnění v Šatově na Znojemsku. Dalším krokem je nová kniha, která věnuje pozornost zřizování pohraniční stráže i budování ženijně-technického zařízení. Popsána je emigrace i vysídlování obyvatelstva, působení kurýrů a spolupracovníků zpravodajských služeb, opomenuty samozřejmě nezůstaly oběti vojenského strážení hranice ani další aspekty, jako například reflexe železné opony ve společnosti během a po skončení studené války.

Výstava připomene útek východních Němců přes Prahu v roce 1989

Na Malostranském náměstí v Praze byla instalována venkovní výstava *Cesta je volná! Německý exodus v roce 1989*. Připomene tři desítky let staré události, kdy Němci z Německé demokratické republiky (NDR) zaplavili západoněmeckou ambasádu v Praze ve snaze dostat se na druhou stranu železné opony. Koncem září výstavu doprovodila historická jízda svobody, kterou pořádal německý automobilový spolek Fuhrpark-Ost-West s historickými vozy z bývalé NDR.

Koncem léta a začátkem podzimu roku 1989 se v areálu západoněmeckého velvyslanectví v Lobkovickém paláci na Malé Straně tisily tisíce východních Němců. „Jejich vůle po svobodě otřásla posledními oporami komunistického režimu a bezprostředně přispěla k pádu Berlínské zdi,“ připomínají organizátoři výstavy. Nakonec padla i železná opona a s ní celý východní blok.

Velvyslanectví SNR v Praze v roce 1989

V Lipsku se slavnostně otevřela výstava o Chartě 77

Chartu 77 jako protestní i umělecké československé hnutí, které ovlivnilo také východoněmecké disidenty a odpůrce zdejšího komunistického režimu, připomíná výstava, která se slavnostně otevřela v Lipsku. Kurátorka výstavy Zuzana Brikcius začíná příběh Charty 77 vyprávět netradičně svatbou básníka a patrona undergroundu Magora Ivana Martina Jirouse. Po následné oslavě v lednu 1976 řadu účastníků pozatýkala komunistická Státní bezpečnost (StB). Právě při soudním procesu s představiteli kulturního undergroundu se totiž začalo formovat společenství lidí usilujících o dodržování lidských práv. Podrobněji se výstava staví především na dobových fotografiích, dokumentech či uměleckých dílech zabývajících osobnostmi ústředních postav

občanské iniciativy, jakými byli Václav Havel, Jan Patočka, Pavel Kohout nebo Ludvík Vaculík.

Dokumentární část expozice, v níž jsou i snímky disidentů pořízené Státní bezpečností nebo kopie zápisů o sledování, doplňuje část umělecká a fotografická, která se snaží o zachycení dobové atmosféry bytových seminářů, undergroundových koncertů nebo schůzek k přípravám Charty 77. Závěrečná část výstavy je věnována dopadům československé iniciativy v zahraničí.

Otáčivé hlediště v Českém Krumlově přilákalo rekordních 58 863 diváků

Jihočeské divadlo přilákalo letos na otáčivé hlediště v Českém Krumlově 58 863 diváků, meziročně o 2 631 víc. Tržby z prodeje vstupenek vzrostly oproti minulé sezóně o 15 procent na 43,3 miliónu Kč. Jihočeské divadlo letos slaví 100 let. V příští sezóně nabídne divadlo v zámecké zahradě stejně jako letos osm titulů. Premiéry budou dvě: činohra *Da Vinci*, kterou zrežiruje Petr Zelenka, a představení od bratří Formanů. Dále se budou hrát detektivka *Pes baskervillský*, muzikál *Divotvorný hrnec*, balet *Šípková Růženka*, opery *Turandot*, *Příhody lišky Bystroušky* a rodinné představení *Ztracený svět*. Nově lze vstupenky sehnat na 120 místech v ČR. Od letošní sezóny divadlo titulkuje všechna představení do angličtiny a němčiny. Točna přináší divadlu čtyři pětiny tržeb.

Něco z historie: Zlatá éra pedikúry v Baťově Zlíně

František Kocourek chtěl být původně lékařem, ale nakonec se stal prvním pedikérem u tvůrce obuvnického impéria Tomáše Bati. O pedikúře pak přednášel doma i v zahraničí a napsal také na toto téma knihu.

František Kocourek se stal v roce 1928 prvním pedikérem Baťových závodů

František Kocourek se narodil 19. února 1899 v Brně krejčovskému mistrovi Jakobovi Kocourkovi a jeho ženě

Veronice. O tři roky později se rodina přestěhovala do Věteřova na Kyjovsku, kde otec koupil hospodu, ale od roku 1907 už žili v Kyjově, kde se Jakub Kocourek opět věnoval krejčovskému řemeslu. Tady začal František studovat gymnázium, a když školu v roce 1916 zavřeli, odjel za bratrem Václavem, který provozoval drogerii v centru Prahy. Poslední rok gymnázia pak dostudoval na gymnáziu v Truhlářské ulici. Další Františkův bratr Josef padl v pouhých osmnácti letech na frontě hned na začátku první světové války. Do války tehdy narukoval i František, hned poté, co složil maturitu.

Po výcviku ve Vídni ho čekaly tři měsíce v zákopech na rumunské frontě, potom v Haliči, ale již v létě 1918 se mohl vrátit do Prahy. Po vzniku republiky začal studovat medicínu v Praze, poté pokračoval na Masarykově univerzitě v Brně, ale studium nakonec vzdal. Důvodem prý bylo to, že nesnášel krev. V roce 1927 se František Kocourek oženil s Dobrosлавou Žingorovou, s níž vydržel ve šťastném manželství, a vychovali spolu dva syny.

Brzy po svatbě se dostal do služeb Tomáše Bati a stal se hlavním pedikérem obuvnické firmy. Systém kurzů budoucích pedikérů vytvořil doktor František Račanovský, který byl zaměstnán v závodní nemocnici Baťovy firmy. Ten vyškolil Františka Kocourka v odborného pedikéra pro všechny baťovské prodejny v republice. Kurzy se pořádaly pro prodavače a pedikéry a Kocourek v nich působil jako instruktor.

Kde se vůbec pedikúra vzala a jaký byl její počátek? První zmínky o ní se datují daleko do období před naším letopočtem – v jedné egyptské hrobce byl nalezen obraz pocházející přibližně z roku 2400 př. n. l., na němž byla zobrazena péče o nohy. V 17. století bylo poprvé v literatuře popsáno pečování o chodidla. Specializované živnosti zaměřené na péči o nohy se začaly objevovat ve městech západní Evropy počátkem minulého století. V různých zemích vznikala zdravotnická zařízení pro ošetřování nohou. Baťa jistě tyto trendy sledoval a rozhodl se je vhodně zapojit do svého podnikání. František Kocourek díky tomu, že ovládal šest cizích jazyků a z angličtiny a němčiny skládal v roce 1938 zkoušky i na Vyšší lidové škole Tomáše Bati ve Zlíně, mohl být vyslán do zahraničí. Například ve Francii, kde Tomáš Baťa v roce 1930 založil sesterskou společnost, otevřel vlastní prodejnu a prodejní síť se rychle rozšiřovala po celé zemi. A všude byla potřeba proškolení nové pedikéry.

V létě 1940 a 1941 měl Kocourek jedinečnou příležitost dostat se do blízkosti všech tehdejších českých filmových hvězd během Zliennale, což byli například Nataša Gollová, Lída Baarová, Adina Mandlová nebo Theodor Pištěk.

František Kocourek zůstal věrný firmě Baťa i po jejím znárodnění, dál pracoval jako pedikér a proškoloval nově zaměstnance. Až do konce života se řídil baťovskou zásadou *Náš zákazník, náš pán* a pečlivě schovával svůj první sešit z doby, kdy si v prodejně na Náměstí Práce ve Zlíně zapisoval každého zákazníka. Popisoval, jaký problém s ním řešil, jaké má povolání, velikost nohy a jestli mu poskytl pedikúru, masáž nohou nebo prodal nějakou ortopedickou pomůcku.

Tomáš Kocourek zemřel v roce 1986 ve Zlíně Malenovičích v domku, který si za první republiky pořídil díky svým výtěžkům u Tomáše Bati.

(mk)

Klášterecká porcelánka slaví 225 let

Je tomu 225 let, kdy došlo k výpalu – šálku s podšálkem s názvem Vivat Bohemia. Od té doby odstartovala úspěšná éra klášterecké porcelánky. Pod značkou Thun se tu jídelní, kávové servisy, vázy, porcelánové sošky vyrábějí dodnes. Thun 1794, a. s., je největší český výrobce porcelánu. Sídlem společnosti je město Nová Role u Karlových Varů, které je nazýváno městem porcelánu. Prodej výrobků realizuje akciová společnost Thun Trade.

V muzeu na zámku Klášterec je možné si kromě porcelánu z místních manufaktur prohlédnout i umělecké kusy z Číny nebo Japonska. Zámek do roku 1945 byl v majetku Thunů a od padesátých let slouží jako Muzeum porcelánu. Zrestaurovaný zámek v rozsáhlém anglickém parku je dnes největším Muzeem porcelánu v Česku.

Porcelán vyráběný na území Česka od počátku až do současnosti je rozdělený do jednadvaceti místností. Vystavený je tady samozřejmě i klášterecký porcelán, u kterého si můžete povšimnout, jak se měnila s dobou i značka klášterecké porcelánky. Káčko s parůžky mizí, ale přichází označení TK, jako Thun-Klášterec, přibližně od roku 1820 byl už jediným vlastníkem hraběcí rod Thunů. Je zde i koflík, na kterém je namalován klášterecký zámek v podobě před třetím a posledním požárem v roce 1856.

Zakladatelem klášterecké porcelánky byl Jan Mikoláš Weber, který pracoval v hraběcích službách hraběte Franze Josefa Thuna jako nadlesní. První pokusné výrobky se vypalovaly v prostorách Saly terreny, která je přímo před zámkem v zámeckém parku, kde byly umístěny muflové pece. Zde právě vznikl vzácný šálek s podšálkem s názvem Vivat Bohemia! Je to ten nejstarší výrobek, vyrobený v roce 1794, zázračně zachovaný dodnes. V místní kronice se dá dohledat zápis faráře Franze Petrance: „Dnes došlo k prvnímu výpalu porcelánu, jehož výrobcem je Weber. Formy se částečně taví a kazí, ale střepy přinášejí štěstí. Je v tom tedy velká naděje.“

Nakonec ale manufaktura již pod vedením Kristiána Noneho začala vzkvétat. Toho se ovšem Weber, který zemřel v rodném Alsasku, už nedožil. Porcelánka měla mnoho nájemců, přibližně od roku 1820 ji až do roku 1945 provozovali sami Thunové. Pod značkou Thun se tu vyrábí dodnes. Současnou produkci můžete také spatřit v interiérech zámku Klášterce nad Ohří, protože letos porcelánka slaví 225 let od svého vzniku. Navíc je výstava doplněná ještě současným sklem ze sklárny Moser Karlovy Vary.

Například v jedné z místností Muzea porcelánu máte možnost na jednom šálku spatřit nejstarší vyobrazení Prahy na porcelánu. Na šálku s medvědíma nožičkami je vyobrazen Týnský chrám, Malá Strana a Karlův most. Jde o výrobek nejstarší porcelánky v Čechách (1894) z Horního Slavkova, která už dnes nevyrábí.

V první polovině 19. století patřila mezi nejúspěšnější porcelánky manufaktura v Březové, která kdysi získala zakázku, na jejímž základě vybavila porcelánem zaoceánský parník Titanik. Dokonce ještě dnes v muzeu města Karlových Varů je vystavena kávová souprava vyrobená právě pro Titanik. Zespoda, když máte možnost se podívat, je značka porcelánky v Březové a ještě doplněno Titanik.

V jednom z dalších sálů je vystavena část servisu Thunových, zbytek je uložen v Uměleckoprůmyslovém muzeu v Praze. Servis byl vyroben pro Josefa Oswalda Thuna

k jeho čtyřicátým narozeninám, pro čtyřicet stolovníků. Na výrobu tohoto servisu byly použity dva a půl kilogramy zlata a každý originální kus je ozdoben Thunsko-salmovským znakem (manželka Josefa Oswalda pocházela z rodu Salmů). Říká se, že forma servisu je kopií císařského, převzatého ze svatebního porcelánového servisu pro Franze Josefa a Sisi. Ale jsou pozměněna ouška, knoflíky poklic a podobně. O tom, jak si Thunové servisu považovali, svědčí i to, že při posledním požáru v roce 1856 dostalo služebníctvo příkaz, aby se porcelán vynesl do zahrady a díky tomu se zachoval dodnes.

Muzeum nabízí i ukázkou kubismu, stylu padesátých let a na závěr srovnání českého porcelánu s kousky z Číny a Japonska. Paradoxně čínský porcelán byl tehdy tak drahý, že se v místních továrnách vyráběli levnější kopie. Dnes je tomu právě naopak.

Zámek Klášterec je zámecká stavba vystavěná na ostrohu řeky Ohře při úpatí Krušných hor. Patří k nejvýznamnějším historickým šlechtickým sídlům severozápadních Čech. V zámku je instalována expozice porcelánu od prvo počátků po dnešek ze sbírek Uměleckoprůmyslového muzea v Praze. Zámek byl postavený koncem 16. století saským rodem Fictumů jako renesanční stavba. V roce 1621 byl ale majetek Fictumům zkonfiskován, jelikož se účastnili stavovského povstání, a v roce 1623 byl prodán rodině Thunů. Tato rodina zde setrvala nejdéle, a to až do roku 1945, kdy jim byl majetek zabaven na základě Benešových dekretů. Zámek byl několikrát přestavován, a to i vzhledem k tomu, že několikrát vyhořel. Po třetím požáru v roce 1856 byl zámek přestavěn do novogotického stylu, ve kterém je k vidění dodnes.

Zámek Klášterec nad Ohří

Chomutovská 1

431 51 Klášterec nad Ohří

Tel.: +420 474 375 436; +420 724 046 622

Email: info@zamek-klaster

www.zamek-klaster.cz

Říp a Blaník propojuje téměř 190 kilometrů dlouhá poutní cesta

Poutní horu Říp a bájnou horu Blaník propojuje nová poutní cesta, dlouhá téměř 190 kilometrů. Otevřel ji spolek Cesta Česka, na přípravě se podílel i Klub českých turistů. Trasa je rozdělena do sedmi etap, každá z nich má vlastní téma k zamyšlení. Důležitým aspektem cesty je i poznání sebe sama. Začátek poutní cesty je v Louňovicích pod Blaníkem, poutníci mohou postupně dojít do Českého Šternberku, Sázavy, Kouřimi, Sadské, Staré Boleslavi a Mělníku. V každém z těchto míst je spolupracující informační centrum nebo městský úřad, případně jiná partnerská organizace, kde je možné nakoupit poutnickou mapu a také Poutníkův deník.

V Českých Budějovicích začala putovní projekce Totalita

Nafukovací dóm s kopulí na českobudějovickém náměstí představuje návštěvníkům Československo v letech 1948-1989. Putovní road show s názvem Totalita má připomenout období komunismu. Projekce navštíví pět měst v České republice. Po Českých Budějovicích zamíří do

Brna, Plzeň, Znojma a na závěr do Prahy. Ve 3D podobě lze vidět asi dvacetiminutový dokument, který zachycuje období od února 1948 až po listopad 1989 včetně demonstrace na Národní třídě 17. listopadu. Dopolední program je určený pro školy, odpoledne je projekce otevřená pro veřejnost. Česká republika si letos v listopadu připomene 30. výročí od pádu komunistického režimu.

Vysoká škola v Brně otevře „univerzitu“ pro prarodiče s vnoučaty

Mendelova univerzita chce přispět k porozumění mezi seniory a mladými lidmi. Otevře proto Mezigenerační univerzitu, vzdělávací program určený pro prarodiče a jejich vnoučata od devíti do 13 let. Kapacita je přibližně čtyřicet lidí, uvedla v tiskové zprávě autorka projektu Lenka Kamanová. „Pro posluchače Mezigenerační univerzity připravujeme sérii praktických terénních cvičení, jejichž místa konání jsme vybírali tak, aby byla pro všechny zúčastněné atraktivní a aby poznali, jak široký záběr Mendelova univerzita má,“ řekla Kamanová. Prarodiče s vnoučaty se tak

podívají například na zahradnickou fakultu v Lednici nebo do Školního lesního podniku Masarykův les Křtiny. Výuka s odborníky se bude odehrávat vždy ve venkovních prostorách univerzity. Každý senior může přihlásit pouze jedno vnouče. Společně půjdou na šest setkání ve výukovém období jednotlivých semestrů, a to vždy jednou měsíčně v sobotu v rozsahu pěti výukových hodin.

Vlci zabili v pozorovacím centru na Šumavě laň

Vlci zabili v pozorovacím centru v Kvildě na Prachaticku laň. Areál je sice oplocený, ale vlkům se do něj podařilo proniknout. Šumavský národní park, který centrum provozuje, proto pracuje na vylepšení jeho zabezpečení. Podle mluvčího je to podobná situace, jako když vlci vniknou na pastvinu s ovci a některé z nich usmrtí. Pro pozorovací centrum, které je v provozu čtyři roky, je to ale první taková událost, doplnil mluvčí. Náklady na vybudování pozorovacího centra činily přibližně 75 milionů korun a návštěvníci v něm mohou sledovat deset jelenů.

PRANOSTIKY

Listopad

Teplý říjen – studený listopad.

Listopadové hřmění pšenici ve zlato mění.

Když ještě v listopadu hřmívá, úrodný rok nato bývá.

Když krtek v listopadu ryje, budou na vánoce lézat komáři.

Stromy-li v listopadu kvetou, sahá zima až k létu.

Když dlouho listí nepadá, tuhá zima se přikrádá.

Když se v listopadu hvězdy třpytí, mrazy se brzo uchyťí.

Studený listopad – zelený leden.

Listopadové sněžení neškodí vůbec osení.

Když napadá sníh na zelené listí, bude tuhá zima.

V listopadu příliš mnoho sněhu a vody, to známka příští neúrody.

Jaký listopad, takový březen.

(mk)

Prosinec

Prosinec naleje a leden zavěje.

Prosinec proměnlivý a vlahý, nedělá nám zima těžké hlavy.

Jaký prosinec, takové jaro.

Studený prosinec – brzké jaro.

Mléčná dráha v prosinci jasná, bude v příštím roce úroda krásná.

Když v prosinci mrzne a sněží, úrodný rok na to běží.

Nepřijde-li předzimek, bude dlouhý podzimek.

(mk)

HISTORICKÁ DATA

Soběslav I. (okolo 1090 – 14. 2. 1140, Hostinné) – český kníže, poslední žijící syn prvního českého krále Vratislava II. a Svatavy. Zvláštní libůstkou tohoto knížete bylo, že nepil medovinu. Poslední Soběslavův spor s bratrem a panujícím knížetem Vladislavem I. vypukl roku 1123, kdy byl zbaven údělů, uprchl do Německa a poté do Polska. Zpráva o těžké nemoci bratra jej přivedla zpět a oba bratři se smířili prostřednictvím své matky Svatavy. Dne 16. dubna 1125 dosedl na knížecí stolec. Záhy poté, co se ujal vlády, povstal proti němu Ota II. Černý, který si vyhledal pomoc u římského krále Lothara. Soběslav se ale nepodřídil, a proto Lothar vtrhl do Čech. Dne 18. února 1126 se strhla u Chlumce legendární bitva, v níž byl římský král na hlavu poražen, Ota II. Černý v bitvě našel smrt. Soběslav Lothara velkomyslně propustil se všemi, kteří padli do zajetí. Byl to akt mimořádného státnického významu. Lothar

se v dalších letech vůbec do českých poměrů nevměšoval. Soběslav si v domácí politice počínal úspěšně, pečoval o zachování pokoje a zvelebení země, kde udržoval pevný řád. Mnoho pozornosti věnoval vyšehradské kapitule. Soběslav zemřel v Hostinném, když dohlížel na opevňování východní hranice. Byl pohřben ve vyšehradském kostele vedle svých rodičů a sourozenců.

21. 11. 1344 Jan Lucemburský položil základní kámen ke stavbě gotické katedrály sv. Víta v Praze; dosavadní biskup Arnošt z Pardubic byl zároveň jmenován pražským arcibiskupem.

1579 Původní koňská obora v Kladrubech, jejíž počátky sahají až do 12. století, byla povýšena synem Maxmiliána II. císařem Rudolfem II. na císařský dvorní hřebčín.

Oboru původně vlastnili Pernštejnové, od nich ji koupili čeští stavové, aby ji pak při korunovaci darovali císaři Maxmiliánovi II. A právě on začal importovat koně z Itálie a Španělska, aby z jejich krve v Čechách založil starokladrubské plemeno. Od počátku až do dnešních dnů se zde zachovalo původní plemeno starokladrubského koně.
www.nhkladruby.cz

4. 11. 1619 byl Fridrich Falcký korunován na českého krále. Fridrich Falcký (16. 8. 1595, asi Heidelberg – 29. 11. 1632, Mohuč) – český „zimní“ král, syn falckého kurfiřta Friedricha IV. z rodu Wittelsbachů. V roce 1613 pojal za manželku Alžbětu Stuartovnu, dceru anglického krále Jakuba I. Byl hlavním představitelem Unie německých protestantských knížat a stavů. 8. 11. 1620 došlo na Bílé Hoře u Prahy ke známé porážce stavovských vojsk. Fridrich Falcký v nastalém chaosu opustil s rodinou Pražský hrad a následujícího dne odjel z Prahy. V roce 1632 podlehl tyfové nákaze.

Ruprecht (27. 12. 1619, Praha – 29. 11. 1682) – syn českého krále a falckého kurfiřta Friedricha Falckého a Alžběty Stuartovny, pražský rodák, pokřtěný v katedrále sv. Víta na Pražském hradě. Se svým bratrem Karlem Ludvíkem ve snaze dobýt zpět rodové falcké državy se účastnil švédského vpádu do Vestfálska, byl poražen a zajat. Zajetí trávil v Rakousku a v roce 1641 byl propuštěn. Zemřel v třiašedesáti letech a byl pohřben vedle Anny Stuartovny ve Westminsterském opatství.

24. 12. 1819 byl císařským rozhodnutím zbaven profesury náboženské nauky na filozofické fakultě pražské univerzity filozof a matematik Bernard Bolzano. Bolzano prošel mj. také svou ideou o podstatě zemského vlastnictví, kdy ve snaze zabránit vznikajícímu česko-německému antagonismu formuloval teorii jednotného politického národa, skládající se z větve české a německé.

23. 12. 1849 v *Národních novinách* uveřejnil František Palacký článek *O centralizaci a národní rovnoprávnosti v Rakousích*, v němž podrobně vysvětlil svou představu etnického federalismu a varoval vídeňskou vládu před centralizačními kroky.

20. 12. 1859 byl uzákoněn nový živnostenský řád. Tímto zákonem byly v Rakousku odstraněny poslední zbytky cechů a byl zaveden důsledný liberalismus.

2. 11. 1919 se na sjezdu v Praze ustavila Deutsche Christlich-soziale Volkspartei vycházející z tradic německého křesťansko-sociálního hnutí v Rakousku (zakladatel vídeňský starosta Karl Lueger, 1887).

15. 11. 1919 se na sjezdu v Duchcově konstituovala Deutsche nationalsozialistische Arbeitspartei, vůdce strany byl R. Jung. Od počátku udržovala úzké styky s německými nacisty. Cílem bylo vytvoření všenněmeckého státu ve střední Evropě.

8. 11. 1939 byl proveden atentát na Adolfa Hitlera. Komunistický odbojář Georg Elser deponuje v sále Bürgerbräukeler v Mnichově, kde každý rok řeční pro „staré bojovníky“ Adolf Hitler, bombu, která skutečně detonuje a za-

bije několik lidí. Oproti plánu ale Hitler opustil tento sál předčasně. Atentátník je při pokusu uprchnout do Švýcarska gestapem polapen a deportován do koncentračního tábora, kde je ke konci války zavražděn.

11. 11. 1939 zemřel Jan Opletal (* 1. 1. 1915), student medicíny, který byl těžce zraněn při protinacistické demonstraci 28. 10. 1939.

15. 11. 1939 se konala manifestace studentů vysokých škol a obyvatelstva proti německým okupantům na pohřbu Jana Opletala v Praze.

17. 11. 1939 byly násilně uzavřeny české vysoké školy německými okupanty.

Žádost státního prezidenta Emila Háchy říšskému protektorovi o propuštění českých vysokoškolských studentů internovaných po 17. listopadu 1939. Devět studentských funkcionářů bylo v Praze v ruzyňských kasárnách bez soudu popraveno, dalších asi 1 070 studentů bylo deportováno do koncentračních táborů.

11. 12. 1949 se v kostelíku v Čihošti u Ledče nad Sázavou při kázání kněze P. J. Toufara několikrát vychýlil křížek nad kazatelnou. Tzv. Čihoštský zázrak byl zinscenovaný československou tajnou policií – Státní bezpečností. Obětí této provokace se stal farář P. Josef Toufar, který na následky krutého vyšetřování 25. února 1950 zemřel ve vazbě.

15.-16. 10. 1969 Federální shromáždění podlehl nátlaku nového vedení KSČ a zrušilo „protisocialistické dokumenty a usnesení“ z roku 1968. Rovněž prosadilo demisi osmi členů svého předsednictva, které nahradilo „svými lidmi“.

20.-28. 10. 1969 za návštěvy československého stranického a státního vedení v Sovětském svazu byly projednány otázky dalšího postupu normalizace.

27. 11. 1969 Programové prohlášení federální vlády ukládalo přistoupit na všech ministerstvech a v ústředních or-

gánech k služebně politickému hodnocení všech pracovníků s cílem odstranit reformně smýšlející úředníky a provést očistu od „pravicově revizionistických sil“.

23. 12. 1969 se vládním usnesením nařizovalo zavést systém absolutního plánování. Bylo obnoveno centralizované plánování a stimulování výroby na základě ukazatele hrubé výroby.

12. 11. 1989 svatořečil papež Jan Pavel II. bl. Anežku Českou. O jejím svatořečení se mluvilo už za jejího života, mnozí se ho snažili prosadit po následujících sedm stiletí. Snad prozřetelnost tomu chtěla, že ke kanonizaci nakonec došlo až v době komunismu na sklonku osmdesátých let 20. století.

Svatá Anežka Česká (1208 – 2. 3. 1282)

O Anežčino svatořečení po její smrti usilovala urputně již Eliška Přemyslovna, ale až v roce 1874 bylo papežskou stolicí povoleno uctívat její kult blahoslavené, svatořečená byla Janem Pavlem II. až v roce 1989. Tento obřad 12. listopadu 1989 přenášela i státní televize, což byl pro věřící další důkaz, že komunistická moc u nás slábne. Mluvčí České biskupské konference v této souvislosti upozornil na legendu, která praví, že spolu s Anežčiným svatořečením zavládne v zemi mír a pořádek.

Dcera Přemysla Otakara I., ač královského rodu, zvolila chudobu řádu svatého Františka, odmítla ruku císaře a stala se „nevěstou Kristovou“. Zakládala nemocnice a kláštery, neúnavně se až do své smrti starala o chudé a choré. Obdivovala ji celá křesťanská Evropa, byla považována za „vyvolenou boží“, v úctě ji měl i papež. V roce 1232 založila Anežka na Starém Městě v Praze špitál svatého Františka, vybudovala vedle něj klášter františkánů a klášter řádu svatých Kláry, kde se stala později abatyší. Vyměnila si stovky dopisů s papežem Řehořem IX., zřekla se všech pozemských statků, žila v bídě, jak přikazovalo františkánství.

Zhruba deset tisíc poutníků z Československa, ale také z Čech žijících v Rakousku spolu s pražským arcibiskupem kardinálem Tomáškem se zúčastnilo před dvaceti lety ve vatikánském chrámu sv. Petra svatořečení Přemyslovny Anežky České, dcery Přemysla Otakara I. U této příležitosti poskytl papež Jan Pavel II. československým poutníkům generální audienci.

Letos si představitelé české katolické církve, doprovázeni stovkami českých poutníků, připomněli v Římě 30. výročí kanonizace sv. Anežky a při této příležitosti předali papeži Františkovi sochu sv. Anežky. Papež jim při generální audienci na náměstí sv. Petra za sochu poděkoval, děkoval i za zpěv, kterým ceremonii doprovázely čtyři české sbory. Papež František dostal také 1,2 miliónu korun pro chudé a potřebné, které mezi sebou čeští a moravští věřící vybrali. Papež se na závěr audience pozdravil s kardinálem Dominikem Dukou a českými biskupy i s delegací politiků.

Generální audienci u papeže, jako před dvaceti lety, byla součástí české národní pouti, které se ve Vatikánu účastnilo přes dva tisíce poutníků z Čech a Moravy. Na cestu speciálním autem mezi jednotlivými sektory na náměstí přizval papež do auta několik českých dětí, které měly české vlajky, stejně jako mnozí poutníci. Českým účastníkům audience bylo vyhrazeno místo hned pod pódiem. Cestu automobilem s mnoha zastaveními provázal nadšený jástot věřících.

1989

11. 10. bylo oznámeno zkrácení vojenské služby na 18 měsíců.

25. 10. se členové České filharmonie připojili ke svému dirigentovi Václavu Neumannovi a rozhodli se bojkotovat Československou televizi a rozhlas na protest proti perzekuci signatářů Několika vět.

26. 10. režim zahájil útok na nezávislá periodika.

28. 10. v Praze na Václavském náměstí proběhla mohutná demonstrace (na 10 tisíc lidí) k výročí vzniku republiky. Byla rozprášena policejními oddíly.

3.-5. 11. polští a českoslovenští disidenti zorganizovali ve Vratislavi konferenci o střední Evropě, kam přijelo na pět tisíc lidí z Československa.

11. 11. *Rudé právo* přiznalo zadlužení Československa ve výši 12 miliard dolarů.

17.-29. 11. proběhla sametová revoluce – období politických změn v Československu, které vedly k pádu komunistického režimu.

17. 11. se konala studentská demonstrace na Národní třídě v Praze. Na Albertově začala v 16 hodin řádně ohlášovaná a povolená studentská manifestace k uctění památky J. Opletala za účasti asi 15 tisíc vysokoškoláků. Poté následoval pietní akt na Vyšehradě. Část davu postupovala do středu města podél Vltavy k Národní třídě, kde došlo k brutálnímu zásahu příslušníků VB a pohotovostního pluku SNB. Ten vyvolal všeobecné rozhořčení veřejnosti a bezprostřední protestní akce, které přerostly ve státní převrat, jenž byl pro svůj mírný průběh i provázenou euforií nazýván „sametovou“ nebo „něžnou“ revolucí.

Ve Vídni se konala před čs. velvyslanectvím demonstrace, na které jménem Čechů a Slováků v Rakousku Přemysl Janýr přečetl poselství určené všem nezávislým občanským iniciativám a ostatním nezávislým skupinám a také všem občanům ČSSR zasazujícím se za demokratické změny ve společnosti.

18. 11. na protest proti brutálnímu zásahu bezpečnosti proti studentům začala stávka herců všech pražských divadel.

19. 11. bylo v Praze v Činoherním klubu založeno Občanské fórum, které spontánní projevy protikomunistického smýšlení vyjádřilo v konkrétních požadavcích. V podvečer skupina intelektuálů a umělců spolu se zástupci studentů vytvořila v pražské Laterně magie Občanské fórum (OF), širokou platformu všech občanských aktivit usilujících o obnovu politického pluralismu, odmítající totalitní komunistický režim.

20. 11. se konala první masová protikomunistická demonstrace lidu na Václavském náměstí za účasti 150 000 lidí. Manifestace se konaly i v následujících dnech, a to i v jiných městech republiky. Vláda, která se obávala dalšího vyhrocení konfliktu, jim ustoupila, podala demisi a prezident Gustáv Husák jmenoval nový kabinet, v němž byli komunisté a představitelé Občanského fóra zastoupeni rovným dílem. Totální moc se definitivně rozpadla volbou nového prezidenta.

21. 11. předseda vlády Ladislav Adamec se setkal s představiteli Občanského fóra. Následovala další setkání.

27. 11. došlo k obnově Československé strany sociálně demokratické.

29. 11. Federální shromáždění na své mimořádné schůzi zrušilo čl. 4 ústavy (o vedoucí úloze KSČ), změnilo čl. 6 o Národní frontě a čl. 16 o výchově v duchu marxismu-le-

ninismu. Tím formálně skončilo jednačtyřicet let vlády komunismu v Československu.

2. 12. Rakousko zrušilo vízovou povinnost pro cesty československých občanů do jejich zemí.

3. 12. Ladislav Adamec sestavil novou rekonstruovanou federální vládu, pro OF však byla zcela nepřijatelná (z jednadvaceti členů bylo šestnáct zástupců KSČ). Byla založena Obec spisovatelů sdružujících na 400 českých a moravských dramatiků, básníků, spisovatelů a kritiků, jejíž předsedou byl zvolen Václav Havel. Byla ustanovena Křesťansko-demokratická strana.

4. 12. česká vláda podala demisi. Při setkání představitelů členských států Varšavské smlouvy v Moskvě byla okupace ČSSR z roku 1968 označena za „vměšování do vnitřních záležitostí suverénního Československa“. Státisíce lidí zaplnily Václavské náměstí v Praze a žádali sestavení nové vlády.

5. 12. byla jmenována nová česká vláda. Se složením vlády vyjádřilo OF nespokojenost.

7. 12. vláda Ladislava Adamce podala demisi. Sestavením nové vlády byl pověřen dosavadní místopředseda vlády Marián Čalfa (za KSČ).

8. 12. prezident republiky G. Husák vyhlásil amnestii pro všechny politické vězně.

9. 12. byla ustavena československá ekologická politická strana – Strana zelených.

10. 12. byla nově ustavená (jednadvacetiletá) federální vláda v čele s Mariánem Čalfou, v níž byli komunisté v menšině. Gustáv Husák abdikoval z funkce prezidenta. Na Václavském náměstí v Praze proběhla manifestace ke Dni lidských práv. Došlo k oznámení kandidáta na prezidenta republiky.

17. 12. byla ustanovena česká pravicová politická strana – Občanská demokratická aliance (ODA).

20.-21. 12. byl na mimořádném sjezdu KSČ zvolen jejím předsedou Ladislav Adamec. Došlo k rozpuštění Lidových milic. Státní bezpečnost se dostala pod kontrolu vlády.

23. 12. v místě zvané Hraničky (u Rozvadova) došlo k symbolickému přestřižení drátěných zátarasů ministry zahraničí ČSSR a SNR.

26. 12. byla v Praze založena československá radikálně pravicová strana – Sdružení pro republiku – Republikánská strana Československa.

28. 12. Federální shromáždění zvolilo za svého nového předsedu Alexandra Dubčeka.

29. 12. byl Václav Havel zvolen prezidentem ČSSR. Ve Vladislavském sále Pražského hradu proběhla volba 9. československého prezidenta. Jednomyslnou volbou se jím stal jediný kandidát – Václav Havel (1989-1992). Na volbu navázala slavnostní mše *Te Deum* ve Svatovítské katedrále, kterou celebroid kardinál František Tomášek.

Fotografie prezidentského slibu Václava Havla ve Vladislavském sále na Pražském hradě, 1989

VZPOMÍNKA

22. 11. 1999 zemřel Josef Lux, český politik devadesátých let 20. století, předseda ČSL a ministr zemědělství ČR v několika vládách České republiky, po sametové revoluci

Pohřeb Josefa Luxe

československý poslanec Sněmovny národů a Sněmovny lidu Federálního shromáždění, v devadesátých letech poslanec Poslanecké sněmovny. Život Josefa Luxe se dlouho podobal jakémusi vytrvalému pochodu vzhůru. Nečekaná nemoc zastavila výrazného politika v pouhých třiadvaceti letech.

100 let od narození kardinála Tomáše Špidlíka

V letošním roce uplyne 100 let od narození kardinála Tomáše Špidlíka, který je neodmyslitelně spjat s cyrilometodějskou spiritualitou i s poutním Velehradem. Není divu, že zde také našel místo svého posledního odpočinku – přímo v místní bazilice.

Tomáš Špidlík se narodil 17. prosince 1919 v Boskovicích. Po uzavření českých vysokých škol, na podzim roku 1939, vstupuje za dramatických okolností do jezuitského řádu. První formační řádovou etapu Špidlík započíná 23. září 1940 v Benešově. Když noviciát obsadí nacisté, pokračuje na Velehradě ve svých řádových studiích. Zde

ho také ovanul cyrilometodějský duch. Dne 24. září 1942 skládá první řeholní sliby. V letech 1942-1945 dokončuje filozofická studia, především ke konci války často přerušovaná nucenými pracemi, souvisejícími s blížící se frontou. V letech 1945-1946 je prefektem studentů na velehradském gymnáziu, kde koná roční praxi (tzv. „magisterka“). Vyučuje češtinu a ruštinu. Po válce je poslán na teologická studia do holandského Maastrichtu, kde 22. srpna 1949 přijímá kněžské svěcení. Rok poté dokončuje řeholní formaci v italské Florencii, aniž by tušil, že zde začíná nejdelší etapa jeho života.

V roce 1951 je zřejmé, že se nebude moci do komunistického Československa vrátit. Je povolán do Říma, aby pracoval ve Vatikánském rozhlasu. Programy, které zde byly připravovány především pro země za železnou oponou, se staly nepostradatelnou inspirací v zápase za svobodu. Ačkoliv se pro Tomáše Špidlíka cesta domů na dlouhou dobu uzavřela, důkladně se zabýval vším, co souviselo s děním doma. Například jeho páteční promluvy ve Vatikánském rozhlasu se pro několik generací staly srozumitelnou manifestací idejí a byly vděčně překládány do mnoha světových řečí. Zároveň byl otec Špidlík více než osmatřicet let spirituálem (odpovědným za duchovní jakost člověka) v Papežské koleji sv. Jana Nepomuckého (Nepo-

Tomáš Špidlík (uprostřed) v noviciátě na Velehradu (1941)

Tomáš Špidlík byl mimořádně vzdělaný teolog, který měl i velký smysl pro humor

mucenem), kde působil až do roku 1989. Mezitím se stal světově uznávaným odborníkem na východní křesťanskou spiritualitu a velkým propagátorem cyrilometodějské tradice.

Tomáš Špidlík byl jedním z velkých současných protagonistů syntézy kulturní a teologické, překonávající pouhou vnějškovost sociálního či politického rozdělení evropských tradic. Tato syntéza vystupuje jako reálná komunikace mezi jednotlivými křesťanskými tradicemi. Jeho dílo obsahuje enormní počet publikací, které dosáhly vřelého v akademickém světě i na mezinárodní úrovni. Jeho profesorská dráha zahrnuje padesát roků badatelské činnosti (1953-2003), přesto i poté byl jako emeritní profesor neustále zván na konference a přednášky po celém světě (USA, africké i evropské univerzity). Od roku 1991 žil a pracoval v Centru Aletti v Římě, které se zabývá studiem tradice křesťanského východu ve vztahu k problémům dnešního světa a umělecké tvorby. Byl vícekrát pozván do Ruska, kde byl přijat patriarchou Pimenem i prezidentem Gorbačovem.

V roce 1993 se stal čestným členem Petrohradské akademie věd, nositelem ceny Sir Daniela a Countess Bernardine Donohue v Římě aj. V roce 1995 dával prestižní duchovní cvičení (exercicie) papeži Janu Pavlu II. a celé římské kurii. V roce 1997 obdržel doktorát teologie honoris causa na Pravoslavné teologické fakultě v rumunské Cluji a na UP v Olomouci. V roce 1998 mu Václav Havel udělil čestnou medaili T. G. Masaryka. V roce 1999 obdržel čestný doktorát na Karlově univerzitě v Praze. Byl garantem vědecké orientace olomouckého Centra Aletti a jeho souborné dílo postupně vychází v nakladatelství Refugium. Roku 2006 převzal cenu Gratias Agit, kterou udílí ministr zahraničních věcí za šíření dobrého jména České republiky v zahraničí.

To, že jej v roce 2003 papež Jan Pavel II. jmenoval kardinálem, souvisí s celoživotním oceněním jeho teologicko-myslitelského odkazu, spojeného s věrohodností života.

Otec kardinál Špidlík zemřel v Římě v pátek 16. dubna 2010. Po pohřebních obřadech 20. dubna v římské bazilice sv. Petra byly jeho tělesné ostatky převezeny do Olomouce a odtud dále na Velehrad.

V současné době připravují boskovičtí rodáci ve spolupráci s řadou institucí oslavu stého výročí kardinálova narození, které připadne na rok 2019. Mimo jiné má při této příležitosti v Boskovicích nedaleko Špidlíkova rodného domu vzniknout památník věnovaný odkazu tohoto nejvýznamnějšího českého teologa žijícího v zahraničí.

Pár dat

1. 11. 1874 z hygienických důvodů vzniká na okraji města Vídně Zentralfriedhof / Ústřední hřbitov. Dlouhá příchodová cesta nejprve odrazuje vídeňské obyvatelstvo, hřbitov „dostává“ secesní kostel a čestné hroby. Dnes je po Hamburku druhým největším hřbitovem Evropy s rozlohou 2,5 km² s více než třemi milióny pohřbených.

1. 12. 1889 byla uvedena do provozu první veřejná elektrárna v českých zemích – Městská elektrárna na Žižkově.

3. 11. 1984 byl zahájen provoz na prodloužené trase metra C do Holešovic.

10. 11. 1994 byla uvedena do provozu trasa B 5 pražského metra z Nových Butovic do Zličína.

Růst ekonomiky zrychlil na 2,8 procenta

Meziroční růst ekonomiky ČR ve druhém čtvrtletí zrychlil na 2,8 procenta, v prvním čtvrtletí činil 2,7 procenta. Mezičtvrtletně se hrubý domácí produkt zvýšil o 0,7 procenta. Vyplývá to ze zpřesněných údajů Českého statistického úřadu. Podle prvních dvou odhadů z poloviny a konce srpna rostl HDP ve druhém čtvrtletí o 2,7 procenta, nyní statistici tento údaj vylepšili.

Vládní dluh ČR klesl ve druhém čtvrtletí na 1,817 biliónu

Vládní dluh ČR ve druhém čtvrtletí meziročně klesl o 11,8 miliardy korun na 1,8171 biliónu korun. Míra zadlužení představovala 33,11 procenta hrubého domácího produktu (HDP), což je meziroční pokles o 2,15 procentního bodu. Vyplývá to z údajů, které zveřejnil Český statistický úřad. Ve srovnání s letošním prvním čtvrtletím se dluh snížil o 19,1 miliardy korun a míra zadlužení klesla o 0,86 procentního bodu. „Ve druhém čtvrtletí hospodařily vládní instituce s přebytkem více než 29 miliard korun, což odpovídá přibližně dvěma procentům HDP. Místní vládní instituce hospodařily s přebytkem přes 28 miliard korun, zdravotní pojišťovny s přebytkem téměř pět miliard korun, zatímco saldo hospodaření ústředních vládních institucí skončilo v deficitu necelých šest miliard korun,“ uvedl ředitel odboru vládních a finančních účtů ČSÚ Petr Musil.

V Brně proběhl strojírenský veletrh, věnuje se digitalizaci

Na brněnském výstavišti proběhl 61. ročník Mezinárodního strojírenského veletrhu (MSV), na kterém se představilo 1 660 vystavovatelů ze třiceti zemí. Hlavním tématem veletrhu je digitalizace, v pavilónu A byla expozice digitální továrny, na které se podílelo přes dvacet firem. Letos je obsazeno 41 000 m² výstavní plochy. Přibližně polovina vystavovatelů je ze zahraničí, nejhojněji je zastoupeno Německo a Slovensko, 97 firem přijelo z Číny. Poprvé je zastoupeno i Maďarsko svou oficiální národní expozicí.

Svaz průmyslu: zahraniční poptávka slábne, růst ekonomiky zpomalí

Zpomalení ekonomického růstu už začíná být v českém průmyslu cítit, první náznaky přicházejí ze zahraničí, uvedl Svaz průmyslu a dopravy. Vyjádření ČTK poskytl v souvislosti s Mezinárodním strojírenským veletrhem. Podle svazu přibývá firem, které pozorují slábnoucí zahraniční poptávku. Uvedly to v pravidelném průzkumu, který svaz pořádá společně s Českou národní bankou. Průmyslová výroba v Německu se drží pod úrovní roku 2018 a německé firmy hlásí od začátku roku pokles zakázek. „Česká a německá ekonomika jsou obchodně a vlastnický provázané. Dopady vývoje v Německu tak pocítíme i u nás. Naše ekonomika ale zatím roste stále rychleji než německá,“ uvedl prezident Svazu průmyslu a dopravy Jaroslav Hanák.

Ochlazování německé ekonomiky tak nevyhnutelně dorazí i do Česka a tuzemské firmy by se na tuto situaci měly připravovat. Svaz průmyslu doporučuje, aby například investovaly do digitalizace výroby, která může pomoci

ci s úsporou nákladů a zvýšením produktivity práce. Výhodou českých firem je to, že tuzemská ekonomika i v prvním pololetí letošního roku rostla, stejně jako export, který byl za prvních pět měsíců letošního roku o 5,6 % meziročně vyšší. Většina exportu z Česka ale nadále míří na vnitřní trh Evropské unie, což se může podle Svazu průmyslu v souvislosti se slábnoucí evropskou ekonomikou ukázat jako rizikové. Situaci navíc komplikují i obchodní spory mezi USA a Čínou, USA a Evropskou unií, hrozba tvrdého brexitu a sankce proti Rusku či Íránu, upozornil svaz.

Forbes: Nejbohatším Čechem zůstává Kellner, Babiš je až čtvrtý

Nejbohatším Čechem zůstává majitel investiční skupiny PPF Petr Kellner. Vyplývá to z žebříčku časopisu *Forbes*. Podle něj má Kellnerův majetek hodnotu 350 miliard korun. Druhým nejbohatším Čechem je realitní magnát Radovan Vitek a třetím vlastníkem investiční skupiny KKCG Karel Komárek. Premiér Andrej Babiš z hnutí ANO se z loňského druhého místa propadl na čtvrté, jeho jmění se snížilo o 5 miliard na 70 miliard korun. Z první desítky nejbohatších Čechů letos vypadl podnikatel Zdeněk Bakala. Nahradil ho finančník Jiří Šmejck, který je minoritním podílníkem splátkové firmy Home Credit a vlastní taky chorvatskou sázkovou kancelář Super Sport.

Stát dluží poště 3,3 miliardy

Stát podle premiéra Andreje Babiše (ANO) dluží České poště 3,3 miliardy korun. Jejich vyplacení je podmíněno souhlasem Evropské komise a očekává se v příštím roce. Babiš to uvedl po jednání s generálním ředitelem pošty Romanem Knapem. Jde o úhradu tzv. univerzální služby, tedy základních poštovních služeb, které si stát u pošty objedná. Za loňský a letošní rok je tato částka okolo 1,5 miliardy za každý rok a z minulých let stát podniku nedoplatil 300 miliónů Kč.

Babiš s Knapem a ministrem vnitra Janem Hamáčkem jednal o chystané restrukturalizaci podniku. Poté by se v roce 2021 měla pošta dostat zpátky k zisku. Podnik by měl snížit počet zaměstnanců z 29 000 až o 7 000 a zavést nové formy obsluhy zákazníků a distribuce. Dostupnost služeb by se ale neměla omezovat.

ČEZ chce prodat elektrárnu Počerady

Energetická společnost ČEZ plánuje prodat hnedouhelnou elektrárnu Počerady. Zájem o koupi má společnost Sevens Energy finančníka Pavla Tykače. Do roku 2040 pak chce odstavit většinu svých uhelných zdrojů. Jejich instalovaný výkon klesne z dnešních 6,2 gigawattu (GW) na 0,7 GW, což je výkon nového bloku v elektrárně Ledvice. Zástupci firmy to uvedli na tiskové konferenci v sídle společnosti v Praze.

Možný prodej Počerad kritizují ekologové. Vadí jim zejména fakt, že by Tykačova firma provozovala elektrárnu do budoucna déle než ČEZ. Podle studie, kterou vypracovala společnost Greenpeace Global Air Pollution Unit, způsobí znečištění z elektrárny ročně 111 předčasných úmrtí, a to nejen ve svém nejbližším okolí, ale i v dalších oblastech ČR a za jejími hranicemi.

Čistý zisk skupiny ČEZ vzrostl za letošních devět měsíců o polovinu

Energetické společnosti ČEZ vzrostl čistý zisk za prvních devět měsíců letoška meziročně přibližně o polovinu. Největší česká energetická firma tak vydělala třináct miliard a 600 milionů korun. Důvodem je hlavně růst velkoobchodních cen elektřiny a vyšší zisk z obchodování s komoditami. Po očištění o mimořádné vlivy byl zisk ČEZ dokonce 14 miliard a 700 milionů korun. Skupina chce za letošní rok vydělat po očištění 18 miliard. To je o zhruba o pět miliard víc než za loňský rok.

Podle portálu Porovnej24.cz utrácí průměrná domácnost za elektřinu skoro 33 tisíc korun, což je skoro o čtvrtinu víc než loni. Nejvíce si připlatí domácnosti, které elektřinu používají jak k osvětlení, tak i k ohřevu vody a vytápění.

Trh ojetin loni stoupl o 14 procent na 174 miliard

V Česku se loni prodala ojetá auta za 174 miliard korun, což je o 14 procent více než v předchozím roce. Celkový počet prodaných nebo dovezených ojetin se zvýšil o 15 000 na 765 000 vozů. Oznámila to Asociace obchodu ojetými automobily. Průměrná cena prodávaných vozů z druhé ruky se meziročně zvýšila o 26 000 na 228 000 korun. Přestože cena stále roste, neboť lidé začali po krizi preferovat novější či lépe vybavená auta a jsou ochotni za ně více zaplatit, český vozový park stále stárne. Průměrné stáří vozu registrovaného v českém registru silničních vozidel se v letošním prvním pololetí navýšilo na 14,82 roku. Před sedmi lety bylo o skoro dva roky nižší. Stočený tachometr má zhruba třetina prodávaných ojetých aut.

Více než polovina dovážených ojetých osobních aut je starší deseti let. Přitom každé páté dovezené vozidlo do jedenácti let stáří prodělavo škodní událost, o níž jeho český majitel pravděpodobně ani neví. U starších vozů lze očekávat poškození ještě častější. Objem prodaných ojetých aut je proti novým zhruba třikrát vyšší. Prodej nových vozů loni poklesl o 3,7 procenta na 261 437 vozů.

Sněmovní rozpočtový výbor doporučil schválit v prvním čtení návrh státního rozpočtu

Poslanci rozpočtového výboru schválili návrh státního rozpočtu na příští rok se schodkem 40 miliard korun. A doporučili tak sněmovně, aby ho v prvním čtení přijala. Celkové výdaje rozpočtu navrhuje ministerstvo financí na 1,6 bilionu korun. Příjmy by měly být o 40 miliard nižší. Se stejným schodkem vláda počítá i ve výhledu na rok 2021. Plánovaný deficit na jednání rozpočtového výboru ostře kritizovali zástupci ODS, TOP 09, STAN nebo Pirátů. Pro návrh naopak zvedli ruce členové vládních stran hnutí ANO a ČSSD i jeden komunistka. Ministr financí za hnutí ANO Alena Schillerová plánuje vyjednávat s vedením KSČM, aby strana podpořila návrh rozpočtu v prvním čtení. Mluvit budou hlavně o financování zdravotnictví. Komunisté v září oznámili, že požadují úpravy úhradové vyhlášky mimo jiné podle požadavků takzvaného krizového štábu českého zdravotnictví.

Ministerstva žádají od vlády víc peněz na zajištění předsednictví Česka v Radě EU

Ministerstvům se nelíbí úsporná opatření na zajištění českého předsednictví v Radě Evropské unie v roce 2022. Zjistil to server iRozhlas. Návrh Úřadu vlády počítá s výdaji asi jedné miliardy 200 milionů korun, což je podstatně méně, než kolik investovaly jiné státy. Seškrtnutý rozpočet napříkald pokryje platy maximálně pro dvě stovky zaměstnanců. Jednotlivé úřady přitom požadovaly zhruba 600 lidí na zajištění konferencí a dalších akcí nebo administrativy spojených s předsednictvím v Radě EU.

Resort spravedlnosti tvrdí, že se předsednictví s omezeným rozpočtem nedá kvalitně zvládnout. Podobně to vidí i ministerstvo školství a takřka všechny dotčené úřady.

Analytik: Za poslední tři roky výrazně stouply hlavně ceny služeb

I když celkově stouply spotřebitelské ceny za poslední tři roky o osm procent, řada položek zdražila výrazně více, především služby. Například tržní nájemné stoupl o 39 procent, brambory o 37 procent, povinné ručení u aut o 24 procent a nafta o 14 procent. Naopak výrazný pokles cen v posledních třech letech zaznamenala především elektronika. Vyplývá to z výpočtů hlavního ekonomy ING Jakuba Seidlera. Růst cen byl podle něj zmírněn rostoucími výdělky. „Růst některých cen byl tak v posledních letech výrazný, což řada domácností pocítila, ačkoli samotná průměrná inflace vykazuje nadále jednociferný růst. Reálný růst cen byl však mírněn skutečností, že za poslední roky se poměrně svižně zvyšovaly i mzdy a platy – za poslední tři roky se zvýšila průměrná i mediánová mzda o čtvrtinu,“ uvedl Seidler.

Například denní obědové menu v restauracích zdražilo o 28 procent. Stejně citelně zdražily služby spojené s domácností, jako jsou údržbářské a řemeslné práce, ale i oprava a údržba automobilů. Ceny elektřiny podle jeho výpočtů za poslední tři roky vzrostly o 16 procent.

Česka pojišťovna a pojišťovna Generali propojí do konce roku své aktivity

Česka pojišťovna a pojišťovna Generali, které v Česku působí v rámci světové pojišťovací skupiny Generali, propojí své aktivity. Pojistné portfolio pojišťovny Generali se do konce letošního roku stane součástí ČP. Ponese nový název Generali Česká pojišťovna. Nyní Česká pojišťovna vede nezbytná jednání s regulátorem. Obě pojišťovny o tom informovaly ČTK. Český pojistný trh tak bude mít nového lídra. Tím je zatím po spojení s Pojišťovnou České spořitelny Kooperativa.

Plzeňská firma staví malý pivovar ve Francii pod Mont Blancem

Plzeňská firma Joe's Garage Brewery staví minipivovar ve francouzském městečku Thyez v údolí savojských Alp, osm kilometrů od Mont Blancu. Jde už o pětasedmdesátý dodaný malý pivovar, z nichž stojí třiadvacet v cizině, řekl ČTK Josef Krýsl, spolujednatel firmy. Ta více než deset let staví a provozuje minipivovary a školí sládky. Minulý měsíc

dokončila plzeňská firma pivovar v ukrajinském Užhorodu v hotelu Praha. Má kapacitu 1 000 hektolitřů, pivo vaří z českého sladu a chmele. Joe's Garage Brewery už postavila dvanáct pivovarů na Slovensku, po dvou ve Švédsku, Francii a Velké Británii, po jednom ve Španělsku, na Ukrajině a Kypru, v Rusku a Bělorusku. Aktuální nabídky dala do Kanady, Japonska, Venezuely, Francouzského Konga a na Island.

Jihostroj letos otevře závod v ruském Tatarstánu

Firma Jihostroj letos zprovozní v ruské republice Tatarstán závod na výrobu hydraulických čerpadel a hydraulických motorů pro nákladní auta a zemědělské stroje. V první fázi tam investuje milion eur (asi 25,8 miliónu Kč). Česká firma na projektu spolupracuje s ruským partnerem, Jihostroj má podíl 60 procent, a tento měsíc do Tatarstánu naváže technologie. ČTK to řekl ředitel Jihostroje pro strategii a marketing Hynek Walner.

Jihostroj ve Velešíně vyrábí hydraulické prvky a letecké komponenty a většinu své produkce vyváží, asi 60 procent do USA, 30 procent do Evropy, do Ruska to bylo loni šest procent. Časem chce firma dosáhnout v Rusku podobného exportního podílu jako na trzích EU. Export firmy v roce 2018 tvořil 60 procent všech jejích tržeb. Jihostroj s tradicí od roku 1919, kdy vznikl podnik Jevan, zaměstnává zhruba 470 lidí.

Mzdy v Česku rostou od roku 2000 mnohem rychleji než v Německu

Mzdy v Česku rostou od roku 2000 mnohem rychleji než v Německu. Loni byla průměrná mzda v ČR více než dvakrát vyšší než v roce 2000. Pokud by se převedla na eura, měli by Češi každý měsíc k dispozici třikrát více než před osmnácti lety. Němcům se průměrná mzda proti roku 2000 zvedla o 44 procent. Vyplývá to z analýzy společnosti Purple Trading, kterou má k dispozici ČTK.

„U průměrné mzdy sice za Německem ještě pořád výrazně zaostáváme, ale tempo jejího růstu je poměrně zajímavé a to víc, pokud bychom díky posilující koruně mzdu směnili a chtěli utrácet v eurech,“ uvedl výkonný ředitel Purple Trading David Varga. Průměrná hrubá měsíční mzda v Česku v letošním druhém čtvrtletí vzrostla meziročně o 7,2 procenta na 34 105 korun. Poprvé ve čtvrtletním sledování tak překonala 34 000 korun. Dvě třetiny zaměstnanců ale na tento průměr nedosáhnou. Reálně, tedy při zohlednění inflace, stoupla mzda o 4,3 procenta.

Premiér Babiš i ministryně Schillerová považují zvýšení ratingu republiky za obrovský úspěch

Za skvělý úspěch pro české hospodářství označil premiér Andrej Babiš (ANO) rozhodnutí mezinárodní ratingové agentury Moody's Investors Service zlepšit hodnocení úvěrové spolehlivosti České republiky o jeden stupeň na úroveň Aa3. Babiš to uvedl na twitteru.

Ministryně financí Alena Schillerová (za ANO) na facebooku napsala, že jí rozhodnutí agentury dává „neskutecnou sílu do další práce. Čím vyšší známku země obdrží,

tím více je považována za spolehlivějšího dlužníka a může si pak na trhu půjčovat za výhodnějších podmínek. Díky tomu můžeme ušetřit na financování státního dluhu nemalé peníze, které následně můžeme použít tam, kde jsou nejvíce potřeba,“ uvedla v tiskové zprávě ministryně.

České letecké společnosti Smartwings a ČSA přeruší provoz na linkách do Velké Británie

Smartwings přeruší provoz na lince na londýnské letiště Gatwick, České aerolinie dočasně přestanou létat do Birminghamu. Provoz bude přerušen od listopadu do začátku dubna. Mluvčí obou majetkově propojených společností Vladimíra Dufková ústup z britského trhu vysvětluje nejistotou spojenou s brexitem a nedostatkem letadel v souvislosti s dlouhodobým zákazem provozu pro stroje Boeing 737MAX. Společnosti Smartwings/ČSA očekávaly, že v tomto období budou využívat šestnáct letadel tohoto typu.

S Rohlik.cz chceme expandovat do Vídně, říká majitel Čupr

Internetový obchod s potravinami Rohlik.cz chce příští rok expandovat do Vídně a výhledově i do Bukurešti. Začátkem letošního prosince vstoupí na maďarský trh a bude rozvážet nákupy po Budapešti a okolí. „Raději hledám zákazníky v mnohamiliónovém městě než ve statisícovém,“ řekl v rozhovoru s ČTK majitel a podnikatel Tomáš Čupr. Například Bratislava není podle něj pro firmu zatím tak lákavá. Rohlik.cz by měl podle Čupra letos dosáhnout až 4,5miliardového obrátu, který by se tak měl meziročně zvýšit o 80 procent. Sázet bude i na maďarskou vinařskou tradici a spolupracovat bude s místními producenty. Jedním z dalších cílů Rohlik.cz je vstup na rakouský trh, konkrétně do Vídně, která je podle něj zajímavější než ostatní větší města ve středoevropském regionu.

Průzkum: Obchodníci drží venkovské prodejny přes ztrátu v provozu

Čeští obchodníci zejména na venkově provozují a udržují v chodu některé své prodejny, přestože jsou ztrátové. Z průzkumu Asociace českého tradičního obchodu vyplývá, že takových obchodů na českém trhu působí 16,5 procenta. Malé provozovny obchodníci uzavírají jen v krajní nouzi a snaží se je udržet téměř výhradně z vlastních zdrojů. Ztrátu případně hradí ze zisku ostatních výdělečných prodejen, informoval ČTK tajemník Jan Hrdina. Podle asociace jsou čeští obchodníci nuceni každoročně uzavřít průměrně 500 malých prodejen s potravinami a smíšeným zbožím. Předloni ale ukončilo činnost v malých obcích 1 082 venkovských prodejen. Asociace dlouhodobě upozorňuje na to, že zatímco nejmenší venkovské obchody zanikají, nové supermarkety rostou.

Asociace v průzkumu, který mapoval posledních pět let, oslovila přes 1 800 nezávislých prodejen. Jak průzkum dál ukázal, kvůli ztrátovosti uzavřeli majitelé 5,4 procenta prodejen. Pouze zhruba dvěma procentům prodejen poskytují dotace obce nebo kraje. „Obchod s potravinami totiž mnohdy bývá tím posledním, co v malých obcích ještě funguje, a naši obchodníci se tuto službu snaží do poslední

chvíle zachovat. Je to ale ještě podnikání?“ napsal předseda asociace Zdeněk Juračka. Zanikání malých obchodů v posledních letech zrychlilo tempo. Mezi lety 2008-2018 v Česku zaniklo 3 923 prodejen o velikosti do 400 čtverečních metrů, uvedla již dříve asociace. Ministerstvo průmyslu a obchodu uvažuje, že od příštího roku bude dotovat obchody v obcích s nejhorší infrastrukturou. Roční podporu zhruba 100 000 korun by mohli získat obchodníci asi ve 2 000 obcích.

Hamáček: Pošta se nechystá rušit žádné pobočky

Česká pošta se nechystá rušit pobočky v malých obcích. Chystaná transformace jí má do tří let vrátit k zisku. ČTK to v tiskové zprávě sdělil ministr vnitra Jan Hamáček (ČSSD) po jednání s předsedou Sdružení měst a obcí ČR Františkem Luklem. Starosty z menších obcí podle Lukla znejistila slova premiéra Andreje Babiše (ANO) o tom, že Česká pošta je mrtvá a měla by se transformovat na akciovou společnost. Kvůli tomu se obávají omezení služeb a rušení poboček. Ministr odmítl, že Česká pošta je mrtvá, naopak zdůraznil, že se po letech podařilo vyřešit financování služeb, které si u pošty objedná zákonem stát, tedy garantované doručování zásilek a pro všechny dostupnou síť.

Plán generálního ředitele pošty Romana Knapa, který v těchto dnech schvaluje dozorčí rada, má zkvalitnit služby a stabilizovat podnik personálně. Vedení pošty počítá se zachováním 3 200 obslužných míst, změny ale jejich podoby, aby lépe odpovídala potřebám lidí a byla efektivnější. Zhruba 420 poboček bude zaměřených na expresní vydávání zásilek, 1 300 poboček nabídne samoobslužnost. Česká pošta se loni dostala do miliardové ztráty. Vedení připravilo plán restrukturalizace, do roku 2021 se chce vrátit k zisku v řádu desítek milionů korun. Babiš takový plán považuje za nereálný.

ESRB varuje 11 zemí včetně ČR před situací na trhu s byty

Evropský výbor pro systémová rizika (ESRB) vydal varování a doporučení týkající se zranitelnosti trhu s byty ve střednědobém výhledu pro celkem jedenáct zemí, včetně České republiky. Podle svého prohlášení ESRB posoudil sektor rezidenčních realit v členských státech EU, na Islandu, v Lichtenštejnsku a v Norsku a v jedenácti zemích našel známky zranitelnosti, které by ve střednědobém horizontu mohly znamenat riziko pro finanční stabilitu daných zemí. ESRB funguje jako „hlídací pes“ finanční stability v EU. Má mandát vydávat varování, pokud zjistí závažná systémová rizika, a doporučit nápravná opatření při řešení těchto rizik.

Česká republika spolu s Německem, Francií, Islandem a Norskem obdržela varování, které je počáteční fází intervence. Belgii, Dánsku, Lucembursku, Nizozemsku, Finsku a Švédsku pak už ESRB zaslala doporučení ke krokům, které by odstranily rizika. V hodnocení samotného Česka ESRB za největší ohrožení označila vysoké nadhodnocení cen nemovitostí spojené s vysokým růstem úvěrů na bydlení a uvolnění standardů k poskytování úvěrů. To podle ní zvyšuje riziko růstu nesplácení úvěrů v případě změny

ekonomického vývoje. Upozornila také, že růst cen nemovitostí překonal ve střednědobém období růst příjmů domácností.

Česko má dvě z pěti nejrychleji rostoucích firem v regionu

České společnosti Prusa Research a Kiwi.com se umístily v první pětce žebříčku Technology Fast 500 EMEA nejrychleji rostoucích firem v regionu Evropy, Blízkého východu a Afriky. Celkem se do žebříčku dostalo sedm firem z Česka, což je o dvě více než v předchozím roce. Uvedla to společnost Deloitte, která žebříček sestavuje. Žebříček vychází z porovnání obrátu firem za posledních pět let. Firma Prusa Research skončila třetí s růstem za poslední čtyři roky o 17 122 procent, pátý Kiwi.com dosáhl 14 380 procent. Vítězem je švédská Strossle International AB, která působí v mediálním průmyslu. Zvýšila tržby o 19 900 procent.

Prusa Research je výrobce 3D tiskáren, společnost byla založena v roce 2012 a nyní zaměstnává více než 400 lidí. Kiwi.com přeprodává letenky různých dopravců, většinový podíl ve firmě drží americký fond General Atlantic, zbytek zakladatel a generální ředitel Oliver Dlouhý.

Octavia je nejprodávanější značkou Škody

Škoda Octavia je dlouhodobě nejprodávanějším modelem mladoboleslavské automobilky a v současnosti je také nejdelší vyráběným vozem značky. Představena byla již v září 1996 a dosud bylo těchto vozů vyrobeno přes 6,5 milionu kusů. Čtvrtou generaci modelu představila automobilka Škoda ve světové premiéře 11. listopadu.

Octavia je prvním modelem značky, který využil strategii sdílených společných modulů koncernu VW. Tento automobil nižší střední třídy, pro jehož výrobu byl v Mladé Boleslavi vybudován nový montážní závod, slavil hned po svém uvedení na trh velký úspěch. Proslulejším značkám koncernu VW i dalších renomovaných výrobců dokázal konkurovat jak kvalitou, důrazem na bezpečnost a řadou moderních řešení, tak, zvláště na západoevropských trzích, cenou. Úspěch vozu výrazně napomohl rozvoji automobilky, která je již řadu let největším výrobním průmyslovým podnikem v ČR i největším exportérem. Kromě českých závodů sjíždějí Octavie z výrobních linek také v Rusku, Číně, Kazachstánu, Indii, na Ukrajině či v Alžírsku.

Jméno Octavia nesl již úspěšný model automobilky z let 1959-1964.

Autoři názvu Granko dostali 428 Kčs, značka slaví 40. narozeniny

Granko, neboli GRANulované KakaO, slaví letos 40. narozeniny. V současnosti naprosto opanovalo český a slovenský trh, řekl před novináři Vratislav Janda z Nestlé Česko, která tento čokoládový doplněk mléka vyrábí. Název pochází z veřejné soutěže, kde se v roce 1978 na něm nezávisle na sobě shodlo sedm z 800 soutěžících. Jak uvedla manažerka značky Eva Rybová, Granko je vlastně produktem lidské pohodlnosti. „Abychom mohli rychle vypravit děti a nemuseli jako po běžném nerozpuštěném kakau drhnout hrnce,“ dodala.

Českou technologii na přeměnu plastových odpadů na olej využijí Britové

Česká firma Pol Oil bude dodávat svou technologii Optimus na výrobu oleje z plastového odpadu do Velké Británie. Její mateřská společnost ADI obdržela povolení na provoz čtyř zařízení v Norfolku na východu země. Během dvou let by společnost chtěla v Británii spustit až sedmdesát podobných zařízení, které denně přemění zhruba 70 tun plastového odpadu na 70 000 litrů oleje, které budou odebírat tamní petrochemické závody. Realizační náklady projektu jsou přibližně 32 milionů liber (asi 950 milionů korun).

Hawkingovi spolupracovníci diskutovali v Praze o speciálním laseru

Spolupracovníci zesnulého fyzika Stephena Hawkinga z programu Breakthrough Initiative (BI), jehož byl duchovním otcem, diskutovali v Praze o výzkumu a vývoji supersilného laseru pro mezihvězdné cestování. Projekt Starshot má pomocí laseru umožnit vyslání nanosond k hvězdě Proxima Centauri, což je nejbližší hvězda od sluneční soustavy, uvedl na tiskové konferenci výkonný ředitel BI Pete Worden. Vědce, inženýry a politology, kteří na projektu Starshot pracují, zajímá mimo jiné schopnost českých výzkumných center na vývoji laseru spolupracovat. Tématem diskusí bylo také, za jakých politických podmínek je realistické takto silný laser postavit a nenarušit stabilitu mezinárodní bezpečnosti.

Proxima Centauri je nejbližším hvězdným sousedem Slunce, nachází se ve vzdálenosti něco málo přes čtyři světelné roky. V převodu na kilometry činí vzdálenost 40 biliónů kilometrů. Jde o takzvaného červeného trpaslíka. Tyto hvězdy jsou chladnější než Slunce, zato ale mohou vyzařovat intenzivní rentgenové a ultrafialové záření, což představuje jeden z problémů pro případnou přítomnost života na planetách, které je obíhají.

Zdravotnická škola v Karlových Varech využije k výuce virtuální realitu

Studentům karlovarské Střední zdravotnické školy a vyšší odborné zdravotnické školy začne při výuce anatomie pomáhat virtuální realita. Projekt Virtuální anatomické učebny je dílem slovenského start-upu Virtual Medicine, který podpořily společnosti Samsung a Penta Hospitals. Škola proto výuku s pomocí virtuálních brýlí začlenila do svých výukových plánů. Škola dostala šestnáct virtuálních brýlí. Software umožňuje detailně prohlížet všechny struktury lidského těla, vrstvu po vrstvě, objekty otáčet a podobně. Podle zakladatele start-upu Virtual Medicine Tomáše Brngála nápad vznikl, když sám studoval medicínu a chyběla mu možnost podívat se na anatomii v trojrozměrném prostoru. Spolu s kamarádem Milošem Svrčkem proto začali pracovat na modelu lidského těla ve virtuální realitě. Program nyní používají zejména studenti ve 150 státech světa. Protože byl ale primárně určen pro mediky, pro po-

třeby středních zdravotnických škol byl rozsah informací zredukován.

V Brně vznikne čtvrt vědců za 2,5 miliardy

V brněnském Králově Poli by mělo vzniknout vědecko-výzkumné centrum Mendel Quarter za 2,5 miliardy korun. Působit tu budou vědci z celého světa, například experti na boj s globální změnou, suchem či kyberbezpečností. Sídliť tu bude i první vědecké pracoviště OSN v Česku, uvedla *Mladá fronta Dnes*. V místě by mělo působit až 2 000 doktorandů, stážístů a pracovníků postgraduálního studia ze všech světadílů. Projekt v první etapě počítá s pěti devítipodlažními budovami a jednou šestipodlažní, s parkem a zelení. Také s vědeckými pracovišti, laboratořemi, konferenčními a seminárními místnostmi a kanceláři. Počítá se i s dvěma stovkami bytů.

Babiš navštívil MIT, chce tam české doktorandy a větší spolupráci

Premiér Andrej Babiš si přeje, aby čeští doktorandi získávali zkušenosti na prestižním Massachusettském technologickém institutu (MIT), který patří k nejlepším technickým zaměřeným univerzitám světa. Zájem má i na rozvinutí spolupráce s MIT ve výzkumu jaderné fúze, která je cestou bezemisního získávání energie. Premiér také řekl, že v České republice se plánuje výstavba nového tokamaku a že Praha chce v této oblasti hrát významnou roli. Mohla by se totiž stát dozorujícím centrem nad takovým zařízením, které se buduje v Japonsku v rámci projektu mezi Evropskou unií a Tokiem.

Mokrosuky odhalily pomník slavnému rodákovi, neurologovi Vojtovi

Vesnička Mokrosuky u Sušice odhalila pomník svému nejslavnějšímu rodákovi – světoznámému dětskému neurologovi Václavu Vojtovi, který vyvinul reflexní metodu diagnostiky a léčby dětské mozkové obrny. Díky ní mohou lékaři zavčas odhalit hybné poruchy a určit nejúčelnější terapii. Vojta se v Mokrosukách, kde žije asi 130 obyvatel, narodil 12. července 1917. V obci, která slaví 600 let existence, prožil dětství a vždy se tam velmi rád vracel.

Lékař přednášel po celém světě a vychoval řadu následovníků. Na odhalení pomníku přijeli z Německa, kde Vojta od své emigrace v roce 1968 žil a pracoval, jeho dva synové Václav a Štěpán a dcera Veronika. Pokračují v práci svého otce a v propagaci jeho metody.

Klatovský sochař Václav Fiala pojal pomník jako podobkování. Ve více než dvoumetrové žulové desce je proříznutá silueta Vojtova profilu a dětská kresba. Fiala vybral obrázek od devítileté holčičky, která se narodila s obrnou a se kterou její maminka Vojtovu metodu cvičí od jejích čtrnácti dní.

Profesor Vojta zemřel 12. září 2000 v Mnichově v třiaosmdesáti letech. Od roku 1989 se podílel také na výuce lékařů a fyzioterapeutů v Česku.

Zemřel vynálezce pexesa Zdeněk Princ

Zemřel vynálezce populární hry pexeso Zdeněk Princ. O úmrtí pětáosmdesátiletého výtvarníka informoval web *Deník N* s odvoláním na jeho syna. Karetní hra procvičující paměť a soustředění vznikla v Československu v polovině šedesátých let. Nápad na hru dostal Princ v době, kdy pracoval jako mozaikář v pražské katedrále svatého Víta. První sadu navrhl v roce 1965 pro nakladatelství ČTK Pressfoto. Název hry vzešel z počátečních slabik tehdy populární televizní soutěže *Pekelně se soustředí*, jejímž principem bylo odhalování dvojic podnikových značek.

První bylo pexeso indiánské vydané v nákladu deset tisíc kusů. Záhy mezi dětmi kolovalo pexeso dopravní a také pohádkové, tvořené nejpobornějšími postavkami z *Večerníčků*. V současnosti existuje nepřehledné množství druhů této hry. Jejím prostřednictvím se prezentují různé organizace a firmy jimi propagují své výrobky.

Předsedkyně Grantové agentury ocenila pětici vědců

Lékař a biolog Marek Mráz, sociolog Václav Štětka, zoolog Robert Černý, chemik Zdeněk Sofer a geolog Jiří Bruthans obdrželi v Praze cenu předsedkyně Grantové agentury ČR (GA ČR) za špičkový výzkum. Cena se uděluje od roku 2003 za mimořádné výsledky při řešení grantových projektů v základním výzkumu, které agentura podporuje. Dosud ji získalo 69 výzkumníků. Letos oceněné projekty byly vybrány ze 448 projektů ukončených v minulém roce.

Například Mrázův tým odhalil, jak budou pacienti s leukémií reagovat na chemoterapii. Sociolog Štětka zkoumal možnosti využití sociálních sítí pro komunikaci politických stran a politiků. Zoolog Černý objevil u některých ryb tzv. předústní střevo. Soferovi a jeho týmu se podařilo syntetizovat absolutně čistý grafen bez kovových nečistot. A Bruthans zkoumal zvětrání a erozi pískovce. Díky tomu modeluje vznik skalních útvarů v počítači.

Osm vědců letos ocenil Nadační fond Neuron

Mecenáši mezi badatele rozdělí šest miliónů korun. Hlavní cenu za celoživotní přínos vědě a dva milióny korun získal rostlinný biolog Jiří Friml, který odhalil zásadní roli hormonu auxin pro růst a odolnost rostlin. Je také nejmladším laureátem v této kategorii za celou historii Neuronu.

Jiří Friml patří k nejcitovanějším rostlinným biologům ve světě. Učinil průlomový objev, když zjistil, jak hormon auxin funguje ve vývoji a růstu rostlin a jejich přizpůsobení se změnám prostředí. Světoznámý vědec to podle svých slov ve svých počátcích v Německu neměl jednoduché a potýkal se s řadou překážek. V současnosti pracuje v Ústavu vědy a techniky v rakouském Klosterneuburgu.

Fond Neuron uděluje tři ceny. Pro vědce do 33 let, která má povzbudit mladé vědce, dále pak cenu za objev a nejvyšší je právě cena za celoživotní přínos světové vědě.

Cenu za významný vědecký objev získal matematik Jan Nekovář. Jeho matematické důkazy z teorie eliptických křivek v roce 2014 přispěly k udělení Fieldsovy medaile, nejprestižnějšího matematického ocenění současnosti. Nekovář je profesorem na Sorbonně a patří k nejlepším českým

matematikům současnosti. K této kategorii se váže odměna jeden milión korun.

Šest laureátů obdrželo ceny v kategorii pro mladé talentované vědce. V oboru medicína ji získal Michal Šimíček. Jak uvedl v České televizi, pracuje ve výzkumném centru při Ostravské univerzitě a zabývá se výzkumem buněčné terapie pro léčbu rakoviny.

Další z oceněných, astrofyzik Ondřej Pejcha, držitel prestižního grantu Evropské výzkumné rady, významně rozšířil poznatky o supernovách. Jaký má sociální nerovnost dopad na zdraví populace, je předmětem výzkumu jediné letošní laureátky, socioložky Lucie Kalousové, která působí na Kalifornské univerzitě v Riverside. Každý z oceněných v této kategorii dostane 500 000 korun. Nadační fond Neuron založil v roce 2010 Karel Janeček. Za deset let ocenil 85 vědců částkou 66 miliónů korun.

Cenu Přátel českého umění dostali lidé pečující o český folklór

Za péči o nemateriální kulturní dědictví, za niž Česko sklízí i mezinárodní úspěchy, dostali cenu Artis Bohemiae Amicis (Přátel českého umění) Zuzana Malcová z ministerstva kultury a etnolog Jan Krist. I díky oběma oceněným má Česko úspěchy se zápisy nemateriálního kulturního dědictví na příslušný seznam UNESCO. V prosinci se bude jednat o dalším kandidátovi, jímž jsou tradiční skleněné vánoční ozdoby. Malcová je ředitelkou ministerského odboru regionální a národnostní kultury a cenu dostala za péči o český folklór, který dlouhodobě zprostředkovává veřejnosti. Emeritní ředitel Národního ústavu lidové kultury Krist byl oceněn za koncepci péče o tradiční lidovou kulturu a přínos k rozvoji mezinárodní spolupráce v této oblasti s podporou UNESCO.

Na známějším seznamu stavebních památek má Česko od počátku devadesátých let čtrnáct zápisů, trvalo však dlouhých šestnáct let, než byly po Třebíči letos zapsány Hornická krajina v Krušnohoří a Národní hřebčín v Kladru-bech. Více úspěchů ČR má v poslední době s nehmotným dědictvím. Zápisů má od roku 2005 do dneška šest, a to slovácký tanec verbuňk, masopustní občůzky a masky na Hlinecku, sokolnictví, jízdy králů na jihovýchodě země, loutkářství a modrotisk.

Červený motocykl s krémově žlutými ozdobnými čarami Jawa

Psal se rok 1929, když návštěvníci říjnového Pražského autosalónu mohli poprvé obdivovat motocykl Jawa. Od té doby uplynulo devadesát let a motocykly Jawa se proslavily po celém světě, v jednu dobu patřily ke světové špičce.

Výrobu motocyklů Jawa zahájil v roce 1929 konstruktér a průmyslník František Janeček. Měl v Praze sice zbrojovku, ale v poválečné době pro továrnu hledal i jiné využití. Nadaný a prozíravý technik se rozhodl pro motocykly. Licenci na jejich výrobu koupil od německé firmy Wanderer. Název podniku pak složil z počátečních písmen svého jména a právě německé firmy. Tak se zrodila značka Jawa.

Motocyklům Jawa 500 OHV se na trhu moc nedařilo. Byly příliš robustní, ne příliš kvalitní a navíc drahé. Říkalo se jim příznačně: rumpál. A tak se jejich výroba stáhla. Trh došla až Jawa 175, a to se sloganem „Lepší stroj za méně peněz“. Pro výrobu motocyklů byla v roce 1931 postave-

na továrna v Týnci nad Sázavou. Firma Jawa uvedla na trh desítky modelů motocyklů, na kterých jezdili ti nejlepší závodníci. Za druhé světové války se v pankrácké dílně tajně připravovala výroba nového motocyklu. Janeček totiž prozíravě nechal ukrýt před Němci tisíce náhradních dílů a konstruktéři pracovali na vývoji nových strojů ilegálně. Jawa 250, takzvaný pérák, pak vzbudila v roce 1946 světovou senzaci a díky tomu značka Jawa na řadu let ovládla světový trh. František Janeček se toho ale nedožil, zemřel 4. června 1941. Technický vývoj motocyklů pokračoval ještě v padesátých letech, pak se do motocyklového průmyslu prakticky neinvestovalo a ten postupně upadal. Po roce 1990 nastal výrazný útlum výroby.

Dnes se motocykly Jawa vyrábějí v Týnci nad Sázavou jen v malých počtech. Na některé trhy podnik stále dodává kdysi slavnou dvoutaktní třístapadesátku, kterou mají rádi v Latinské Americe, na Kubě, v Rusku a v dalších podobných lokacích. Vedle toho vyrábí čtyřtaktní motocykly Jawa 350 a 660, které prodává i v ČR.

Slávu Jawy nyní ožívuje indický koncern Mahindra, který patří k největším výrobcům automobilů a užitkových vozidel na světě. Když se totiž před pár lety rozhodl pro rozjezd retro značky, byla Jawa jasná volba. Jawy se totiž v Indii v licenci vyráběly již od šedesátých let pod značkou Yezdi (název je údajně odvozen od českého slova „jezdí“).

Před třemi lety se tak Indové z Mahindry dohodli s Čechy z týnecké Jawy na spolupráci, uzavřela se licenční smlouva na používání značky a rozjel se proces, který loni ke konci roku vyústil v představení nové modelové řady. Prodejny Jawa se otevírají nejen v Dillí nebo v Bombaji, ale i na venkově. Podle posledních informací by se tak stroje značky Jawa mohly z Indie na český trh dostat v roce 2021.

Indie však není jedinou asijskou destinací, kde motocykl Jawa získal slávu. Dlouhá desetiletí kralovala tato česká značka také v Turecku, zejména na venkově. Od devadesátých let ji sice vytlačila konkurence, ale dnes se obliba jawy znovu vrací. A jak zjistil zpravodaj Českého rozhlasu Štěpán Macháček, příznivci starých motocyklů Jawa dnes používají náhradní díly dovezené právě z Turecka.

Cena Littera Astronomica za rok 2019 patří Peteru Zamarovskému

Ocenění Littera Astronomica za rok 2019 získal Peter Zamarovský z Českého vysokého učení technického za literární činnost propojující přírodní vědy s filozofií. Cenu si převzal na 29. Podzimním knižním veletrhu v Havlíčkově Brodě, sdělil místopředseda České astronomické společnosti Pavel Suchan. Zamarovský je pražským rodákem a absolventem Univerzity Karlovy. Přednáší filozofii, externě vyučuje i fyziku a příležitostně také digitální fotografii. „Zkonstruoval několik replik historických astronomických dalekohledů. Věnuje se též popularizaci filozofie, fyziky a astronomie,“ uvedl Suchan.

Vědci z Brna mají projekt, časem by mohl pomoci lidem s cukrovkou

Pomoci lidem s cukrovkou by mohl projekt, na kterém začalo spolupracovat Mezinárodní centrum klinického výzkumu Fakultní nemocnice u svaté Anny v Brně (FNUSA-ICRC) s americkou Mayo Clinic. Obě organizace budou

pracovat na přípravě buněčné struktury, která by v těle nahradila nefunkční buňky slinivky břišní zodpovědné za produkci inzulínu. Cukrovka by sice nezmizela, ale dokud by měl člověk náhradní buňky, nemusel by si píchat inzulín a žil by jako zdravý člověk. Vše se nejprve bude testovat na zvířatech. Za rok a půl by chtěli výzkumníci na základě získaných dat požádat o peníze z grantu. Za dva a půl roku by podle Koutné mohly začít první klinické studie s účastí lidí, nejspíš však v USA.

Zemřela Hana Jüptnerová

Ve věku sedmašedesáti let po dlouhé nemoci zemřela 7. října pedagožka a signatářka Charty 77 Hana Jüptnerová z Vrchlabí na Trutnovsku. V roce 2017 organizace Člověk v tísni udělila Jüptnerové Cenu Příběhů bezpráví. V roce 2018 získala osvědčení účastníka odboje a odporu proti komunistickému režimu.

Hana Jüptnerová podepsala Chartu 77 v roce 1979, když byla jako samoživitelka se dvěma dětmi na mateřské dovolené. Chtěla tak vyjádřit solidaritu pronásledovaným a rodinám politických vězňů. Do činnosti se zapojila více po uvěznění disidenta Pavla Wonky z Vrchlabí, kvůli němuž pak zorganizovala protestní hladovku. Když Wonka v dubnu 1988 zemřel ve vězení, promluvila na jeho pohřbu. Následně musela opustit práci na gymnáziu.

(mk)

Bárta by měl obdržet cenu Česká hlava, projedná to vláda

Uznávaný český egyptolog a archeolog Miroslav Bárta by mohl letos dostat národní ocenění Česká hlava. Bárta vede několik let práce na vykopávkách v archeologické lokalitě v egyptském Abúsíru a má za sebou řadu významných archeologických objevů i publikací. Laureát získá finanční odměnu milion korun.

Ceny Česká hlava se udělují od roku 2002. V minulosti je získali například chemik Antonín Holý, lékař Pavel Kleiner, který se zasloužil o zavedení chemoterapie do léčby zhoubných nádorů, nebo zakladatel dětské onkologie Josef Koutecký. Loni převzal cenu rostlinný genetik Jaroslav Doležel, předloni odborník na středověkou duchovní kulturu Petr Sommer.

Před 65 lety byla slavnostně otevřena Slapská přehrada

Slapská přehrada, ve své době unikátní vodní dílo se špičkovou elektrárnou, byla otevřena před pětadesáti lety 7. listopadu 1954. Stavba vznikla na řece Vltavě v úzké soutěsce na konci Svatojánských proudů. Přehrada byla první velkou stavbou Vltavské kaskády po druhé světové válce a její realizace trvala pět let. V dubnu 1954 se Slapská přehrada začala napouštět a v říjnu pak technici spustili první ze tří turbín elektrárny. Na výrobu elektřiny zde vůbec poprvé na světě použili Kaplanovu turbínu pro mimořádně velký spád více než 50 metrů. I stavební řešení je zajímavé – voda na Slapské přehradě teče přepadem po střeše elektrárny. Slapy jsou i vyhledávaným místem pro sport a rekreaci. Slapská přehradní nádrž je dlouhá 44 kilometrů a obsahuje 270 milionů metrů krychlových vody.

JUBILEUM

Strakonická ČZ slaví 100 let, představila přes 600 motocyklů

Strakonická strojírenská firma ČZ, která proslula výrobou motocyklů, oslavila v areálu 100 let. Nabídla výstavu historických motocyklů i kol, kterou pořádá jednou za pět let. Na letošní dorazil rekordní počet 550 účastníků z Česka, Nizozemska, Německa, Rakouska, Slovenska a Ukrajiny. Přihlásilo se 617 strojů značky ČZ. Den otevřených dveří přilákal přes 2 000 návštěvníků. Jak řekl mluvčí ČZ Jan Pěnkava, firma, která zaměstnává asi 1 300 lidí, nyní vyrábí hlavně pro automobilový průmysl turbodmychadla pro dieselové motory. Na oslavu přijeli někdejší i současné hvězdy motocyklového sportu z ČR i zahraničí. Motokrosovou show předvedl mistr světa Petr Pilát.

Brněnské VUT má 120 let, je největší technickou univerzitou v ČR

Vysoké učení technické v Brně (VUT) má za sebou 120 let dlouhou historii, během níž se škola stala mezinárodně uznávanou vzdělávací institucí. Brněnská technika byla zřízena císařským dekretem z 19. září 1899 jako vůbec první česká vysoká škola na Moravě. Své brány otevřela 1. listopadu téhož roku pod názvem C. k. česká vysoká škola technická Františka Josefa v Brně. Dnes má VUT osm fakult (stavební, strojního inženýrství, elektrotechniky a komunikačních technologií, architektury, chemickou, podnikatelskou, výtvarných umění a informačních technologií) a tři vysokoškolské ústavy. Univerzita vybudovala též pět výzkumných center, na činnosti dalších dvou se podílí.

Výuka zpočátku začínala hodně skromně, v pronajatých prostorách v hotelu. Čtyřčlenný profesorský sbor přednášel stavební inženýrství pro sedmačtyřicet studentů. Druhým nejstarším byl strojírenský obor, otevřený v roce 1900. Poté následovalo kulturní inženýrství – meliorace a vodní stavby, elektroinženýrství a chemické inženýrství. Architektura a další obory pak přibýly po první světové válce. Technika byla od roku 1909 otevřena i ženám. V roce 1911 škola otevřela své první budovy.

Milena Grenfell-Baines: Říkají jí Lady Remoska

Milena Grenfell-Baines (* 11. 11. 1929) opustila Československo v roce 1939 jako jedno z posledních dětí, které zachránil Nicholas Winton před nacistickou genocidou. Odvezl ji spolu s ostatními dětmi do Londýna, kde začala nový život.

Stala se ošetřovatelkou, vychovatelkou, překladatelkou. V Anglii se vdala a vlastně celý život zasvětila spojování obou svých vlastí – Anglie a Česka. Do Prahy, Mariánských Lázní a Karlových Varů přivezla Merseyside Youth Orchestra. Organizuje výměnné pobyty studentů hotelových škol z obou zemí. A konečně – její zásluhou objevili Angličané kouzlo české remosky, která teď vládne britskému trhu s kuchyňskými spotřebiči.

Od roku 1998 je předsedkyní nejvýznamnějšího a nejpočetnějšího krajanského sdružení ve Spojeném království – British Czech and Slovak Association. Ne nadarmo získala od českého ministra zahraničí cenu Gratias Agit, která se už od roku 1997 uděluje za šíření dobrého jména naší vlasti ve světě.

Skautka Dana Seidlová

Dana Seidlová, za svobodna Guthová, se narodila 12. prosince 1929 v Čáslavi. Otec Gaston Guth byl lesním správcem na hraběšinském zámku knížete Schwarzenberga. Její dědeček byl známý autor knih o pravidlech společenské etikety a jeden ze zakladatelů olympijského hnutí Jiří Stanislav Guth-Jarkovský, osobně ho však nepoznala. Rodinu nejvíce postihl převrat v roce 1948, po němž Schwarzenbergovi opustili republiku, otec přišel o práci a komunisté ztěžovali Guthovým existenci, protože pracovali pro buržoazii. V roce 1969 již provdaná Dana Seidlová se svou rodinou emigrovala do Německa a poté do Švýcarska. Zde založila tradici skautských táborů, založila skautský časopis *Tamtam*, stála u zrodu české doplňovací školy, přispívala svými články do *Zpravodaje Čechů a Slováků ve Švýcarsku*. Udržovala též spojení s Československem a podporovala myšlenky Charty 77. Stejně aktivně působila i v listopadových dnech roku 1989, kdy spolu se svými přáteli podporovala pád komunistického režimu. Celý život pracovala jako zdravotní sestra. V roce 2017 se přestěhovala do Prahy.

Před padesáti lety stanul Josef Sekyra na jižním pólu

Josef Sekyra byl český geolog, horolezec, cestovatel, polárník a pedagog, který se 26. prosince 1969 stal prvním Čechoslovákem, který stanul na jižním pólu. V mládí vystudoval gymnázium v Náchodě a v Novém Městě. Během druhé světové války se začal zajímat o horolezectví na Broumovsku a v Krkonoších. Jako geolog od roku 1952 působil v Ústředním ústavu geologickém v Praze (později Český geologický ústav, v současnosti Česká geologická služba).

VZPOMÍNKA

Emil Škoda (19. 11. 1839 – 8. 8. 1900) – technik a podnikatel, zakladatel Škodových závodů v Plzni

Emil rytíř Škoda byl zakladatelem strojírenské továrny Škoda v Plzni, která patřila mezi největší evropské průmys-

lové konglomeráty 20. století, ze kterého následně vznikly dnešní Škoda Transportation a Škoda Auto. Emil Škoda se dokázal díky své pracovitosti a citu pro obchod zařadit mezi nejvýznamnější evropské podnikatele 19. sto-

letí. Hlavním předmětem jeho činnosti se stalo ocelářství a především pak zbrojařský průmysl. Jeho strýc Josef byl významný lékař a profesor na vídeňské lékařské fakultě.

V roce 1839 vyšel Jungmannův *Slovník česko-německý*

V roce 1839 vyšel v Praze v pěti objemných svazcích Jungmannův *Slovník česko-německý*, největší dílo české obrozenecké jazykovědy, v němž za pomoci spolupracovníků bylo soustředěno 120 tisíc hesel s objasněním jejich významu a způsobu užití.

Před osmdesáti lety zemřel Arne Novák

Arne Novák, vlastním jménem Arnošt František Marie Novák (2. 3. 1880 – 26. 11. 1939) byl přední český výtvarný a literární historik a kritik, bohemista a germanista. Jako středoškolský profesor působil v Praze a Kutné Hoře. Roku 1920 se stal řádným profesorem české literatury na FF MU v Brně, kam natrvalo přesídlil roku 1921. Od téhož roku působil jako stálý a čelný spolupracovník redakce *Lidových novin*. Dvakrát (1938 a 1939) byl zvolen rektorem Masarykovy univerzity. V českých kulturních dějinách zdůrazňoval během let stále více myšlenku národní tradice; po nejedné stránce se sblížoval s historickou koncepcí Josefa Pekaře, přijímal však i některé podněty T. G. Masaryka. V letech 1936-1939 dovršil (za autorské spoluúčasti Jana V. Nováka) své největší dílo *Přehledné dějiny literatury české od nejstarších dob až po naše dny*. Důrazně odmítal nacistické učení o nadřazenosti ras a národů; pojem národa určují podle Nováka především hodnoty mravní a duchovní.

Prof. Vladimír Pokorný

Vladimír Pokorný (12. 6. 1922, Podivín – 21. 7. 1989, Praha) je považován za zakladatele české mikropaleontologie. První praktikum z tohoto oboru se na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy konalo pod jeho vedením již v roce 1946. Učebnicí *Základy zoologické mikropaleontologie*, která vyšla v roce 1954 a později v mnoha dalších jazycích, vytvořil svébytnou českou mikropaleontologickou školu, za kterou se mu dostalo celosvětového uznání. V letech 1968-1986 vedl katedru paleontologie Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy. Jeho praktická činnost měla velký význam pro vyhledávání ropných zdrojů v karpatské oblasti. Pokorný byl do konce života mimořádně aktivní badatelsky, ale i pedagogicky.

Josef Vitus Becher

Karlovarská voda, vysoce kvalitní líh, přírodní cukr a specifická směs bylinek a koření. Světznámý bylinný likér becherovka se vyrábí už přes 200 let podle tajné receptury, která zajišťuje jeho typickou hořkosladkou chuť a zlatavou barvu. Jeho příběh se začal psát v roce 1807 a hlavní role v něm hráli anglický lékař Christian Frobrig a karlovarský lékárník a obchodník Josef Vitus Becher, od jehož narození uplynulo 17. září 250 let.

Psal se rok 1805, když se karlovarský lékárník a obchodník Josef Vitus Becher seznámil s anglickým doktorem Frobrigem, který do lázní doprovázel německého hra-

Josef Vitus Becher

běte Metingena. Becher i doktor milovali bylinné tinktury, takže strávili téměř všechno volný čas společně v laboratoři a vymýšleli nové recepty. Na rozloučnou pak zanechal anglický lékař svému českému příteli recepturu, kterou Becher dva roky zdokonaloval.

A v květnu roku 1807 započal historicky první prodej becherovky v krámku U tří skřivanů. Léčebný nápoj se tehdy ale jmenoval English Bitter a Josef

Vitus Becher jej prodával jako žaludeční kapky. Hořkosladký, silný, voňavý likér rychle získal popularitu. Nejdříve se prodával v malých skleněných lékovkách, do půllitrových placatých zelených láhví se becherovka začala plnit až v roce 1840.

Typické ploché láhve zavedl až Becherův syn Jan v roce 1866, kterému otec vzácnou recepturu svěřil a který v roce 1838 převzal výrobu likérů v rodném domě U tří skřivanů. Jan Becher stál v čele firmy téměř čtyřicet let a byl to také on, kdo se pustil do velkovýroby oblíbeného likéru. Již ve třicátých letech 19. století becherovku začal vyvážet do ciziny, mimo jiné do Německa či Francie. Zajímavostí je, že do Spojených států se dostala až v roce 1934 – po zrušení prohibice alkoholu – a dokonce až o čtyři roky později také do Anglie, tedy do vlasti jednoho ze svých otců. Za Jana Bechera se likér začal prodávat pod rodinným názvem Karlsbader Becherbitter, a to až do roku 1945, kdy byla firma zestátněna a rodina pro údajnou kolaboraci odsunuta z Čech.

Becherovka je dnes součástí skupiny Pernod Ricard, jednoho ze dvou největších výrobců lihovin a vína na světě. V Karlových Varech se vyrobí sedm milionů litrů becherovky ročně. Téměř polovina míří na českých trh, zbytek na trh zahraniční. Poptávka po českém bylinném likéru přichází kromě Slovenska také z Německa, Ruska, Ukrajiny, Japonska či Austrálie.

Kniha Vladimíra Krejčího popisuje deset měsíců s J. A. Baťou

Ve Zlíně byla představena kniha Vladimíra Krejčího *Poznamenání – Deset měsíců s Janem A. Baťou*. Krejčí byl od září 1938 do června 1939 osobním tajemníkem Jana Antonína Bati, nevlastního bratra zakladatele obuvnického impéria Tomáše Bati. J. A. Baťa (1898-1965) převzal vedení firmy po tragické smrti Tomáše Bati v roce 1932 a zasloužil se o rozvoj podniku i Zlína.

Kniha podle editora knihy a historika Martina Jemelky obsahuje i detaily, které dosud nebyly přesně zachyceny. „Podle mě naprosto klíčovou pasáží této publikace jsou stránky, které popisují zatčení Jana Antonína Bati v polovině listopadu 1938 při jeho cestě z českých zemí do Nizozemska a Velké Británie, kde byl zatčen na tehdejší hranici mezi druhou republikou a německou říší a na přibližně 24 hodin internován německou policií,“ uvedl Jemelka. I při internaci Baťu Krejčí provázal. Od Krejčího úmrtí v roce 1993 jeho rodina usilovala o vydání vzpomínek.

VZPOMÍNKA

Drábová: Nový blok se reálně spustí nejdřív mezi lety 2038-2040

Plánovaný nový blok jaderné elektrárny Dukovany bude reálně připraven ke spuštění nejdřív mezi lety 2038 až 2040. Proti původním plánům má příprava při zachování současné legislativy zhruba tří- až pětiletý skluz. V rozhovoru s ČTK to řekla předsedkyně Státního úřadu pro jadernou bezpečnost (SÚJB) Dana Drábová. Finální rozhodnutí, zda nový blok začít stavět, padne podle Drábové kolem roku 2025. Vládní zmocněnec Jaroslav Míl dříve uvedl, že výběrové řízení na dodavatele bloku by mohlo být zahájeno koncem roku 2020, případně v roce 2021, a mělo by trvat nejdéle tři roky. SÚJB hospodaří podle Drábové s ročním rozpočtem asi 400 miliónů korun a má přes 200 zaměstnanců.

Letos je to sto let od založení Státního ústavu radiologického, předchůdce dnešního Státního ústavu radiální ochrany (SÚRO), jehož je SÚJB zřizovatelem. V listopadu pak uplyne dvacet let od zvolení Drábové do funkce.

Ročenka: Doba v penzi se prodlužuje, trvá v průměru 24,28 roku

Doba, kterou Češi a Češky tráví ve starobním důchodu, se postupně prodlužuje. Od počátku tisíciletí se v průměru protáhla skoro o čtyři roky a čtyři měsíce. Trvá teď průměrně zhruba 24 let a 3 měsíce. Vyplývá to z důchodové statistické ročenky, kterou zveřejnila Česká správa sociálního zabezpečení. Podle údajů se seniorky a senioři dožívají vyššího věku než dřív. Ministerstvo práce má každých pět let připravovat zprávu o vývoji doby dožití a důchodového systému v ČR. Podle výsledků má kabinet případně navrhnout úpravu věku pro odchod do důchodu tak, aby člověk trávil v penzi čtvrtinu života. Podle letošní minister- ské zprávy se život prodlužuje, penze jsou v nynější podobě neudržitelné a dnešní třicátníci a dvacátníci by měli do důchodu chodit o něco později než v pětasedesáti letech. Babišova vláda to odmítla s tím, že rozhodovat by měl případně až další kabinet za pět let.

Podle ročenky se v Česku důchod loni pobíral v průměru 24,28 roku. Průměrný senior čerpal penzi 19,26 roku a průměrná seniorka 28,06 roku. Na přelomu tisíciletí se starobní penze vyplácela v průměru zhruba dvacet let – mužům asi šestnáct let a deset měsíců a ženám dvaadvacet let a devět měsíců. V době sametové revoluce důchod trval v průměru šestnáct let a v roce 1970 jedenáct let. Podle ročenky se prodlužuje život. Průměrný důchodce se v roce 2002 dožíval sedmasedmdesáti let a důchodkyně asi 79,5 roku. Loni to bylo u penzistů v průměru 79,67 roku a u penzistek 83,58 roku.

Průzkum: Polovina Čechů je ochotna se kvůli práci přestěhovat

Polovina Čechů je ochotna se kvůli práci přestěhovat, možnosti kariérního růstu a rovnováha mezi soukromým a pracovním životem je pro 52 procent Čechů argumentem pro

stěhování za prací, a to i do zahraničí. Nejlákavější jsou pro většinu Čechů pracovní nabídky z Německa. Vyplývá to z průzkumu personálně poradenské společnosti Randstad. Na 43 procent českých zaměstnanců by se za prací stěhovalo jen v případě výrazně vyšší mzdy a 35 procent v případě nabídky smysluplné práce. V případě práce v zahraničí by Češi nejradši volili nejbližší sousedy Česka, na prvním místě Německo, následované Rakouskem a Slovenskem. V celosvětovém měřítku respondenti průzkumu označili jako tři preferované země Spojené státy americké (28 procent), Německo (25 procent) a Austrálii (22 procent).

Průzkum: Česká společnost je rozdělena do šesti sociálních tříd

Česká společnost je rozdělena do šesti společenských tříd, které se liší složením svých zdrojů a pozicí ve společnosti. Vyplývá to z průzkumu, na kterém spolupracoval Český rozhlas s několika sociology. Do dvou typů vyšší střední třídy náleží zhruba třetina lidí, tři typy nižší střední třídy podle odborníků zahrnují téměř polovinu respondentů a do nejnižší, takzvané strádající třídy, patří 18 procent lidí. Průzkumu se v červnu zúčastnilo 4 039 respondentů z 1 300 obcí, provedly jej agentury Median a Stem/Mark. Odborníci se pro popis sociální struktury inspirovali britským výzkumem Great British Class Survey pro veřejno- právní stanici BBC.

Do dvou typů vyšší střední třídy náleží tzv. zajištěná střední třída (22 procent), jež se vyznačuje vysokými příjmy a majetkem, a nastupující kosmopolitní třída (12 procent), která má menší majetek, ale silné sociální kontakty, kulturní kapitál a jazykové a digitální dovednosti. Do nižší střední třídy patří tradiční pracující třída (14 procent) se solidním příjmem a majetkem, ale omezenými kontakty a kulturním vyžitím; ohrožená třída (22 procent), která je na tom s rozdělením kapitálů přesně naopak, a třída lokálních vazeb (12 procent), jež těží z kombinace vlastněné nemovitosti a kontaktů ve svém okolí. Více než šestina lidí spadá do nejnižší strádající třídy, neboť postrádá všechny typy zmíněných kapitálů.

Důraz na životní prostředí a členství v EU či nespokojenost se současnou politickou situací charakterizují většinu mladých lidí do 30 let

Polovina jich považuje za problematickou dostupnost bydlení. Ve srovnání se staršími generacemi jsou také větší- nou tolerantnější k přistěhovalcům. Vyplývá to z průzkumu s názvem Generace svobody, který ve spolupráci s agenturou Median zpracovala iniciativa Svobodný listopad na Univerzitě Karlově.

Průzkum mapoval postoje a názory mladých Čechů narozených po roce 1989. Konal se v druhé polovině srpna a zúčastnilo se ho 1 007 lidí ve věku 18 až 30 let. Zhruba čtyři pětiny z nich uvedli, že považují za důležitou účast ve volbách. Spokojenost se současnou politickou situací vyjádřila desetina mladých oproti 24 procentům Čechů

z jiného průzkumu, který zahrnoval celou populaci. Lidé do 30 let tak patří ke skeptičtější části obyvatel.

Průzkum dále ukázal, že 70 procent mladých si přeje zůstat v Evropské unii. Pro 87 procent mladých lidí je velmi důležité mít možnost svobodně cestovat do zahraničí. Přibližně tři čtvrtiny mladých uvedly, že se obávají ekologické katastrofy. Dvě třetiny věří, že pokud se sami budou snažit zlepšit své chování, může se životní prostředí zlepšit. V tomto ohledu jsou přesvědčenější než lidé stejného věku v jiných evropských zemích.

Přistěhovalce jako ekonomickou hrozbu vnímá 38 procent mladých respondentů.

Jako problematická se pro mladé jeví dostupnost bydlení. Kolem 55 procent jich uvedlo, že si vlastní byt z finančních důvodů nemůže dovolit. Jak řekl předseda mladých sociálních demokratů Tomáš Řepa, lidem do třiceti let vadí, že ani dostupnost bydlení politici neřeší. S Řepovými argumenty souhlasí taky předseda mladých konzervativců Milan Vyskočil. Města by podle něj měla na svém území hledat volná místa, kde by developeři mohli začít stavět nové byty. Mladým lidem podle něj vadí, že politici se místo řešení skutečných problémů hádají nebo řeší nepodstatné věci. Podle předsedy mladých sociálních demokratů by strany měly dávat mladým lidem příležitost kandidovat do voleb na volitelných místech.

I mladá generace se ovšem podle autorů průzkumu rozděluje na několik názorových proudů, které se od sebe podle postojů výrazně liší. Největší skupinu (31 procent) tvoří takzvaní vyloučení skeptici. Tito lidé nepovažují za tolik důležité chodit k volbám a podpořili by odchod Česka z EU.

Naopak nejméně je proevropských liberálů, a to zhruba pětina. Názorově blízcí jsou jim také takzvaní angažovaní světoobčané, kterých je asi čtvrtina. V obou těchto skupinách jsou hlavně voliči Pirátů a TOP 09, podporují členství v EU, jsou otevření vůči cizincům a nespokojeni s politickou situací v ČR.

Čtvrtinu pak tvoří převážně voliči ANO, kteří jsou spokojeni se současnou politikou, spíše odmítají přistěhovalce, ale jsou pro setrvání v EU.

Deloitte: V kvalitě života je ČR na 24. místě ze 149 zemí

Česká republika se v kvalitě života umístila mezi 149 států na 24. místě. Proti loňskému roku si polepšila o dvě místa, přeskočila i USA. Prvenství udrželo Norsko, na druhé místo se dostalo Dánsko a bronz obhájilo Švýcarsko. Nejhůře dopadly africké státy Čad, Středoafriická republika a Jižní Súdán. ČTK to sdělili zástupci společnosti Deloitte, která index každoročně sestavuje s neziskovou organizací Social Progress Imperative. Ačkoliv se ČR v pořadí posunula vzhůru, bodově si mírně pohoršila. V mezinárodním Indexu společenského rozvoje, který hodnotí země v desítkách různých kategorií, získala 84,36 bodu ze sta možných. Loni to bylo 84,66 bodu. ČR si polepšila zejména v ekonomických ukazatelích.

Česko si dlouhodobě drží dobré postavení v základních lidských potřebách. Ukazatel výživy a základní lékařské péče se zlepšil o jedno místo, naopak se lehce zhoršil ukazatel přístřeší. Zlepšení je patrné u základních lidských

práv a osobních svobod. Výrazně se ČR posunula v ukazateli přístupu k vyššímu vzdělání. Naopak se zhoršila v kvalitě životního prostředí a v přístupu k informacím. V žebříčku se ČR nyní řadí za Koreu a před Estonsko, které předešlo USA.

Česko a další státy V4 prosadily mírnější cíle pro klimatickou konferenci

Evropská unie nebude na prosincové klimatické konferenci v Chile prezentovat přísnější závazek omezení zplodin k roku 2030. ČTK to řekl český ministr životního prostředí Richard Brabec po jednání zástupců vlád unijních zemí, které bylo v Lucemburku věnováno dlouhodobým klimatickým plánům. Některé státy chtěly ambicióznější cíl zařadit do závěrů jednání, Česko a další země však prosadily, aby EU jako svůj závazek ponechala dříve schválený cíl omezit do roku 2030 zplodiny o 40 procent proti hodnotám z roku 1990.

Česko podle Brabce vysvětlovalo, proč se v přístupu k cíli vztaženému k polovině století drží spíše zpět: „Řekl jsem, co všechno odlišuje Českou republiku od některých ambiciózních zemí a proč nemůžeme s lehkým srdcem kývnout na klimatickou neutralitu,“ uvedl ministr, podle něhož je Česko prokazatelně nejprůmyslovější zemí EU. Náklady na přechod k uhlíkové neutralitě zde budou i kvůli značné závislosti průmyslu na fosilních zdrojích daleko větší než v jiných státech. Část zemí podle něho na tyto argumenty slyšela a uznala, že některým zemím včetně ČR bude potřeba při přechodu ke klimaticky šetrnému hospodářství finančně pomoci.

Děti Země: Ekoterorismus je v Česku vyprázdněný pojem

Ekoterorismus je v Česku podle předsedy ekologického spolku Děti Země Miroslava Patrika vyprázdněný pojem. A ochrana životního prostředí už nepatří mezi prioritní společenská témata, řekl Patrik v rozhovoru s ČTK. Děti Země slaví třicet let od svého založení. Spolek se zabývá ochranou životního prostředí, vznikl 28. září 1989 v Praze a dnes působí v sedmi pobočkách nebo klubech v pěti městech. Zájem o ochranu životního prostředí a přírody se podle Patrika postupně mění, největší byl podle něj po roce 1989, v posledních letech klesá. „Ochrana životního prostředí nepatří mezi prioritní společenská témata. Existují totiž již dlouho příslušné ekologické zákony, které se úřednictvo snaží správně aplikovat, a také celá řada kontrolních mechanismů, včetně těch mediálních,“ uvedl Patrik. Ekologické spolky tak podle něj nyní musejí mít lepší odborné a finanční zázemí než dříve a sofistikovaně komunikovat s veřejností.

Mezi úspěchy spolku Patrik řadí to, že pomohl při schvalování takzvaného antifreonového zákona a že stále upozorňuje na ekologické prohřešky v anketách Ropák roku a Zelená perla. Naopak za největší prohru lze podle něj považovat asi fakt, že dálnice D8 z Prahy do Drážďan neprochází přes CHKO České středohoří dlouhým tunelem, jak ekologové prosazovali. Členy spolku někteří politici označují za ekoteroristy, a to kvůli tomu, že svými připomínkami brzdí či brzdili některé velké stavby.

Počet obyvatel Česka byl loni nejvyšší od konce druhé světové války

Počet obyvatel České republiky byl loni nejvyšší od konce druhé světové války. Přírůstek o téměř 40 000 lidí na 10 649 800 obyvatel k závěru roku způsobila především zahraniční migrace. Na tiskové konferenci o tom informoval Český statistický úřad. Průměrný věk Čechů byl loni 42,3 let, přibýlo především seniorů. Do manželství v roce 2018 vstoupilo 54 470 párů, tedy nejvíce za posledních deset let. Populace Česka za posledních deset let vzrostla o 182 300 lidí. „Na zvyšujícím se počtu obyvatel se podílí převážně zahraniční migrace. Ta loni zajistila 38 600 nových obyvatel z celkového přírůstku 39 700 osob. Přírozená změna přispěla k růstu populace pouze ze tří procent,“ uvedl předseda ČSÚ Marek Rojíček. Nejvyšší přírůstek stěhováním zaznamenali statistici u Ukrajinců a Slováků. Obyvatel přibývá hlavně ve skupině lidí starších 65 let. Seniorů přibýlo o 46 400 na 2,09 miliónu. Počet dětí do 14 let, který roste od roku 2008, se zvýšil o 22 400 na 1,69 miliónu. Naopak lidí v produktivním věku od roku 2009 ubývá. Na konci loňského roku tato skupina čítala 6,87 miliónu lidí.

Češi se stále víc obracejí na inspekci životního prostředí kvůli ochraně přírody

Češi se stále častěji obracejí na Českou inspekci životního prostředí kvůli problémům s ochranou přírody. Vyplývá to ze statistik, které pro Český rozhlas inspekce připravila. V roce 2016 přijala zhruba tisíc podnětů. A postupně jich přibývá. Za letošní první pololetí jich inspektoři evidují už osm set. Ve třetině až polovině těchto podnětů konstatovala inspekce porušení zákona. Mezi nejčastější podněty patří třeba nelegální kácení stromů. Česká inspekce životního prostředí po podnětu prověří povolení ke kácení a může ho zastavit. Lidé se také na inspekci často obracejí kvůli nedovolenému odkládání stavebního odpadu.

Za první pololetí roku 2019 dostal nejvíce podnětů na problémy s ochranou přírody pražský inspektorát – pod něj spadají také střední Čechy. Pak následují Vysočina a Plzeňsko.

V ČR bylo loni podle odhadů 830 ghatt se 127 000 obyvatel

V Česku existovalo loni přes 830 chudinských domů, ulic a čtvrtí. V těchto ghettech žilo víc než 127 000 lidí. Uvádí to zpráva o stavu romské menšiny za loňský rok. Vychází z odhadů krajských koordinátorů a romských poradců. Dokument, který má ČTK k dispozici, by měla projednat vláda. V roce 2015 bylo v ČR podle odborné analýzy 606 vyloučených lokalit s asi 115 000 obyvateli a v roce 2006 kolem 300 ghatt s 80 000 obyvateli. „Kritická zůstává situace v Karlovarském a Ústeckém kraji, kde se na území všech obcí s rozšířenou působností vyskytuje alespoň jedna sociálně vyloučená lokalita,“ uvádí zpráva.

V Česku jsou po zrušení okresů dvě stovky takzvaných obcí s rozšířenou působností. Svou chudinskou lokalitu má podle zprávy každé z těchto měst v Ústeckém a Karlovarském kraji. Nejlepší je situace v Jihomoravském kraji, kde má vyloučené místo třetina měst. Autoři dokumentu podotýkají, že loňský počet vychází z hrubých odhadů

a subjektivního vnímání romských poradců a koordinátorů z regionů.

Ekologického oskara letos získala aplikace Nesnězeno.cz

Ekologického oskara letos získala aplikace Nesnězeno.cz zachraňující jídlo z českých restaurací. Pomocí mobilní aplikace mohou lidé koupit neprodané jídlo, které by jinak bylo vyhozeno do odpadkových košů. Vítězná aplikace má v současnosti asi 50 000 uživatelů, kteří si mohou vybírat z nabídky 270 provozoven z celého Česka. Podle zakladatelů projektu se díky ní už podařilo zachránit více než 17 000 porcí jídla.

Výsledky soutěže Energy Globe ČR oznámili její organizátoři. Letošního ročníku soutěže se zúčastnilo celkem 273 projektů, z nichž deset vybrala odborná porota do finálního hlasování. V pěti soutěžních kategoriích – Obec, Firma, Produkt, Vzdělávání a Stavba – proti sobě stály vždy dva nominované projekty.

V kategorii Obec zvítězil Vsetín s projektem zaměřeným na omezení spotřeby jednorázových plastů. Prvenství v kategorii Stavba získala energeticky úsporná mateřská škola v Sedlejšovicích na Jihlavsku. V kategorii Vzdělávání získal nejvíce hlasů veřejnosti projekt Včelí stráž, který se věnuje vzdělávání dětí i vedoucích kroužků zaměřených na včelařství. Vítězem v kategorii Firma je brněnský Institut cirkulární ekonomiky. Ten představil unikátní technologii úpravy bioplynu z čistírenských kalů na biometan, který následně slouží jako palivo pro vozidla městské hromadné dopravy.

Titul Vesnice roku 2019 získala Lipová z Ústeckého kraje

Vesnicí roku 2019 se stala Lipová na Děčínsku v Ústeckém kraji. V obci ve Šluknovském výběžku žije asi 600 obyvatel. Druhá skončila Ratiboř ze Vsetínska ve Zlínském kraji, třetí příčku obsadily Libovice z Kladenska ve Středočeském kraji. Hodnotící komise vybírala ze třinácti vítězů krajských kol. Hodnotila například společenský život, aktivity občanů, podnikání, ale i občanskou vybavenost, úspory energií či péči o veřejná prostranství a zeleň. Letošního 25. ročníku klání se zúčastnilo 206 obcí.

Sněmovna schválila novelu lesního zákona pro rychlejší boj s kůrovcem

Poslanci podpořili novelu lesního zákona umožňující efektivnější boj s kůrovcovou kalamitou. Úprava mimo jiné zavede pravidla pro státní příspěvky na obnovu lesů jejich soukromým vlastníkům. Stát bude také důsledněji regulovat počty spárkaté zvěře, která likviduje sazenice nových stromů. Mimořádná opatření na boj s kůrovcem budou moci nově stanovit ministerstvo zemědělství. Podle Českomoravské myslivecké jednoty jsou změny nepromyšlené, byrokratické a omezují práva vlastníků honitbě i myslivců.

ZOO Praha otevře nový pavilón se vzácnými papoušky

ZOO Praha dokončila Rákosův pavilón věnovaný vzácným exotickým papouškům. Opeřence tu návštěvníkům před-

staví v prostředí kopírujícím jejich domovské krajiny. Výstavbu pavilónu inicioval chovatel exotického ptactva Stanislav Rákos, který v roce 2012 věnoval zahradě deset miliónů korun na jeho výstavbu. Celá stavba stála 36,5 miliónu korun, z nichž sedm miliónů korun ZOO zaplatila z evropských dotací. Expozice se zastavěnou plochou 527 metrů čtverečních je rozdělena do sekcí podle místa původu ptáků. Představuje osm biotopů z Jižní Ameriky, Austrálie a Jižní Asie. K pavilónu náleží také ven-

kovní expozice. V expozici je čtyřicet druhů ptáků a přesto jedinců. Z nich dvacet druhů chová pražská ZOO jako jediná v České republice, čtyři druhy jako jediná v Evropě.

Pražská zoologická zahrada v Troji návštěvníkům poprvé otevřela brány 28. září 1931. Patří k nejnavštěvovanějším místům v Praze. Loni do ní přišlo téměř půldruhého miliónu lidí, což byl třetí nejlepší výsledek od jejího otevření. Letos přivítala milióntého návštěvníka 20. srpna.

VZPOMÍNKA

Josef Velek (30. 11. 1939 – 30. 4. 1990) byl český novinář a publicista, považovaný za zakladatele české ekologické žurnalistiky. V roce 1974 vystudoval elektrotechnickou fakultu ČVUT v Praze a ve stejném roce spoluzakládal v rámci oficiálního Socialistického svazu mládeže Hnutí Brontosaurus zaměřené na ochranu přírody. Publikovat začal v šedesátých letech, od roku 1975 byl redaktorem

časopisu *Mladý svět*, kde se věnoval cestopisným reportážím a problematice ochrany přírody a životního prostředí. Je považován za zakladatele české ekologické žurnalistiky. V devadesátých letech 20. století byla na jeho počest udělována Cena Josefa Velka. 30. dubna 1990 se utopil v Rudém moři při potápění u letoviska Safaga během expedice Blue World 90.

ARCHEOLOGIE

Na zřícenině Karlův Hrádek objevili archeologové stopy pravěkého osídlení

Archeologové našli na zřícenině Karlův Hrádek, kterou před rokem 1357 založil Karel IV., pozůstatky staršího, pravděpodobně až pravěkého osídlení. Město Hluboká nad Vltavou, jíž kulturní památka patří, zde chce vybudovat archeopark a nabízet i 3D prohlídky. ČTK to řekli archeolog z Jihočeské univerzity Rudolf Krajíc a hlubocký radní Jindřich Soukal (ANO). Archeologický průzkum trval letos v září téměř deset dní. „Zjistili jsme, že pod povrchem jsou místy zachovány původní situace do průměrné hloubky asi 170 centimetrů. Vedle toho, co souvisí s existencí hradu, máme i nová, velmi zajímavá a překvapivá zjištění, která ukazují, že to tady nebylo první osídlení, že mu předcházelo nějaké starší, pravděpodobně i pravěkého osídlení,“ řekl Krajíc.

Zřícenina stojí na ostrohu nad levým břehem Vltavy. Je poblíž obce Purkarec, která je známá vorařskou tradicí. Hrad byl původně ze všech stran obehnan příkopem a valem. Karel IV. ho založil jako osobní sídlo určené k od-

počinku. Z větší části se dochovala hradní kaple. Od roku 1963 je Karlův Hrádek kulturní památka.

Největší část romského tábora v Letech byla v areálu vepřína, zjistili archeologové

Archeologové zjistili, že největší část koncentračního romského tábora v Letech u Písku se nacházela v areálu bývalého vepřína, v místech nad halami. Podle vedoucího průzkumu Pavla Vařeka ze Západočeské univerzity byly trosky tábora viditelné ještě v sedmdesátých letech, kdy se za komunistického režimu vepřín stavěl. „Naše zjištění potvrzují také letecké snímky, v té době tajné, které pořizovala československá armáda,“ řekl Vařeka. Do odpadní jímky, kterou archeologové odkryli, byly při likvidaci tábora v roce 1943 naházeny trosky – části konstrukcí. Tábor zničili okupanti tak, že ho zapálili. „V jímce jsou také předměty vězňů, jako součásti oděvů, obuvi i několik drobných šperků,“ řekl Vařeka.

Muzeum romské kultury chce v místě vybudovat památník romského holokaustu a otevřít ho do roku 2023.

DOPRAVA

Rakousko ochránilo své ÖBB před konkurencí

Poslanci rakouské Národní rady poslali velký dárek státním rakouským drahám ÖBB. Podle jejich rozhodnutí zůstane ÖBB bez soutěže provoz na většině tratí v závazku veřejné služby. ÖBB získala jistotu až do roku 2034, podle schváleného materiálu mají za provoz inkasovat v součtu

11,024 miliard eur, uvedl list *Der Standard*. Krok rakouských politiků vyvolal ostrou reakci zejména u soukromého dopravce Westbahn.

ÖBB bude provozovat vlaky v závazku bez jakékoliv soutěže a porovnání nabídek, jde o plně přímé zadání. V zemích EU jde o legální, ale ne příliš častý postup. I země se silnými monopolními dopravci, jako je Francie či Španělsko, oznámily postupné otvírání trhu. Podobný byz-

nys bez soutěže nedávno získaly ve své zemi italské státní dráhy Trenitalia.

Podle vyjádření Westbahu je postup státu neefektivní, částku 11 miliard korun považuje za příliš vysokou.

ÖBB dostávají od státu na provoz ztrátových linek ročně zhruba 710 milionů eur za 72,3 milionů vlakových kilometrů, cena za kilometr tak přesahuje výrazně v přepočtu hranici 200 Kč.

V Rakousku použili zastánci státního monopolu tradiční fintu: nechat jednání o nové smlouvě na termín co nejbližší konci stávající, aby nedošlo případně k výpadku služeb. ÖBB mají dlouhodobě k rakouským politikům blízko: bývalý šéf ÖBB Christian Kern byl rakouským kancléřem, nyní pracuje pro ruské železnice.

Zaslal Ing. Jiří Zajíček

Rakousko zlepší spojení do ČR i na Slovensko

V příštích letech se výrazně zrychlí železniční doprava mezi Rakouskem a ČR, respektive Slovenskem. Rakouský správce infrastruktury, společnost ÖBB Infrastruktur AG, chystá nebo již realizuje investice do příhraničních tratí. Klíčovou spojnici České republiky a Rakouska je trať Břeclav – Vídeň. Zatímco jihomoravský železniční uzel již modernizací prošel a přes řeku Moravu se jezdí po novém, unikátním mostě, který se dočkal i významných mezinárodních ocenění, rakouskou část bývalé Severní dráhy císaře Ferdinanda ještě rekonstrukce čeká. V současné době se připravuje komplexní přestavba zhruba 66 kilometrů tratě mezi stanicemi Wien-Süssenbrunn a Bernhardsthal. Ta by měla začít v roce 2021 a skončit o pět let později. Pro samotné Rakousko má tato trať zásadní význam nejen jako nejvytíženější železniční spojení do sousední České republiky, ale i jako součást mezinárodního koridoru spojujícího Jadranské moře a oblast Baltu. Vedle poměrně husté osobní dopravy tak stále narůstá objem nákladní dopravy. Traťová rychlost se zde zvýší z dnešních 120 km/hod na 160 km/hod, což povede ke zkrácení jízdní doby vlaků. Předpokládá se, že po zvýšení kapacity dráhy a již zmíněném zvýšení rychlosti by cesta mezinárodních expresů z Vídně do Břeclavi měla trvat přibližně 45 minut, do Prahy pak zhruba tři hodiny a 45 minut.

Součástí úseku mezi stanicemi Wien-Süssenbrunn a Bernhardsthal je devět železničních stanic a deset zastávek, všechny projdou různě rozsáhlými přestavbami. Většina přejezdů se nahradí mimoúrovňovými kříženími, což výrazně přispěje ke zvýšení bezpečnosti železničního provozu. Samozřejmostí je dnes bezbariérový přístup na všechny stanice a zastávky.

Železniční doprava zrychlí i ve směru z Rakouska na Slovensko, a to díky modernizaci tratě z Vídně do Bratislavy přes Marchegg. Na rakouském území se zmodernizuje úsek dlouhý 37 kilometrů včetně čtyř stanic a pěti zastávek. Zrušeno bude třináct přejezdů, nahradí je nové podjezdy či nadjezdy. Zajímavostí této tratě je, že se na ní nachází nejdelší přímý úsek v Rakousku bez jediného oblouku, který měří 32,5 kilometru. Ze současné neelektrizované jednokolejné trati se stane dvoukolejná dráha s elektrickou trakcí. I zde se zvýší traťová rychlost až na 160 km/hod. Nyní je již dokončena například přestavba stanice Marchegg a práce se přesunují na další úseky. Do

roku 2023 pak bude nová trať hotová v úseku Wien-Stadlau – Marchegg.

Loni na podzim se otevřela část nové tratě přímo ve Vídni. Vídeňský úsek vede ze stanice Erzherzog-Karl-Straße přes zastávku Hirschstetten do Aspern Nord. Slavnostní zahájení stavby proběhlo v září 2016, hotovo bylo přesně po 26 měsících stavebních prací. Během nich se některé zastávky přestavěly, další ze železniční mapy zmizely, stejně jako úrovňová křížení silnice a železnice.

Stavební práce na nové trati momentálně pokračují budováním druhé koleje a elektrizací v úseku mezi železničními stanicemi Siebenbrunn-Leopoldsdorf a Schönfeld-Lasse. Jeho součástí je i celkem sedm železničních stanic a zastávek, které projdou modernizací včetně zajištění bezbariérového přístupu.

Po dokončení nové tratě z Vídně až do Marcheggu by se vlakové spojení metropolí obou států mělo zkrátit z dnešních 66 minut na 40 minut.

Zdroj: SŽDC

Zaslal Ing. Jiří Zajíček

SŽDC v příštím roce investuje do modernizací nádraží 720 milionů

Správa železnic plánuje v příštím roce investovat do rozsáhlých modernizací nádražních budov přes 720 milionů korun. Letos to zatím bylo kolem 405 milionů korun. Organizace vypíše také tendry na kompletní rekonstrukci třicetivaceti budov. Na konferenci Nádraží 2019 to řekl náměstek Správy železniční dopravní cesty (SŽDC) Mojmír Nejezchleb. V Česku je více než 3 000 nádražních budov. Náklady na kompletní rekonstrukce nádraží se postupně zvyšují. Ještě v roce 2018 to bylo 208 milionů korun. V příštím roce by tak měly vzrůst až o 70 procent. K financování modernizací správa železnic využívá vedle národních peněz také dotace z evropských fondů. V rámci rekonstrukcí a oprav by se měl postupně zlepšovat i bezbariérový přístup do nádražních budov a na nástupiště. V současnosti má bezbariérový přístup 37 procent nádražních budov, které se nacházejí na koridorových tratích. Po rekonstrukcích, které SŽDC v současnosti připravuje nebo realizuje do roku 2025, by to mělo být 45 procent budov. U nástupišť by se podíl s bezbariérovým přístupem měl zvýšit až o 20 procent na 73 procent.

Správa železnic se o nádraží stará od roku 2016, kdy je převzala od Českých drah.

Soud: Převod Fantovy budovy na hlavním nádraží platí

Nejvyšší soud zamítl dovolání italské firmy Grandi Stazioni, která zpochybňovala převod Fantovy budovy na pražském hlavním nádraží na Správu železniční dopravní cesty. Žalobou se firma domáhala určení, že vlastníkem jsou nadále České dráhy, respektive stát, od kterých měla budovu dříve pronajmout.

Slevy v dopravě stály za rok fungování přes 5 a půl miliardy

Za zlevněné jízdné pro studenty a důchodce zaplatil stát po roce fungování přes 5 a půl miliard korun. Uvedla to

mluvčí ministerstva dopravy Lenka Rezková. Největší část peněz dostaly České dráhy. Pětasedmdesátiprocentní slevy ve vlacích a autobusech můžou využívat studenti do 26 let a důchodci nad 65 let od loňského září. Slevy platí na všech vnitrostátních dálkových regionálních autobusových a železničních linkách, v integrovaných dopravních systémech a taky na linkách městské hromadné dopravy.

Nový šéf Českých drah plánuje investice do nových vlaků a expanzi na východ

Nový ředitel Českých drah Václav Nebeský chce výrazně investovat do vozového parku a zaměřit se na prodej nepotřebného majetku. Svoji koncepci představil poslancům hospodářského výboru. „Máme strašně starý vozový park, průměrné stáří vozidel je jednatřicet let. A to je špatně. Musíme masivně investovat,“ uvedl. Plánuje také expandovat do střední a východní Evropy. České dráhy se podle něho musí připravit na otevření železničního trhu zahraniční konkurenci, které nastane v příštích deseti letech.

Stát nyní připravuje 151 velkých dopravních staveb za 218 miliard Kč

Stát má v současnosti v různé fázi přípravy rozpracovaných 151 velkých dopravních staveb. Náklady na ně by se měly pohybovat okolo 218 miliard korun. Většina peněz jde na stavbu a rekonstrukci dálnic a silnic. Vyplyvá to z materiálu ministerstva dopravy, který prostuduje vláda. Značným rizikem při přípravě staveb je podle ministerstva hlavně majetkoprávní vypořádávání. Proces vyvlastňování často brzdí odvolání a následné soudní spory. Dodržování termínů staveb ovlivňuje také průběh vyřizování stavebního povolení a výběr zhotovitele. K urychlení staveb by podle ministerstva měla přispět například novela stavebního zákona, která umožňuje vydat stavební povolení pro veřejně prospěšnou stavbu ještě před dokončením majetkoprávního vypořádání.

Poslanci schválili zavedení jednotné jízdenky na železnici

Cestující budou zřejmě moci na železnici využívat jednotnou jízdenku, i když využijí vlaky různých dopravců. Umožní jim to systém jednotných jízdenek na dráze, který schválila Sněmovna. Ministerstvo dopravy uvedlo, že se spuštěním systému se počítá v prosinci příštího roku. Zavedení a pětiletý provoz systému jednotných jízdenek má stát 254 miliónů korun a využívat ho budou muset všichni dopravci, kteří jezdí na základě objednávek státu a krajů. Dobrovolně se k němu budou moci připojit dopravci i na tratích, na kterých jezdí na vlastní komerční riziko. Teď to je například na trati mezi Prahou a Ostravou. Příslušnou novelu drážního zákona a dalších souvisejících zákonů musí ještě posoudit Senát a podepsat prezident. Nyní si cestující musí kupovat v případě přestupů mezi vlaky různých dopravců více jízdenek.

Sněmovna současně schválila i možnost snazšího kácení dřevin kolem tratí i možnost nařídit spojování vlaků různých dopravců. Rozhodla o přejmenování Správy železniční dopravní cesty na Správu železnic.

Titul Nejkrásnější nádraží letos získala stanice Rozsochy na Vysočině

Titul Nejkrásnější nádraží letos získala stanice Rozsochy v kraji Vysočina. Podle pořadatelů jsou Rozsochy, ležící na trati ze Žďáru nad Sázavou do Tišnova, představitelem typického vesnického nádraží v malebné krajině. Na druhém místě se umístily Čelákovice ve Středočeském kraji, na třetím místě je nádraží ve Slezských Rudolticích v Moravskoslezském kraji. Loni se nejkrásnějším nádražím staly Blíževčedly na Českolipsku. O oceněných rozhodlo 11 457 platných hlasů. Rozsochy vyhrály se ziskem 2 578 hlasů.

Českým drahám roste počet zákazníků díky slevám i novým vlakům

České dráhy přepravily za tři čtvrtletí letošního roku 137,5 miliónu cestujících, téměř o čtyři milióny meziročně víc. V tiskové zprávě to uvedl mluvčí státní společnosti Radek Joklík. K nárůstu počtu zákazníků podle něj přispěly slevy pro studenty a seniory ve výši 75 procent jízdného i investice do nových vozidel a rozšiřování služeb. O téměř deset procent více pasažérů přepravil i soukromý RegioJet, a to 4,6 miliónu. Některou ze státních slev využívá 40 procent cestujících Českých drah, ze čtvrtiny jsou to lidé nad 65 let, zbytek tvoří studenti, žáci a děti.

České dráhy chystají od 15. prosince, kdy začne platit nový jízdní řád, několik novinek. Vypraví skoro tisícovku vlaků se zásuvkami, stejný počet spojů denně bude mít wi-fi připojení k internetu. Zavede také plošné placení kartou ve všech vlacích. Přibližně dvě třetiny spojů budou bezbariérové. Čím dál tím víc lidí podle Joklíka využívá online odbavení přes e-shop Českých drah a aplikaci Můj vlak, což představuje zhruba třetina tržeb z osobní přepravy. České dráhy jsou největší český dopravce.

V Kvasínách se začal vyrábět první hybridní model automobilky Škoda

Automobilka Škoda ve východočeských Kvasínách slavnostně spustila výrobu svého prvního hybridního modelu, kterým je Superb iV. Auto s kombinací benzínového a elektrického motoru montují pracovníci na stejné lince jako vozy s klasickými spalovacími agregáty. Kvůli práci s vysokonapěťovými bateriemi ale automobilka nainstalovala i termokamery, které kontrolují, jestli se baterie při výrobě z nějakého důvodu nepřehřívají. Některé své hybridní modely v Česku vyrábí i korejská automobilka Hyundai. Produkci hybridního SUV Tucson spustila v Nošovicích loni v létě.

Škoda Auto vyvinula městský elektroskútr

Dceřiná společnost mladoboleslavské automobilky Škoda Auto DigiLab spustila pilotní projekt služby sdílení skútrů na elektřinu. Minuta stojí pět korun, stroj jede až 66 kilometrů za hodinu, má dojezd 70 kilometrů a je napojen na řadu senzorů, které poskytují data pro sledování stavu baterie, polohy a vylepšování služeb. V budoucnosti by mohly vzniknout i další verze, například pro přepravu menších zásilek.

Miloslava Pošvářová: Hloupost kvete a je jí o mnoho víc než v předchozích letech

** Kolik peněz polyká předražená výstavba silnic a dálnic v ČR? Dá se nějak přiblížit, jakým způsobem tyto peníze mizí?*

Vyčíslit to nelze. To je jako nabírat sítím vodu. Jestliže práce nemá systém, unikají vám peníze všude. Od přípravy staveb po realizaci až po správu majetku.

** Za výstavbu dálnic a silnic I. třídy odpovídá Ředitelství silnic a dálnic ČR (ŘSD), kde jste dříve pracovala. S jakými největšími nedostatky jste se tam setkala?*

Nefunkční systém a nastavení práce. Předchozí rozhodnutí vedení ŘSD bylo chybné, projekty špatně připravené lidmi bez schopnosti tvůrčí práce. Dělal se rozhodnutí špatná a ještě horší. Lidé podhodnocení a málo placení, bez motivace. Ta organizace přestala být funkční. Úředníci bez specializace, ořezání na minimální počet. Všechna kvalifikovaná práce se zadávala externím organizacím, chyběla koordinace a kontrola, převládaly vnější vlivy a zásahy.

** Podařilo se nějaké poučení z ŘSD promítnout do práce nadačního fondu Stínové ŘSD, jehož jste byla manažerkou?*

Snažili jsme se o to, ale pan Jančura v roce 2017 se všemi lidmi z fondu rozvázal pracovní smlouvy. Poté, co ta organizace začala fungovat a obraceli se na nás lidé z celého Česka o pomoc. Starostové obcí i prostí občané. Je to škoda.

** Působíte jako soudní znalkyně v oblasti mostních konstrukcí. Můžete přiblížit, v jakém stavu jsou mosty v ČR?*

Finanční prostředky na mosty chyběly roky. Marně se profesní organizace obracely na politiky, veškeré snahy za cca patnáct let zpět vyšly vniveč. Nemůžete stále stavět nové mosty a neplánovat peníze na údržbu, nedělat opravy a rekonstrukce. Nedělat plány a harmonogramy. Jsme stále mimo funkční systém, ten se nastavit nepodařilo. Neexistuje

tuje funkční správa majetku, plány financí. Pouze se „hasí to, co hoří“. Ale systém v tom nenajdete.

** Dříve prý při otevření nového mostu musel jeho stavitel stát pod ním – kdyby se stavba zřítila, tak by spadla na něj. Zabýváte se kontrolou stavebních konstrukcí, co si o takovém způsobu kontroly práce stavitelů myslíte?*

Kvalita díla je důležitá nejen z hlediska bezpečnosti, ale zejména z hlediska nákladů na dobu její životnosti. Nekvalitní práce stojí daňové poplatníky milióny korun ročně. Jsou případy, kdy nejde provést opravu a most má „vrozenou vadu“. Potom nezbude než most zbourat, dálnici vykopat a přestavět. To není ani ekonomické ani ekologické. To je hloupost. Ale bohužel hloupost kvete a je jí o mnoho víc než v předchozích letech.

** Jakou naději vidíte do budoucna, podaří se někdy změnit způsob hospodaření státu v oblasti dopravy?*

Nemůžete vytrhovat dopravu z hospodaření státu jako takového. Všechno se vším souvisí, dokud se nezlepší fungování státu, nezmění se ani stav v dopravě. A my stále klesáme. Stále opakuji, že chybí koncepce, převládají obrovské vlivy politiků, jednou se vykročí vpravo, potom zase vlevo. Základním hnacím motorem je zisk určité skupiny lidí, kteří mají tu moc. Bez systému se nedá fungovat. A Česko se potácí v dopravní strategii už třicet let ode zdi ke zdi.

Miloslava Pošvářová je česká stavební inženýrka a soudní znalkyně ve stavebnictví, mimo jiné se specializací na výrobu a montáž ocelových konstrukcí a mostů. Jako někdejší ředitelka úseku kontroly kvality staveb Ředitelství silnic a dálnic je též známou kritičkou kvality dopravních staveb v České republice. Nadace Charty 77 jí udělila Cenu Františka Krieglů za občanskou statečnost (v boji o levnější a kvalitnější dálnice) pro rok 2014. V roce 2017 získala cenu Za odvalu od Nadačního fondu proti korupci.

Redakčně zkráceno, 04. 11. 2019,

Petr Salamon, <https://www.kulturni-noviny.cz/nezavisle-vydavatelске-a-medialni-druzstvo>
Zaslal Ing. Jiří Zajíček

Ďalšie podozrenia v kauze Gorila

Denník N uverejnil informáciu, podľa ktorej mal z nemenovaného zdroja získať nahrávku kompromitujúceho rozhovoru obvineného Mariána Kočnera s bývalým generálnym prokurátorom Dobroslavom Trnkou. V rozhovore, ktorý mal nahráť Kočner, sa mal Trnka pokúsiť o vydieranie spolujazdca Penty Jaroslava Haščáka nahrávkou jeho rozhovoru v konšpiračnom byte z kauzy Gorila.

Nahrávka Trnku údajne vznikla v roku 2014 a má rozsah 70 minút. Kočner sa má na intenzívnej nahrávke vyhrážať Trnkovi, jeho rodine a spolupracovníkom likvidáciou. Trnka autenticitu nahrávky kategoricky spochybnil a odmietol, že by sa snažil o vydieranie. Trnka uviedol, že sa s Kočnerom občas stretával, no poprel akékoľvek spoločné ekonomické aktivity. Politická obec a prokurátori na obviňovania reagovali rôzne. Premiér Peter Pellegrini (Smer-SD) uviedol, že osoby figurujúce v nahrávkach súvisiacich

s kauzou Gorila by mali zvážiť svoje pôsobenie vo verejných funkciách. Rada prokurátorov je mimoriadne znepokojená zverejnenými informáciami. Trnku vyzvala, aby do vyšetrenia týchto zvlášť závažných podozrení požiadal generálneho prokurátora o prerušenie výkonu funkcie prokurátora na pracovisku Generálnej prokuratúry.

Predseda Národnej Rady SR Andrej Danko podporil Srbsko

Andrej Danko (SNS) sa stretol s predsedníčkou srbského parlamentu Majou Gojkovičovou. Stalo sa tak popri zasadnutí Medziparlamentnej únie v Belehrade. Danko opäť vyjadril Srbsku podporu v rámci jeho snahy o vstup do Európskej únie. Na stretnutí boli prítomní aj predseda Poslaneckej snemovne českého parlamentu Radek Vondráček a predseda rakúskej Národnej rady Wolfgang Sobotka. Danko informoval, že všetci traja predstavitelia pozvali

Gojkovičová na stretnutí predsedov parlamentov v Slavkovskom formáte (Slovensko, Česko, Rakúsko – S3). Trojica tak urobila v kontexte iniciatívy, aby si „Európska únia oveľa viac všimla Balkán a štáty, ktoré si zaslúžia vstúpiť do EÚ“. Danko na stretnutí ešte raz zdôraznil, že Srbsko by malo byť jednou z prvých krajín, o ktoré sa Únia rozšíri. Zároveň vyjadril aj jasný postoj ku Kosovu. Vondráček zhrnul situáciu slovami, že každá z krajín Slavkovského formátu má ku Kosovu iný prístup. „Slovensko to (nezávislosť Kosova) neuznalo, česká vláda to uznala za dost rozporuplných okolností. Pán prezident (Miloš Zeman) nedávno povedal, že by sme ho zas mali »oduznať«, a Rakúsko je zase v inej pozícii,“ vysvetlil. Uviedol však, že je dôležité, že všetci traja predstavitelia súhlasia s tým, aby sa Srbsko stalo súčasťou európskeho spoločenstva. Bez dohody medzi Prištinou a Belehradom je však podľa neho vstup do EU len ťažko obhájitelný. Dodal, že k rokovaniam S3 má v budúcnosti pribudnúť i Slovensko.

Virtuálne cestovné lístky pre bratislavských študentov

Obchodný riaditeľ združenia CKM SYTS Vladimír Jedlička informoval, že od polovice septembra majú študenti-držitelia platných preukazov ISIC (International Student Identity Card) možnosť zľavene cestovať s virtuálnym cestovným lístkom v rámci integrovaného dopravného systému v Bratislavskom kraji. Zľavy, na ktoré majú študenti nárok v rámci spolupráce Bratislavskej integrovanej dopravy, a. s., a držiteľa licencie ISIC na Slovensku, združenia CKM SYTS, si môžu uplatniť po zaregistrovaní svojho preukazu v mobilnej aplikácii IDS BK. Za necelý mesiac spoločnosť predala takmer 10 000 takýchto študentských cestovných lístkov. Aplikácia pri registrácii overí platnosť preukazu ISIC priamo v databáze CKM SYTS, teda je možné zaregistrovať len platný preukaz. Následne si môže držiteľ kupovať v rámci mobilnej aplikácie zľavnené jednorazové cestovné lístky. Takéto lístky sú priamo v mobile označené logom ISIC, čím sa potvrdí virtuálna kontrola platnosti preukazu ISIC. Cestovné lístky, ktoré si cestujúci zakúpia v mobilnej aplikácii, sú platné vo všetkých spojkoch IDS BK, teda na linkách Dopravného podniku Bratislava, RegioJetu, regionálnych autobusových linkách Slovak Lines a vo vlakoch ZSSK.

Koaličná rada čelí kríze

Predseda strany Most-Híd Béla Bugár médiám potvrdil, že plánované rokovanie koaličnej rady v októbri sa nekonalo. „Čakal som viac ako 15 minút na koaličného partnera. Prestalo ma to už baviť. Takže »koalička« nebola,“ uviedol. Odmietol spresniť, či chýbali zástupcovia Smeru-SD, alebo SNS. „To je jedno,“ skonštatoval. Denník Aktuality.sk na základe informácií z dobre informovaného zdroja potvrdilo, že malo ísť o predsedu Smeru-SD Roberta Fica a podpredsedu poslaneckého klubu tejto strany Martina Glváča. Chýbajúci lídri sa nakoniec dostavili, no v čase, keď Bugár budovu už opustil. Nie je známe, či zástupcovia SNS a Smeru-SD rokovali bez Smeru. Plánované boli rozhovory na tému aktuálnej politickej situácie a návrhu štátneho rozpočtu na budúci rok. Predseda SNS Andrej Danko opakovane poukázal na rozhodnutie nepod-

poriť návrh Smeru-SD na nový systém minimálnej mzdy, ak Smer nepodporí návrh SNS na zavedenie minimálneho dôchodku.

Most-Híd rokuje s maďarskými stranami

Klára Magdeme (Most-Híd) informovala, že predsedníctvo parlamentnej strany Most-Híd víta pozitívnu reakciu Republikovej rady SMK na ich iniciatívu rokovať o vytvorení volebnej strany. Ide o iniciatívu v rámci blížiacich sa parlamentných volieb, v ktorých chcú zástupcovia maďarskej menšiny a regiónov vystupovať zjednotene. Okrem SMK sa na rokovaniach zúčastnila i Maďarská kresťanskodemokratická aliancia (MKDA-MKDSZ), s ktorou sa Most dohodol na spolupráci už v lete 2019. Okrem SMK a MKDA-MKDSZ rokoval Most-Híd aj s MF a vznikajúcim hnutím Spolupatričnosť už koncom septembra, no títo uviedli, že chcú ísť do volieb na spoločnej kandidačnej listine. Ako dôvod na spoločný postup predseda rady SMK Péter Óry uviedol, že je veľmi ťažké dostať sa na samostatnej kandidátke do parlamentu.

Pre dlžoby na daniach budú odobrané vodičské preukazy

Daňové úrady budú v budúcnosti zadržiavať vodičské preukazy pre podlžnosti na daniach. Tento nový druh daňovej exekúcie zaviedla novela daňového poriadku, ktorú schválil parlament v októbri 2019. Správca dane bude môcť zadržať vodičský preukaz len toho daňového dlžníka, ktorého príjmy nie sú priamo podmienené držbou vodičského preukazu. Od zadržiavania budú teda oslobodení vodiči z povolania, ako napríklad vodiči autobusov. Avšak ak dlžník používa auto na cestu do práce, neberie zákon používania automobilu ako primárnu potrebu na vykonávanie práce.

PODUJATIA

Výstava Slovenská národná rada v toku času

SNM – Múzeum Slovenských národných rád v Myjave prezentuje dejinné udalosti spojené so vznikom Slovenskej národnej rady (SNR) v rokoch 1848-1849. Základom bol pôvodne dom Anny Kolényovej, kde 19. septembra 1848 po prvýkrát zasadala Slovenská národná rada. Pri pamätnom dome bola v polovici 60. rokov vybudovaná moderná prístavba podľa architektonického návrhu Ing. arch. Martina Kusého, otvorená v roku 1968. Jej súčasťou boli diela popredných slovenských výtvarných umelcov – Kláry Pataki, Rudolfa Pribiša, Jozefa Kostku, Štefana Belohradského, Erny Masarovičovej. Expozičné stvárnenie udalostí sa odvtedy niekoľkokrát zmenilo. Cieľom bolo zachytiť meniace sa postavenie SNR a historický oblúk, ktorým prešlo Slovensko od vzniku Slovenskej národnej rady v roku 1848 po vznik samostatnej Slovenskej republiky v roku 1993. K pamätníku tvorenému domom A. Kolényovej a modernou prístavbou pričlenili neskôr ďalšie historické objekty – Bradáčov dom a Kubovčiakov dom. Postupne dochádzalo aj k zmenám v poslaní múzea. Z pamätníka, pripomínajúcom revolučné udalosti meruôsmych rokov, sa formovalo plnohodnotné múzeum. Popri zhromažďovaní dokladov k revolučným udalostiam rokov 1848-1849 a mapovaniu histo-

rickej úlohy SNR a jej poslanía v dejinách slovenského národa a Slovenska začalo postupne múzejnými prostriedkami dokumentovať aj región Myjavská a priľahlých kopaníc.

Súčasná expozícia *Slovenská národná rada v toku času* predstavuje komplexný pohľad na úlohu SNR a jej poslanía v dejinnom vývoji slovenského národa a Slovenska v kontexte našich národných dejín. Architektonicko-výtvarné stvárnenie expozície je riešené v súlade s pôvodným architektonickým návrhom celého objektu múzea, komponovanom ako pamätník. Expozícia je s prihliadnutím na architektonický komplex budov múzea rozdelená do dvoch, relatívne samostatných, ale vnútorne previazaných celkov.

Výstava Laco Teren. Nič nás nezastaví!

Esterházyho palác, Bratislava, do 12. 2. 2020

Výstava Laca Terena (* 1960, Bratislava) v Slovenskej národnej galérii predstavuje kľúčové body jeho umeleckého programu a komplexne približuje jeho jedinečnú výtvarnú a vskutku „polymúžickú“ osobnosť. Teren patrí k vedúcim osobnostiam postmodernej generácie, ktorá okolo polovice osemdesiatych rokov 20. storočia vystúpila s programom neoexpresívnej maľby inšpirovanej talianskou transavantgardou a nemeckým hnutím Neue Wilde.

Výbušným temperamentom, razantnou a odvážnou metaforou ironizoval ikonografické symboly končiacej éry socializmu. Na jeho súčasných rozmerných maliarskych plátnach „barokovo-secesného“ a pop-artového strihu založených na veľkoryso plošnom farebnom a kresbovom rozvrhu sa krížia rozmanité aktuálne a historické podnety. Je príkladom autora, ktorý síce prevažne maľuje, ale občas si odskočí aj k sochárstvu. Od začiatku deväťdesiatych rokov sa paralelne venuje navrhovaniu a tvorbe priestorových objektov, pričom vychádza z ikonografického a štýlového repertoáru svojho maliarstva.

Hoci hlavnou sférou jeho záujmu je maľba, v jeho prípade však môžeme hovoriť o presahu médií – kresby, maliarstva a sochárstva. V Terenovej tvorbe našli svoje miesto postmoderná iracionalita, humor, absurdná metafora, alegorický inotaj a najmä hry so symbolmi – je majstrom vytvárania hybridných znakov a pop-kultúrnych rébusov rozmanitého značenia.

Bratislavské vianočné trhy 2019 – 26. ročník

22. 11. – 22. 12. 2019

Vianočné trhy nájdete na Hlavnom a Hviezdoslavovom námestí. V posledných rokoch sa už rozrástli aj na iné miesta v centre, napríklad na námestie pred obchodným centrom Eurovea. Všetky ich spája neodolateľná vôňa a jedinečná atmosféra. Ako v každom meste aj v Bratislave nájdete predovšetkým miestne špeciality. Výber je široký – nájdete veľa slaných aj sladkých pochúťok. Sú nimi lokše, husacina, cigánska pečienka, zemiakové placky, štrúdlá, varené víno, medovina alebo punč. Okrem tradičných pochúťok sa oplatí experimentovať. Tento rok vianočné trhy potešia napríklad milovníkov tatranského čaju. Hriaty tatranský čaj je skvelou zimnou vychytávkou. Na trhoch nájdete aj námornický grog pre odvážnych (červené víno a rum) či punč s príchuťou levandule, mojito alebo absinth (turbo punč). Okrem gastronómie môžete potešiť seba aj naj-

bližších home-made výrobkami a tradičnými suvenírmi. Na vianočných trhoch nájdete voňavé sviečky, kožušinové čapice a šály, ručne vyrobené drevené hračky, šperky či knihy a mnohé iné. Možno tu nájdete aj originálny vianočný darček. Okrem skvelého jedla a drobností na pamiatku vám vianočné trhy spríjemnia aj hudobné či tanečné vystúpenia. Pravidelne tu vystupujú detské folklórne súbory, šťastie môžete mať aj na miestnych acapella spevákov či zahraničné hudobné skupiny.

Stredoveké adventné trhy v Trnave

13.-15. 12. 2019

Nárazy kladiva raziča mincí, topiaci sa včelí vosk na výrobu sviečok, vôňa medu a čečiny vznášajúca sa ovzduším – to sú Stredoveké adventné trhy, ktoré vás pozývajú vychutnať si osobitné čaro Vianoc na najstaršom trhovisku v meste Trnava. Na najstaršom námestí, Námestí sv. Mikuláša, pravidelne v období adventu rozkladajú svoje stánky doboví remeselníci, aby v komornej adventnej atmosfére týchto stredovekých trhov ponúkli okoloidúcim svoje ručne zhotovené výrobky, netradičné kulinárske špeciality či horúci dobový vianočný punč. Prijmite pozvanie pobudnúť v atmosfére ďaleko vzdialenej od hektického zhonu predvianočných nákupov. Zastavte sa na pohárik horúceho vianočného punču podávaného v netradičných dobových krčahoch, ochutnajte makové, orechové, cesnakové či bylinkové šporheltové dolky s poctivou dávkou roztopeného masla. Spoznajete staré stredoveké remeslá, ako napr. ručnú výrobu sviečok, razenie mincí, výrobu lukov či kováčsku zručnosť. Veľkou novinkou je ručne vyrobený živý adventný kalendár, v ktorom sa namiesto sladkostí každý deň odohrá niekoľko divadelných predstavení. Nebudú chýbať ani živé zvieratká. Na najmenších čaká stredoveký kolotoč poháňaný iba ľudskou silou. A ak budete trpezlivý a počkáte, kým deň vystrieda noc, za svetiel faklí sa vám pred očami vyčarí neobyčajná, ba až rozprávková atmosféra Vianoc, to čomu sa hovorí genius loci.

Adventné trhy v Trnave 2019

30. 11. – 22. 12. 2019

Pravú rozprávkovú vianočnú atmosféru zažijete v Trnave počas adventných trhov. Prídte si spolu s nami už tradične vychutnať čaro adventu za zvukov vianočných kolied a obľúbených dobrôt. V období adventu, príprav na najkrajšie sviatky roka, ožíva Trojičné námestie atmosférou adventných trhov. Vo víre tradičných pokrmov, svetovej medoviny a voňavého vareného vína každoročne láka ľudí stráviť príjemné chvíle s rodinou a priateľmi pod najkrajším vianočným stromčekom, ktorého jagavé svetlá už z diaľky naznačujú, že najkrajšie obdobie roka, Vianoce, sa blížia. Nechajte sa zlákať na vianočný punč či horúcu medovinku, priamo na ohni pečené jedlé gaštany, pečený oštiepok s brusnicovou omáčkou, koláče či nádherné ručne vyrábané vianočné ozdoby, hračky, doplnky. Možno nájdete aj inšpiráciu na vianočné darčeky spomedzi množstva predajcov. Pravú vianočnú náladu vám navodia hudobné vystúpenia známych mien, avšak i vystúpenia tých najmenších – detí materských a základných škôl. Počas adventných trhov každý štvrtok a nedeľu budú prebiehať aj špeciálne vystúpenia na Mestskú vežu, odkiaľ sa môžete pohľa-

dom pokochať po nádherne vyzdobenom meste a nadýchnuť sa čara Vianoc. Sprievodca v historickom kostýme vás schodí po schodíku prevedie až na úplný vrchol veže. Iba za svetla lampášov. Kapacita návštevníkov na jednotlivé výstupy je obmedzená, preto odporúčame rezervovať si vstupenky vopred. Možnosť rezervácie online, ale aj priamo v Turistickom informačnom centre – Región Trnava.

Vianočné trhy v Pezinku 2019

13.-15. 12. 2019 – Radničné námestie

Vianočné trhy ponúkajú nielen predaj a nákup typického vianočného tovaru (darčiekov, vianočného pečiva, medu, kvetinových dekorácií, ľudovomeleckých výrobkov) a občerstvenia, ale aj kultúrny program, dobročinný bazár, betlehem a vianočný orloj. Snažia sa prispieť k vytvoreniu sviatočnej atmosféry v meste. Sú vzácnou príležitosťou na stretnutia priateľov a známych pri varenom víne, punči či čaji. Podoba trhov prešla od roku 1994, kedy sa organizovali po prvýkrát, viacerými zmenami. Spočiatku išlo o dvojdný predaj nielen vianočného tovaru pod strechou Kultúrneho centra, v nasledujúcich rokoch mali trhy charakter vianočných inšpirácií a premiestnili sa na námestie. V ostatné roky sa termín ich konania a charakter stabilizoval.

Dni Vianoc v Inchebe

4.-22. 12. 2019, Výstavisko Incheba

Tisíce tipov na tradičné i originálne vianočné prekvapenia, sviatočná atmosféra, vôňa vareného vína a vianočných špecialít a k tomu fantastický predvianočný program pre deti i dospelých – to všetko do Incheby prinášajú Dni Vianoc. Počas predvianočného obdobia si návštevníci môžu v Inchebe zaobstaráť nielen vianočné dekorácie, ale aj hračky, knihy, kozmetiku, šperky a bižutériu, oblečenie, elektroniku, doplnky do interiéru a mnoho ďalších zaujímavých drobností a vianočných darčiekov pre svojich blízkych. O najlepšiu zábavu a oddych v predvianočnom období plnom zhonov sa počas víkendov postarajú zaujímavé predvianočné aktivity.

ČÍTANIE PRE MALÝCH I VEĽKÝCH

Lucia Sasková: Odsúdená (Slovenský spisovateľ, 2019)
Lucia Sasková, jedna z najúspešnejších súčasných slovenských spisovateliek, prináša vo svojich románoch zložité, znepokojujúce, až kontroverzné témy. Tejto zásade ostala verná aj vo svojej najnovšej, ôsmej knihe s názvom *Odsúdená*. Hlavná hrdinka musí nečakane čeliť krutej diagnóze, ktorá jej obráti naruby celý život. Má pocit, že ju nespravodlivo odsúdili na smrť, hoci sa ničím neprevinila – bez možnosti obhajoby či odvolania. Koniec jej života sa nezadržateľne blíži, a tak sa púšťa do boja. S prácou, okolím, najbližšími a v neposlednom rade sama so sebou. Má len dve možnosti: buď začne žiť naplno, alebo bude nečinne čakať na koniec. Vyberie si prvú možnosť a opúšťa stereotypný život, na aký bola zvyknutá. Jej pohľad na svet je zrazu iný, oveľa intenzívnejšie vníma všetko, čo bolo kedysi pre ňu samozrejmosťou. Lebo to, že zdravie je v živote človeka najdôležitejšie, nie je kliše, ale realita, ktorú si človek uvedomí, až keď oň príde.

Jozef Karika: Čierny kruh: Koniec mafie (Ikar, 2019)
Jozef Karika tentoraz prináša veľký román o tenkej hranici medzi dobrom a zlom, úspechom a pádom, minulosťou a súčasnosťou nášho štátu aj o križovatke, na ktorej sme sa ako spoločnosť ocitli. Čerstvo vyštudovaný Milan Ostrý nastupuje do úradnej funkcie. Pracuje v nej nielen pre mafiánskeho bossa Petra Štarcha, ale aj pre vplyvného skorumpovaného úradníka Alexandra Vokoša. Lenže v jednom meste nemôžu byť dvaja vládcovia. Schyluje sa k veľkej zrážke a Milan sa ocitá medzi mlynskými kameňmi. Čím viac spoznáva odvrátenú stranu moci, tým rýchlejšie stráca zem pod nohami. Ktorá cesta vedie k naplnenému životu a ktorá do zatratenia? Deväťdesiate roky sa skončili, doba sa zmenila. V podsvetí sa už tak často nestriela, no stále ide o krk. Stávky sú vysoké, čierna hra berie nielen život, ale aj dušu.

Táňa Keleová-Vasilková: Zrkadlo (Ikar, 2019)

Helena s Vladom majú také obyčajné manželstvo. Bez väčších konfliktov, ale aj bez potrebnej iskry, ktorá by mu dávala láskavosť a hrejivosť. Helenu to trápi, no nevie, čo s tým, ako to zmeniť. A tak zatiaľ čo sa jej manžel vo voľnom čase venuje svojmu hobby, ona blúdi po internete a sníva o všeličom. Žijú ako spolubývajúci. Našťastie majú dcéru, ktorá im nevedomky nastaví zrkadlo.

Lucia Olrinková: Plakať je dovolené

(Marenčin PT, 2019)

Odkedy Rosie odišla do Londýna, denne bojuje s myšlienkami na návrat. Začína si uvedomovať, že odchod zo Slovenska bol unáhlený. Chýbajú jej kamaráti, chýba jej práca a život, ktorý žila, a hlavne chýba jej Filip. Chalan do ktorého sa neplánovane zaľúbila. Ten, ktorý sa jej prestal tri dni po jej odchode ozývať. Je možné, že by ju tak rýchlo pustil z hlavy? Že by mu nestála za to, aby o ňu viacej zabojoval?

Hana Repová: Pravda o nás dvoch

(MERIDIANO-press, 2019)

Vo svojich spomienkach na detstvo sa Matthias Hoffman často vracia k bolestivému momentu zo svojej minulosti. To, čo kedysi urobil malej Nil, si nedokáže odpustiť ani po rokoch. Dievčatko, ktoré tajne obdivoval, ale stratil navždy. Ani v dospelosti nemá Matthias na ružiach ustlané. Akoby toho nebolo málo, musí čeliť vážnemu obvineniu zo smrti pacientky, ktorú v skutočnosti nezavinil. Keď jedného dňa pri večernej jazde mestom spozoruje ženu v šedom kabáte, je presvedčený o tom, že je to „jeho“ Nil. Ale tá je už predsa roky mŕtva. Sled udalostí, ktoré spustí jeho úprimná sved' a jeho doslova posadnutosť nájsť ženu, ktorú zahliadol na ulici, mu dokonale prevráti život naruby.

Magdaléna Pirožeková: Útek do raja

(Vydavateľstvo Maxim, 2019)

Máte občas chuť od základov zmeniť svoj život? Atraktívna Daniel v sebe nájde odvahu, zabuchne dvere za doterajšou realitou, zbalí si kufre a so sestrou sa presťahujú na opustený ostrov v trópoch, aby začali odznova. Čo sa však môže zdať na prvý pohľad ako výhra, začne postupne meniť svoju tvár. Z jej podvedomia sa začnú vynárať kostlivci, ktorí zmenia milú učiteľku na uzatvorenú bytosť. Kto je tyran z jej snov? Prečo má pocit, že sa stala obeťou psychiatrických pokusov? Aký je dôvod, že sa k nej doktor z ostrova

začne z ničoho nič správať násilne? A môže vôbec ešte niekomu z mužov dôverovať a zamilovať sa? Napínavý príbeh Magdalény Pirožekovej (*Nádej v utajení, Iba nádej nestačí, Povedz, že ma miluješ, V kruhu tieňov*) vás zavedie do prostredia malebných prírodných scenérií, no pozor. Zlo si totiž nájde cestu všade a má rôzne podoby.

František Kozmon: *Vlk* (Ikar, 2019)

Marek Wolf sa opäť ocitá v Kanade, hoci to po náhlom odchode spred roka a pol nikdy nemal v pláne. Jeho názor zmenil vrah, ktorý mu poslal fotku z miesta činu s odkazom: Chceš poznať pravdu o svojom otcovi? Musíš sa vrátiť do Montrealu. Montrealskému podsvetiu kedysi vládol mafián Anthony Rizzo. Tie časy sú dávno preč, Rizzo je za mrežami a jeho posluhovači sa rozprchlí. Po rokoch sa na povrch dostávajú staré hriechy a na vrahovom zozname pribúdajú obeť. Vraždy spolu zdanlivo nesúvisia, no Marek odhaľuje, že všetky obeť pracovali pre starého mafiána. Čo má s tým všetkým spoločné jeho otec a aká je pravda, ktorú o ňom vie len vrah? Wolf si uvedomuje, že sa ženie do vopred nastraženej pasce, no nemôže si pomôcť. Nezastaví sa, kým neodhalí pravdu. Tá ho však môže stáť život.

Marta Fartelová: *Spomienky na budúcnosť*

(Motýl, 2019)

„Bol som ako skladačka, z ktorej niekto stratil dieliky.“ Autorka v tomto strhujúcom románe napína, no zároveň citlivo a s jemnou dávkou humoru rozpráva príbeh muža, ktorý takmer príde o život pri brutálnom útoku. Keď sa Patrik po štyroch týždňoch preberie z bezvedomia, zistí, že jeho posledná spomienka je stará päť rokov. Je to, akoby mu niekto z pamäti vymazal kus života. Nespoznáva svoje deti, jeho manželka zostarla, ledva spoznáva vlastný domov, cíti sa dezorientovaný a zmätený. „Čím sa človek odlišuje od zvierata, čím sa odlišuje od iného človeka? Výškou, váhou, farbou vlasov, pleti, očí, povahou? Možno. Ale najviac sa odlišuje svojím vlastným príbehom. A ten sa skladá zo spomienok. Prišiel som o kus vlastného príbehu, stratil časť samého seba.“ Strata pamäti však nepostihne len Patrika, ale aj celú jeho rodinu. Všetko, čo spolu prežili za dlhých päť rokov, zrazu zmizne v nenávratne a domov sa vracia úplne iný človek. Otec, ktorého si nepamätajú. Manžel, akého nepoznajú. „Lúbila si ma. Lúbila si toho muža, ktorým som bol pred nehodou, ale ja som teraz niekto iný. A musím zistiť kto. Spolu s pamäťou som stratil aj samého seba, svoju identitu. Musím ju opäť nájsť alebo si ju vytvoriť.“ Vrátia sa Patrikovi spomienky? Nájde opäť samého seba alebo si bude musieť zostaviť svoj nový príbeh?

Eva Hrašková: *Mrazivá odplata* (Naše vojsko, 2019)

V deväťdesiatych rokoch zmizne v malej obci pod Tatrami dvadsaťosemročná Petra. O niekoľko mesiacov neskôr sa Magdaléna Mrázová nevráti do domu svojich rodičov napriek tomu, že ju tam čaká maličká dcérka. Ďalšie obeť sú spolu so sériovým vrahom Vendelínom Mistríkom pochované v minulosti. Keď sa po viac ako dvadsiatich rokoch opäť otvoria dvere domu smrti, nikto z ôsmich mladých ľudí netuší, že si pre silvestrovské oslavy vybrali miesto s hrôzostrašnou históriou. Ak sa ocitli v opustenom dome náhodou, prečo v mrazivom ráne mizne ďalšia mladá žena?

Ondrej Sokol: *Ako som vozil Nórov 2* (Eruditio, 2019)

Ondrej Sokol omnoho radšej počúva, než rozpráva. Vypočul teda modlitby i zbožné priania svojich fanúšikov a napísal pokračovanie svojho úspešného debutu o patáliách s vozením Nórov v autobusoch. Tentokrát sa dozvieme, aké je to šoférovať ekologické hybridy v extrémnych severských podmienkach, aké sú výhody vozenia turistov na Nordkapp a prečo jazdiť MHD, hoci aj v Nórsku, nemusí byť až taká výhra. Táto kniha má naozaj všetko: politicky nekorektný humor, intermezzo s ňuňu mačiatkom a dokonca virtuálnu prehliadku najsevernejšieho WC Európy. Viacerých čitateľov určite prekvapí tiež fakt, že nielen u nás sa zadávajú a vyhrávajú tendre s absolútne nezmyselnými podmienkami. V knihe *Ako som vozil Nórov 2* je študovaný prekladateľ a vášnivý šofér autobusu Ondrej opäť v plnej sile – dočkáme sa trefných prirovnaní a zábavných historiek, cez ktoré nakukneme oknom autobusu do prostredia príťažlivej škandinávskej krajiny. Je to jednoducho Sokol taký, akého ho máme radi – otrlý, nad vecou a s chuťou voziaci rôzne národnosti po napínavých trasách. Nech mu to vydrží.

Elo Šándor: *Sváko Ragan z Brezovej* (Európa, 2019)

Sváko Ragan patril medzi vychýrených brezovských garbiarov, známych nielen kvalitou svojich výrobkov, ale aj schopnosťou ich úspešne predať. Sváko sa veľa nachádzal po jarmokoch i trhoch v blízkom aj vzdialenejšom okolí Brezovej. Na svojich potulkách zažil množstvo veselých príhod a spravil ne jeden vydarený, ale i menej vydarený „gšeft“. Sváko Ragan mal predlohu v reálnej postave – Martinovi Lackovi, ktorý sa kvôli drahej liečbe svojich chorľavých detí vrhol na obchodovanie. To znamenalo veľa cestovania po jarmokoch a na jednom z nich vo Vrbovom upútal pozornosť spisovateľa Ela Šándora. Dielo, čarovne zachytávajúce tradície a zvyky ľudí z kopaničiarskeho prostredia, sa stalo predlohou pre legendárny trojdielny televízny film scenáristu a režiséra Martina Ťapáka z roku 1976 s nezabudnuteľným Jozefom Kronerom v hlavnej úlohe.

Alena Sabuchová: *Šeptuchy* (Artforum, 2019)

Región Podlasia je dodnes opradený legendami a hmlami, v ktorých žijú na prvý pohľad zvláštni ľudia – majú svoju vieru, biedu aj šeptuchy – ženy, ktoré vedia liečiť. Krajiny dospievania a ich obyvatelia nás zväčša určujú na celý ďalší život. Podlasie – rustikálny lesnatý región medzi Poľskom a Bieloruskom, je tak trochu zabudnutá zem. O to väčšie, nie celkom poznané čaro má, neopakovateľnú atmosféru zahalenú do hmiel vystupujúcich nad močiarimi. Dorota, dcéra miestneho hrobára, a jej najlepšia priateľka nasávajú všetok okolitý svet – aj s jeho zložitými medziludskými vzťahmi, religiozitou, zanedbanosťou, krásou, šeptuchami a nadprirodzenom i tvrdou skutočnosťou. Alena Sabuchová si pre svoje jemné, no zároveň i drsné rozprávanie zvolila krásny priestor a zabývala ho výnimočnými postavami, stojacimi na hranici nielen dvoch susediacich štátov.

Ondrej Kalamár: *Pivo U Chárona – Voda, ktorej nikto neveril* (Pars Artem, 2019)

Pieseň *Voda čo ma drží nad vodou* v podaní skupiny Elán už nepochybne dávno patrí k zlatému fondu súčasnej slovenskej pesničkovej tvorby. A autor textu Jozef Urban

k najlepším básnikom svojej generácie. Príbeh vzniku textu, ako aj život búrliváka Jozefa Urbana, ktorý tragicky zahynul pod kolesami auta, nájdete v tejto knihe. Stretnete sa v nej s dvoma podobami Urbanovej osobnosti, s jeho vnútorným Kainom a Ábelom. Nájdete v nej však ešte viac: ďalší príbeh, a to filmu o Jožovi Urbanovi, ktorý vznikol s obrovským nadšením pár jednotlivcov. A vznikol aj vďaka tomu, že iný básnik, ktorého meno sa dozviete práve v knihe, sa vzdal svojich celoživotných úspor a venoval ich na realizáciu filmu.

Preto by sme túto knihu mohli nazvať aj knihou piesne *Voda čo ma drží nad vodou* a filmu, ktorý inšpirovala. V prvej časti knihy „Môj kamoš Ondro“ autor Ondrej Kalamar plasticke vykresľuje mnohovrstvovú osobnosť skvelého básnika a textára Jozef Urbana, vo všetkých jeho podobách i rozporoch, na jednej strane až striktného „poctiváka“ a na druhej strane nevypočítateľného búrliváka. Ale aj pri rozporuplnosti jeho základnou vlastnosťou bola rýdza človečina, ktorou si dokázal získať skoro každého. Pôvodný text vyšiel samostatne pred piatimi rokmi a slúžil ako literárna predloha k filmu *Voda čo ma drží nad vodou*. V tejto knihe je doplnený a rozšírený.

Druhá časť knihy je venovaná samotnému filmu, a to od myšlienky na jeho vznik až po realizáciu. Príbeh, taký neuveriteľný, že keby na jeho konci nestál hotový celovečerný hraný film, pôsobil by ako čistá fikcia. O filme vznikajúcom takou dokonalou súhrou náhod, že by to nevymyslel ani najlepší scenárista. Ale hlavne o tom, ako niekto dokáže ísť za svojou ideou, dá sa povedať – proti všetkým a všetkému. Príbeh o nádejach, sklamaníach, radoostiach i bolestiach, plný priam neuveriteľných zákulisných historiek zo samotného priebehu filmovania, ktorý vám ho priblíži tak, že nadobudnete dojem, akoby ste boli priamo pri tom. K tomuto dojmu prispieva aj rozsiahla fotografická príloha z natáčania.

Richard Müller: *Texty* (Sloart, 2019)

Richard Müller je nielen vďaka svojej postave veľikánom česko-slovenskej populárnej hudby. Jeho autorská tvorba je do značnej miery a v rôznych podobách spojená so slovom a práve jednu z týchto podôb predstavuje kniha Müllerových piesňových textov, ktoré do nemalej miery reflektujú aj autorov osobný život – či už ich písal pre skupinu Banquet, na svoje sólové albumy, alebo pre iných interpretov.

Simona Krištofičová – Denisa Kancírová:

Abdoňácka päťročnica 1 (Art Floyd, 2019)

Zbierka príspevkov, ktoré boli zverejnené v online časopise *Abdon* za obdobie prvých piatich rokov – september 2012 až júl/august 2017. Ide o príspevky vytvorené na tému mesiaca. Výber obsahuje pestrú škálu tém i štýlov písania. Povinná jazda pre každého starého i nového abdoňáka.

Roland Oravský: *Lovci šarlatánov: Príručka zdravého rozumu* (Artis Omnis, 2019)

Antivaxeri. Biorezonancia. Domáce pôrody. Homeopatia. Kvantovanie. Prekyslenie. Ste prekvapení tým, s koľkými medicínskymi nezmyslami a nedôveryhodnými liečebnými postupmi sa stretávate? Potom vedzte, že ide len o špičku ľadovca. Do našej hitparády sme vybrali tie najväčšie evergreeny, no šarlatánske studnice múdrostí sú priam nekončné. Akokoľvek absurdne pôsobia, vždy sa nájde niekto,

kto im uverí. Príručka zdravého rozumu vo verejnosti nepochybne vyvolá vlnu polemík. Ako vravia samotní Lovci šarlatánov: „Nečakáme, že zmeníme názor ľudí, ktorí si žijú vo svojom konšpiračnom svete – hoci by to bolo ozaj fajn. Nevadí. Aj tak sa primárne zameriavame na tých, ktorí sa iba »rozhodujú«, komu veriť. Hlavne – ale nielen – pre nich je určený náš boj za zdravý rozum, kritické myslenie a propagáciu reálnej medicíny.“ Autorský tím pod vedením MUDr. Rolanda Oravského tvorí dvanásť lekárov a iných odborníkov z oblasti imunológie, epidemiológie, nutričnej terapie, farmácie či psychológie, ktorí pôsobia nielen na Slovensku, ale aj v Česku, Nemecku, Veľkej Británii či USA. Hovoria si Lovci šarlatánov a od roku 2013 reagujú na medicínske nezmysly, ktoré sa šíria po internetových stránkach, na sociálnych sieťach a v spoločnosti.

Rudolf Dobiáš: *Tajní ľudia* (OZ Hlbiny, 2019)

Druhé vydanie zbierky noviel *Tajní ľudia* z pera Rudolfa Dobiáša, bývalého politického väzňa, sú dokladom o dobe, o režime, ktorý výrazným spôsobom zasiahol nielen do autorovho života, ale aj do života hlavných postáv jeho noviel. Autor však nič nevyčíta, nezazlieva, len pripomína.

Andrea Coddington: *Dominika Cibulková:*

Tenis je môj život (Ikar, 2019)

Dominika Cibulková otvorene hovorí o všetkých pádoch a potknutiach, vydretých víťazstvách, vojnách mimo kurtu, ťažkých prehrách či životných križovatkách. Priznáva svoju snahu o dokonalosť na tenisovom kurte, nervozitu, ktorá jej spôsobovala kŕče, depresiu, s ktorou bojovala takmer rok po dosiahnutí najväčšieho úspechu v kariére, priznáva rodinné problémy pre lásku. Milujú ju ľudia na celom svete, ale stala sa aj terčom nenávisťných komentárov. Jej úprimná biografická zaujme i tých, ktorí o tenise nič nevedia. Je najoceňovanejšia slovenská tenistka, ktorá bola najvyššie zo všetkých v svetovom tenisovom rebríčku a ako jediná doteraz sa prebojovala do finále grandslamu a stala sa majsterkou sveta. Úspech sa nerodil ľahko, v detstve jej nikto neveril a nebyť buldočej zaťatosti jej rodičov, húževnatosti a pracovitosti, ktorou od začiatku vynikala, možno by jej príbeh bol úplne iný. Stala sa z nej tenistka svetového formátu, a predsa stále rešpektuje autoritu a úspech prijíma s pokorou.

Ludmila Lacková – Eva Mišíková: *Proti zločinu*

(Ikar, 2019)

Kde nie je telo, tam nie je možné dokázať vraždu. Taká bola na Slovensku prax. Aj takzvaní kyselinári si mysleli, že spáchali dokonalý zločin. Svoje obete rozpustili v kyseline sírovej, nezostalo z nich nič, len hustá tmavočervená tekutina. Prípady ako z hororu zverilo vedenie Generálnej prokuratúry SR vtedy už ostrieľanej prokurátorke Eve Mišíkovej a kyselinári aj vďaka nej skončili za mrežami.

Mišíková sa od začiatku svojej kariéry učila u tých najlepších v odbore a navyše mala inštinkt na odhaľovanie zločinu. Kvôli usvedčeniu mafiánskeho bosa Mikuláša Černáka nechala policajtov hodiny prehrabávať haldy starej sutiny za hotelom Gerlach, kde pred mnohými rokmi odrezali hlavu Slivenskému. Po rekonštrukcii Kubašiakovej vraždy neomylnne ukázala na jedného z páchatelov, ponúkla mu spoluprácu a on pomohol odhaliť nebezpečný gang, zložený z bývalých aj aktívnych policajtov. Prokurátorka

Mišíková sa v podsvetí stala pojmom. Kdeko ju nenávidel, tajné zložky proti nej intrigovali. Strach občas prepadol aj ju, ale snažila sa nechať ho najavo. Táto kniha je výpoveďou o jej profesionálnom i osobnom živote, no ponúka čitateľovi aj širší kontext prípadov, na ktorých pracovala.

Alexandra Pavelková: Štyria mačkatieri (Slovart, 2019)

Detská kniha prvej dámy slovenskej fantastiky Alexandry Pavelkovej, ktorá je známa aj vďaka svojej pomoci opusteným zvieratám. Jedného dňa sa život v dome so záhradou navždy zmení. V ten deň totiž majiteľ domy zachráni opustené mačiatka a zoberú ich k sebe. Postarať sa o ne však nie je jednoduché, pretože dvaja malí kocúrikovia sú veľmi chorí. Osirelé mačiatka aj staršie mačky, ktoré už v dome žili, budú musieť preliezť veľa prekážok a vyližať mnoho misiek, kým sa z nich stane nerozlučná partia. Kniha plná dobrodružstiev a zlodružstiev poteší nielen predškolákov a mladších školákov, ale dozaista zaujme aj ich rodičov. Jeden z hrdinov knihy kocúrik Žabko má svoj profil na facebooku, kde sa rád podelí o svoje postrehy zo života mačiek a ľudí.

Radko Hromátka: Jánošík (Svojtka & Co., 2019)

Príbeh, ktorý vám chcem vyrozprávať, nie je rozprávka. Nečakajte múdreho a láskavého kráľa, draky či šťastný koniec. Je to príbeh obyčajného človeka. Človeka, ktorý sa nevzdal svojej hrdosti, statočne sa postavil bezpráviu a zaplatil za to tú najvyššiu cenu. Áno, je to jednoduchý príbeh, avšak bohatý na odvahu, vieru a lásku. No nepredbiehajte. Tento príbeh sa nezačína poslednou bitkou. Tento príbeh sa písal celý život. Keď sa každý deň mení v boj o prežitie, v kraji, kde vládne strach a poníženie. Vtedy sa ľudia modlia a prosia boha, aby im poslal nejakého hrdinu, ktorý ich zachráni, a im sa bude aspoň o trochu ľahšie žiť. Tým hrdinom sa stal Juraj Jánošík. Čo stálo za zrodom hrdinu Juraja Jánošíka? Kde sa naučil využívať svoju silu, aká tragédia ho vyhnala z domova a ako sa stal zbojníkom? Tento komiks, originálne autorské dielo, ktoré napísal a aj nakreslil Radko Hromátka, spracováva začiatky legendárnej postavy slovenskej kultúry.

Kolektív autorov: Kedy už budú Vianoce? (Fragment, 2019)

Adventný kalendár s 24 stranami aktivít na 24 dní počas adventu pre deti a ich rodičov. Nájdete tu aj viac ako 100 samolepiek. Prijemné chvíle počas očakávania najkrajšieho obdobia v roku.

Adrián Macho: Gerda: Strach má veľké oči (Albatros, 2019)

Gerda a Lars veselo plávajú v Rajskej zátoke a každý večer pred spaním si spievajú maminu uspávanku. Je to najkrajšia melódia pod slnkom. Raz im však staručká veľryba Lisbet nasadí chrobáka do hlavy. Vraj ich piesni chýba koniec. A tak zvedavá Gerda s bratom naberú odvahu, prechádzajú hlbokým oceánom, plytkými morami aj neprebádanými lesmi chalúh a rias, aby našli pokračovanie ich obľúbenej uspávanky. Mala Lisbet pravdu alebo im len natárala báchorky? Talentovaný slovenský ilustrátor Adrián Macho prichádza s ďalším napínavým dobrodružstvom najobľúbenejšej veľryby Gerdy.

Zora Mintalová Zubercová: Zdravia, šťastia vinšujeme (Slovart, 2019)

V minulosti si ľudové tradície všetci ctíli a vážili. Každý si ich pamätal, aby vedel, čo má robiť v zime, na jar, v lete a na jeseň a aby to všetko naučil svojich potomkov. Tak sa ľudové tradície, vzácne dedičstvo našich predkov, uchovávali a po stáročia dedili z rodičov na deti. Skúsme si ich priblížiť, spoznať, pochopiť a zapamätať z lásky a úcty k našim dávnyim predkom. Kniha predstavuje najdôležitejšie sviatky a zvyky všetkých štyroch ročných období prerozprávane pre deti a aj špeciálne kapitoly narodenie, svadba a smrť, pretože aj to patrí k životu. Hlavný text je doplnený ukážkami textov detských piesní, kolied, vinšov, detských riekaniiek a pranostík.

Kolektív autorov: Kvapky na kameni (Albatros, 2019)

Príbehy päťdesiatich žien a dievčat z Čiech a Slovenska, ktoré posúvali hranice. Nenápadné ale vytrvalé rebelky bojovali za práva žien, snažili sa uplatniť v umení, športe alebo vo vede. Niektoré z nich používali aj naozajstné zbrane, no väčšina z nich len svoj hlas, svoj um, vytrvalosť. A lásku, lásku k umeniu, k ľuďom, k svojej krajine. Niektoré známe, iné zabudnuté, no všetky si zaslúžia našu pozornosť, pretože ako kvapky na kameni, krôčik po krôčiku, prešliapali cestičku tým ďalším. Bertha získala Nobelovu cenu, Ludmila bola prvou pilotkou, Sára a Chaviva zachránili mnohé životy, Libuše navrhla skvelé hračky, Olga hľadala stratené deti, Helena vyštudovala na Sorbonne a Zuzana prekonalá samú seba aj zradný Lamanšský prieliv. Nechajte sa inšpirovať známymi aj takmer zabudnutými príbehmi našich výnimočných žien a dievčat. Knihu dopĺňa slovník cudzích výrazov a prehľadná časová os, ktorá priblíži spleť histórii Čiech a Slovenska za posledných stopäťdesiat rokov aj prekážky, ktoré naše hrdinky museli prekonať. Kniha vznikla v spolupráci viac ako štyridsiatich žien z Čiech a Slovenska a nájdete v nej texty od deviatich autoriek a takmer tridsiatky ilustrátoriek. Aj ony sú kvapkami, ktoré za sebou zanechávajú výraznú stopu.

Kolektív autorov: Encyklopédia Farma (Sun, 2019)

Zaujímá vás poľnohospodárska výroba? Vďaka tejto pútavo napísanej encyklopédii plnej krásnych ilustrácií sa dozviete, ako sa doja kravy a ako sa potom z mlieka vyrába syr. Uvidíte, čomu sa venujú včelári a ako od včiel získavajú med. O tom všetkom a o množstve ďalších vecí si môžete prečítať v tejto knižke.

Martin Králik – Alexandra Pavelková: Čas hrdinov II (Artis Omnis, 2019)

Trinást autorov, trinásť úplne nových príbehov. Výber z toho najlepšieho, čo domáca scéna v súčasnosti ponúka. Tradičné aj neobvyklé témy od drakov po cirkus, temné aj humorné, od klasickej cez urban až po historickú fantasy. Majstrov a majsterky žánru, ako sú J. Červenák, A. Pavelková, L. Štiblaríková, K. Soyka, J. Girovský, M. Holecová či L. Hlavačková, dopĺňajú novší autori, ktorí však v kvalite textu ničím nezaostávajú – A. Olejárová, I. Molnárová Dubcová, M. Kandriková, R. Hric, Z. Jašek a J. Gálik. Presvedčte sa o tom v nasledujúcich riadkoch a vydajte sa na fantastické stretnutia so svojimi hrdinami.

(DMN)

Sokolská župa rakouská
1010 Wien, Drachengasse 3/5
www.sokol-wien.com
E-mail: sokol@sokol-wien.at

Starosta:
dr. Thomas FREY-MATERNA
E-mail: materna@aon.at
Tel./fax: ++43 1 604 87 04

Sokol informuje

Jako tělovýchovný spolek s dlouholetou tradicí Vám Sokol nabízí sportovní hodiny vedené skolenými vedoucími s velkou praktickou zkušeností.

Přijďte se podívat,
srdečně Vás zveme!

Náčelnictvo a cvičitelé
Sokolské župy rakouské

Náčelnice: dr. Daniela FREY-MATERNOVÁ
Náčelník: Mag. Stanislav ŠTĚRBA

e-mail: jar.hovorka@gmx.at
jednatelka

Sokolský adresář:
www.sokol-wien.com

Česká obec sokolská
Tyršův dům – Újezd 450,
118 01 Praha 1
Tel.: ++420 257 007 111
Fax: ++420 257 320 580
www.sokol.eu

Cvičení rodičů s dětmi

Cvičíme
každý pátek
16:00 – 17:00
Bližší informace:
Mag. I. MÜHLBERGEROVÁ
tel.: 480 49 14

Župní družstvo volejbalu (vedoucí odboru Anton Florián, tel. 01/586 86 86)
23, Anton-Baumgartner-Strasse – kulatá hala Alt-Erlaa

Čtvrtek	19:30 – 21:00	odbíjená (muži)
---------	---------------	-----------------

Župní trénink ve stolním tenise (info: Pavel Vlček, tel. 0680 3107573)
17, Steingasse 7 – sokolovna

Středa	19:00 – 21:00	stolní tenis
--------	---------------	--------------

Župní zdravotní cvičení
17, Steingasse 7 – sokolovna

Úterý	16:00 – 17:30	ženy a muži
-------	---------------	-------------

Sokol Vídeň I/V
3, Sebastianplatz 3 – tělocvična školy Komenský

Úterý	19:30 –	rekreační volejbal
-------	---------	--------------------

Sokol Vídeň II/XX/XXI (Info: Věra Mottlová, tel./fax: 01/2728326 od 10:00)
21, Roda-Roda-Gasse 7

Úterý	18:00 – 21:00	míčové hry (ženy + muži)
-------	---------------	--------------------------

Sokol Vídeň III/XI
Info (volejbal): N. Stěrbová, tel. 0650/967 80 80, e-mail: K.Sterba@gmx.at
3, Sebastianplatz 3 – tělocvična školy Komenský

Čtvrtek	19:00 – 21:00	gymnastika (ženy a muži)
---------	---------------	--------------------------

Sokol Vídeň X

Každou první středu v měsíci seniorské odpoledne od 15:00. Hosté vítáni.
Info: Werner Kallin, tel. 0699/19 68 20 53, e-mail: sokol-10@chello.at

10, Angeligasse 21 – sokolovna (tel. a záznamník: 01/600 20 20)

Úterý	18:00 – 21:00	stolní tenis
	18:00 – 19:00	showdance Sokol X
	19:00 – 20:00	aerobic Sokol X
	20:00 – 22:00	fotbal Sokol X
Středa	19:00 – 21:00	Volejbal Sokol III
Čtvrtek	09:00 – 10:30	jóga Sokol X
Pátek	15:30 – 19:00	SVS (dorostenci, Sokol V U-17)
	18:00 – 21:00	stolní tenis
	19:00 – 21:00	SVS (Sokol V)

Sokolská jednota Tyrš XII/XV

Info: jar.hovorka@gmx.at, tel. 0699/12 68 12 46

Jednota cvičí v sokolovně 10, Angeligasse 21.

Pondělí	19:30 – 21:00	míčové hry (muži)
Čtvrtek	16:30 – 17:20	rodiče s dětmi a předškolní děti
	17:30 – 18:45	základní sport, gymnastika (žactvo 6-14 let)
	19:30 – 20:30	kondiční a posilovací cvičení na hudbu (ženy + muži)

Sokol Vídeň XVI/XVIII

17, Steingasse 7 – sokolovna, tel. 01/480 14 55

Pondělí	16:30 – 17:30	cvičení rodičů s dětmi
	19:00 – 21:00	trénink oddílu stolního tenisu
Úterý	18:00 – 19:30	aerobik (s Kvetkou)
Středa	19:00 – 21:00	trénink oddílu stolního tenisu
Čtvrtek	16:30 – 18:00	florbal žactvo
	19:30 – 21:00	cvičení žen
Pátek	17:15 – 18:30	cvičení žactva
	20:00 – 22:00	cvičení mužů

**Tělocvičná jednota Sokol Vídeň III/XI
a České srdce Vídeň III/XI
pořádá v neděli, dne 15. 12. 2019
v 15 hodin ve Slovanské besedě,
Drachengasse 3, 1010 Wien,
tradiční vánoční odpoledne s tombolou**

České sokolovny se na jeden večer otevřely veřejnosti

Ve zhruba 130 sokolovnách ve všech krajích ČR se uskutečnila Noc sokoloven. Cílem pátého ročníku akce je představit veřejnosti činnost místních sokolských jednot a ukázat architektonickou kvalitu budov, kde se pravidelně scházejí sokolové a další sportovci. Program nabídl cvičení, divadla, soutěže, táboráky, živé obrazy nebo společné přespání v tělocvičnách. Sokol i nyní patří mezi nejpočetnější občanská sdružení v Česku, má zhruba 160 000 členů a přes tisícovku jednot po celé republice.

Návštěvníci měli například možnost prozkoumat katakomby pod secesní sokolovnou v Praze-Libni nebo si prohlédnout cenné budovy sokoloven v Čáslavi, Poděbradech či Moravských Budějovicích. Zájemcům se otevřelo i sídlo České obce sokolské – Tyršův dům na pražské Malé Straně, program zahrnul také večerní výstup na střechu s výhledem na historické centrum. Zájemci si mohli zdarma zaplavat v tamním nejstarším krytém bazénu v Praze, zahrát si badminton ve tmě se svítící sítí a košíčky nebo vyslechnout koncert vážné hudby.

Sportovní odpoledne sokolské mládeže

Cvičtelský sbor Sokolské župy Rakouské uspořádal v sobotu 14. září 2019 pro děti a mládež pestré odpoledne. Starší žactvo a mládež svolala sestra župní náčelnice Dr. Danuška Frey-Maternová již na 13:00 hod. ke vchodu na koupaliště Gänsehäufel v Kaisermühlen. Odtud je převedl vedoucí tzv. Klettergarten k areálu, který se nachází na území koupaliště. Po důkladné přípravě byli účastníci rozděleni podle věku a svých schopností do několika skupin a společně se svými vedoucími se hned pustili do lezení a zdolávání náročných překážek. Přihlášek bylo hodně.

Pro ty menší a nejmenší byl určen pozdější termín, a to až ve 14:30 hod. Těch se však sešlo mnohem méně, neboť nemoci, dovolené a jiné pádné důvody zapříčinily bohužel jejich velkou absenci. Přesto však i tyto děti prožily na přílehlých loukách nedaleko větších dětí s rodiči a vedoucími příjemné chvílky. Za krásného slunečného počasí a skoro bezvětří si při pestrých hrách zaskočily a dokazovaly svou šikovnost. Také rodiče byli do her zapojeni a s chutí s dětmi zápolili. Po hrách samozřejmě nemohlo chybět hledání skrytého pokladu, který však děti velmi brzy objevily. Následovalo mlsání dobrot získaných z pokladu.

Pak jsme se šli podívat na větší děti, jak se snaží ve výškách. I to bylo pro ty malé zajímavé, neboť za pár let se k nim mohou také přidat. Mý vedoucí jsme si s malý-

mi dětmi na uklidnění ještě připomněli podle obrázků několik známých pohádek, které děti bez problémů uhodly.

Na závěr nastalo vyvrcholení dne, tradiční kousání do koláče, v kterém bylo jako vždy skryto několik mincí. Všichni utvořili kruh a sestra náčelnice držící voňavý koláč chodila od jednoho k druhému a nechala do něj kousat. S napětím ukusovali jednotlivci v očekávání vytoužené mince. Někteří měli štěstí i dokonce několikrát, někteří však získali pouze stopy povidel kolem úst. I pro kolem stojící diváky to byla veselá podívaná. Po společné fotce jsme se rozloučili, ty největší mohli ještě hodinku trávit lezením. Prožili jsme společně příjemné odpoledne v pohodě a bez úrazu. Děk patří sestře organizátorce a všem vedoucím, kteří pomáhali.

Nazdar!

Mb

SPORT

Adam Ondra se stal poprvé mistrem Evropy v lezení na obtížnost. Favorizovaný český reprezentant vyhrál v Edinburghu před Španělem Albertem Ginésem Lópezem a navázal na triumf na světovém šampionátu, který v srpnu ovládl už potřetí v kariéře. Z mistrovství Evropy měl Ondra dosud tři stříbrné medaile. Ondra zvítězil po dominantním výkonu ve finále, v němž vylezl suverénně nejdál. Týden po triumfu na Světovém poháru v Kranji si připsal další úspěch. Na finálové cestě se Ondra dostal o sedm bodovaných kroků dál než druhý Ginés López, třetí Švýcar Sascha Lehmann byl o jedenáct kroků horší než šestadvacetiletý brněnský rodák. V závěru sezóny ho čekal ještě jeden důležitý start. V listopadu si v Toulouse vybojoval účast na tokijských olympijských hrách v kombinaci, která mu na mistrovství světa v japonském Hačiodži nevyšla.

Čeští atleti mají za sebou nejhorší mistrovství světa v samostatné historii. Poprvé od vzniku České republiky nezískali medaili, což se naposledy stalo ještě společnému Československu v Tokiu 1991. Nový reprezentační šéftrenér Jan Netscher chystá změny. Chce zavést povinnou zdravotní prevenci pro reprezentanty a bude usilovat o více společných soustředění elitních českých atletů. Vedle medailové sbírky je nejnižší i bodové ohodnocení za umístění do osmí příčky. Tam dokázali proniknout jen Zuzana Hejnová na 400 metrů překážek a oštěpař Jakub Vadlejch, kteří tak za pátá místa získali osm bodů. Českým minimem bylo dvanáct bodů ze Stuttgartu 1993 a Göteborgu 1995, kdy tým podržel vítězný oštěpař Jan Železný. Se zdravot-

ními problémy se potýkaly nejlepší české oštěpařky Barboara Špotáková a Nikola Ogrodníková. Řada předních českých atletů se na šampionát kvůli zranění nekvalifikovala nebo na něj neodjela.

Petr Čech v Anglii zkouší kariéru hokejového brankáře. Po ukončení úspěšné fotbalové kariéry se Petr Čech vrhl na hokej. Sedmatřicetiletý bývalý reprezentant se v Anglii dohodl na angažmá do konce sezóny v týmu Guildford Phoenix z třetí ligy. Čech, jenž v současnosti působí jako poradce sportovního a technického úseku v Chelsea, své brankářské umění na ledě a s hokejovou výstrojí otestoval už v létě při tréninku v prvoligovém týmu Guildford Flames. Nyní bude sbírat zkušenosti v nižší soutěži.

Strýcová ukončila sezónu jako světová jednička v deblu, Karolína Plíšková jako dvojka mezi singlistkami

Tenistka Barboara Strýcová zakončila tenisový rok jako světová jednička ve čtyřhře. Ceněný primát si zajistila postupem do finále Turnaje mistryň. Sedmadvacetiletá Karolína Plíšková zakončila sezónu jako dvojka mezi singlistkami. Petra Kvitová je sedmá. Strýcová končí sezónu jako deblová jednička poprvé v kariéře, a to ve svých třiatřiceti letech. Největší letošní úspěch ve čtyřhře vybojovala s tchajwanskou spoluhráčkou Sie Šu-wej triumfem ve Wimbledonu. Společně získaly celkem čtyři tituly. V konečném žebříčku čtyřhry je české jméno nejvýše druhým rokem za sebou,

Ioni to dokázaly společně Barbora Krejčíková a Kateřina Siniaková. Před nimi vládly deblu legendární Martina Navrátilová, Helena Suková či Jana Novotná.

Český tenista Forejtek vyhrál grandslamovou juniorku US Open v New Yorku

Český tenis má po osmi letech vítěze grandslamové juniorky. Jonáš Forejtek ve finále US Open porazil domácího Američana Navu 2 : 1 na sety. Forejtek získal šestý český juniorský singlový titul na grandslamu a je pátým hráčem, který to dokázal. Na US Open uspěl v roce 2006 Dušan Lojda, Jiří Veselý slavil na Australian Open v roce 2011 a David Škoch ve Wimbledonu 1992. Dvakrát uspěl Ivan Lendl, juniorský šampión z Roland Garros a Wimbledonu z roku 1978. Osmnáctiletý Forejtek letos vybojoval už třetí juniorský grandslamový titul, přičemž předtím se dvakrát radoval ve čtyřhře. V lednu na Australian Open zvítězil s Daliborem Svrčinou a v červenci ve Wimbledonu s Jiřím Lehečkou.

Čeští fotbalisté po výhře nad Kosovem postoupili na mistrovství Evropy

Čeští fotbalisté se posedmé v řadě proboujvali na evropský šampionát. V předposledním utkání kvalifikace v Plzni porazili Kosovo 2 : 1 a v závěrečném duelu v Bulharsku, kde prohráli 0 : 1, už nemohli postupovou příčku ztratit.

Hnědák Theophilos vyhrál s Bartošem Velkou pardubickou

Devítiletý hnědák Theophilos vyhrál při své premiéře 129. Velkou pardubickou. Potřetí v kariéře ovládl nejslavnější český překážkový dostih Josef Bartoš a pojednátce trenér Josef Váňa starší. Bartoš náročnou cross country na 6 900 metrů vyhrál poprvé před třinácti lety s Decent Fellowem a pak o dva roky později se Sixteen. Nedávno Bartoš navíc ovládl největší překážkový dostih v Itálii Gran Premio di Merano.

V cílové rovince svěřenec Dostihového klubu iSport Váňa, který vlastní syndikát s více než stovkou členů, bojoval a o délku a čtvrt za sebou nechal druhého Strettona. Třetí doběhl Chicname de Cotte. Po devatenácti letech nejel Velkou pardubickou žádný žokej se jménem Váňa. Osminásobný vítěz Josef Váňa starší chyběl popáté za sebou, ale v budoucnu by chtěl ještě startovat. Jeho syn Josef Váňa po minulé sezóně skončil a trénuje.

Překážkářka Hejnová je potřetí českou Atletkou roku

Překážkářka Zuzana Hejnová je potřetí českou Atletkou roku. Pátá žena světového šampionátu v Dauhá, jež se pravidelně na trati 400 metrů překážek umísťovala na pódiových příčkách v Diamantové lize, zvítězila před oštěpařem Jakubem Vadlejchem a koulařem Tomášem Staňkem. Hejnová navázala na úspěchy z let 2013 a 2015, kdy v anketě Českého atletického svazu triumfovala vždy po zisku světového titulu.

Tentokrát tak zářnou sezónu neměla, ale nikdo z reprezentačních kolegů ji nepředčil. Na mistrovství světa žádný

Čech medaili nezískal a Hejnová společně s Vadlejchem dosáhla nejlepšího českého umístění.

Čeští hráči sudoku patří v týmových soutěžích ke světové špičce

Čeští reprezentanti se v týmových soutěžích sudoku pravidelně umísťují na předních místech, na letošním mistrovství světa v Německu český tým získal bronzovou medaili. Česká republika se mistrovství světa v sudoku zúčastňuje od prvního ročníku v roce 2006 pravidelně. O prvenství na světovém mistrovství letos český tým připravily Čína a Japonsko. Mistrovský titul český tým získal v roce 2008 a 2016.

Adéla Citová obhájila titul mistryně světa ve sportovním aerobiku. V nizozemském Leidenu, kde loni triumfovala poprvé, zopakovala prvenství a zvítězila před Australankou Steph Keilyovou. Třetí skončila další česká reprezentantka Viktorie Prokopová, obě české cvičenky navázaly na shodná umístění z červnového mistrovství Evropy.

Barbora Seemanová vyhrála na plaveckém Světovém poháru v Berlíně závod na 200 metrů volný způsob a zopakovala nedávný úspěch z dvojnásobné trati. Devatenáctiletá reprezentantka se tentokrát časem 1:58,78 minuty tolik nepřiblížila k vlastnímu českému maximu (1:57,16), ale stačilo jí to k triumfu o dvě setiny před Michelle Colemanovou ze Švédska. Třetí s odstupem 62 setin dohmátla zkušená maďarská plavkyně Zsuzsanna Jakabosová, jež dvoustovku ovládla na předminulém dílu SP v Singapuru.

Kajakář Prskavec podruhé v životě ovládl slalomářské MS, když se stal mistrem světa ve vodním slalomu. Finálovou jízdu ve španělském Seu d'Urgell vyhrál s téměř dvousekundovým náskokem před domácím rivalem Davidem Llorentem, který se připravil o titul dotykem branky. Druhý český finalista Vít Přindiš obsadil se čtyřmi trestnými sekundami šesté místo, stejně jako mezi kanoistkami Tereza Fišerová. Čeští vodáci v Seu získali jedinou individuální medaili, ale v každé ze čtyř disciplín si zajistili účastnické místo na olympijských hrách v Tokiu. Prskavec se ziskem titulu hned ujal vedení v interní kvalifikaci. Šestadvacetiletý Prskavec se na světový trůn vrátil po čtyřech letech od triumfu v Londýně.

Kanoistka Martina Satková se opět stala mistryní světa ve sjezdu na divoké vodě. V Seu d'Urgell ovládla finále singlkanoistek a rozšířila sbírku svých zlatých medailí ze seniorských šampionátů. V roce 2018 vyhrála ve švýcarském Muotathalu dokonce čtyři disciplíny. Celkem čeští reprezentanti ve Španělsku získali šest medailí. V závodech singlkajakářek získala stříbro Anežka Paloudová a bronz Barbora Dimovová. Mezi singlkanoisty byl druhý Ondřej Rolenc a třetí Vladimír Slanina. V kategorii deblkanoistů vybojovali stříbro Marek Rygel a Petr Veselý. Ve všech případech Češi nestačili na francouzské soupeře, kteří šampionát ve sjezdu na divoké vodě ovládli.

České házenkářky vyhrály i druhý zápas kvalifikace o postup na mistrovství Evropy v roce 2020. Svěřenkyně trenérka Jana Bašného zvítězily v Severní Makedonii 37 : 29 a navázaly na domácí triumf nad Portugalskem. Po vyrovnaném prvním poločase rozhodly reprezentantky utkání ve Skopje po změně stran, kdy zcela dominovaly. Český celek

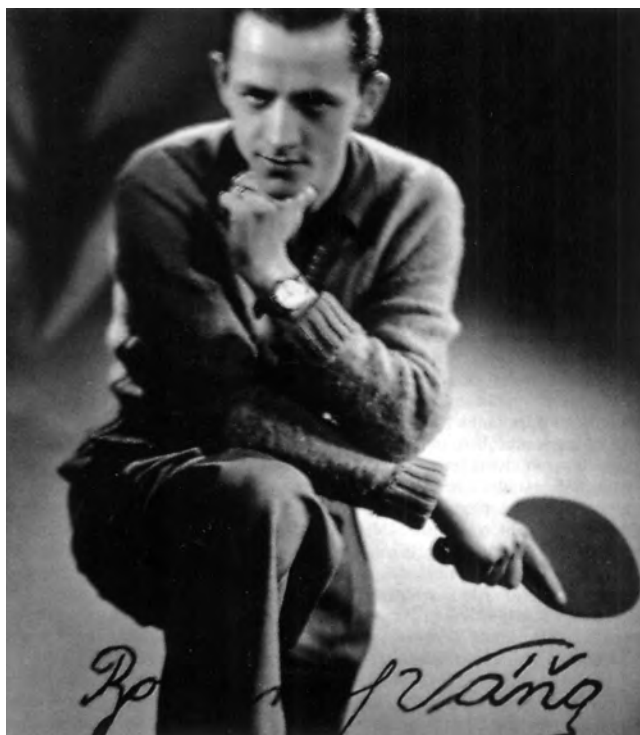
po úvodních dvou z celkových šesti zápasů kvalifikace vede čtyřčlennou skupinu společně s favorizovaným Švédskem, které má rovněž čtyři body a lepší skóre. Severní Makedonie a Portugalsko jsou bez bodu. Na šampionát v příštím roce do Norska a Dánska postoupí první dva týmy z každé skupiny.

VZPOMÍNKA

Bohumil Váňa (17. 1. 1920 – 4. 11. 1989) – český stolní tenista

Bohumil Váňa získal celkem třicet medailí na mistrovství světa, z toho třináct zlatých. To mu zajišťuje druhé místo v historických tabulkách za Maďarem Viktorem Barnou, při dnešní vyrovnané špičce už těžko budou předstiženi. Medailová porce, jakou posbíral na světových šampionátech v singlu, deblech a družstvech, dnes vypadá neuvěřitelně. Přesto Bohumil Váňa, podle mnohých nejlepší československý, resp. český stolní tenista všech dob, žil a dožíval nikoliv s poctami, které si zasloužil. V době vlády komunistů pronásledoval tuto ikonu stolního tenisu hrubý nezáměr a v temném pražském bytěku za Bílou labutí se počátkem listopadu 1989 dočkal smrti na dně zapomnění. V polovině roku 1986 se začala projevovat Váňova nemoc – Alzheimerova choroba. Tři dny po převozu do nemocnice zemřel, pohřeb byl v Motole. Přišly tam dvě, možná tři desítky lidí, víc ne.

Josef Hrdlička spravoval v pražském Biskupcově dvoře už kolem roku 1977, kdy se tam Váňa s chotí přistěhovali. Po smrti Váni měl Josef Hrdlička bednu plnou jeho korespondence. „Ještě dlouho po smrti mu chodila psaní a pozvánky na různé akce z celého světa. Tam si ho strašně vážili,“ dodal.

Bohumil Váňa

František Ventura (27. 10. 1885 – 2. 12. 1969) – parkurový jezdec

Kapitán František Ventura je jediným jezdcem, který v českých barvách (tehdy československých) dosáhl na zlatou olympijskou medaili. Během první světové války sloužil jako hulánský důstojník, po válce absolvoval jezdeckou školu v Saumuru. Poté se věnoval výchově mladé generace jezdců a také sportovní kariéře. Patřil do silné generace armádních jezdců. V rámci studií se ještě věnoval i dostihům, ale od vítězství ve Velké ceně v pražské Chuchli v roce 1922 se soustředil na parkur. Uspěl v mnoha mezinárodních závodech v zahraničí (Vídeň, Berlín, Varšava, Nice, Řím). Na letních olympijských hrách v roce 1928 vyhrál se svým koněm Eliotem parkur. Při olympijské soutěži se jim podařilo zdolat 1,6 m vysokou a 2 m širokou překážku – velký oxer. Všechna kola parkuru dokončili bez chyby. Ještě před olympijskými hrami s Eliotem vytvořili i český rekord ve skoku mohutnosti 183 cm. Eliot byl za druhé světové války okupanty utracen.

Ventura ukončil sportovní jezdeckou kariéru v roce 1930 po úrazu na závodech v Nice, tehdy v hodnosti štábního kapitána, ale v roce 1936 se znovu zúčastnil olympijských her, tentokrát jako rozhodčí na hrách v Berlíně.

Po mnichovském diktátu a znovu po nástupu komunistického režimu byl Ventura penzionován, končil s hodností plukovníka. Po nuceném odchodu z armády těžko hledal místo, vystřídal řadu ne vždy důstojných zaměstnání.

V září 2009 proběhl na Pardubickém dostihovém závodišti exhibiční závod kombinující jezdecký parkur a překážkové dostihy, v němž postavy Ventury a Poplera ztvárnili jezdec-olympionik Jaroslav Hatla a několikanásobný vítěz Velké pardubické Josef Váňa.

Kapitán František Ventura na koni Eliot při olympijských hrách v Amsterdamu

Martina Pfeffer – „Hašleření“ aneb Narodila se nová režisérka

Dovoluji si parafrázovat úvod článku, který napsala do VSL v listopadu 2005 právě Martina Pfeffer jako reakci na hru Hermanna Bahra *Koncert* v režii Petry Kalouskové. A jak se říká, „čas oponou trhnul“ a po čtrnácti letech můžeme směle napsat to samé!

Uvést hru se zpěvy k poctě Karla Hašlera a zároveň připomenout 100 let výročí Československa byl záměr vedení divadelního spolku Vlastenecká omladina. Záměr jistě bohulibý! Ale!? Nebylo kde brát! Uctít Karla Hašlera a promítnout jeho život na jeviště, to už ztvárnili jiní divadelníci. Toto však neodpovídalo našim odvážným představám. Když byla oslovena Martina, o které se vědělo, že umí psát, má smysl pro humor a důvtip, aby se tohoto úkolu ujala, tak se velmi bránila s odůvodněním, že v tomto směru nemá žádné zkušenosti. Což byla pravda! Dala se však přesvědčit, celou hru napsala a vybrala vhodné písničky, které k ději navlékala jako korálky na šňůrku.

Že to nebylo snadné, je nabíledni. Její vytrvalost se ale vyplatila a v tandemu s Janou Kolencovou coby hudební režisérkou a s podporou všech zúčastněných se dobrá věc podařila. Navíc se ukázalo, že Martina je skutečný režisérský talent a její přístup a příprava byly skvělou ukázkou, jak jednat s hercem (což není snadné!) a organizačně vše zvládnout do nejmenšího detailu. Hudební aranžmá Jany Kolencové nabídla na Hašlerovy písničky nový, neotřelý pohled. Přiznám se, že já sám jsem měl obavy, jak tento nový muzikál divák přijme. Díky nadšení všech herců a usilovné práci Martiny, která trpělivě vysvětlovala svou představu a byla ochotna naslouchat i radám zkušených hereckých harcovníků, se ale již na zkouškách ukázalo, že se klube něco nevidaného! Herce a všechny, co se na tomto díle podíleli, to začalo bavit. Tak se stalo, že premiéra ve Vídni i derniéra v Boleradicích byly diváky odměněny dlouhotrvajícím potleskem vestoje. Co více si může autor, herec i režisér přát, než vidět rozzářené oči spokojeného diváka. Digniéra byla umocněna nádherným duetem Jany Kolencové a Dominiky Stanislavové při interpretaci závěrečné písně *Ta naše písnička česká*, která mnohým divákům vehnala do očí slzy dojetí...

Co říci závěrem? Díky, Martino!

Šťastná Martina Pfeffer s kyticí

Vlastislav Janča,
„Vendelín“ z *Hašleření*
Foto: aVa

Už z hor zní zvon... poslední adieu Zlatému slavíkovi, mistru Karlovi Gottovi

Na poslední rozloučení s velkým Čechem se vydala i naše vídeňská redakční spolupracovnice:

„Mistr Karel Gott byl velkým idolem nejenom mým, ale i dalších milionů lidí, kterým za pomalu šedesát let rozdával svým božským hlasem radost, naději, dobrou náladu na celý den tak, jak jsme to znaly my, jeho ctitelky. A nejenom my...

Přijít se rozloučit s mistrem bylo přáním tisíců jeho obdivovatelů. Když utichl hlas Zlatého slavíka, přšelo, nebe plakalo. Jeho ctitelé pokládali před jeho vilou na Bertramce květiny, se slzami v očích zapalovali svíčky, vznikalo moře květin, moře svíček, odkazy a poděkování. Také jsem tam nosila květiny, ale ještě v době, když jsem tam žila.

A v den rozloučení přivítala matička Praha jeho ctitele

rozzářená sluncem, aby ulehčila překonat jejich smutek. Pražský podzim dostal do rukou štětec, aby se na čas stal mistrem Monetem. Jenom vítr od vod Vltavy rozčebral vlasy postupujícího davu z mostu Legií směrem ke Slovanskému ostrovu a paláci Žofín, kde byla rakev umělce Karla Gotta vystavena. Předě mnou se mluvilo rusky, za mnou slovensky. Vždyť Karel Gott byl doma jak v Česku, tak i na Slovensku a jeho nezapomenutelné a krásné písně provázely životem lid obou národů. Umělec oba národy spojoval, dá se říct, že odešel poslední Čechoslovák. Byl to Symbol a Garant stálosti.

Docela rychle postupující frontu přivítal před Žofínem mistrův hlas, z amplionu zněly jeho slavné písně. Zelené girlandy na fasádě paláce a v nich bílé anturie »hlavou« dolů připomínaly slzy, slzy, kterých nebylo málo. Kolik vkusu, kolik krásného aranžmá českých floristů vívalo smutečnický dav na schodišti do velkého sálu, v něm moře květin, věnců, vojenská stráž u rakve, zdvořilí pořadatelé. Slzy se tlačily do očí při pohledu na vystavené ostatky mistra. Na ten obraz se nezapomíná. Poslední adieu, mistře, a díky Vám.

Pak čekání ve frontě na zápis do kondolenční knihy. Setry z vídeňského Sokola XVII prosily: »Pokloň se i za nás.« Se smutkem v srdci opouštěla jsem Žofín. Když ráno zazněla jeho píseň v rádiu, moje kolegyně řekla: »To bude dobrý den, Kája zpívá.« Dá se říct, že byl. Jeho zpěv byl naším talismanem.

Milý Karle, navždy budou nám znít písně Tvé. Vždyť jak to zpíváš ve své poslední písni, „Srdce nehasnou“ ... a Ty zůstaneš v srdcích našich napořád.

S úctou GJ“

Třicáté výročí pádu diktatury estébáckého komunismu podle literárně-hudebního pásma o Karlu Krylovi

„Byl hrozný tento stát, když zakázali psát a zakázali zpívat,“ zní slova známé Krylovy písně. Komunismus, to nebyly jen šílené monstrprocesy, v nichž odsoudili k smrti Miladu Horákovou a jiné nevinné lidi, další zavírali do vězení, jiným nedovolili studovat a dělat, co by oni sami chtěli, k čemu měli talent a schopnosti. Komunismus – to byla hlavně dezinformace, lež a lámání lidských charakterů. Nejvýraznějším důkazem zřůdnosti onoho režimu je případ Karla Kryla. Ve zmíněném pásmu tvoří asi dvě třetiny jeho vlastní texty a hudba, jedna třetina je věnována popisu období, ve kterém žil, aby bylo zřejmé, kdo Karel Kryl byl a proč psal a tvořil právě tak, jak to pamatujeme.

Jedním z hlavních znaků oné doby bylo období tzv. normalizace, kdy po odstavení Alexandra Dubčeka z funkce prvního tajemníka ÚV KSČ ho nahradil a poté nastoupil do funkce prezidenta Gustáv Husák (Kryl to skvěle popsal v básni *Rakovina* – „...dnes krále popravili, ať žije král“). Dubček skončil 1969, Husák začal prezidentovat 1975.

Kryl nevěřil v socialismus s lidskou tváří, nevěřil, že by staré struktury mohly nastolit demokracii a zcela jiný systém žítí. Nevěřil tomu v roce 1968 a nevěřil tomu ani v roce 1990, když Václav Havel řekl „nebudeme jako oni“ a nepřímo tím stanovil cestu zapomenutí, cestu promlčování zločinů komunismu, když toleroval vládu komunisty Mariána Čalfy a dalších komunistů, ať už těch, co jimi zůstali, nebo těch, kteří jen převlékli kabáty, aby mohli zůstat u moci a aby se nikdo nepítval v jejich zločiny poskvřené minulosti. Vojtěch Klímt, autor Krylova nejobsáhlejšího a bez-

konkurenčně nejlepšího životopisu, to sumarizuje Krylovými slovy: „Po vinných ani slechu. Sametem se dá krásně škrtit a dusit. A do sametu se koneckonců balily uťaté hlavy (píseň *Salome*). Tady ale jako by nebyl nikdo vinen zradou, stavem této země. Lidé vidí bývalého komunistického tajemníka, jak si hová dál, momentálně coby podnikatel. Jak chcete, aby vyrostla nová, lepší generace, když se každý může přesvědčit, že se vyplácí lumpárna, a ne poctivost, a že žádné příkázání není svaté, že morálka je přežitek. Nelze očekávat jakékoli vzepětí ducha... Politikům se nevěří, politikové se kontrolují. Věří se v Boha, věří se v přírodu, věří se v lásku, věří se v myšlenku, ideu. V politika se nevěří, a kdo v něho věří, je idiot.“

Kryl byl nepohodlný, protože viděl dopředu a říkal, tak jako kdysi starozákonní proroci, co vnitřně cítil. Byl přesvědčen, že má pravdu. A to v době normalizace, která se na něm tak drasticky podepsala, kdy nejenže byly zakázány jeho písně a texty, ale kdy byly pro StB důvodem k pronásledování a věznění těch, kdo jeho desky vlastnili a tajně je šířili dál.

Čestmír Klos, jeden ze znalců díla nedávno zesnulého Karla Gotta, někdejší redaktor ještě za komunismu vydávaného časopisu *Melodie*, v dlouhém textu uveřejněném 11. října 2019 v LN na straně 11 napsal, že Gotta odmítá soudit. Ale když toto hned v úvodu svého článku uvede, dodává spoustu jiných obrátů: „sladkobolné vzpomínání na Karla“ (které pak LN převzaly jako titulek), anebo „nikdy se mi nepodařilo najít informace o tom, na čem se na začátku sedmdesátých let domluvili Husák s Gottom, když mu pak (Gottovi) bylo umožněno volně jezdit do Západního Německa, vystupovat atd.“ A dále nemilosrdně píše o tom, jak Gott podepsal Antichartu, a nejen to, jak o tom veřejně mluvil v Národním divadle i jinde a všechna tehdejší média ho dávala za vzor jiným. Říci dnes, že Gott tajně podporoval jiné „zakázané“ umělce, kteří tehdy nemohli zpívat, jako byla např. Marta Kubišová, je zavádějící tvrzení. Gott vydělával jako nikdo jiný.

Kryl, na rozdíl od Gotta, byl téměř celý život zadlužený, své desky a texty vydával během svého působení v redakci Svobodné Evropy na vlastní náklady a ty se pak tajně pašovaly do ČSSR, rozdávaly zadarmo, nikdy z toho finančně nic neměl. Kromě toho – a jeho životopisci to zcela pravdivě a upřímně dosvědčují –, podporoval finančně mnohé emigranty a konkrétní lidi. Všichni známe evangelijní příběh chudé vdovy, kterou Ježíš chválí za to, že darovala nějakou drobnou minci, protože jí dala z toho mála, co vůbec měla, zatímco boháči, i když darují hodně, tak darují jen něco z toho, čeho mají nadbytek.

Byl jsem svědkem davové hysterie kolem pohřbu Karla Gotta. A bylo mi z toho špatně. Tak jako mi bylo špatně už z toho, když si český premiér i český prezident populisticky přihřáli svou polívčičku a navrhli nejdříve státní pohřeb a pak alespoň pohřeb se státními poctami. Ano, říká se, že o mrtvých jen dobře. A já také nechci soudit Gotta. On je ale na druhé straně tím nejlepším důkazem toho, přesně v opačném smyslu než Kryl, o čem ten zřůdný, estébácko-komunistický režim byl. Gott uměl zpívat. Nikdo mu to nebere. Ale tehdy uměli zpívat i jiní, a nemohli. A byly stovky a tisíce dalších, kteří také cosi uměli, a bylo jim znemožněno to vykonávat, dělat to, co uměli, co chtěli a v čem byli skvělí. Jak to za ně všechny řekl Kryl: „Byli jsme nepohodlní, bylo nám přisouzeno jít do výroby, dělat manuální práce nebo jít třeba do kravína.“

Vojtěch Klímt pak dodává: Kryl pojmenovával naše problémy dříve a jasněji než kdokoliv jiný. Dávno před rokem 2013, tedy ještě před Klausovou amnestií, napsal, že „klausovské computerové myšlení s heslem »Peníze nesmrdí« legalizovalo investice nových a staronových mafii...“ Říkal tomu „arogance mocných a moc opilých, ukradená revoluce, gangsterský stát“.

Dnes to zní skoro banálně a neobjevně, ale tenkrát byl za to vystrčen do kouta zapomnění na hanbu, za to, že ruší klid na práci. Přitom jen málokdo si ve službě vlasti odsloužil tolik jako on, jen málokdo tu službu bral tak vážně a neslevil z principů a hodnot. Říkal, že demokracie je nepohodlná a vyžaduje angažovaného občana. Kdo o to tehdy stál? Ostatně, kdo o to stojí dnes? Není divu, že pak do-

kázal být protivný, zklamaný, frustrovaný a smutný. I dnes by říkal, co bychom nechtěli slyšet. Boudal by svůj pomník, který si kdekdo chce přivlastnit ve jménu úplně jiných cílů. Vyzýval by k aktivitě, k protestu proti narušeným principům, volal by mocné i nás samotné k odpovědnosti, zpíval by, že jsou zas „šerif i soudce – gangsteři, oba řádně zvolení, a lidi strachem nezdraví“. Ptal by se, proč už zas „vrah o morálce káže“ a proč nám to nevdává. Kdo se bude ptát za něj?

(Převzato z textů o Krylovi u příležitosti 25. výročí jeho smrti, uveřejněno v *Deníku N*, 1. března 2019, str. 14-17.)

Peter Žaloudek,
v předvečer 30. výročí tzv. sametové revoluce

Přemysl Janýr: *Princezna z Tapiti*

Nakladatel: Brkola 2019
Anotace: Šestiletá Madlenka z Prahy se chce za každou cenu stát princeznou. V malém polynéském království na ostrově Tapiti zrovna hledají krále. A to je Madlenčina šance. Přemluví tatínka, aby králování zkusil, a za pomoci podivuhodné paní Sovové se s tatínkem a maminkou vydá na dalekou cestu k protinožcům. Tam zjišťuje, že setkání s životem v tichomořské Polynésii je mnohem zajímavější, dobrodružnější a živější než snění o princeznách.

Kniha byla v pondělí 25. listopadu 2019 v Praze v divadle Minor slavnostně pokřtěna.

Více: <https://www.kosmas.cz/knihy/266489/princezna-z-tapiti>.

Svatováclavské posvícení na českém velvyslanectví ve Vídni

Zahradu a společenské prostory Velvyslanectví ČR ve Vídni oživil v září 2019 již 21. ročník Svatojánské posvícení. Letošního ročníku oslav svátku sv. Václava se ujal Kraj Vysočina, region na pomezí Čech a Moravy. Přibližně šest set hostů ochutnalo dobroty připravené krajskými středními školami i školním statkem. „Pro náš kraj to byla čest, krajské gastroškoly připravily delikatesy srovnatelné se špičkovými restauracemi,“ pyšnil se hejtman Běhounek.

„Prezentace Kraje Vysočina, ať už gastronomická, nebo turistická, měla u hostů velký ohlas, zejména pro žáky našich středních škol je to neocenitelná zkušenost a skvělá příprava na budoucí povolání v gastronomii,“ doplnila Jana Fischerová, náměstkyně hejtmána pro oblast mezinárodních vztahů.

O hosty se v průběhu Svatojánské posvícení stáralo padesát budoucích kuchařů a číšníků.

Představení Kraje Vysočina jako turisticky atraktivního regionu zajistila krajská příspěvková organizace Vysočina Tourism.

Jeden den v Československu

Pod tímto názvem se prezentovala výstava dr. Jana Jeništy v Českém centru ve Vídni, která trvala do 5. září 2019. Byla to retrospektiva úspěšné éry EXPO '58 v období 17. 4. – 19. 11. 1958. Zaplněný sál Českého centra dychtivě naslouchal vynikajícímu přednesu historie československých úspěchů na Světové výstavě v Bruselu.

Dr. Jan Jeništa je polonistou na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci, je ale i zároveň amatérským historikem a velkým sběratelem předmětů v takzvaném bruselském stylu.

Na Expu 1958 v Bruselu se s velkým úspěchem prezentovalo Československo jako moderní země s vysoce rozvinutou průmyslovou technologií a šťastnými obyvateli v socialistické zemi. To se také projevilo i v moderním umění a designu. Pravda to byla jenom částečná.

Výstava *Jeden den v Československu* i další prezentace *Československý design od Expa 1958 až do obsazení 1968* představila návrhy tehdejších předních designérů. Realizace a reprodukce jejich návrhů se pak vždy objevila v sériové výrobě, čím se výrobky staly obecně známými a dostupnými.

Všechny exponáty z této doby byly ze soukromé sbírky pana Jeništy a bylo jich opravdu hodně. Byly to ty předměty, které na Světové výstavě v Bruselu získaly ocenění Grand Prix: kávové nebo čajové porcelánové soupravy, užitkové a dárkové předměty z keramiky, lisovaného skla, svítidla, designové židle, ale i hračky z umělé hmoty, na které se mnozí návštěvníci ještě dobře pamatovali.

Československo slavilo na bruselském Expu velké úspěchy. Restaurace Praha získala na této výstavě nejvyšší ocenění, Zlatou hvězdu, a vešla jako nejslavnější restaurace Expa '58 do dějin architektury. Když tým architektů ze Státního projektového ústavu pro výstavbu měst a vesnic v Praze vyhrál architektonickou soutěž, nikdo netušil, že se jejich restaurace a výstavní pavilón československé expozice stanou fenoménem celé světové výstavy.

Unikátní koncepce budovy navazovala na český funkcionalismus první republiky. V přízemí sídlila Plzeňská restaurace, v jednom z nadzemních podlaží luxusní francouzská restaurace. Vysoce ceněny byly například nová technika v konstrukci demontovatelných pavilónů a dokonale interiér tvořený originálním nábytkem, uměleckými

GJ

díly a užitkovými předměty. Není divu, že stoly si během výstavy rezervovali hosté nejen z Bruselu, ale také z Paříže, Londýna či New Yorku (včetně členů evropských královských rodin).

Mezinárodní porota rozhodla, že se československý pavilón stal absolutním vítězem v soutěži sto šesti účastníků a získal Grand Prix.

Gabriela Jakelíc

Derniéra v Boleradicích

Poslední představení je vždy zvláštní a jedinečné. Herci vědí, že se již nevrátí příležitost předvést všechno to, co se za měsíce namáhavého studia, večerních zkoušek a únavného dojíždění naučili. Že mají poslední příležitost vklouznout do svých rolí, být na chvíli někým jiným a navodit iluzi světa, do kterého přivádějí diváka.

Boleradické divadlo je pak výjimečné. Je malé, ale má atmosféru profesionálního divadla, kam chodí diváci svátečně nastrojení. Boleradičtí divadelníci jsou už deset let přátelé Vlastenecké omladiny a pro nás Vídeňáky je svátkem hrát pro bolederické publikum, které se za tu dobu řadí mezi naše fanoušky.

Hašleření aneb V Praze bejvalo blaze jsme tam hráli 6. října 2019 naposledy. V roce 2018 jsme tento autorický muzikál z prostředí staré Prahy nastudovali pro Vídeň k 100. výročí vzniku Československa. Derniéra pak byla uctěním památky 140. výročí narození velkého skladatele, herce a písničkáře, vlastence Karla Hašlera.

6. října byla neděle a při odpoledním představení obsazují první řadu chovanci z domova pro postižené v nedalekých Kloboukách. I oni už nás znají a my víme, že přímo milují představení s písničkami. Já jsem tentokráté prožívá-

la *Hašleření* na balkóně u techniků, a tak jsem měla dobrý přehled o všem, co se dělo jak na jevišti, tak i v hledišti. Cítila jsem, jak proudí energie z jeviště do publika a naopak jak diváci souzní s herci, slyšela jsem, jak se smějí každé pointě a jak radostně zpívají refrény, které znají.

Náš muzikál byl autorkou Martinou Pfeffer koncipován tak, aby nakonec zazněly Hašlerovy všeobecně známé pochody, které byly podtrženy skvělým vystoupením mažorettek. Celý jejich výstup sledovalo publikum se zaujetím a tleskalo ve stoje do taktu. Když pak na scénu přišla režisérka Martina a zazněly první tóny všem dobře známé písničky, kterou nádherným dvojhlasem zazpívaly dvě výtečné zpěvačky Jana Kolencová s Dominikou Stanislavovou, diváci ztichli a prožívali s dojetím tu naši drahou melodii, „naši písničku českou“. Když se pak herci ukláněli a diváci znovu burácivě tleskali, zpozorovala jsem, jak se i zdeformované ručičky jednoho z postižených snažily tleskat a projevovat nadšení. V tu chvíli jsem si uvědomila, že to nebylo pouze divadlo, které zaujme a pobaví diváka na pár hodin, ale že tohle představení mělo ještě i jakousi vyšší hodnotu. Oslovilo duši a dotklo se srdce, dalo pocítit radost, vděk a hrdost na svůj národ.

Po návratu před českou školu ve Vídni jsem hercům řekla, že ten večer mohou usínat na vavřínech...

Text a foto: aVa

Evropský den jazyků (26. 9. 2019)

Literární pořad v rámci této kulturní akce uspořádal Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku díky vstřícné spolupráci se Slovenským inštitútem ve Vídni tentokrát v jeho prostorách. Tak jako každý rok byl program pořadu tematicky zaměřen na aktuální literární a společenská výročí v české a slovenské kultuře. Pořad pod názvem „Nové univerzity v Československu (1919 Masarykova v Brně, Komenského v Bratislavě) a literární život v čase devítek“ přilákal početné publikum. Pořadem provázely Mag. Daniela Maková Nedas (slovenská kultura) a dr. Marie Brandeis

Pořad zahájil ředitel Slovenského inštitútu

(česká kultura), jež svými příspěvky posluchače nejen informovaly, ale vybranými literárními ukázkami dobře naladily a i pobavily. „Čas devítek“ byl věnován významným literárním osobnostem minulosti – V. M. Krameriovi, J. Ribayovi, J. Dobrovolskému, L. Bartolomeidesovi –, důraz byl ale položen i na připomenutí 90 let od úmrtí Otokara Březiny, hlavního představitele symbolismu v české literatuře, a jeho souputníků ve slovenské literatuře (I. Krasko aj.). Nejvíce však zaujala tematika dětské literatury v Československu ve 20. století, jež nabídla připomínku výročí spisovatele Ondřeje Sekory a jeho legendární postavky Ferdý Mravence. Samozřejmě přišli na pořad i další „hrdinové“ – Broučci či Krteček. V přátelské atmosféře probíhal načatý večer i po skončení oficiální části v četných rozhovorech při číši vína.

mb

Dr. Marie Brandeis, Kulturní klub

Mag. Daniela Makový Nedas, Kulturní klub

Ukázky ze čtení:

Ivan Gall: *Na Dušičky*

List z denníku

Blúdím bez cieľa medzi hrobmi. Deň je jeden z tých zriedkavých dní prchajúceho podzimu, obostretý akousi zadumanou poéziou jesene. Slnko skryté je diskrétno gázou šedivej hmly a na vädnúcej prírode leží smútok, ktorý nebolí, len dušu naplní snivou elégiou, ako keď zavrieme knihu Turgenjeva. Stuhly vencov slabo sa pohybujú, strapaté chryzantémy smutne kývajú hlavami a plamienky sviec trasú sa ako poplašené motýle na ozdobených hrobchoch. Chodím a čítam mená mŕtvych a cítim akési uspokojenie ako pri čítaní listu vzdialeného priateľa. Netrápi ma myšlienka na smrť tu medzi umeleckými sochami v kvetinovej záhrade mŕtvych v príjemný deň jesenný a myslím, že snáď, keď ja budem ležať pod chryzantémami, duch môj vďačný bude tým očiam, ktoré zastavia sa pri mojom mene, trebárs len tak bez myšlienky, ako teraz ja...

Ivan Krasko: *Srdce moje*

Srdce moje, bludné srdce,
odcudzené vlastnej hrudi,
kam sa ženieš, kam sa náhliš,
čo ťa vábi, čo ťa ľudí?

Vodievam ťa šírým poľom
po kvetnatej lúke, nive,
i po háji plnom tieni
učičkať túhy divé.

Hľa, tu v poli plno kvetov,
každý vysmiate má líce,
a tam v háji breza, dubec
dá ti piesni na tisíce.

V olšinách zas potok hudie
tichú, snivú melódiu,
hravé vlnky prepletalo
z lúčov slnka vence vjů:

Nechceš počuť, nechceš vidieť,
odcudzené vlastnej hrudi:
len sa ženieš, len ženieš,
kam ťa čierne oko ľudí...

Foto: aVa

Jak se tančí „Schuhplattler-Tanz“ aneb VOmladina zahájila divadelní sezónu

V neděli 13. října zahájila VOmladina se svými přáteli a hosty ve velké klubovně české školy Komenského novou divadelní sezónu. A k VOmladině už neodvratně patří i pořádání Čajů o páté, tentokrát v duchu Oktoberfestu.

Sice jsme nenaráželi podle mnichovského vzoru sud piva, ale náš labužnický tým Alena a Luboš připravil v bufetu kromě obvyklého pohoštění další lahůdky – bílé buřtíky se sladkou hořčicí a preclíky, dva druhy piva, červený i bílý burčák –, že by nám i v Bavorsku záviděli. A ta pestrobarevnost! Většina slečen a dam byla vystrojena do krásných dirndlů, které neutajily bujně vnady, a páni zase ukazovali svoje ochlupacená lýtka v kožených kalhotách s láclem – radost pohledět!

Stává se již pomalu tradicí, že nás na Čajích o páté překvapí svým vystoupením naše velice angažovaná omladinářská „mláďata“. A tentokrát nám ve vlastní choreografii, patřičně oděna v dirndlech a kožených kalhotách, s püllitry v ruce, předvedla typický tanec bavorských a tyrolských horalů. Byla na ně radost pohledět – na jejich elán, svěžest a rozvernost mládí. Protože byli tanečníci a tanečnice odměnění velkým a neutuchajícím potleskem, tak nám udělali s přídavkem ještě jednou radost.

Po jejich vystoupení si Viktor připravil směs těch nejkrásnějších písní Karla Gotta, abychom i my uctili památku tohoto neobyčejného mistra zpěváka a výjimečného člověka, jehož písničky zůstávají v našich srdcích.

Pestrý říjnový Čaj o páté jsme pak zakončili vyhlášením nejkrásnějších krojů. Porota hodnotila k zevnějšku i prezentaci a cenu dostaly i dvě malé holčičky. Jejich očka, v kterých se mísil úžas a radostné překvapení, když přebíraly čokoládu, poskytla potěšení všem, kteří jim v tu chvíli viděli do tváříček. Jako by se ve velké klubovně právě teď zjevil Ježíšek...

Celý tento večer byl jakoby protkaný radostí a porozuměním a my VOmladináři se už těšíme na všechny přátele i nové známé na příštím ČAJI O PÁTÉ!

Martina Pfeffer

Tanečníci před vystupem

Hromadné foto

Koncertní cyklus

Koncertní nabídka hudby 16. století se neobjevuje na hudebních programech ve Vídni často. Hudba tohoto období je zastoupena v programech Wiener Hofburgkapelle či pohostinských vystoupení ansámbľů ze Švýcarska či Itá-

lie. Hudebním bonbónkem v tomto smyslu byl první koncert z koncertního cyklu „Česká hudební Vídeň 2019: Stará hudba ze zemí Koruny české“, projektu, který je výsledkem spolupráce Nadace pro dějiny ve střední Evropě (Praha) a Kulturního klubu Čechů a Slováků v Rakousku (Vídeň) s finanční podporou Ministerstva kultury ČR, pod záštitou velvyslankyně ČR v Rakousku J. E. dr. Ivany Červenkové a pro tento koncert i s podporou České duchovní službou v arcidiecézi Vídeň. Koncert, který se konal 19. 10. 2019 v kostele Panny Marie na Nábřeží (Maria am Gestade) v 1. vídeňském okrese, představil tvorbu skladatele Jacoba Galla Handla (ca. 1550-1591), který pocházel ze Slovinska, působil ve Vídni, v klášteře v Melku, Kremži, Zwettlu, Heiligenkreuzu, ale také na Moravě – ve Znojmě, Brně-Zábřovicích, Kroměříži, Olomouci –, a v Praze, kde také zemřel. Oslavné moteto *Undique flammatis à 7* (první tištěné Handlovo dílo) je základem stejnojmenné mše

Missa super Undique à 7, v níž skladatel rozpracovává jeho hudební motivy. Toto dílo tvořilo hlavní část programu. Vokální část vhodně doplňovala čísla instrumentální z děl skladatelů Alessandra Orologia, Girolanda Frescobaldiho, Nicolause Zangia. Interpreti děl – komorní sbor Ensemble Versus (umělecký vedoucí dr. Vladimír Maňas) a Capella Ornamentata (umělecký vedoucí Richard Šeda) – si podmanili posluchače promyšleným provedením díla Jacoba Handla Galla a okouzlili nebyvalou pestrostí a kombinací hlasů v nástrojových částech (cinky, dulcian, theorba, trombóny, varhanní pozitiv). Dlouhotrvající vděčný potlesk posluchačů si vynutil „božský“ přídavek umělců.

Dovolujeme si otisknout pochvalu z úst nejpovolanejších, kterou nám zaslal zástupce vedoucího Institutu für Musikwissenschaft der Universität Wien, pan prof. Dr. Weber: „... war am vergangenen Samstag beim Konzert (wenn auch ein wenig verspätet) und möchte Sie höflich ersuchen, den beiden Ensembles und dem Leiter der Aufführung meinen aufrichtigen Dank für die schöne Aufführung zu übermitteln. Besonders die Sängerinnen und Sänger sowie der erste Zinkenist überzeugten durch die hervorragende Qualität ihrer Darbietungen.

Mit freundlichen Grüßen

Michael Weber“

Recepcia pri príležitosti štátneho sviatku Dňa Ústavy Slovenskej republiky

V priestoroch rezidencie veľvyslanca Slovenskej republiky vo Viedni sa uskutočnila 3. septembra 2019 recepcia pri príležitosti štátneho sviatku Dňa Ústavy Slovenskej republiky. Podujatie, ktoré organizovalo Veľvyslanectvo Slovenskej republiky vo Viedni a Stála misia Slovenskej republiky pri Organizácii pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE), malo už tradične veľký úspech, čo potvrdila aj bohatá účasť zahraničných i domácich hostí. O hudobné podfarbenie podujatia sa postaralo dámske vokálno-inštrumentálne trio Paper Moon Trio. Medzi početnými hosťami bola tiež predsedníčka Kultúrneho klubu Čechov a Slovákov v Rakúsku.

Omša národov 29. 9. 2019

V dome sv. Štefana sa na spoločnom slávení liturgie zišlo spoločne 15 národností katolíckych komunít rôznych jazykov. Tohtoročné motto „Trennendes überbrücken“ – vybudovať most medzi kopcami a spojiť ľudí odlišných národností – je cieľom každoročnej bohoslužby, na ktorej sa zúčastňujú komunity žijúce a pracujúce v Rakúsku.

Omši národov sme sa zúčastnili a stali súčasťou už po siedmi rok za slovenské spoločenstvo. So slovenským tímom, tentokrát v zložení Editka, Zuzana, Janko, Adriana, Daniel, sme pripravili pohostenie, ktoré je po omši.

Svätá omša začala o 10:00 hodine sprievodom v krojoch, ktorý niesol vlajky, ktoré boli položené na hlavný oltár. Sv. omšu celebrovali kňazi z každej národnosti s hlavným celebrantom, kardinálom Christophom Schönbornom. 29. 9. je osobne výnimočný deň pre kardinála: presne na tom mieste pri oltári ho vysvätil 29. septembra 1991 viedenský arcibiskup, kardinál Hans Hermann Groër, do funkcie biskupa na pôde sv. Štefana. Ako nový biskup si zvolil heslo: „Vox autem dixi amicos.“

Pred obetovaním počas omše priniesli veriaci komunit dary, chlieb zo svojej domoviny so znakmi a farbami svojej krajiny, ktoré kardinál posvätil. Celú omšu nás sprevádzala chrámová hudba, ktorú si pripravili jednotlivé národnosti.

Po skončení sv. omše sa ľudia presunuli na arkádové nádvorie arcibiskupského paláca, kde ich očakával bufet špecialít z rôznych krajín a pochúťky každej krajiny. Z Maďarska spomeniem barack pálenku, z Francúzska super syry, z Talianska zmrzlinu a na slovenskom stole rozvoniavali a lákali zvedavcov pirohy, strapačky, lokše, treska, slovenský chlebič či obložené misy so syrmi, oštiepkami či na ochutnanie slovenské minerálky, víňko, slivovica a borovička.

Počas omše a pohostenia nás navštívila katolícka televízia TV Lux, ktorá urobila rozhovor s kardinálom Christophom Schönbornom, ktorý povedal, že je preňho veľkým potešením, keď vidí vo Viedni Slovákov, Poliakov, Maďarov, Rumunov, Talianov, Čechov, Chorvátov i Francúzov, Albáncov, Slovincov, Španielov, ktorý prinášajú veriaci v Rakúsku vieru a život a zúčastnili sa Omše národov. Je za to veľmi vďačný.

Rozhovor bol aj s otcom Václavom Sládkom, O.Cr., ktorý slúži omše pre Slovákov a Čechov na Rennwegu, a tímom, ktorý robil slovenský stôl.

Tiež bolo veľmi pekné slnečné počasie a všetci boli spojojní a odchádzali domov s novými priateľstvami a zážitkami.

Ďakujeme za podporu a spojenia síl, že vytvárame harmóniu, čo je cieľom týchto akcií. Špeciálne ďakujeme za podporu pánovi Mišíkovi z ministerstva zahraničných vecí, Slovenskému inštitútu, Rakúsko-slovenskému spolku a ľuďom, ktorí nám akokoľvek pomohli. Vám patrí veľké ďakujem a veríme, že pri podobných akciách sa opäť stretneme.

ZUJA

Slovenský chlieb

Český stůl

Kardinál Christoph Schönborn

P. Peter Fiala

Jak zabít komika

Je to zvláštní, že právě poslední „importovaná“ divadelní hra Kulturního fóra má delší dozvuky než kterákoli jiná, že vyvolává opakovaně diskuse.

Je pravda že hlavním motivem jsou výroky jako „to byla blbost“, „kdybych to věděl, tak jsem tam nešel“, „dobří herci, ale jinak ztráta času“ a podobně. Po pravdě řečeno, to byl i můj prvotní názor, když jsem seděla a poslouchala přival sprostých slov v komikově prvním rádooby zábavném projevu. Chápu, že tato slova do řeči patří, ale pokud z hodinové hry po jejich vyškrtnutí zůstane pětiminutové torzo, nepovažuji to za umění.

Ale jak jsem tak sledovala tok věcí, uvědomovala jsem si, o čem vlastně ta hra je. O tom, jak snadné je člověka odvést od jeho cílů a kvůli takzvanému úspěchu nasměrovat na úplně jinou rovinu. Jak snadné je člověka zmanipulovat. Ta hra zajisté není líbivá, moc se nenasmějeme a nejistota hlavního představitele nás možná až znechucuje. Nikdo z nás by se přece takhle zmanipulovat nenechal!

Ale pokud se aspoň tu a tam někdo zamyslí nad jejím poselstvím, nenapsal ji autor zbytečně.

AK

Státní svátek na českém velvyslanectví

24. října 2019 uspořádali společně velvyslankyně ČR v Rakousku Ivana Červenková a velvyslanec Ivo Šrámek, stálý představitel ČR při OSN, OBSE a ostatních mezinárodních organizacích ve Vídni, na českém velvyslanectví ve Vídni každoroční recepci u příležitosti státního svátku 28. října. Recepce byla letos dále také připomenutím 30. výročí pádu železné opony. Během recepcce mohli její četní hosté zhlédnout panelovou výstavu připravenou Národním muzeem, která přiblížila události pohnutých listopadových dní roku 1989. Výstavu zahájil náměstek generálního ředitele Národního muzea Michal Stehlík.

Jiří Krátký, zvláštní zmocněnec pro krajské záležitosti MZV ČR, a Helena Baslerová, předsedkyně Klubu

Členové představenstva Klubu: Pavlína Böhmová-Lössel, Helena Basler a Richard Basler

Pódiová diskuse *Quo vadis, Europa*

Co přinesl pád železné opony před třiceti lety a jak se od té doby vyvinuly vztahy mezi Českem a Rakouskem a jaké výzvy čekají na společnost a politiku obou zemí – to byly otázky, kterými se v pódiové diskusi *Quo vadis, Europa* 22. října v Linci zabývali velvyslankyně Ivana Červenková, rakouský ministr financí Eduard Müller, hornorakouský hejtman Thomas Stelzer, politolog Gerhard Magnott a český honorární konzul v Horním Rakousku Heinrich Schaller. Pozvání do zaplněného RaiffeisenFora v linecké centrále Raiffeisenlandesbank Oberösterreich přijalo na 600 hostů.

Slavnostní otevření tělocvičny v Schützengasse

Dopoledne 24. října 2019 za účasti mnoha čtených hostů byla po deseti letech dokončena dostavba tělocvičny v budově školy v Schützengasse a slavnostně předána k užívání. Přítomni byli vedle členů rodiny Gruscher-Mertl, kteří přispěli posledním rozhodujícím finančním příspěvkem k slavnostnímu otevření, také další zástupci institucí a organizací, které se rovněž o úspěšné dokončení zasloužily. Na stavební projekt přestavby školní budovy přispěly v průběhu doby četné české a rakouské instituce, jako Ministerstvo školství ČR, MZV ČR, rakouské ministerstvo školství, Československý ústav zahraniční, soukromí sponzoři a v neposlední řadě, jak již bylo uvedeno, rodina Gruscher-Mertl.

Mezi čtenými hosty byli vyslanec dr. Jakub Novák (české velvyslanectví), velvyslanci Peter Mišík a dr. Andor Nagy (slovenské a maďarské velvyslanectví), provinciál P. Mag. Martin Pastrňák, O.Cr., zástupkyně vedoucí oddělení ra-

kouského Spolkového kancléřství pro záležitosti národnostních menšin Mag. Bettina Neumeister, zmocněnec pro národnostní menšiny rakouského ministerstva školství, ministerský rada Mag. Michael Bauer, inspektorka vídeňského školského úřadu Barbara Würzelberger BEd, MA, vedoucí oddělení vídeňského školského úřadu ing. Martin Kapoun, předseda poradního sboru pro maďarskou národnostní menšinu Mag. Josef Hollos. Dále městský radní a člen českého poradního sboru Petr Baxant ze SPÖ, členové českého poradního sboru a představitelé českých spolků ve Vídni, někteří v několika funkcích, Mag. Richard Basler, dr. Věra Gregorová, Mag. Zuzana Brejchová, Mag. Pavel Rodt, dále ing. Helena Basler, Dr. Tomáš Frey-Materna, Dipl. Ing. Anna Vaňurová, Věra Mottlová, Marián Miříčka, předsedkyně Rodičovské rady Pavlína Hauer, členové výboru spolku Komenský, podporovatelé spolku Komenský Eliška Kolaříková, Mag. Katharina Lederer, nyníjší a bývalí zaměstnanci. Z Prahy dorazili zvláštní zmocněnec MZ ČR pro krajanské záležitosti Mgr. Jiří Krátký, předseda Československého ústavu zahraničního a členka správního výboru Hana Hlaváčová. Starosta spolku Komenský ing. Hanzl přivítal jmenovitě přítomné hosty, představil členy poradního sboru, poděkoval všem, kteří se zasloužili o zprovoznění tělocvičny, jako například koordinátorovi přestavby Peteru Hanzlovi a všem podporovatelům škol Komenský.

Program zpestřilo vystoupení dětí ze školky, pěveckého sboru Červánek a sboru gymnázia. Na závěr byla odhalena pamětní deska s textem *Tělocvična ing. Evžena Mertla* jako ocenění jeho celoživotní podpory českého školství ve Vídni. Ing. Evžen Mertl byl vídeňský Čech, sportovec a úspěšný podnikatel.

Slávnostný koncert v Slovenskom inštitúte Viedeň

Zreštaurovanie 100 rokov starého krídla Blüthner Leipzig z roku 1916 zažilo svoju premiéru slávnostným koncertom slovenskej organistky a klaviristky Zuzany Ferjenčíkovej. 13. novembra 2019 sa sál Slovenského inštitútu vo Viedni preplnil návštevníkmi a priaznivcami inštitútu. Bohatý výber programu a vynikajúca, medzinárodne uznávaná klaviristka Zuzana Ferjenčíková boli magnetom večera.

Organistka, klaviristka a skladateľka Zuzana Ferjenčíková získala niekoľko cien na medzinárodných súťažiach a v roku 2004 bola dokonca prvou ženou, ktorá získala prvú cenu na Medzinárodnej súťaži organovej improvizácie v Haarleme. Ako sólistka koncertovala po celej Európe, v USA a v Izraeli. Všetky tieto úspechy sú ovocím jej nadania, vzdelania ako v Bratislave, tak aj vo Viedni, usilovnosti a pracovitosti. Jej tvorivosť veľmi ovplyvnilo tiež štúdium v Paríži a jej spolupráca so súčasníkom Jeanom Guillou, ktorého diela má veľmi často vo svojom programe. V rokoch 2003-2013 pôsobila vo Viedni, kde zastávala post hlavnej organistky v kostole Lutherische Stadtkirche Wien, a následne post hlavnej organistky benediktínskeho opátstva Unserer Lieben Frau zu den Schotten. Od roku 2014 je spolutitulárna organistka na historickom organe Dom Bédos-Puget v bazilike Notre Dame des Tables vo francúzskom Montpelliéri. Ťažisko jej interpretačnej činnosti spočíva v oblasti romantickej hudby a predovšetkým v tvorbe Franza Liszta. Nie je divu, že sa stala zakladateľkou a prezí-

dentkou spoločnosti Wiener Franz Liszt-Gesellschaft, ktorá bola založená vo Viedni pri príležitosti 200. výročia narodenia Franza Liszta v roku 2011.

Vo svojej kompozičnej tvorbe sa zameriava na skladby pre organ, klavír a rôzne inštrumentálne obsadenia a je autorkou kompozícií pre rímsko-katolícku liturgiu.

Poslucháčov Slovenského inštitútu nadchla dielami W. A. Mozarta *Fantasie c-Moll*, Franza Liszta *6 Consolations*, Sergeja Rachmaninova *Prelude cis-Moll*, *Prelude h-Moll*, ako aj vlastnými improvizáciami slovenských ľudových piesní.

Úspech znovuuvedenia klavírneho krídla bol veľkolepý. Cenné, staré klavírne krídlo Blüthner Leipzig z roku 1916 bolo už v chátrajúcom stave. Vďaka veľkorysej podpore Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR bolo možné tento cenný nástroj v dielni odborníka na opravu klavírov Gerta Hechera od základu zreštaurovať a úplne opraviť.

Z histórie klavírneho krídla Blüthner Leipzig: Lipsko (Leipzig) bolo vedľa Paríža, Londýna a Viedne v 19. storočí jedným z nosných pilierov európskej hudobnej kultúry. Podnikateľ Július Ferdinand Blüthner sa preto rozhodol dňa 7. 11. 1853 položiť základy svojho podniku na výrobu klavírov. Prvé krídlo predal už na jar 1854 a od roku 1855 získaval si jeho hudobný nástroj viac a viac priazne medzi pianistami a hudobnými inštitúciami. Po štvorročnej výrobnnej činnosti sa už výrobca mohol pýšiť tzv. „Blüthner – patentovanou mechanikou“. Blüthner sa stal dvorným dodávateľom klavírneho krídla pre mnohé šľachtické domy. Ale tiež významní skladatelia ako Claude Debussy,

Gustav Mahler, Franz Liszt, Richard Wagner, Peter I. Čajkovský, Dmitrij Šostakovič i súčasný populárny skladateľ Andrew Lloyd Webber boli vlastníčkmi klavírneho krídla tejto značky. Aj mnohí svetoví koncertní majstri patrili k zákazníkmi tejto renomovanej firmy. Tiež zosnulý rakúsky spevák a skladateľ Udo Jürgens dostal ako dar jedno klavírne krídlo tejto značky za jeho hostovanie v bývalej NDR.

Gabriela Jakelíc

Spomienka 30 rokov od svätorečenia sv. Anežky Českej

Česko a Slovensko si pripomína tento rok 30. výročie „nežnej/sametovej revolúcie“ a pádu totalitného režimu. V Českej republike zároveň oslavujú svätorečenie svätej Anežky Přemyslovny, ktorá je veľmi obľúbenou sväticou, patrí do skupiny hlavných českých patrónov a stala sa symbolom „nežnej/sametovej revolúcie“ v Českej republike. Obyčajní ľudia mohli znova slobodne vycestovať, prekročiť hranice bez obmedzovania na slobode.

Vo Viedni sme si tento deň slávnostne pripomenuli na Rennwegu 63 v kostole Najsvätejšieho Vykupiteľa omšou. Hlavným hosťom a celebrantom svätej omše bol Mons. Mag. Dr. Franz Scharl, pomocný svätiači biskup viedenskej arcidiecézy, ktorý pozdravil na začiatku a počas sv. omše v českom jazyku. Ďalší celebranti omše boli zo Slovenska P. Marek Vadrna s rehoľnými bratmi Kongregácie bratov Tešiteľov z Gethseman, ktorí pôsobia v Marianke, a český kňazi Peter Fiala OCr. a Václav Sládek OCr.

Kostol nás očakával krásne vyzdobený a bol zaplnený do posledného miesta. Bohoslužby sa zúčastnil tiež hosť z Lichtenštajnska.

Počas svätej omše sme počuli spev domáceho Československého speváckeho zboru Lumír a hostí folklórneho Slovenského krúžku Charvatčané z Břeclavi. Na konci svätej omši sa Mons. Mag. Dr. Franz Scharl všetkým poďakoval v českom jazyku. Srdečne slová a poďakovanie monsignorovi predniesli zo spolku sv. Metoda rodina Uherovcov a pozvali ľudí na malé pohostenie. Na úplnom konci sa prišiel poďakovať rektor P. Patrik Drozdík CCG z Kongregácie bratov Tešiteľov z Gethseman všetkým zúčastneným a biskupovi. Potom zazneli tri národné hymny – česká, slovenská a rakúska.

ZUJA

Svatá Anežka Česká

Svatá Anežka pochádzala z přemyslovského rodu v Čechách. Jako královskou dceru ji chtěli několikrát provdat nejen za krále, ale i za císaře. Ona však dala přednost službě poníženému Kristu a životu v dokonalé chudobě. Anežka je jedinou ženou, která založila i mužský řád. S podpo-

rou bratra Václava I. založila roku 1232 v Praze na Starém Městě špitál, jenž byl rozšířen na základě řehole sv. Augustina na řád a jehož stanovy v roce 1237 papež Řehoř IX. na její žádost potvrdil jako mužský špitální a rytířský řád křižovníků s červenou hvězdou (OCr. – Ordo militaris Crucigerorum cum rubea stella). Je jediným řeholním řádem vzniklým na českém území. Od počátku 18. století dodnes působí také ve Vídni při kostele sv. Karla Boromejského (Karlskirche).

Redakční poznámka: Novodobými dějinami křižovníků, stejně jako jiných řádů, otrásla nacistická okupace a zejména komunistická totalita, během níž přišli o všechny majetek a byla jim zakázána činnost. Nadále fungovala pouze komenda ve Vídni, která de facto začala suplovat potlačené pražské centrum řádu. Tam řád pomáhal i tisícům českých a slovenských uprchlíků v prvních dnech jejich exilu.

Anežka také založila první klášter klarisek v Praze v místě později zvaném „Na Františku“. Po šestačtyřicet let zde žila jako strážný anděl národa. Jak napsal Jan Pavel II.: „Sytila hladové, ošetřovala nemocné, pečovala o přestárlé, povzbuzovala bezradné a tak byla schopna šířit pokoj a smíření, dodávat útěchu a vlévat novou naději.“

O kanonizaci Anežky České usilovala již její prapraneť, královna Eliška Přemyslovna a také císař Karel IV. Teprve roku 1874 byla Anežka z podnětu pražského arcibiskupa a kardinála Bedřicha Josefa Schwarzenberga papežem Piem IX. prohlášena za blahoslavenou. Po dalším úsilí a nemalou zásluhou vídeňské komendy ji 12. listopadu 1989 papež Jan Pavel II. svatořečil.

Jako významná vůdčí osobnost a energická organizátorka sv. Anežka Česká (Přemyslovna) působila nejen v náboženském, ale i v kulturním, politickém a společenském životě. Vynikala diplomatickými schopnostmi.

Oslava kulatého výročí Českých a Slovenských ozvěň

V listopadu tohoto roku uběhlo deset let od prvního vysílání Českých a Slovenských ozvěň, a proto zval ORF, ředitel Werner Herics z Krajského studia ORF Burgenland, a Brigitte Wolf, ředitelka Krajského studia Vídeň, 9. listopadu 2019 na oslavu do ORF RadioKulturhaus, Großer Sendesaal.

Pětadvacetiminutový magazín České ozvěny | Slovenské ozvěny se vysílá šestkrát ročně na ORF II Vídeň v obou jazycích a je doplněn německými titulky. Hlavním obsahem vysílání je život české a slovenské národnostní menšiny v Rakousku, produkováný redakcí Zemského studia ORF Burgenland.

Tento pořad spojil literaturu (česko-rakouský autor Stanislav Struhar představil česky a německy svůj nový román *Fremde Männer*), folklór (soubor Rozmarín a Vinica), hudbu (Lumír, Tamburitza Adria, Orchester školy Komenského pod vedením Johannes Langera) a také zástupce národnostních menšin do pestrého programu.

Po přivítání hostů na oslavě mj. zazněla slova Serdara Erdosta, odpovědného redaktora Českých ozvěň a Slovenských ozvěň: „Jazyky národnostních skupin patří na veřejnost. Teritoriálně uzavřené oblasti už neexistují tak jako předtím, a proto již není možno určovat národnostní menšiny pouze na základě jejich zvyků.“

Vedoucí redakce národnostních menšin v Burgenlandu Alfred Hergovich řekl: „Krajské studio ORF Burgenland je pyšné na to, že je centrem pro národnostní menšiny v Rakousku. Neprodukujeme pouze relaci pro Čechy a Slováky ve Vídni, ale taktéž magazíny pro Romy, Chorváty a Maďary v Burgenlandu. Dnešní oslava je proto i pro nás velkým dnem a radostí.“

„Rád sa pridám ku gratulantom. Želám Čechom a Slovákom s Rakúšanmi ešte veľa dobrej spolupráce a radosť v spoločnosti,“ dodal veľvyslanec Slovenskej republiky ve Vídni Peter Mišík.

V programu také nechyběl krátký rozhovor s předsedy českého a slovenského poradního sboru u Spolkového kancléřství, pány Hanzlem a Mlynářem, který vedla Pavla Rašnerová. Karl Hanzl mj. vyslovil přání rozšířit relaci na měsíční vysílání a poděkoval redaktorkám za odvedenou práci. Zároveň poděkoval ORF, že před patnácti lety měli žáčky a žáci české školy možnost spolupracovat první rozhlasové vysílání pro mládež na středních vlnách.

„Stavíme mosty, členovia menšín majú dve srdcia bijúce v jednom. Od malička poznajú dva svety, majú širší životný obzor a ovládajú hneď viacero jazykov. Tým spájajú nádherné a s veľkým citom mnoho aspektov spoločného každodenného života vo Viedni,“ vyzdvihl predseda poradného sboru národnostních menšin pro Slováky Vladimír Mlynář. Na slavnostním večeru pogrataloval relaci, která se může pochlubit výbornou sledovaností.

V programu zaznělo z úst hostů – zástupců krajanských spolků – mnoho dalších podnětů, přání a gratulací, např. že česko-slovenské vysílání nejen z důvodů kulturního a společenského propojení má být zachováno. Předsedkyně Klubu popřála oběma redakcím delší vysílací dobu a kratší intervaly mezi vysíláním.

17. listopad ve Vídni: krajané vzpomínali

Vedle mnoha vzpomínkových akcí, které pořádaly kulturní a diplomatické instituce ve Vídni, jako například společný česko-slovenský slavnostní koncert v paláci Niederösterreich pod záštitou obou velvyslanectví nebo debatu v Diplomatické akademii ve Vídni (uspořádal Kulturní klub), na které vystoupili političtí pamětníci jak z československé, tak rakouské strany, se spontánně sešli i krajané a Češi žijící ve Vídni, aby oslavili 17. listopad a vyjádřili tak svoji občanskou potřebu tento svátek připomenout i mimo hranice České republiky.

Vídeňské setkání se uskutečnilo v neděli odpoledne a více než symbolicky spojilo dvě krajské skupiny žijící ve Vídni, které zažily 17. listopad 1989 ještě jako potomci jednoho státu. „Svobodu jsme před třiceti lety znovunabyli společně jako Československo a sdílíme také naše dnešní obavy o situaci doma. Proto jsme se v neděli 17. listopadu sešli na společné akci se Slováky v Penzingu, kousek od české ambasády. Účast předčila očekávání a vyšplhala se na osmdesát aktivních krajanů z Vídně a okolí,“ uvedla Klára Obrová, která se dobrovolně přidala k iniciativě Miliónu chviliek pro demokracii a byla jednou z pořadatelek vídeňského setkání. Setkání zakončilo společné zvonění klíči, zapálení svíček a zazněly obě státní hymny.

Redakčně zkráceno
ORF, Tereza Chaloupková

Krátké ohlédnutí:

Rádia Dráták a Dia:tón

Dráták (Každé pondělí, 21:10-21:40, Radio Burgenland)
21. 10. 2019 | Opět po roce se ve Vídni slavily již tradiční Moravské hody

Farní sál Gatterhölzl v Meidlingu prozářily jak kroje moravské, tak i slovenské.

<https://volksgruppen.orf.at/cesi/radiotelevize/stories/3017535/>

14. 10. 2019 | Alumní CZ Austria nabídl prohlídku Šternberského paláce ve Vídni

I Vídeň má svůj Šternberský palác. Dnes v něm sídlí konzulát Italské republiky a Italský kulturní institut a právě ten jej nabídl veřejnosti k prohlídce v rámci akce Open House Wien.

<https://volksgruppen.orf.at/cesi/radiotelevize/stories/3017252/>

07. 10. 2019 | Marie Filippovová vystavuje v Českém centru svoje *Kontinuum*

První vídeňská výstava významné brněnské grafičky Marie Filippovové je k vidění tento podzim v Českém centru. Marie Filippovová, kterou s Vídni pojí rodinné kořeny, se věnuje především malbě tuší a tvoří výrazné kresby, při nichž naplno využívá možností okolního prostoru.

<https://volksgruppen.orf.at/cesi/radiotelevize/stories/3016100/>

Dia:tón (Každé pondělí, 21:40-22:00, Radio Burgenland)
21. 10. 2019 | „Crime Scene Bratislava“ | Ján Hlavinka

V aktuálnej relácii Rádia Dia:tón historik Ján Hlavinka rozpráva o prvých hrôzostrašných vlakoch smrtiacej nacistickej mašinérie na Slovensku, pretože práve slovenskí židia boli v marci roku 1942 medzi prvými deportovanými do koncentračných táborov v dnešnom Poľsku.

<https://volksgruppen.orf.at/slovaci/radiotv/stories/3018142/>

14. 10. 2019 | Škola umeleckých remesiel v Bratislave | Progresívny priekopník

Slovenský inštitút vo Viedni v súčasnosti úplne zmenil svoj vzhľad. A to hlavne vďaka kurátorky aktuálnej výstavy *Škola umeleckých remesiel v Bratislave (1928-1939) | Laboratórium moderny medzi Berlínom a Viedňou* Kláre Prešnajderovej zo Slovenského múzea dizajnu v Bratislave.

<https://volksgruppen.orf.at/slovaci/radiotv/stories/3017219/>

07. 10. 2019 | Milan Samko | Zachovanie materinskej reči
Jazyk, o ktorý v rádiu Dia:tón šlo, je jazykom jednej z národnostných skupín v Rakúsku a v súčasnosti aj jedným z najviac ohrozených asimiláciou a tým aj zánikom. Ide o rómčinu.

<https://volksgruppen.orf.at/slovaci/radiotv/stories/3016305/>

30. 09. 2019 | Lingva Fest v Bratislave

26. septembra oslavuje celá Európa už takmer 20 rokov Európsky deň jazykov. Jedna iniciatíva, ktorá chce prispieť k podpore individuálnej viacjazyčnosti a motivovať ľudí v Európe k neustálemu učeniu sa rečí, je Lingva Fest v Bratislave.

<https://volksgruppen.orf.at/slovaci/radiotv/stories/3015177/>

Jednou větou...

08. 11. 2019 zvala die Ständige Konferenz österreichischer und tschechischer Historiker zum gemeinsamen kulturellen Erbe (SKÖTH) ve spolupráci s Waldviertel Akademie do Lindenhof Raabs/Thaya na pódiovou diskusi „1919. Neue Grenzen in Mitteleuropa“.

18. 11. 2019 proběhl společný česko-slovenský slavnostní koncert – Gustav Brom Big Band Orchester v paláci Niederösterreich pod záštitou obou velvyslanectví.

20. 11. 2019 se konalo setkání s Mgr. Karolínou Sadílkovou, tiskovou mluvčí České pirátské strany. Sál Slovanské besedy, Drachengasse 3, 1010 Wien, alumniczaustria@gmail.com.

Do **22. 11. 2019** byla otevřena výstava *V centre pozornosti: Slovensko* v ipcenter.at GmbH, U4 Center.

24. 11. 2019 se konalo divadelní představení *Zdravý a nemocný*, které uspořádala Vlastenecká omladina v divadelním sále školy Komenský.

Do **28. 11. 2019** bylo možno navštívit výstavu *Rakousko-český umělecký salon* v okresním muzeu Meidling.

12. 11. 2019 proběhla pódiová diskuse s názvem „Die Kulturinstitute der V4-Staaten“ v Collegium Hungaricum ve Vídni.

30. 11. 2019 Janáčkův sbor zazpíval *Českou mši vánoční* Jana Jakuba Ryby. Sólisté: Lenka Wuscherová – soprán (SK/AT), Karina Sandtnerová – alt (SK), Martin Vydra – tenor (CZ) a Jaroslav Pehal – bas (SK/AT), varhany: Martin Gedeon (CZ), dirigent Daniel Simandl (SK), čtení Martin Canov (CZ/AT).

Maria am Gestade, Salvatorgasse 12, 1010 Wien

01. 12. 2019 se konal Adventní koncert Pěveckého sboru a Orchestru Gymnázia Jiřího z Poděbrad v Karlskirche.

05.-07. 12. 2019 proběhla konference „30 let hranice a sousedství“ (kulturní centrum Šafov a Vzdělávací centrum v zámku Drosendorf). Organizátoři: Wolfgang Müller-Funk, Tomáš Pospíšil, Aleš Urválek, Jan Budňák (všichni MU Brno) ve spolupráci s Oliverem Rathkolbem, Thomasem Winkelbauerem a Friedrichem Pollerossem (všichni Univerzita Vídeň / Waldviertler Heimatbund), Wilhelmem Ch. Erasmusem (Filmový klub Drosendorf), Melou Waldsteinovou (KuKUK) a dalšími. Textové výstupy z konference budou publikovány v samostatném svazku v rámci edice *Verflechtungen und Interferenzen. Studien zu den Literatur und Kulturen im zentraleuropäischen Raum* (editoři: Wolfgang Müller-Funk a Andrea Seidler). https://slawistik.univie.ac.at/fileadmin/user_upload/i_slawistik/News_Events/2019/2019_12_05_30_Jahre_Grenze_und_Nachbarschaft_2019_CZ.pdf

07. 12. 2019 se konala beseda s ředitelem české humanitární organizace Člověk v tísní Šimonem Pánkem (Slovanská beseda, Drachengasse 3, 1010 Vídeň).

Šimon Pánek se narodil v roce 1967 v Praze. V listopadu 1989 byl jedním ze studentských vůdců stávkou, která urychlila pád komunistického režimu. Systematickou biologii na Karlově univerzitě ale nedostudoval, od roku 1992 se naplno věnuje neziskové organizaci Člověk v tísní. Do roku 2005 vedl její humanitární sekci, dnes je jejím ředitelem. Prezident Václav Havel jej v roce 2002 vyznamenal medailí Za zásluhy za angažovanost ve věcech veřejných, v roce 2003 získal prestižní cenu Evropan roku.

Rakouská televize přinesla:***Die Österreicher und ihre Wurzeln***

Eine Doku-Reihe von Judith Doppler und Kurt Mayer
Die vierteilige Doku-Reihe *Die Österreicher und ihre Wurzeln* beleuchtet in der ORF III-Programm die vielfältigen Abstammungen der Österreicherinnen und Österreicher. Eine Koproduktion von Kurt Mayer Film mit ORF III.

***Als Böhmen noch bei Österreich war* (1/4)**

Sa, 23. 11. 2019, 20:15 Uhr auf ORF III
Beginnend beim Schmelztiegel der Vielvölkermonarchie der Habsburger erzählt das Regieduo Judith Doppler und Kurt Mayer, wie Menschen aus verschiedensten Regionen Europas ins kleine Alpenland kommen und zu Österreicherinnen und Österreichern werden.

***Die Vertriebenen des Zweiten Weltkriegs* (2/4)**

Sa, 23. 11. 2019, 21:05 Uhr auf ORF III
Teil 2 erzählt von den turbulenten Nachkriegsjahren und den Schicksalen der Flüchtenden und Vertriebenen, die schließlich ihre Heimat in Österreich finden. Die Menschen die 1945 in Österreich stranden tragen dazu bei, dieses Land in ein neues Europa zu führen.

Česká filharmonie skvěle obstála ve Vídni

Až se bude za sto let psát o tradici interpretace Čajkovského hudby u České filharmonie, bude se téměř jistě odkazovat na éru šéfdirigenta Semjona Byčkova.

V roce 2015 se Česká filharmonie, ještě pod vedením šéfdirigenta Jiřího Bělohlávka, vydala na tuto cestu hudbou Petra Iljiče Čajkovského. Vedení takzvaného Projektu Čajkovskij se ujal tehdy hostující dirigent Sejmon Byčkov. Dlouhé a intenzivní cestě jako by bylo shora přáno. Už první vlašťovky, nahrávky *Patetické symfonie* nebo upozadované symfonie *Manfred*, vyvolaly značně pozitivní ohlasy. Kompletní vydání sedmi disků v letošním roce bylo dobrou příležitostí k živému představení Čajkovského hudby na prestižních hudebních adresách nejen v Evropě.

Česká filharmonie, podobně jako Vídeňští filharmonikové, patří mezi těch pár orchestrů dnešního světa klasické hudby, které erudovaný vídeňský posluchač rozezná podle osobitého zvuku. Pokud se text ohání slovy jako tradice, tak je to právě ona, která dala pražskému orchestru tak osobitý zvuk. Stejně jako má tradice vídeňského hudebního prostředí vliv na tamější posluchače, tak onen legendární zvuk hráček a hráčů České filharmonie vytvářelo především české hudební prostředí a český vzdělávací systém, z něhož převážná většina členů orchestru vzešla. Třídenní rezidenci ve Vídni předcházelo v průběhu let několik uvedení Čajkovského díla v Praze a v dalších regionech

Česka. Zpravidla vždy byly koncerty hodnoceny velmi dobře. Stejně tak letošní zájezd do Japonska v druhé polovině října.

Jak budou reagovat posluchači v hypermoderní koncertní hale v Paříži (kam se orchestr vydal v listopadu 2019), to je otázka. Kromě značně originálního a technicky precizního výkonu klavíristy Kirilla Gersteina, který vystoupil v Čajkovského *Klavírním koncertu č. 1 b moll* v první den vídeňské rezidence, to byli hlavně dva Francouzi, kdo se představili v sólovém partu *Koncertu pro housle D dur a Variací na rokokové téma*. Bratři Renaud a Gautier Capuçonové poskytli druhému a třetímu večeru ve Vídni značně zajímavé propojení. Jejich pohled na hutnou ruskou hudbu se nesl spíše ve střízlivém duchu než ztracený v nánosu patosu. Tedy alespoň v případě staršího z bratrů, houslisty Renauda. Podle reakce vídeňského publika Renaud Capuçon očekávání splnil.

Druhá část koncertu přinesla další evergreen. *Symfonie č. 6 h moll*, zvaná *Patetická*, totiž dává posluchačům emoce v pravidelných intervalech. Její patetické vyznění prý způsobovalo v romantických dobách omdlévání. Ať už je to pravda, či výmysl, Česká filharmonie vyhotila emocionálnost do největšího stupně. Orchester se nyní nachází v opravdu skvělé formě! Hutné smyčce, úsečná dřeva, přesné žestě. Byčkov předložil sondu do Čajkovského rozpolcené duše. Přes všechny emocionální výbuchy odkryl a zdůraznil šťastné chvíle tohoto velkého zápasu. Z nářku první věty tak vyrostlo mocné Scherzo věty třetí, plné velkých a účinných melodických ploch. Finále bylo jakýmsi shrnutím děje, velkým dramatem Čajkovského osudu.

Poslední večer vídeňské rezidence se Zlatý sál znovu zaplnil do posledního místa. Jak prozradil instagramový účet Moniky Babišové, koncertu se zúčastnila i ona společně s manželem Andrejem, doprovázela je rakouská spolko-va kancléřka Brigitte Bierlein.

První kus v programu večera nepostrádal objem, trochu té povrchnosti, ale hlavně byl nesmírně romantický. Pokus o propojení ruské svéráznosti a tradice západní hudby skrz Českou filharmonii za vedení rodilého Rusa, dnes občana Spojených států a světoběžníka Byčkova, se v *Serenádě* stal realitou. Filharmonie ji interpretovala bez jakýchkoli národních konotací a škatulek. Jako ryzí hudbu bez hranic, vroucně a poměrně expresivně. Gautier Capuçon se představil bezprostředně po *Serenádě*. V popularitě povolna dohání svého staršího bratra, v blízké době například vyjde jeho deska s Yujou Wang. Gautier disponuje obdobnou excelentní hráčskou technikou jako Renaud, což potvrdil ve *Variacích na rokokové téma*.

Tři koncerty České filharmonie vyvrcholily v tektonice *Symfonie č. 5 e moll*. Prostor byl po celou dobu zaplněn zvukovou masou, v níž byla vyzdvihována hlavní melodická myšlenka. Byčkov pracoval se symfonií originálně: nechal existovat melodické celky, myšlenky i variace, aby pak v závěru provedl vyúčtování a přenesl skladbu zcela do transcendentální polohy. Pracoval tudíž s Čajkovským odlišně od většiny ostatních dirigentů. Ti často staví na romantické účelovosti a snaží se z hudby vytěžit maximum. Finálová coda byla triumfální. Dlouhý potlesk, několikrát vyvolávání. Úspěch potvrzen.

Redakčně zkráceno
Jan Průša, 25. 11. 2019

Pódiová diskuse v Diplomatické akademii

Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku uspořádal ve slavnostním sále Diplomatické akademie ve Vídni v pátek 15. listopadu 2019 od 18:30 pódiovou diskusi na téma „Sen a realita. Bilance třicetiletého vývoje od pádu železné opony v listopadu 1989“. Pořad zaštitila velvyslankyně ČR v Rakousku J. E. JUDr. Ivana Červenková, která se akce také osobně zúčastnila. Na pódiu zasedli znalci českého, rakouského, evropského i celosvětového vývoje, jako např. bývalý český ministr zahraničí a poslanec Karel Schwarzenberg, Dr. Erhard Busek, bývalý vicekancléř a ministr pro vědu a školství Rakouské republiky, Bruno Aigner, dlouholetý mluvčí rakouského prezidenta Dr. Heinze Fischera. Bruno Aigner byl pověřen v letech 1977-1989 bývalým kancléřem Brunem Kreiským společně s Přemyslem Janýrem péčí o chartisty. Vzpomněl si i na své první setkání se spisovatelem a dramatikem Pavlem Kohoutem na rakouských hranicích, ke kterému došlo při vyhoštění Pavla Kohouta z republiky, a na tehdejší šikanu české pohraniční služby. Mj. vyzdvihl důležitost chartistů pro další vývoj.

Dalším pódiovým hostem byl Mag. Gerald Schubert, redaktor deníku *Der Standard* a bývalý ředitel relace pro německy mluvící země Rádía Praha.

Posluchače zaplněného sálu přivítal zkušený diplomat a současný ředitel vídeňské Diplomatické akademie Dr. Emil Brix, který diskusi obohatil několika úvahami. Pád berlínské zdi považuje například za symbol spojení Německa. Důležitým impulsem, který nastartoval pozdější vývoj, bylo podle něj utvoření neformální československé občanské iniciativy práv Charta 77 (ta se začala formovat při soudním procesu s hudebníky kolem kapely The Plastic People of the Universe), která kritizovala vládu kvůli nedodržování lidských a občanských práv, i když se k tomu ČSSR zavázala při podpisu Závěrečného aktu Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě (KBSE) v Helsinkách. Dr. Brix mj. zdůraznil odpovědnost novinářů a médií, kteří jednostrannými a populistickými zprávami šíří a ovlivňují názory obyvatelstva, zasévají strach, místo aby zodpovědně a vyváženě informovali.

Senátor ing. Tomáš Czernin, předseda Stálé komise Senátu České republiky pro krajany žijící v zahraničí, popsal své osobní vzpomínky, odchod své rodiny po okupaci ČSSR do Rakouska, návrat po roce 1989, vstup do politiky, který byl ovlivněn příkladem Karla Schwarzenberga, a posléze nastínil dnešní politickou situaci v ČR.

Velvyslankyně České republiky v Rakousku JUDr. Ivana Červenková se zamyslela nad tím, co přinesla sametová revoluce a pád železné opony pro vztahy mezi Českou a Rakouskou republikou a jak se tyto vztahy vyvinuly, a konstatovala, že nyní jsou mimořádně dobré.

Místopředseda Kulturního klubu Čechů a Slováků v Rakousku a člen českého poradního sboru u BKA Mag. Richard Basler přivítal a poděkoval diskutujícím za účast, přivítal čtené hosty, mj. velvyslance Slovenské republiky, a pozdravil přítomné posluchače. Také on se vrátil do dětských let při vzpomínce na rok 1989 a podělil se, jak vnímal tuto dobu. „Československá společnost prošla dlouhodobým procesem, který byl předběžně završen vývojem občanského hnutí. Vývoj společnosti je nekonečný transformační proces, změny jsou podstatnou částí každé společnosti,“ podotkl Richard Basler.

Karel Schwarzenberg připomněl setkání krátce před 17. listopadem 1989, kdy přijely do už svobodného Polska tisíce nesvobodných Čechoslováků na Přehlídku nezávislé československé kultury. Nápad představit necenzurovanou československou kulturu vznikl po červnovém vítězství hnutí Solidarita v parlamentních volbách. Poláci se v roce 1989 jako první v sovětském bloku zbavili komunistické vlády a polští disidenti chtěli pomoci svým československým přátelům. A tak na schůzce nedaleko Králického Sněžníku domluvili festival, na němž by vystoupili exiloví umělci a intelektuálové z Československa. Schwarzenberg vzpomněl Františka Janoucha, zakladatele exilové Nadace Charta 77, který se podílel na organizaci tohoto festivalu spolu s Polsko-československou solidaritou. Atmosféru festivalu narušily jen zprávy o desítkách lidí zadržovaných na hranicích, včetně několika účinkujících. On sám se festivalu bohužel pro indispozici nezúčastnil, i když na místě byl. Byla to jedna z událostí, která utvářela současnou střední Evropu. Dále Schwarzenberg vyzdvihl důležitost helsinského mezinárodního paktu o občanských a politických právech a jeho důležitost pro vznik občanského hnutí. „Já jsem se dostal do revolučního dění spíše náhodou. Nepatřil jsem k těm, kteří byli členy Charty 77, ale dostal jsem se k tomu, že jsem mohl zdejšímu odboji pomáhat. V osmdesátých letech mne zvolili předsedou federace pro lidská práva, což byla pro mne velká čest a výhoda. Takže jsem se dostal do styku s disidenty ze všech okolních zemí, z Maďarska, z Polska. Samozřejmě jsem se zajímal, co se tady (v Československu) děje, vždyť to byla moje země. A ta situace mne strašně zajímala,“ zavzpomínal Schwarzenberg.

A pokračoval dále: „Návrat do Evropy se podařil. Pak ale nastaly doby, kdy v české politice začaly dominovat politické síly, které vlastně o postavení České republiky v Evropě moc nedbají. V českých dějinách nastávaly vždycky nějaké časy, kdy se ve velkém kradlo, a to bylo tady po roce 1989 taky. Myslím, že jsme si všichni představovali budoucnost trochu jinak, než potom byla. Nastal dosti bezohledný kapitalismus, což na jednu stranu pohnulo země kupředu, přestala hospodářská a průmyslová zaostalost, která tu byla. To jsme všechno překonali. Nicméně tehdy začaly jistě móresy. Přišli politici, kteří dodnes vyhrávají.“

K Václavu Klausovi dodal: „On ale vývoji velmi pomohl. Měl dvě správné myšlenky: že v demokracii musí fungovat politické strany a že hospodářskou reformu je potřeba udělat rychle a důkladně. V tom měl pravdu. Jeho negativní odkaz spočíval v něčem jiném, například v poměru k Evropské unii.“

„První rakouská reakce na pád železné opony byla některými rakouskými politiky a částečně i některým tiskem přijata nepřiližitě pozitivně. Byl to strach z neznámého,“ objasnil Erhard Busek. „Médii uměle vytvořené obrazy ovlivňují vnímání událostí a tímto vytvářejí realitu. Příkladem je obraz symbol stříhání drátu – železné opony –, který vznikl pro média, a daly by se uvést i další příklady,“ zdůraznil Busek. S publikem se rovněž podělil o svůj názor na pracovní styk s bývalým prezidentem ČR profesorem Klausem. Také uvedl, „že nechce tonout v nostalgických vzpomínkách, ale chce se v diskusi věnovat dnešnímu stavu.“ V médiích mu chybí více informací o sousedních zemích, resp. o Česku a Slovensku, což vidí jako chybu.

Gerald Schubert vzpomněl dobu 1989, kterou zažil jako mladík. Plně souhlasil s názorem, že se žurnalis-

tika musí dělat seriózně. „Bohužel není tomu vždy tak,“ dodal. Jako příklad uvedl novinářské zprávy o demonstracích na pražské Letenské pláni v roce 1989 a 2019. „Dnes je naprosto jiná situace. Diktatura je přece úplně něco jiného než dnešní demokratický režim, kdy bez konsekvence může protestovat kde kdo. Tehdy demonstranti riskovali své životy, kariéru, možnost studia, hrozilo jim vězení, ztráta zaměstnání, a tehdy to bylo masové hnutí až do poslední vesnice.“

Poté následovala diskuse a při sklence vína mohli posluchači klást další otázky.

Diskusi zasvěceně moderovala dr. Jana Starek (historička, Wiener Wiesenthal Institut für Holocaust-Studien).

Karel Schwarzenberg, Jana Starek

Zleva Emil Brix, česká velvyslankyně Ivana Červenková, slovenský velvyslanec Peter Mišík, Tomáš Czernin, Helena Baslerová

Tomáš Czernin a Karel Schwarzenberg

Erhard Busek a Bruno Aigner

Sen a realita

Bilance třicetiletého vývoje od pádu železné opony v listopadu 1989

Pátek, 15. listopadu 2019, 18:30 hod., Slavnostní sál Diplomatické Akademie Vídeň, Favoritenstrasse 15a, 1040 Wien, pod záštitou velvyslankyně ČR v Rakousku J. E. JUDr. Ivany Červenkové

Úvodní slovo:

Dr. Emil **BRIX** (velvyslanec, ředitel DA Vídeň)

Přivítání:

Ing. Tomáš **CZERNIN** (senátor, předseda Stálé komise Senátu České republiky pro krajany žijící v zahraničí)

JUDr. Ivana **ČERVENKOVÁ** (velvyslankyně České republiky v Rakousku)

Mag. Richard **BASLER** (místopředseda Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku a člen českého poradního sboru u BKA)

Diskutující:

Dr. Erhard **BUSEK** (politik, bývalý vicekancléř a ministr pro vědu a školství Rakouské republiky)

Karel **SCHWARZENBERG** (poslanec, bývalý ministr zahraničí České republiky)

Mag. Gerald **SCHUBERT** (redaktor, deník *Der Standard*)

Moderace: Dr. Jana **STAREK** (historička, Wiener Wiesenthal Institut für Holocaust-Studien)

Česká hudební Vídeň 2019 – *Abychme hodně pamatovali*

Druhý koncert cyklu „Stará hudba ze zemí Koruny české“ se konal 18. listopadu 2019 v nádherném sále Magistrátu 3. okresu ve Vídni (Karl Borromäus Platz). Koncert zajistila Nadace pro dějiny ve střední Evropě (Praha) a Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku s finanční podporou Ministerstva kultury ČR, pod záštitou velvyslankyně ČR v Rakousku J. E. JUDr. I. Červenkové a podporou Stadt Wien – Kultur – 3. Bezirk.

Nabídl-li první koncert cyklu hudbu 16. století, ansámbl Gontrassek přinesl do Vídně zpěvy husitských Čech pod názvem *Abychme hodně pamatovali*, tedy hudbu 15. a 16. století. Vokální soubor, založený roku 2000 studenty a přáteli oboru hudební věda na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze, se věnuje provozování duchovní hudby, která zněla v českých zemích v období středověku a renesance. Umělecký vedoucí souboru Mgr. Jan Baťa, Ph.D., nachází hojný materiál díky pramennému výzkumu. Devět zpěvních hlasů – tři soprány, dva alty, dva tenory, dva basy – zaujalo jistou intonací a čistou interpretací notového záznamu vnímavé posluchače, kteří si srdečným potleskem vynutili přídavek umělců.

mb

Česká hudební Vídeň 2019 – *Santa Cecilia*

Třetí koncert z cyklu „Stará hudba ze zemí Koruny české“ proběhl v Karlskirche ve Vídni v předvečer svátku svaté Cecílie dne 21. listopadu 2019. Mezinárodně proslulý soubor Hof-Musici, který se specializuje na interpretaci barokní hudby s použitím dobových nástrojů, provedl oratorium *Santa Cecilia* italského skladatele Antonia Draghiho. Oratorium na počest patronky varhaníků a hudebníků sv. Cecílie bylo poprvé provedeno na Pražském hradě v roce 1680.

Soubor Hof-Musici, který je složen z českých i zahraničních hudebníků, vznikl v Praze roku 1991 a pod uměleckým vedením svého zakladatele a cembalisty Ondřeje Macka se brzy stal jedním z předních těles zaměřených na starou hudbu. Oratorium *Santa Cecilia* zachovává formový znak dvoudílnosti, dialogické a lyrické části prolínaly partii epickými, jejichž tlumočnickem je tzv. testo, personifikace epického textu. Zpěvní party doprovázely dobové nástroje – varhanní positiv a regál, barokní violoncello, theorba a cembalo, jež vynikaly i v samostatných vstupech. Výkony všech interpretů potvrdily pověst, jež je předcházela – vynikající soubor, který je známý nejen v ČR, ale i v zahraničí, kde je vítaným a žádaným hostem (Francie, Itálie, Německo, Belgie, Chorvatsko, Japonsko, Maďarsko). Zaplněný kostel sv. Karla Boromejského ve Vídni dotvořil optimální kulisu pro provedení cenného díla.

P. S. Trochu reklamy: Na poslední fotografii je Michael Novák, zakladatel varhannářské dílny Sandrik Giovannino de Provolone, která vyrobila varhanní positiv a regál, které zazněly na tomto koncertě.

Termíny Vlastenecké omladiny na rok 2019

Čaje o páté: neděle, 17:00-21:00 h, velká klubovna školy Školského spolku Komenský, Sebastianplatz 3, Vídeň 3
Čaj o páté 8. prosince – vánoční

Češi, Slováci, Rakušané a jiné národy, žijící L. P. 2019 ve Vídni a okolí – gut aufgepasst!

Máme tu pro Vás novinku – Tančírnu (nejenom) pro česko-slovenskou komunitu ve Vídni a okolí. Samotný kurz je veden v českém jazyce. Ale není to jen o tanci. Je to místo setkávání s lidmi, se kterými nás spojují stejné kořeny, nebo místo, kde se můžete zdokonalit v české a slovenské konverzaci. Prostě 3 v 1: tanec + jazyk + komunita.

Lektorka Iva Petruželová, která miluje jak taneční klasiiku, tak moderní tanec a la street dance, pochází ze severní Moravy a do Vídně přišla před dvěma roky. Profesionálně se věnuje stomatologii, a pečuje tedy o krásný úsměv mnoha pacientů.

Ve svém nabitém kalendáři si našla čas a středu večer si vyhradila pro marjánkovskou Tančírnu, kterou jistě povede se svým pověstným šarmem a úsměvem. V Tančírničce Iva uplatní své zkušenosti z několikaletého působení v Tanečním klubu Jarky Calábkové v Ostravě, kde se věnovala latinsko-americkým tancům.

Takže? Nesedte doma a tancujte! A neváhejte dlouho, kapacita krásného sálu na Kreuzherrngasse je omezena. Máme místo pouze pro sedm párů na kurz.

Za celý tým Marjánky

Martina Canova

Galerie auf der Pawlatsche

Institut für Slawistik Universitätscampus/AAKH
1090 Wien, Spitalg. 2-4/Hof 3, gegenüber Narrenturm
www.univie.ac.at/pawlatsche

bis 31. 12. 2019 *Bilder zweier Generationen*

Kuratoren: Vladimír Kočí, Gero Fischer

Der Großvater Franz Kinzl war Musiker und Maler, Gero und Gudrun in der übernächsten Generation setzten sich mit der Bildkunst (Fotografie bzw. Malerei) auseinander. Gemeinsam ist den drei Persönlichkeiten ihr besonderer autodidaktischer Zugang.

Franz Kinzl (1895 in OÖ – 1978) war in erster Linie Musiker, Komponist, er betätigte sich auch journalistisch (Musikkritiker in Linz), Mitglied der Mühlviertler Künstlergilde. Als Komponist macht er sich um Musik für Blasinstrumente (*Sinfonie, Konzert für Trompete und Blasorchester*) verdient, schuf drei Sinfonien, *Konzert für Fagott und Orchester*, Kammermusik, sechs *Messen*, Ouvertüren, eine Oper u.a. Seine musikalische Ausbildung erhielt er in Linz (Oboe, Orgel), legte die Kapellmeisterprüfung ab. Anton-Bruckner-Preisträger. Er war aber sowohl im Bereich der Musik und fast ausschließlich in der Malerei autodidaktisch unterwegs. Repräsentative Ausstellungen seines malerischen Oeuvres in Linz (1965 ff.)

Gudrun Schachl (geb. Fischer, * 1947 in OÖ) – Lehrerin. Beschäftigt sich mit Malerei seit Jahrzehnten. Diverse Ausstellungen in OÖ.

Gero Fischer (geb. 1944 in OÖ) – Slawist, Gründer und Betreiber der Galerie auf der Pawlatsche. Ausstellungen im In- und Ausland.

Hravé obrázky

Muzeum hlavního města Prahy pořádá do 5. ledna 2020 v hlavní budově muzea Na Poříčí 52, Praha 8, výstavu ilustrací Juraje Martišky.

Juraj Martiška je významným slovenským ilustrátorem, malířem a grafickým designerem, který v roce 2013 obdržel Cenu Ludovíta Fully za ilustrační tvorbu pro děti a mládež. Muzeum hlavního města Prahy nyní představuje průřez jeho vlastní ilustrátorskou tvorbou. Martiška ilustroval několik desítek učebnic a knih autorů pro děti a mládež (*Pohádky* H. Ch. Andersena, *Pinokiova dobrodružství* C. Collodiho, *Děvčátko z věže* J. Bodnárové, *Prázdniny se strýcem Rafelem* V. Šikuly, *Krále s kytarou* J. Navrátila a mnoho dalších. Pravidelně získává ocenění za nejkrásnější slovenské dětské knihy (2009-2018). Na výstavě jsou zastoupeny knihy významných českých autorů pro děti a mládež: Jiřího Holuba, Ivony Březinové, Zdeňka Karlíka, Pavla Valacha, Marie Kšajtové a Veroniky Hájkové.

České školy bez hranic

ČESKÉ ŠKOLY BEZ HRANIC nabízejí výuku češtiny a českých reálií pro děti ve věku od 18 měsíců do 15 let za hranicemi ČR jako doplnění každodenního vzdělání, které děti českého původu získávají v zahraničních školách. Činnost Českých škol bez hranic je koordinována spolkem ČŠBH. O své činnosti informuje v pravidelném newsletteru Českých školy bez hranic, jehož listopadové číslo bylo zpřístupněno na webu: <http://csbh.cz/novinky/newsletter-ceskych-skol-bez-hranic-listopad-2019>

Co najdete v aktuálním čísle:

- Spolek ČŠBH slaví Den české diaspory jako připomínku 30. výročí sametové revoluce.
- ČŠBH Brusel pořádala Sametovou besedu a má nové webové stránky.
- ČŠBH Curych vzpomíná na představení Prodaná Větka aneb Proč bychom je nezmlátili!
- ČŠBH Drážďany na zážitkovém výletě v Čechách.
- ČŠBH Londýn putovala do Solimánského sultanství.
- ČŠBH Mnichov uspořádala pro žáky workshop k výročí listopadové revoluce.
- ČŠBH Paříž organizovala workshop Taková – snová – sametová a připojila se k projektu „30“ fotografky Lenky Hatašové.
- ČŠBH Rhein-Main zasadila ráno 16. 11. 2019 Lípu Václava Havla.
- ČŠBH Ženeva pojala připomínku 30. výročí sametové revoluce ve velkém.

KRAJÁNEK

1. 11. 2019 vyšlo listopadové číslo časopisu *Krajánek*, téma: Pravěk. Všechna čísla jsou jako obvykle zdarma ke stažení ve čtenářské sekci na: <http://krajaneckvesvete.cz/>

Nová esej Přemysla Janýra

Vzpomínka na třicetileté výročí, i když asi s poněkud odlišnými důrazy, kterou 17. listopadu 2019, u příležitosti kulatého výročí počátku tzv. sametové revoluce, publikoval pod názvem *Nenormalizace* Přemysl Janýr: <http://www.janyr.eu/index.php/73-plysak>

V březnu před třiceti lety vybojovala Solidarność první svobodné volby, v říjnu vyhlásil Mátyás Súrös Třetí Maďarskou republiku, do poloviny listopadu svrhlo hnutí Demokracie Ted' Honeckerovu vládu a Berlínskou zeď. Československo přežívalo jako poslední ostrůvek totality, než brutální policejní zásah proti studentům vyprovokoval občany, aby i oni vyšli do ulic. V Praze mívají barikády většinou jen symbolický význam: bývají znamením toho, že už jsou zbytečné (Willi Lorenz: *Monolog o české zemi*).

Nenormalizace

Návrat do Evropy, znělo heslo, které nejlapidárněji vyjadřovalo všechna nejasněná očekávání na novou budoucnost Československé socialistické republiky. Lišily se nejvýše představy, co to ta Evropa vlastně je. Pro část disentu i neangažovaných občanů představovala především pluralitní demokracii, občanská práva, svobodu názoru, projevu, pohybu, spolčování, podnikání. Pro větší část populace představovala v první řadě plné obchody a peněženky...

Prezident České republiky Miloš Zeman v pondělí 28. října vyznamenal na Pražském hradě 42 lidí, loni jich bylo o jednoho méně

Jsou mezi nimi vojáci, sportovci, lékaři nebo politici. Nejvyšší státní vyznamenání, Řád bílého lva vojenské skupiny I. třídy, obdrželi arm. gen. ve výslužbě Emil Boček, genmjr. Josef Ocelka, in memoriam, gen. justiční služby prof. Bohuslav Ečer, in memoriam, a genpor. Jaroslav Selner, in memoriam. Vyznamenání Řád bílého lva občanské skupiny I. třídy obdrželi průmyslník Jan Antonín Baťa, in memoriam, nebo Zemanův předchůdce Václav Klaus, bývalý slovenský prezident Rudolf Schuster a bývalý rakouský starosta Helmut Zilk, in memoriam. Medaile Za zásluhy I. stupně obdrželi např. český hokejista Jaromír Jágr, český politik KDU-ČSL Josef Kalbáč, ředitel Národního muzea Michal Lukeš, starostka České obce sokolské Hana Moučková, první žena, která sokolskou obec vede, nebo nejznámější český fotograf Jan Saudek a také král české dechovky, herec, zpěvák a moderátor Josef Zíma. Dohromady převzalo Řád bílého lva osm lidí, Řád Tomáš Garrigua Masaryka jeden, medaili Za hrdinství šest, medaili Za zásluhy sedmadvacet.

Německý prezident Steinmeier poděkoval zemím V4 za jejich vklad k pádu Berlínské zdi

„Bez odvahy a vůle po svobodě Poláků, Maďarů, Čechů a Slováků by mírové revoluce ve východní Evropě a německá jednota nebyly možné. Bezpochyby to byl velký historický výkon,“ podotkl německý prezident u abstrakt-

ní skulptury, jež stojí na ulici Bernauer Strasse, která je jedním z hlavních symbolů rozděleného Berlína.

Sametovou revoluci hodnotí Češi lépe než Slováci

Sametovou revoluci v roce 1989 hodnotí kladně dvě třetiny Čechů a 56 procent obyvatel Slovenska, pro něž má větší význam například Slovenské národní povstání a vznik samostatného Slovenska. Lépe než v Česku tam lidé hodnotí vstup do Evropské unie, ukázal společný průzkum českého Centra pro výzkum veřejného mínění (CVVM) a Sociologických ústavů Akademií věd obou zemí. Na Slovensku je větší náklonnost k předchozímu režimu, což podle jednoho z autorů výzkumu Roberta Klobuckého může vyplynout z modernizace Slovenska během druhé poloviny 20. století. Do budoucnosti jsou Slováci větší optimisté než Češi, a to i v pohledu na vývoj ekonomiky, shrnula na tiskové konferenci v Praze další výsledky socioložka Pavlína Tabery.

Na dotaz, zda změna režimu v roce 1989 stála za to, odpovídají Češi pozitivněji než obyvatelé Slovenska (73 procent k 59 procentům). Tehdejší systém vnímá negativně 55 procent oslovených v Česku, na Slovensku 33 procent. Otázky kladli sociologové v září tisícovce obyvatel Česka a tisícovce obyvatel Slovenska.

Události listopadu 1989 jsou po období první československé republiky druhou nejpříznivěji hodnocenou událostí české historie za posledních 100 let. Vyplynulo to z výsledků průzkumu mezi občany staršími 15 let, který zveřejnilo Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM). Čím starší byli respondenti, tím méně vyslovovali v případě listopadu 1989 nerozhodné odpovědi a více se k událostem stavěli negativně. Hodnocení revoluce je pak pozitivnější u lidí s vyšším vzděláním, vyššími příjmy a u lidí, kteří pozitivně hodnotí současnou ekonomickou situaci. Listopadovou revoluci z roku 1989 hodnotilo ve výzkumu jednoznačně kladně 34 procent respondentů, spíše kladně se o ní vyjádřilo 32 procent účastníků. Jednoznačně záporný či spíše záporný názor dohromady vyslovilo celkem 12 procent odpovídajících. Listopad 1989 tak v odpovědích předčil vznik samostatné České republiky (18 procent jednoznačně kladných odpovědí, 32 procent spíše kladných), vstup do NATO (19, 30), vznik a činnost Charty 77 (17, 30) či vstup do Evropské unie (19, 26).

Lidé se naposledy rozloučili s režisérem Vojtěchem Jasným

Ve velkém sále zlínského divadla se lidé naposledy rozloučili s režisérem a scenáristou Vojtěchem Jasným. Obřad ukončili dlouhým potleskem vestoje. Rodák z Kelče na Vsetínsku žil v posledních čtyřech letech v Přerově, zemřel v pátek 15. listopadu ve věku třiaředesáti let. Součástí posledního rozloučení bylo promítání Jasného krátkého snímku *Česká rapsodie* z roku 1969. Herec zlínského divadla Rostislav Marek přečetl vzkaz herečky Drahomíry Hofmanové, které dal Jasný v roce 1968 první velkou příležitost ve svém snímku *Všichni dobří rodáci*. Herečka v něm ztvárnila uhrančivou rusovlasou mladou vdovu. Hofmanová to období označila jako nejkrásnější ve svém životě. Připomněla i Jasného pozdější emigraci. „Tvrdého Va-

lacha jako jsi ty, se soudruhům na kolena srazit nepodařilo," vzkázala zesnulému Hofmanová.

Vojtěch Jasný patřil mezi hlavní představitele české filmové nové vlny. Točit začal v padesátých letech. Později si pozornost získal mimo jiné filmem *Až přijde kocour* s Janem Werichem z roku 1963 a především zmíněným snímkem *Všichni dobří rodáci*. V roce 1969 emigroval, ve Vídni byl jedním ze zakladatelů a předsedou Kulturního klubu Čechů a Slováků, poté na čas zakotvil u západoněmeckých televizních zakázek. Zhruba od poloviny osmdesátých let žil v USA. Za svoji tvorbu získal několik ocenění, mimo jiné na mezinárodním festivalu v Cannes, i Českého lva za přínos kinematografii.

TOP 09 má nové vedení v čele s poslankyní Pekarovou Adamovou

Delegáti pražského sněmu opoziční TOP 09 zvolili novou předsedkyní strany poslankyni Markétu Pekarovou Adamovou. Dali jí přednost před senátorem Tomášem Czerninem, který byl následně zvolen prvním místopředsedou. Nová šéfka TOP 09 dostala ve volbě 96 hlasů, Czernin o patnáct méně. Oba uvedli, že chtějí spolupracovat a odmítli možné názorové štěpení strany. Pekarová Adamová bývá řazena k liberálnějším politikům oproti Czerninovi, jehož orientace je konzervativnější. Ohledně programu Pekarová Adamová klade důraz na ochranu životního prostředí a na vzdělání. Chce také, aby Česko přijalo euro. Připojení k eurozóně je podle ní další pojistkou proti snahám zavléct Česko „opět někam na východ“. TOP 09 se jejím zvolením stala jedinou parlamentní stranou, v jejímž čele stojí žena.

Vztah ČR ke krajanům se možná přizpůsobí jejich generační obměně

Strategie vztahu českého státu vůči Čechům v zahraničí by podle zmocněnce ministerstva zahraničí pro krajany Jiřího Krátkého měla být rozšířena. K tématům patří korespondenční volba poslanců, která by se mohla uskutečnit už přes příští rok, nebo vzdělávání vzhledem ke generační obměně Čechů v cizině. Krátký to řekl při senátní debatě o roli zahraničních Čechů. „Potřebujeme strategii na oslovení veřejného prostoru a získat důvěru mladých v dynamický a moderní stát," řekl zmocněnec. Zmínil v této souvislosti přípravu nového pětiletého Programu podpory českého kulturního dědictví na roky 2021-2025, který by měl vycházet z co nejpřesnějšího zmapování a respektování skutečných potřeb krajanů podle místa a složení jejich komunity.

Předseda senátního zahraničního výboru Pavel Fischer označil krajany za „rodinné stříbro, které se musí opéčovat“. Vyzdvihl jejich roli například při vstupu ČR do NATO a poukázal na to, že mnozí potomci českých migrantů zastávají významné posty. Kvůli zachování jejich vazeb na zemi předků zdůraznil nutnost podpory České školy bez hranic, která pro děti krajanů v cizině nabízí výuku češtiny a českých reálií. V nich vidí budoucnost českého krajanství i Krátký. Krajaní dlouhodobě zmiňují jako neuspokojivě dořešenou korespondenční volbu a přístup k získání českého občanství. Od září mohou občanství díky poslední novele získat i děti bývalých českých občanů, kteří

se v době jejich narození nemohli dokladem o českém občanství prokázat. Úloha a místo zahraničních Čechů v bilaterálních vztazích bude také tématem dvoudenní konference, kterou na příští rok chystá senátní komise pro krajany.

Expert: Česku chybí strategie boje s dezinformacemi

Českému státu chybí podle vedoucího Centra proti terorismu a hybridním hrozbám při ministerstvu vnitra Benedikta Vangeliho koordinace a strategie boje s těmito hrozbami včetně šíření dezinformací. Nemá ani jednotnou komunikační politiku, což se ukázalo při kauze novičok. Vangeli to uvedl na semináři o informační válce, který se konal v sídle Senátu. Náprava by podle něj nebyla nijak nákladná, chybí prý ale dostatek vůle. „Nemáme stanovenou žádnou politiku v oblasti hybridních hrozeb," prohlásil Vangeli. Hybridními hrozbami jsou označovány metody, jejichž cílem je destabilizace společnosti, ať už formou dezinformací a propagandy na sociálních médiích, šířením falešných zpráv, zastrašováním nebo kybernetickými útoky. Vangeli uvedl, že jeho úřad o třinácti lidech se zabývá hrozbami jen z hlediska vnitřní bezpečnosti státu. Na ostatních zainteresovaných ministerstvech obdobné útvary nevznikly.

O2 na konci roku zruší většinu telefonních budek

Operátor O2 ke konci letošního roku ukončí provoz všech veřejných telefonních automatů kromě těch, které musí povinně mít v nejmenších obcích. Z nyní provozovaných 3 900 telefonních budek jich příští rok zbude 1 150 v obcích do 200 obyvatel. Důvodem rušení je fakt, že z budek téměř nikdo nevolá, protože všichni mají mobily. V posledních letech se výrazně navýšilo pokrytí mobilní sítí 4G, které je v České republice dostupné na 96,9 procenta území, a je tak jedno z nejlepších v Evropě. Většina lidí používá mobilní telefon nebo pevnou linku, telefonní budky tak postupně ztrácí svůj smysl. Z některých automatů volají lidé méně než jednou za měsíc. Rušené telefonní automaty budou funkční do posledního dne letošního roku. O2 spolupracuje také s projektem Knihobudky, kdy se z nevyužívaných budek stávají malé veřejné knihovny. Nejvíce telefonních automatů provozovala O2 na přelomu století, kdy fungovalo přes 30 000 budek. Od té doby se jejich počet kvůli klesajícímu využití v souvislosti s nástupem mobilních technologií snižuje.

Čaputová: ČSR položila základy slovenské státnosti

Výročí vzniku Československa je důležité také pro Slovensko, protože založení společného státu Čechů a Slováků 28. října 1918 položilo i základy slovenské státnosti. Novinářům to řekla slovenská prezidentka Zuzana Čaputová, která zároveň poukázala na zlepšení životní úrovně a vzdělanosti Slováků v období první československé republiky. Slovenská prezidentka položila věnce k památníku československé státnosti a následně také k soše spoluzakladatele Československa Milana Rastislava Štefánika.

Zuzana Čaputová řekla, že stojí za úvahou, zda by si i Slovensko, podobně jako Česko, nemělo připomínat

vznik Československa státním svátkem. „Nebýt tohoto data, patrně bychom dnes ani netvořili samostatný státní útvar. Je to jeden z nejvýznamnějších dnů, které je potřeba si pamatovat,“ uvedla Čaputová. Slovenský parlament v minulosti hlasováním opakovaně odmítl zařadit 28. říjen mezi svátky. Loni si ale Slovensko mimořádně připomenulo kulaté výročí založení Československa státním svátkem, a to 30. října, na kdy připadá výročí přijetí Martinické deklarace. Tímto dokumentem se v roce 1918 slovenští představitelé přihlásili ke vzniku samostatného československého státu.

Sčítání lidu by mělo začít 27. března 2021, návrh projedná vláda

Příští sčítání lidu, domů a bytů v Česku by mělo začít 27. března 2021. Od tohoto dne by lidé mohli vyplňovat formuláře elektronicky. Zadávat by měli mnohem méně údajů než při posledním sčítání před osmi lety. Část potřebných dat totiž statistici získají z registrů. Papírové tiskopisy sčítací komisaři doručí nově jen těm lidem, kteří informace přes počítač neodešlou. Vyplyvá to z návrhu zákona o sčítání, který by měla projednávat vláda.

Sčítání se koná každých deset let. Poprvé bylo na českém území v roce 1869. Od roku 1918, tedy od vzniku samostatného Československa, se jich uskutečnilo devět. Poslední bylo před osmi lety, kdy se dotazníky daly poprvé vyplňovat přes internet. Zatímco severské státy, Slovinsko či Rakousko získávají údaje hlavně z databází úřadů, v Česku se budou muset znovu zapojit všichni lidé. České registry totiž všechna potřebná data neobsahují.

Předsedou Trikolóry se stal v Brně jediný kandidát Klaus ml.

Delegáti brněnského volebního sněmu zvolili předsedou politického hnutí Trikolóra jediného kandidáta a zakladatele Václava Klause mladšího. Vznik hnutí byl oznámen 10. června poté, co ODS vyloučila Klause ze strany za jeho projev ve Sněmovně, kdy využil přirovnání se židovskými transporty za druhé světové války. Zatím není zřejmé, zda hnutí půjde již do krajských voleb v příštím roce, nebo až do sněmovních voleb o rok později. Zatím hnutí eviduje podle tiskové mluvčí Ivany Kerlesové 10 000 registrovaných příznivců.

Klaus mladší v projevu zdůraznil tři pilíře, na nichž hnutí stojí. Jsou jimi Česká republika a rozhodování si o ní, dále podpora pracujících a poslední je obrana normálního světa, což je dle Klause obrana před agresivními ideologiemi, na jejichž konci čeká chudoba, zastrasování, diktatura a fanatismus. V projevu dále nazval například studenty stávkující během pátků za zmírnění klimatické změny svazky a naopak konstatoval, že kdo z mladých chce být rebel, má podporovat Trikolóru. Zmínil, že stát nemá lidi buzerovat, že hloupí a líní studují pavědecké obory, místo aby pracovali. V národních parcích se pak podle něj pěstuje kůrovec, který se šíří republikou.

Zemanův expertní tým řešil vztah k EU či tureckou ofenzivu

Expertní tým prezidenta Miloše Zemana na zámku v Lá-

nech za účasti premiéra Andreje Babiše (ANO) řešil postavení České republiky vůči Evropské unii. Zabýval se například strategií Visegrádské čtyřky při dalších vyjednáváních s Evropskou komisí. Babiš v České televizi znovu odsoudil tureckou vojenskou operaci na severovýchodě Sýrie. Je ale přesvědčen o tom, že situaci bylo možné předejít, kdyby s tureckým prezidentem Recepem Tayyipem Erdoganem světové mocnosti aktivně vyjednávaly. Účastníci schůzky diskutovali i o postavení nové Evropské komise, jejíž fungování od 1. listopadu je ohroženo po neschválení kandidátů Francie, Maďarska a Rumunska.

Expertní tým se zabýval také strategií Visegrádské čtyřky při dalších vyjednáváních s Evropskou komisí. Země V4 také chtějí, aby i ve víceletém finančním rámci Evropské unie na léta 2021-2027 bylo zachováno současné množství peněz na politiku soudržnosti i na společnou zemědělskou politiku. Za důležité Zeman považuje, aby si členské státy mohly samy stanovovat priority, na co použijí evropské peníze, a aby se v tomto směru snížil vliv Evropské komise.

Zeman po summitu V4: Prezidenti podporují začlenění Srbska do EU

Prezidenti účastníci se summitu na zámku v Lánech jednomyslně podporují začlenění Srbska do Evropské unie a jsou ochotni poskytnout maximální pomoc. Na tiskové konferenci po ukončení dvoudenního summitu, kterého se kromě prezidentů zemí Visegrádské skupiny (Česko, Slovensko, Polsko, Maďarsko) zúčastnily také hlavy států Srbska a Slovinska, to řekl český prezident Miloš Zeman. Podporu vstupu Srbska a také Černé Hory do unie dříve vyjádřil i premiér Andrej Babiš (ANO). Ideální by to podle něho bylo ještě do konce roku 2027.

Dva bloky jednání, kterých se zúčastnili Zeman, slovenská prezidentka Zuzana Čaputová, polský prezident Andrzej Duda a maďarský prezident János Áder, se podle hlavy českého státu týkaly pozice V4 v Evropské unii či brexitu. „Konstatovali jsme, že Visegrád byl úspěšný v minulosti, když zabránil takzvaným migračním kvótám a nevyjádřil souhlas s kandidaturou pana (Franse) Timmermanse (do čela Evropské komise). Nyní se bude zabývat jak problémy evropského rozpočtu, tak problematikou obnovitelných zdrojů, protože každá země má svůj energetický mix,“ poznamenal Zeman.

Prezidentský summit je součástí českého předsednictví ve Visegrádské čtyřce. Česko si jako jeden z hlavních cílů svého předsednictví stanovilo upevňování postavení zemí V4 v EU i v Severoatlantické alianci a posilování soudržnosti obou těchto organizací. Chce také podporovat proces rozšíření unie o státy západního Balkánu.

V katolických kostelech proběhlo sčítání věřících

Katolická církev sčítala návštěvníky bohoslužeb. Poslední sčítání v českých, moravských a slezských kostelech bylo před pěti lety.

Výsledky sčítání slouží biskupům a generálním vikářům k lepšímu přehledu o situaci v diecézích a k poznání struktury účastníků mší například podle věku a pohlaví. „Sčítání je také významným zdrojem informací pro Českou biskupskou konferenci, která tak může lépe sledovat vývoj v die-

cezích a účinněji soustřeďovat síly i prostředky k pastorační a evangelizační práci v naší zemi," uvádí web pražského arcibiskupství.

Ščitání organizuje česká katolická církev od roku 1999 každých pět let. Podle výsledků posledního průzkumu z října 2014 navštěvovalo mše pravidelně 419 188 lidí.

Cenu Václava Havla dostali mladí aktivisté z Balkánu a obhájce práv Ujgurů

Letošní Cenu Václava Havla za lidská práva, kterou uděluje Parlamentní shromáždění Rady Evropy společně s Knihovnou Václava Havla a Nadací Charty 77, získal čínský obhájce menšinových Ujgurů Ilham Tohti a Mládežnická iniciativa za lidská práva, která působí na Balkáně. Oznamilo to Parlamentní shromáždění Rady Evropy (PACE) ve Štrasburku. „Tímto vyjadřujeme nejen uznání a podporu novým laureátům této ceny, ale také posíláme vzkaz naděje milionům lidí, které reprezentují a pro které pracují. Lidská práva neznají hranice," uvedla předsedkyně PACE Liliane Mauryová Pasquierová ve Štrasburku. Podobně výběr laureátů zhodnotil i ředitel Knihovny Václava Havla Michael Žantovský. „Současné udělení ceny dlouholetému ujgurskému obhájci lidských práv a skupině mladých aktivistů bojujících za porozumění a smíření na západním Balkáně názorně ilustruje univerzální charakter lidských práv bez ohledu na geografii, náboženství, kulturu, věk či politické uspořádání," uvedl Žantovský v tiskové zprávě.

Čínský akademik Ilham Tohti (49) cenu dostal za to, že se přes dvacet let zasazuje za zlepšení situace Ujgurů a dialog mezi etnickými skupinami v Číně. Mládežnická iniciativa za lidská práva byla založena v roce 2003 a snaží se o usmíření na Balkáně a navazování vztahů mezi mladými lidmi z různých etnik, oblastí a zemí.

Cena nesoucí jméno někdejšího českého a československého prezidenta, který zemřel v roce 2011, je dotována částkou 60 000 eur (asi 1,5 milionu Kč). Jejím prvním laureátem se stal v roce 2013 běloruský disident Ales Bjaljacki. Loni ji dostal bojovník za lidská práva v Čečenku Ojub Titijev.

Moskva pohrozila odvetou za plány na přemístění Koněvovy sochy

Rusko pohrozilo odvetou za plány zastupitelů šestého pražského obvodu přemístit sochu maršála Ivana Koněva. Podle prohlášení ruského ministerstva zahraničí, zveřejněného na ministerském webu, může rozhodnutí Prahy 6 poškodit rusko-české vztahy a nezůstane bez odpovědi. Koněvova socha, která se nachází na náměstí Interbrigády v Praze 6-Bubenči, bude podle rozhodnutí místních zastupitelů přemístěna. Nahradí ji nový památník osvobození metropole za druhé světové války. Ministerstvo dalo v prohlášení najevo rozhořčení nad „cynickým rozhodnutím" zastupitelstva Prahy 6. Hluboce lituje, že zastupitelé ignorovali výzvy veřejnosti a vedoucích představitelů České republiky, aby podobnému postupu zabránili. „Stejně jako dříve považujeme tento krok za porušení článků dvoustranné smlouvy o přátelských vztazích a spolupráci z 26. srpna 1993," konstatuje se v prohlášení. V závěru prohlášení se praví, že ruské stanovisko k situaci kolem

Koněvova památníku bude na českém ministerstvu zahraničí tlumočit ruský velvyslanec Alexandr Zmejevskij. Podle informace českého ministerstva byl Zmejevskij na úřad předvolán, aby vyslechl „protest proti nepravdivým a urážlivým výrokům ruského ministra kultury Vladimira Medinského". Ministr přirovnal starostu Prahy 6 Ondřeje Koláře k nacistům.

Maršálova socha, která byla odhalena v roce 1980, budí kontroverze a stává se terčem vandalů. Koněv se zapsal do dějin jako jeden z hlavních vojenských vůdců druhé světové války. Velel i sovětským vojskům – 1. ukrajinskému frontu – například i při osvobození části Polska a Čech, včetně Prahy. Po válce se v padesátých letech stal hlavním velitelem spojených ozbrojených sil členských států Varšavské smlouvy. Řídil potlačení maďarského povstání proti komunistickému režimu v roce 1956. Jako velitel sovětských vojsk v Berlíně se pak Koněv také účastnil řešení druhé berlínské krize, kdy bylo město rozděleno zdí na západní a východní.

Reakce Karla Schwarzenberga na plán na přemístění Koněvovy sochy

Exministr zahraničí a čestný předseda TOP 09 Karel Schwarzenberg soudí, že je na občanech Prahy 6, jestli má pomník na místě zůstat. „Pomník, o který se v Praze 6 jedná, nevznikl po válce jako spontánní dík za osvobození, nýbrž v době normalizace spíše jako výraz tehdejšího nuceného přátelství a obdivu k Sovětskému svazu. Byl to velmi typický počín tehdejší doby. Myslím, že je opravdu na občanech Prahy 6, jestli tam ten pomník má stát. Ale i kdyby se odsunul, tak by to sice ruské politiky našvalo, ale bylo by to pochopitelné, vzhledem k tomu, co jsme zažili po 21. srpnu 1968, a nijak bych se tomu nedivil," uvedl. V prohlášení, které má ČTK k dispozici, zdůraznil, že ve vyjádření radnice jasně zaznělo, že odstranění pomníku jednoho maršála nezmění vděčnost vůči mrtvým a zraněným při osvobozování Československa a že je jasné, jak velkou roli v něm Rudá armáda hrála.

Rada Prahy schválila vypovězení smlouvy s Pekingem

Rada hlavního města rozhodla vypovědět sesterskou smlouvu s Pekingem. Důvodem je neochota čínské strany jednat s pražským vedením o vyškrtnutí klauzule o uznání jedné Číny. Smlouvu s Pekingem schválila Praha pod vedením primátorky Adriany Krnáčové (ANO) v únoru 2016. Proti znění smlouvy byla tehdejší opozice. Vypovězení smlouvy musí ještě projednat zastupitelé. Čína postoj Prahy opakovaně kritizovala diplomatickou cestou. Současné vedení Prahy vyzvalo Peking k jednání o vyškrtnutí zmíněné části letos v lednu. Vyjednávání se vedlo korespondenčně. Čínská strana na opakované návrhy o vyjmutí článku 3 reagovala odmítavě, na poslední urgenci pak vůbec, což vedlo vedení města k návrhu celou smlouvu vypovědět. Zástupci Číny několikrát uvedli, že postoj Prahy poškozuje česko-čínské vztahy.

Ministr zahraničí Tomáš Petříček (ČSSD) ČTK řekl, že rozhodnutí rady respektuje, jde o záležitost samosprávy. Za zahraniční politiku ale zodpovídá vláda a na její pozici se nic nemění. Praha by podle něj neměla mít ambice za-

sahovat do české zahraniční politiky. Prezident Miloš Zeman na Frekvenci 1 poznamenal, že Praha má víc než dost problémů, kterými by se měl primátor Zdeněk Hřib (Piráti) zabývat. Na postup Prahy Čína zareagovala kromě veřejných deklamací i tím, že začala rušit domluvená vystoupení pražských souborů, například Pražské komorní filharmonie. Jednalo se však i o rušení vystoupení souborů, které Praha nezřizuje a její jméno mají pouze v názvu.

Čínská ambasáda: Peking vypověděl sesterské partnerství s Prahou

Peking s okamžitou platností vypověděl sesterské partnerství s Prahou. Pozastaví s ní veškeré oficiální styky. Ve vyjádření, které ČTK poskytlo čínské velvyslanectví v Česku, to uvedla kancelář pro mezinárodní záležitosti pekingského magistrátu. Představitelé pražské koalice se podle ní hrubě vměšovali do vnitřních záležitostí Číny a záměrně porušovali sesterské partnerství s Pekingem. Vedení Prahy už smlouvu s Pekingem vypovědělo. Důvodem byla neochota čínské strany jednat s pražským vedením o vyškrtnutí klauzule o uznání jedné Číny. Vypovězení smlouvy mají ještě projednat zastupitelé. Čínské velvyslanectví v ČR označilo tento krok radních za narušení důvěry a poškození čino-českých vztahů.

Deník N: Peking si stěžoval kvůli Kuberovým vztahům s Tchaj-wanem

Čínská ambasáda v Praze si v Senátu stěžovala na projev předsedy horní parlamentní komory Jaroslava Kubery (ODS) na tchajwanské oslavě, kde vyzdvihl ekonomickou spolupráci a vyfotil se s představiteli Tchajpejské hospodářské a kulturní kanceláře v ČR. Prezident Miloš Zeman a další ústavní činitelé Kubera, který má v plánu příští rok i návštěvu Tchaj-wanu, následně varovali, že jeho jednání může zhoršit vztahy s Čínou.

V souvislosti se svou plánovanou cestou na Tchaj-wan Kubera uvedl, že to „není nic protičínského“. „Tchaj-wan je třetí největší obchodní partner z Asie. Asijská velvyslanectví si velice stěžovali na naši jednostrannou orientaci,“ odůvodnil svou cestu Kubera. Čína kvůli Tchaj-wanu tlačila na české představitele už v minulosti. Počátkem roku například tehdejší ministryně průmyslu Marta Nováková (za ANO) na popud čínské velvyslance nechala vykázat zástupce Tchaj-wanu z jednání zahraničních investorů se zástupci ministerstva.

23. ročník konference Forum 2000

Letošní ročník se hlásí k odkazu demokratických změn ve světě v roce 1989. Debaty pořádané především na Žofíně se věnují událostem z doby před třiceti lety, boji za svobodu v současném světě nebo společenským změnám, které přináší nové technologie či změny klimatu. Debatovalo se mimo jiné o lidských právech v české zahraniční politice, kdy se na pódiu sešli ministr zahraničí Tomáš Petříček (ČSSD) a někdejší disident, pozdější ministr pro evropské záležitosti a nynější europoslanec Alexandr Vondra (ODS). Debatovalo se i o stavu demokracie a lidských práv na Kubě či v Číně a o aktuálních demonstracích v Hongkongu proti omezování právního státu.

Výzvu Milionu chviliek podepsalo 150 000 lidí, což byl původní cíl

Novou občanskou výzvu Milionu chviliek podepsalo na webu 150 000 lidí, což si spolek původně dal za cíl. Okamžitě po dosažení limitu se ale hranice zvýšila na 200 000. Výzva obsahuje tři body, které mají platit i v budoucnu, ne jen po dobu vlády premiéra Andreje Babiše (ANO) a prezidenta Miloše Zemana. Výzva byla vyhlášena na závěr sobotní demonstrace na Letné 16. listopadu, které se zúčastnilo podle různých odhadů 250 000 až 300 000 lidí. Podle spolku má být pozitivně orientovaná a nezávislá na konkrétních politicích. Signatáři se připojují ke třem bodům. Chtějí politiky, kteří respektují demokratická pravidla a instituce a nejsou ve střetu zájmů. Chtějí být občany, kteří se zajímají o stav společnosti a chtějí žít v zemi, v níž se daří svobodě a spravedlnosti.

Na Letné Milion chviliek vyzval premiéra Babiše, aby odstoupil do 31. prosince, pokud neodvolá ministryni spravedlnosti Marii Benešovou (za ANO) a nezbaví se holdingu Agrofert. Předseda vlády demisi vyloučil a ve střetu zájmů se necítí být, protože vyhověl zákonu požadavkům zákonu o střetu zájmů.

Babiš: Oslavy v Praze jsou důstojné, lidé mají dobrou náladu

Oslavy výročí pádu komunismu v Praze jsou podle premiéra Andreje Babiše (ANO) velice důstojné. Lidé jsou v ulicích a mají dobrou náladu, těší se a mají určitě důvod k radosti. Před odletem do Bratislavy to Babiš řekl novinářům. Na Slovensku podle něj bude situace podobná. S východními sousedy Česko pojí nadstandardní vztahy, země jsou podle předsedy vlády nejbližšími partnery. Novinářům také řekl, že pokud se za třicet let od pádu komunismu nedokončily nějaké reformy, tak spíše ekonomické.

„Ale myslím, že ohledně demokracie nepotřebujeme žádné reformy. Máme svobodu a demokracii, a pokud jsem se díval na záběry z roku 1989, tak to hlavní, co Občanské fórum požadovalo, byly svobodné volby a ty máme. Je tady svoboda slova, máme nezávislá média, lidé mohou vyjadřovat svůj názor, takže z hlediska demokracie nevidím nějaký problém,“ uvedl premiér. V sobotu 16. listopadu proti Babišovi na pražské Letné demonstrovalo až 300 000 lidí. Babiš společně s dalšími premiéry zemí Visegrádské čtyřky, tedy Slovenska, Polska a Maďarska, a předsedou německého Spolkového sněmu Wolfgangem Schäubleem vystoupili s projevy na dopolední akci v Národním muzeu. Posléze si prohlédli výstavu *Sametová revoluce*, zúčastnili se otevření multimediální expozice k dějinám 20. století, která se nachází ve spojovacím podzemním tunelu mezi oběma budovami muzea.

Na Koncert pro budoucnost přišly na Václavské náměstí tisíce lidí

Na Václavském náměstí proběhl Koncert pro budoucnost. Zahájila ho zpěvačka Aneta Langerová. Dorazily tisíce lidí, další posluchači postupně přicházeli. „Dnes po třiceti letech si nemyslím, že bychom přes všechny problémy měli důvod k pesimismu,“ řekla novinářka Lída Rakušanová,

kteřá žila dvě desetiletí v exilu a jejíž hlas znali lidé za totality z Rádia Svobodná Evropa. Podle komentátorky stačí jedny volby, „aby se ukázalo světlo na konci tunelu“. Populistům podle ní dokáže čelit jen silná občanská společnost. Připomněla sobotní čtvrtmilionovou demonstraci Milionu chviliek na Letné. Organizátoři pozvali také kněze Václava Malého, právníka Jiřího Příbáně, spisovatele Jáchyma Topola, ústavního právníka Jana Kyselu či bývalé studentské vůdce Martina Mejstříka a Šimona Pánka. Videopozdrav poslal i dalajlama.

Desítky zájemců si prohlédly archivní záznamy StB o Havlovi

Dokumenty vztahující se k osobnosti Václava Havla a jeho perzekuci ze strany komunistické Státní bezpečnosti (StB), ale i další archiválie mimo jiné o Chartě 77 si veřejnost může prohlédnout v Archivu bezpečnostních složek (ABS). V ulici Na Struze pořádá akci nazvanou Na čaj do archivu. Osobnosti veřejného života a občanské iniciativy také vydali společné Občanské provolání k 17. listopadu. Deklarují v něm odhodlání občanské společnosti postavit se za základní hodnoty a principy, na nichž stojí demokratický stát. Pojmenovali ale i rizika a problémy, s jimiž se česká demokracie třicet let po listopadu 1989 potýká.

Ministr Petříček udělil dvanácti osobnostem medaile Za zásluhy o diplomacii

Ministr zahraničí Tomáš Petříček vyznamenal dvanáct osobností medailí Za zásluhy o diplomacii. Devět lidí bylo oceněno za rozvoj polistopadové diplomacie a zahraniční politiky. Další tři získali medaili za přínos k česko-německým vztahům. Sedm oceněných bylo vyznamenáno in memoriam.

Petříček uvedl, že zásluhou porevoluční diplomacie je Česko nyní suverénní, prosperující zemí obklopenou přátelskými státy. Za rozvoj polistopadové diplomacie byli vyznamenáni první porevoluční ministr zahraničí Jiří Dienstbier starší, slovenská diplomatka a herečka Magda Vášáryová a sedm československých a českých polistopadových velvyslanců, mezi nimi dlouholetý velvyslanec v Německu a v Rakousku Jiří Gruša. Za přínos k česko-německým vztahům dostal medaili Klaus Kinkel, jenž se podílel na vytvoření Česko-německé deklarace, která v devadesátých letech 20. století výrazně přispěla ke zlepšení vzájemných vztahů obou zemí. Vedle něj byli oceněni také Felix Kolmer a Tomáš Kosta, přeživší z nacistických koncentračních táborů, kteří se angažovali v procesu smíření mezi Čechy a Němci.

Medaili Za zásluhy o diplomacii převzali také bývalý ministr zahraničí Karel Schwarzenberg (TOP 09) a bývalý český velvyslanec při NATO Karel Kovanda. Oba dostali medaili společně s dalšími osobnostmi, které přispěly k českému vstupu do aliance.

Medaile Za zásluhy o diplomacii byla vytvořena na konci loňského roku. Ocenění je určeno pro osobnosti, které významně přispěly k rozvoji vztahů mezi Českem a jinými státy. Poprvé ministerstvo vyznamenalo medailí čtrnáct osobností letos v březnu u příležitosti 20. výročí českého vstupu do Severoatlantické aliance.

Se Stráským se rozloučily na tři stovky lidí

Na tři stovky lidí se přišly v Prachaticích rozloučit s bývalým československým premiérem Janem Stráským, který zemřel 6. listopadu ve věku osmasedmdesáti let. Mezi smutečními hosty byl i bývalý prezident Václav Klaus a řada dalších, hlavně jihočeských politiků. Smuteční věnec zaslal prezident Miloš Zeman nebo Úřad vlády ČR. Stráský byl mimo jiné ministrem dopravy nebo zdravotnictví. V roce 1992 jako předseda federální vlády po abdikaci prezidenta Václava Havla zastával několik měsíců i úřad hlavy státu. Byl členem ODS a později také Unie svobody. Jednu dobu byl předsedou Klubu českých turistů. V letech 1992-1997 byl poslancem. Po odchodu z politického života se přestěhoval na Šumavu a na začátku 21. století vedl jako ředitel jihočeský krajský úřad. V letech 2011-2012 byl ředitelem Šumavského národního parku.

Zemřel odbojář Hasil, známý jako Král Šumavy

V USA zemřel ve věku pětadevadesáti let protikomunistický odbojář Josef Hasil, známý jako Král Šumavy. Někdejší pohraničník Hasil pomohl na přelomu čtyřicátých a padesátých let 20. století desítkám lidí dostat se přes hranice na Západ. V odboji pokračoval navzdory perzekucím jeho blízkých komunistickým režimem i přes ohrožení vlastního života. Nezastavilo ho ani vězení, kam ho po udání režim poslal. V roce 2001 dostal od prezidenta Václava Havla medaili Za hrdinství. Hasil projevil odvahu postavit se totalitě už za druhé světové války. Tehdy utekl z nuceného nasazení v Německu a v Čechách pak dělal spojku partyzánům.

V říjnu 1948 Hasil po jedné cestě přes hranice sám skončil v rukou pohraničníků. Poté ho nechvalně proslulý prokurátor Karel Vaš poslal na skoro deset let do vězení. Po půl roce se ale Hasilovi podařilo uprchnout. V Německu vstoupil do služeb americké výzvědné služby, stal se agentem-chodcem a znovu převáděl lidi, ale také dodával odboji vysílačky či další materiál. Několikrát se dostal i do přestřelky. V jedné z nich zemřel v roce 1949 mladý pohraničník a v další v roce 1950 zahynul Hasilův bratr Bohumil. V polovině padesátých let se Hasil přestěhoval do USA, kde žil až do konce života.

Hasilův život inspiroval filmaře i spisovatele. Už koncem padesátých let posloužil jako předloha snímku *Král Šumavy* režiséra Karla Kachyni. Ideologicky podbarvený film ale události značně překroutil a zkombinoval Hasilův osud s životem dalšího šumavského převaděče Franze Nowotného. V roce 2001 představila režisérka a scenáristka Kristina Vlachová snímek *Zpráva o Králi Šumavy* a o jedenáct let později vyšla kniha *Návrat Krále Šumavy* spisovatele Davida Jana Žáka, jež se loni dočkala i mikrovské podoby.

Zeman a Čaputová otevřeli v Bratislavě Český dům

Český prezident Miloš Zeman s hlavou Slovenska Zuzanou Čaputovou otevřeli v Bratislavě Český dům. Zeman před slavnostním přestřižením pásky řekl, že si přeje, aby

se Český dům stal místem setkávání a přátelství. Česko si budovu pronajímá od firmy podnikatele a miliardáře Tomáše Chrenka. „Člověk si má občas splnit nějaký sen. Jedním z mých snů bylo otevření Českého domu v Bratislavě. Podle Čaputové navzdory rozdělení Československa zůstaly Česko a Slovensko nejbližšími partnery.

Před otevřením Českého domu Zeman a Čaputová položili věnce k pamětní desce, která připomíná průvod studentů bratislavských škol z 16. listopadu, jehož účastníci skandovali v ulicích města hesla požadující demokracii a školskou reformou. „Den poté následovala velká demonstrace v Praze. Tyto dvě aktivity spustily velmi zásadní a důležitý proces změn na našem území,“ řekla Čaputová k takzvané sametové revoluci. Dodala, že 17. listopad a následné změny byly společným vítězstvím občanů tehdejšího Československa.

Velvyslanectví ČR v Rakousku

Rakouští odborní novináři navštívili Mezinárodní strojírenský veletrh v Brně. V rámci projektu ekonomické diplomacie zorganizovalo ve dnech 7.-8. října 2019 Velvyslanectví ČR v Rakousku incomingovou misi osmi rakouských novinářů na Mezinárodní strojírenský veletrh (MSV) v Brně. Cílem bylo podpořit medializaci 61. ročníku největšího strojírenského veletrhu ve střední Evropě, medializaci českých firem a českého exportu v rakouských odborných médiích. Misi finančně podpořilo Ministerstvo zahraničních věcí ČR.

Bližší informace o MSV lze nalézt na:
www.bvv.cz/msv/msv-2019/

Velvyslankyně Ivana Červenková se 8. října v dolnorakouském St. Pöltnu setkala se zástupcem zemské hejtmanky a zemským radním pro životní prostředí, zemědělství a energetiku Stephanem Pernkopfem. Jednání se v první řadě věnovalo energetickým otázkám, zejména dalšímu rozvoji jaderné energetiky v ČR. Významným tématem byly i kroky v boji proti kůrovcové kalamitě, která postihuje české i rakouské příhraniční regiony.

Kulturní a společenské akce Velvyslanectví ČR ve Vídni v nadcházejícím období Česká republika si v roce 2019 připomíná hned několik významných jubileí. Nejvýraznějším je bezpochyby 30. výročí sametové revoluce a pádu železné opony, událostí, které ovlivnily nejen život v tehdejší Československu, ale i českou komunitu žijící v Rakousku.

Sametová revoluce a pád železné opony v roce 1989 také připravily půdu dalším dvěma událostem, jejichž výročí letos slavíme: v roce 1999 se Česká republika zařadila mezi státy Severoatlantické aliance (NATO), o pět let později završila svou cestu do Evropy vstupem do Evropské unie.

Zatímco oslavu 20. výročí českého vstupu do NATO velvyslanectví pojalo formou tematické výstavy a recepce ve Vojensko-historickém muzeu ve Vídni (HGM), u příležitosti patnácti let vstupu do Evropské unie uspořádalo společně s ostatními zastupitelskými úřady států Visegrádské skupiny (Česká republika, Maďarsko, Polsko a Slovensko) jazzový koncert v prostorách Staré vídeňské radnice.

Kulturní program velvyslanectví vyvrcholil koncem roku, kdy byly plánované především akce k 30. výročí sa-

Stolperstein v Jilské připomíná muže, který pomohl stovkám lidí

Stolperstein neboli Kámen zmizelých nyní před domem U Kočků v Jilské ulici v Praze připomíná zaměstnance slovenského konzulátu a levicového aktivistu Marka Frau-wirtha, který se podílel na falšování pasů, s nimiž odešly do zahraničí stovky lidí, kterým šlo o život – Židé, odbojáři i intelektuálové. Takto pomohl například Pavlu Tigridovi či překladateli Eduardu Goldstückerovi. Byl součástí pražské intelektuální levice a činný ve studentských i politických organizacích. Mluvil pěti jazyky. Šířil protinacistické letáky a právě aktovku s nimi a osobními doklady ztratil 15. listopadu 1939. Dva dny poté, brzy ráno, ho zatklo gestapo a ještě téhož dne zemřel v ruzyňských kasárnách.

metové revoluce a pádu železné opony. První akcí, která připomněla tehdejší události, byla tradiční říjnová recepce u příležitosti Dne vzniku samostatného československého státu, která se uskutečnila 24. října v prostorách velvyslanectví. Tu letos velvyslankyně Ivana Červenková pořádala společně se stálým zástupcem ČR při OSN, OBSE a ostatních mezinárodních organizacích ve Vídni, velvyslancem Ivo Šrámkem. V průběhu akce měli hosté z řad diplomatického sboru a veřejného i společenského života možnost zhlédnout výstavu, kterou připravilo Národní muzeum a která autenticky přiblíží průběh přelomových listopadových dní.

Společně s IWM (Institut humanitních věd) velvyslanectví připravilo na 7. listopadu pódiovou diskusi „Rok 1989 a jeho vliv na dnešní svět“. V rámci akce český politolog Jiří Příbáň a slovenský spisovatel a publicista Martin M. Šimečka diskutovali o tehdejších událostech a jejich významu pro dnešní situaci v Evropě.

Na 18. listopad velvyslanectví ve spolupráci s Velvyslanectvím Slovenské republiky a multilaterálními zastoupeními České a Slovenské republiky připravilo kulturní podnik „Cesta ke svobodě: 30 let Sametové revoluce“. Ve vídeňském Dolnorakouském paláci vystoupil renomovaný Orchester Gustava Broma s českými a slovenskými hity, které posluchačům připomněly atmosféru podzimu roku 1989. Během večera hosté měli možnost se seznámit s českou a slovenskou multimediální výstavou.

Obdobně jako roku 2018 se i letos Česká filharmonie stala jedním z rezidenčních orchestrů vídeňského Musikvereinu. Ve dnech 18. až 20. listopadu si vídeňské publikum vyslechlo celkem tři koncerty, tentokrát zaměřené na tvorbu P. I. Čajkovského. Slavnostní rámeček závěrečnému koncertu dodala recepce, na kterou u příležitosti 30. výročí pádu železné opony velvyslankyně Červenková společně s místopředsedou představenstva ERSTE Group Bank AG Bernhardem Spaltem zvala přední aktéry činné na poli česko-rakouských vztahů a význačné osobnosti rakouského politického, kulturního a hospodářského života.

12. prosince se ve spolupráci s řádem johanitů v prostorách velvyslanectví uskutečnil charitativní koncert a recepce, jejichž výtěžek byl věnován ve prospěch zdravotnické záchranné služby provozované řádem. Se skladba-

mi především českých a rakouských autorů vystoupil český pianista Ivo Kahánek.

Z pohledu kulturních a společenských akcí rok 2019 uzavřel tradiční adventní koncert pro krajanskou komunitu, který připravilo České centrum Vídeň. Koncert se uskutečnil v sobotu 7. prosince ve vídeňském kostele sv. Petra v podání smíšeného Československého zpěváckého spolku Lumír.

3. října navštívila Vídeň primátorka Brna Markéta Vaňková. V rámci celodenního programu jednala s vídeňským starostou Michaellem Ludwigem, absolvovala kulturní program v Českém centru a také navštívila velvyslanectví, kde se po zhlédnutí stálé výstavy předmětů z pozůstalosti Alice Masarykové setkala s velvyslankyní Ivanou Červenkovou.

Třetí ročník události **Africa Day** organizované Rakouskou hospodářskou komorou ve spolupráci s partnerskými organizacemi proběhl 6. listopadu 2019 ve Vídni. Letošními tématy byla urbanizace, demografické změny, klimatická změna, nové technologie, inovace, infrastruktura a industrializace.

Akce byla určena především rakouským firmám se zájmem o africký trh. Zúčastnit se však mohly i firmy české, které byly jako zahraniční účastníci osvobozeny od registračních poplatků. Na programu byly příspěvky a panelové diskuse věnované tématům klíčových trhů a strategií vstupu na trh v subsaharské Africe, infrastruktury a industrializace, adaptace produktů a služeb pro africký trh nebo příležitosti spojených s urbanizací, změnou klimatu a demografickou proměnou. V odpolední části se uskutečnila předem domluvená B2B jednání firem. Jednáním jazykem konference byla angličtina.

12. prosince 2019 se v Linci uskutečnil **Summit Industry 4.0**, kterého se zúčastnilo přibližně 300 akademiků a odborníků na oblast průmyslu 4.0. Akce proběhla formou konference, jíž v rámci doprovodného programu předcházela smluvená B2B jednání. Nabídla možnost navázání nových obchodních, technologických nebo výzkumných partnerství. Hlavními tématy B2B sekce byly smart engineering, inteligentní výroba a průmyslové služby.

B2B jednání probíhala od 8:30 do 10:30 před začátkem summitu. Účast na jednáních byla zdarma, byla však vyžadována předchozí registrace na stránce: <https://summit-i40.b2match.io/>

Program summitu nabídl přednášky odborníků, panelové diskuse, představení švédské digitalizační strategie „Smart Industry“ a projektů platformy „Production 2030“ nebo prezentace regionálních příkladů aplikace prvků průmyslu 4.0 z Horního Rakouska a Salcburska. Na summit bylo nutno se zaregistrovat zvlášť pod odkazem: <http://www.einladung.cc/industrie40/summit-industrie-40-2019>.

Místo konání: OÖ Kulturquartier Linz.

Organizátorem summitu byl spolek Průmysl 4.0 Rakousko (Verein Industrie 4.0 Österreich), B2B jednání byla organizována agenturou Business Upper Austria spolkové země Horní Rakousko ve spolupráci s dalšími partnery.

*Obchodně-ekonomický úsek
Velvyslanectví ČR v Rakousku*

Velvyslanectvo Slovenskej republiky vo Viedni

Vo viedenskej Diplomatickej akadémii sa 24. októbra 2019 o 18:30 uskutočnila panelová diskusia k vývoju v strednej a východnej Európe po roku 1989 pod názvom „30 Years of Democratic Transition in Central and Eastern Europe: Unfinished Business“.

Pracovná cesta veľvyslancu SR P. Mišíka do Tirolska a Horného Rakúska

Veľvyslanec Slovenskej republiky v Rakúsku Peter Mišík odcestoval 15. a 16. októbra 2019 na pracovnú cestu do Tirolska a Horného Rakúska. V Innsbrucku prijala veľvyslanca predstaviteľka krajinskej vlády Tirolska pre hospodárstvo a priemysel Patrizia Zoller Frischauf, primátor mesta Georg Willi a prezident Hospodárskej komory Tirolska Christoph Walzer. V Linzi rokoval veľvyslanec s predsedom krajinskej vlády Thomasom Stelzerom, primátorom Klausom Lugerom a viceprezidentom Hospodárskej komory Horného Rakúska Clemensom Malina-Altzingerom. Predmetom rozhovorov boli konkrétne možnosti prehĺbenia hospodárskej a kultúrnej spolupráce, ako aj vytváranie partnerstiev na regionálnej úrovni.

Minister M. Lajčák poukázal na potrebu multilaterálnych riešení súčasných výziev

Minister zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky Miroslav Lajčák (17. októbra 2019) vystúpil na Bruno Kreisky Fórum pre medzinárodný dialóg vo Viedni s prednáškou na tému „Spolu alebo osamote. Kríza multilateralizmu a zmeny v globálnom riadení“. Šéf slovenskej diplomacie sa v nej zamerával na súčasný stav vo svete, kedy si globalizácia a jej sprievodné javy v oblasti hospodárstva, bezpečnosti a ochrany klímy vyžadujú multilaterálne riešenia, avšak napriek tomu je v niektorých krajinách a regiónoch na vzostupe politický nacionalizmus, čo dokazuje napríklad brexit v Spojenom kráľovstve alebo obchodná vojna medzi Spojenými štátmi a Čínou.

14. 10. 2019: Aktivity štátnych tajomníkov

Jedným z popredných regiónov Európy v oblasti vedy, výskumu a inovácií je rakúske Štajersko. Green Tech Cluster Štajersko združuje stovky klastrov, ktoré zamestnávajú takmer 40 tisíc ľudí. Toto údolie zelených technológií je jedným z najkoncentrovanejších miest na svete zameraných na environmentálne inžinierstvo. Navyše, so šiestimi univerzitami, z toho dvomi zameranými na aplikovaný výskum, a s viac ako 50 tisíc študentmi je Graz ideálnym miestom na rozvoj vzájomných vzťahov v oblasti vzdelávania.

Slovenská republika prostredníctvom novootvoreného honorárneho konzulátu, ktorý povedie prof. Friedrich Wolfgang Sperl, vstupuje do tohto zaujímavého regiónu s cieľom zvýšiť povedomie o sebe ako aj predstaviť možnosti ďalšej spolupráce. Honorárny konzulát v Grazi s pôsobnosťou pre Štajersko a Korutánsko otvoril 10. októbra 2019 štátny tajomník Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky František Ružička. „Cieľom otvorenia honorárneho konzulátu je posilniť

bilaterálnu spoluprácu vo vzdelávaní, vede a výskume, ale aj v kultúrnej oblasti a pri rozvoji cestovného ruchu. Štajersko a jeho región môže byť pre nás inšpiráciou aj v oblasti výskumu a aplikácie technológií, ktoré zlepšujú kvalitu životného prostredia," uviedol štátny tajomník.

V rámci návštevy Grazu sa uskutočnilo aj rokovanie s predsedom krajinskej vlády Štajerska Hermannom Schützenhöferom. Okrem zhodnotenia doterajšej spolupráce Slovenska so Štajerskom sa obe strany zamerali na možnosti, ktoré nám ponúka politická aj geografická blízkosť, spoločné črty priemyslu a nástup nových technológií.

Slovenský konzulát v Grazi bude samozrejme slúžiť aj našim občanom, ktorí sa ocitnú v krízovej situácii.

16. 10. 2019: Panelová diskusia odborníkov Vyšehradkej skupiny k vývoju po roku 1989

Zastupiteľský úrad Slovenskej republiky vo Viedni sa spolu s Rakúskou národnou obrannou akadémiou a ambasádami Poľska, Maďarska a Českej republiky podieľal na organizácii medzinárodného sympózia pod názvom Medzi dvoma studenými vojnami? Stredná Európa po roku 1989.

Panel so zástupcami krajín Vyšehradkej skupiny sa konal 8. októbra 2019, v ktorom za Slovensko vystúpil bývalý stály predstaviteľ Slovenskej republiky pri NATO a súčasný riaditeľ Carnegie Europe Tomáš Valášek s príspevkom o úspechoch a zlyhaniach rozširovania Európskej únie.

Nové vyšlo:

Milan Hanyš – Tomáš W. Pavlíček (eds.): Dějiny, smysl a modernita. K 75. narozeninám Miloše Havelky

Praha: Masarykův ústav a Archiv AV ČR, 2019. 440 stran, ISBN 978-80-88304-09-8 (MÚA), 978-80-7571-039-0 (FHS UK)

O knize: Kniha predstavuje témata, ktorá stojí v centru zájmu Miloše Havelky, významného českého sociologa, filozofa a doyna oboru historická sociologie. Původní příspěvky domácích a zahraničních historiků, sociologů, filozofů, antropologů a umělců originálním způsobem přispívají do diskuse o badatelsky aktuálních problémech, jako jsou symbolická centra české kultury a politiky, spory o smysl českých dějin, reflexe krize demokracie, politiky paměti nebo metodologie historiografie. Jednotlivé autorské kapitoly svou tematickou šíří odkazují k rozsáhlým odborným zájmům jubilanta a svědčí o důležité roli Miloše Havelky při formování několika generací badatelů v oborech historie, sociologie a filozofie.

<https://www.mua.cas.cz/cs/publikace/dejiny-smysl-a-modernita-k-75-narozeninam-milose-havelky>

Neil Stewart: Bohemiens im böhmischen Blätterwald. Die Zeitschrift Moderní revue und die Prager Moderne

2019, 521 S., 22 Abb. (= Beiträge zur slavischen Philologie, 20), gebunden, ISBN 978-3-8253-6968-2

Zum Buch: Die ‚Moderní revue pro literaturu, umění a život‘ (Moderne Revue für Literatur, Kunst und Leben), die zwischen 1895 und 1924 fast dreißig Jahre lang monatlich erschien, war eine zentrale Institution der Prager Moderne und ein Katalysator der Modernisierung

und Internationalisierung der tschechischen Kultur um 1900. Ihr aufwendiges und experimentelles Layout markiert den Beginn einer bibliophilen Tradition in Böhmen. Nach dem Ersten Weltkrieg allerdings verteidigt die Zeitschrift anachronistische Standpunkte und endet politisch als Organ der extremen Rechten – ein Prozess, der exemplarisch für die Wandlungen der Moderne stehen kann, für ihre prekäre Situation am Vorabend des Faschismus.

Die vorliegende Studie rekonstruiert den Fall der ‚Moderní revue‘ unter angemessener Berücksichtigung historisch-soziologischer, ästhetischer, semiotischer und medialer Aspekte, dabei auch und gerade ihrem medialen Eigensinn Rechnung tragend, ihrem Charakter als einem komplexen ‚Text‘.

Schlagwörter: Kunst, Dekadenz, Politik, Literaturkritik, Publizistik, Malerei, Prag, tschechische Literatur, Böhmen, Kunstkritik, Illustration, Literaturzeitschriften, Kulturzeitschriften, Prager Moderne, um 1900, Moderní revue, Modernismus, Literaturillustration, Procházka Arnošt, Karásek ze Lvovic Jiří, Hlaváček Karel, Kobliha František, tschechische Kultur.

Bestellungen: <https://www.winter-verlag.de/de/detail/978-3-8253-6968-2/>

Iva Málková: Jaromír Šavrd. Tvůrce v zástupu i opozici
Monografie o disidentovi Jaromíru Šavrdovi.

<http://www.academia.cz/jaromir-savrd-tvurce-v-zastupu-i-v-opozici--malkova-iva--pulchra--2018?id=film>

Vydržat! Dopisy z vězení. Dolores Šavrdová, Jaromír Šavrd. Vzájemná korespondence z let 1978-1984.

<https://www.kosmas.cz/knihy/265408/vydrzat-dopisy-z-vezeni/>

Iva Málková, profesorka dějin novější české literatury na Filozofické fakultě Ostravské univerzity, autorka monografií a edic představujících osobnosti a dílo Františka Hrubína či Viléma Závady, tentokrát z archivních zdrojů připravila monografii o zapeklité tvůrčí cestě Jaromíra Šavrdy (Pulchra, 2017) a edici vzájemné korespondence manželů z „časů lágových“, kterou doprovodila studií a texty o událostech spojených s osudy Šavrdy disidenta a charisty (Pulchra, 2019).

Kontakt:

prof. PaedDr. Iva Málková, Ph.D.

<https://www.osu.eu/iva-malkova/12849/>

V aktuálním příspěvku česko-německého E*fora představuje Markus Grill osobnost Antona Kuha na základě Ioni vydané první biografické knihy k autorovi z pera Waltera Schüblera:

<http://www.ipsl.cz/index.php?id=1624&menu=e-forum&sub=e-forum&str=text.php>

Es wurde der **Geschichtsbuch Nachbarn** anlässlich „30 Jahre offener Grenzen“ prominent im ORF präsentiert.

Zum Nachsehen:

<https://tvthek.orf.at/profile/Heimat-Fremde-Heimat/1357/Heimat-fremde-Heimat/14032313>

Vídeň, dne 05.11.2019

Věc: oznámení o založení spolku Marjánka

Vážená paní předsedkyně, milí členové Kulturního klubu Čechů a Slováků v Rakousku!

Dovolte nám se s Vámi podělit o významnou novinu, jakou je založení spolku Marjánka. Navazujeme tak na bohatou tradici českého a slovenského spolkového života ve Vídni, jež sahá až do 19. století. Po celá desetiletí usilovali členové menšiny o to, aby dědictví zachovali a svůj odkaz předali budoucím generacím. Mnozí další v této snaze pokračují dodnes, za což Vám všem patří velký dík!

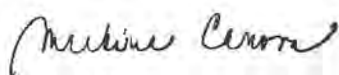
Vedle organizací, které ve Vídni působí po celá desetiletí, je Marjánka ještě velmi mladá. Avšak i náš spolek má již svou krátkou historii. Začátky Marjánky sahají do roku 2011, kdy díky iniciativě dvou zakladatelek vznikl volnočasový kroužek pro děti předškolního věku při Školském spolku Komenský. V následujících letech přibýlo více dětských skupin a kroužek byl přejmenován na česko-slovenský folklórní soubor Marjánka. Kromě cimbálové muziky byla Marjánka v roce 2017 rozšířena o sekci juniorů a dospělých a v roce 2019 o další aktivitu, a to česko-slovenskou tančírnu.

Spolek Marjánka byl slavnostně založen v nádherných prostorách hudební školy Musikschule Kreuzherrengasse dne 26.09.2019. U jeho zrodu stálo 21 členů souboru; z toho 7 z nich je v jeho představenstvu.

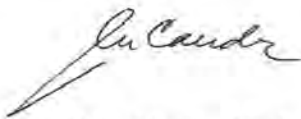
Folklór zůstane nadále stěžejní činností spolku, avšak k jeho současným aktivitám v budoucnu přibudou další, které jistě obohatí volnočasovou nabídku krajanů všech věkových kategorií.

Za dobu svého působení jsme navázali silná partnerství s četnými organizacemi. Již nyní se těšíme na plodnou spolupráci se všemi krajanskými spolky i ostatními českými a slovenskými institucemi ve Vídni.

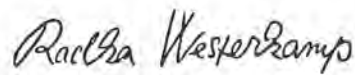
Za spolek Marjánka

Mgr. Martina Canova
předsedkyně

PhDr. Monika Caudr
místopředsedkyně

Mag.a. Radka Westerkamp
místopředsedkyně

Tanz-, Musik - & Sprachverein MARIJÁNKA
A-2243 Margarethen am Moos, Am Satzfeld 17
E-Mail: office@marjanka.at, Tel: +43 676 93 06 659
www.marjanka.at

POKYNY PRO ČTENÁŘE

Přihlášky k členství/odběru časopisu zasílejte na adresu:

Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku
Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich
Mohsgasse 30/9
A-1030 Wien

tel./fax/záznámník (od 10:00): ++43-1-79 88 454

e-mail: info@kulturklub.at, www.kulturklub.at

Nemáme placenou sekretářku, a proto prosíme o pochopení, pokud se nedovoláte. Namluvte svá přání na záznámník, určitě se ozveme. Srdečně děkujeme všem novým odběratelům časopisu a věříme, že jsou s ním spokojeni. Zároveň prosíme o Vaše ohlasy, přání, návrhy a kritiky.

Vážení členové v Rakousku, příspěvek na rok 2019 činí **35,- €** (členský příspěvek 17 € + předplatné 18 €).

Členství zahrnuje: zaslání časopisu, možnost inzerce na homepage Klubu, možnost inzerce s 20% slevou v časopise *Kulturní klub* aj.

Vážení čtenáři v Rakousku, abo-příspěvek na rok 2019 činí **37,- €**. Prosíme, uveďte na složence zkratku ABO.

Bankovní spojení: Bank Austria
IBAN: AT 03 1200000 683035901
SWIFT: BKAUATWW

POKYNY A CENÍK PRO INZERENTY

(platí od 1. 1. 2017, viz též: www.kulturklub.at)

e-mail: inzerce@kulturklub.at

Srdečně si vás dovolujeme pozvat na představení

8. prosince 2019

od 19,00 hodin
 v divadle **ROKOKO**
 Václavské náměstí 38
 110 00 Praha 1

Autor
 textu a režie

Jan Brabenc

Hrají členové
 studentského souboru

COMICA ECONOMICA

Vedoucí souboru

Doc. Bohumír Štědroň

S podporou ČVUT

Radeckého pochod životem

Vysokoškolský divadelní soubor Comica Economica uvedlo ve spolupráci s česko-rakouským výtvarníkem a spisovatelem Janem Brabencem zbrusu nové představení s názvem *Radeckého pochod životem*. Unikátní interpretace vojenské kariéry maršála Radeckého, nejslavnějšího vojévůdce narozeného v Čechách, a zdobená drobnými prvky fikce, si spíše než poučit diváka o historických souvislostech klade za cíl apelovat na silný lidský příběh a otevřít nadčasové téma války.

Divadlo Comica Economica je spolkem studentů pražských univerzit, především ČVUT, VŠE a Univerzity Karlovy, a to pod vedením vysokoškolského pedagoga a autora divadelních her, pana docenta Bohumíra ŠTĚDRONĚ. Za svých téměř 10 let působení má spolek na svém kontě vystoupení na prknech divadla Semafor, Činoherního klubu, Divadla Husa na provázku nebo Slovenského domu. Orientuje se především na satirickou komedii a kombinaci činoherního a muzikálového žánru. V březnu 2019 pak soubor zahájil nastudování hry autora několika úspěšných inscenací s historickou tematikou, výtvarníka a spisovatele Jana Brabence.

Hra *Radeckého pochod životem* zachycuje významné mezníky vojenské kariéry nejslavnějšího vojévůdce narozeného v Čechách a sloužícího neuvěřitelných 72 let, Josefa Václava Radeckého. Tento muž měl mnoho důležitých a pro kariéru tak slavného vojévůdce nutných vlastností, ale také pár neméně důležitých lidských slabostí, mezi které patřila karetní vášeň, hazard a ženy. Právě tyto slabosti jsou ve hře akcentovány a vytvářejí zápletku a velkou otázku, zda se Radecký nechá pohřbit v císařské hrobce, anebo vlastně doslova prodá svoji tělesnou schránku bohatému židovskému dodavateli eráru, panu Gottfriedu Pargfriederovi, pro jeho horu hrdinů – Heldenberg.

Hlavní postavou ale není ve své době všemocný muž, maršál Radecký, nýbrž jeho osobní sluha Vencel, který ho provází životem, ale především svými glosami ukazuje poněkud neslavnou tvář doby – hrůzných dobovatelských válek, národního osvobození Italů (Risorgimento), korupčních obchodů s vojenským erárem a zejména soukromníka Radeckého.

Po celou dobu doprovází maršála také komtesa von Ewigkeit-Smrt, která spolu s vojévůdci oslavuje vítězství, „kosí“ vojáky, je ke všemu svolná, a nakonec laskavě a s pochopením pro svého hrdinu odvádí Radeckého do věčnosti.

ST. KARL

Kreuzherrengasse 1, 1040 Wien

Heilige Messe

Montag bis Freitag 18:00 Uhr
 Samstag Vorabendmesse 18:00 Uhr
 Sonn- und Feiertage 9:30 und 11:00 Uhr
 Rosenkranz täglich um 17:30 Uhr
 in der Kapelle

Beichtgelegenheit eine halbe Stunde vor Beginn
 der Messen und nach Vereinbarung

Svatá zповěd' také v českém jazyce!**Die Kirche ist geöffnet:**

Mo-Fr 7:30-19:00 Uhr
 Sa 8:30-19:00 Uhr
 So 9:00-19:00 Uhr

Kanzleistunden:

Mo-Fr 8:30-11:30 Uhr
 Tel.: 504 61 87, Fax: DW 13
 E-Mail: st.karl.wien@aon.at

Haus- und Krankenbesuche und Beichte
 mit Kommunionempfang nach Vereinbarung
 mit der Pfarrkanzlei

**RAKÚSKO-SLOVENSKÝ
KULTÚRNY SPOLOK**

Sekretariát: út 9:00-10:30,
 čt 18:00-19:30
 Otto-Bauer-Gasse 23/11,
 1060 Wien
 tel. +43-1-596 13 15
 fax +43-1-595 57 99
 rsk@slovaci.at
 www.slovaci.at

**Obchodní právo
a nemovitosti**

Adresa právníka / právničky
 v redakci
 tel., fax a záznamník:
 01 79 88 454 (od 11:00)

**VESELÁ ŠKOLA
s celodenní péčí**

MŠ / Česká škola / doučování
 7:00-17:00 hodin, 0-15 let
 Barichgasse 21/4, 1030 Wien
 Tel.: 0650 33 23 579

TSCHJECHISCHES ZENTRUM
ČESKÉ CENTRUM

Herrengasse 17, 1010 Wien

Tel.: +43-1-53 52 360

www.czechcentres.cz/viennae-mail: ccwien@czech.czwww.facebook.com/TschechischesZentrumWien

Po, St, Čt 10:00-17:00

Út 10:00-18:00, Pá 10:00-16:00
(Polední přestávka 12:00-12:30)

**Každou první sobotu v měsíci
 otevřeno pro veřejnost
 od 10:00 do 15:00 hodin!**

Šarmantná 68ročná vdova z Nitry bez záväzkov
 s príjemným výrazom, v srdci mladá, s dobrou
 postavou a nezávislá. Mám rada prírodu, bicyk-
 lovanie, wellness, prechádzky...

Hľadám uprimného partnera, môže byť i star-
 ší, ktorý ešte v našom veku chce zažiť a spoznať
 lásku. Cestovanie Nitra - Wien nie je problém.
jozefina.zakopcanova@gmail.com

Slowakisches Institut
SLOVENSKÝ INŠTITÚT

Wipplingerstrasse 24-26, 1010 Wien

Po - Štv 09:00-12:30, 13:00-17:00

Pia 09:00-12:30, 13:00-15:00

tel./fax: ++43-1 53 54 057

www.mzv.sk/sivieden,
si.wien@gmx.at

Galerie auf der Pawlatsche
 Institut für Slavistik
 Universitätscampus,
 1090 Wien, Spitalgasse 2-4 / Hof 3
www.univie.ac.at/pawlatsche

Otevřeno vřdy od 15. března do 31. řijna

BIERGARTEN · RESTAURANT

Schweizerhaus

Familie Karl Kolařik
seit 1920

1020 Wien, Prater 116, Tel. 728 01 52

Budweiser
Budweis

BÖHMISCHER HOF

Restaurace
privátní pokoje

Laaerstr. 55
2111 HARMANNSDORF-RÜCKERSDORF

So-St 10:30-22:00 hod.
Čt 10:30-14:00 hod.

Tel. 06 991 991 1111
www.hroch.at

KULTURNÍ KLUB

Informační časopis Čechů a Slováků v Rakousku
Informationszeitschrift der Tschechen
und Slowaken in Österreich
Mohsgasse 30/9, 1030 Wien
mobil (od 10:00): 0043-0-664-97 33 764
fax: 0043-1-79 88 454
e-mail: info@kulturklub.at
www.kulturklub.at

Koniasch Latin Press s. r. o.

Na Hubálce 7
CZ-169 00 Praha 6
tel.: +420-603 256 618
koniasch@gmail.com
www.koniasch.cz

STAROŽITNÍK: FIEDLER V.

Restauruje / nakupuje / prodává. Zájem o nákup českých malířů. Zprostředkování bude honorované. V. Fiedler, Vídeň 7, Siebensterng. 20. Tel. 523 35 81, mobil 0664/3566676.

Restaurace BÖHMERWALD

Česká kuchyně a speciality.
Osłavy pro malé i větší skupiny
v romantickém prostředí
české a slovenské restaurace.

Na Vaše objednávky se těší rodina Stuchlíkova,
1040 Wien, Argentinierstr. 66 / Wiedner Gürtel 20,
tel./fax: 505 72 34, e-mail: boehmerwald@aon.at,
www.restaurant-boehmerwald.at
otevřeno: po – ne 11:00-23:00 hod.

Restaurant Dinner Theater Schönbrunner Stöckl

beim Meidlinger Tor

České a slovenské speciality!

10:00-23:00, otevřeno po celý rok

Die Künstlerwirtsleut' Tamara Trojani – Konstantin Schenk

1130 Wien, Schönbrunn, Meidlinger Tor

Tel.: +43 1 8134229, 0664 2244849, Karten: +43 660 63 63 200

www.schoenbrunnerstoeckl.com www.dinnertheater.wien

KOREC und BLAŽEK OEG

Mo-Fr 09:00-19:00, Sa 09:00-15:00

17:00-18:00 – sleva 25 %

Täglich Mittagmenü – Spezialitäten aus der ganzen
Monarchie – Trennkost- und Seniorenkarte

Simmeringer Hauptstr. 96a, 1110 Wien

Tel. +74 331 81

Přímo v nákupním centru Simmering
3 hod. parkování v garáži zadarmo

KARDINAL PENZION
Danica KORECOVÁ
majitelka
fa. Korec
Veľké Uhorce 310
Slovensko

- Ubytovanie
- Restaurácia
- Gril
- Kaviareň
- Sauna
- Fitness
- Parkovanie

TEL./FAX: 038/7486 159 VEĽKÉ UHERCE č. 310

Danica Korecová

fa. Korec

tel./fax:

038-7486 159

Info v reštaurácii
Pressburg

Vánoce v Brně – jak to všechno začalo?

Ten, kdo bude stát (a nejen v Brně) na náměstí pod vánočním stromem, může si připomenout, jak to všechno začalo.

V předvečer Vánoc roku 1919 se brněnský spisovatel Rudolf Těsnohlídek vydal společně se dvěma přáteli do lesa pro vánoční stromek. Cestou zaslechli divný zvuk. Když přišli blíž, zděsili se – mezi kořeny smrku ležela malá holčička, promodralá zimou. Muži ji zabalili do kabátu a odnesli na četnickou stanici, kde se jí dostalo rychlé pomoci. Matku Lidušky, jak dítě pojmenovali, četníci brzy vypátrali – byla jí služka, která otěhotněla s ruským zajatcem z první světové války, jenž byl přidělen na polní práce na statku v blízkosti Brna. Jako svobodná matka neměla šanci nikde získat službu a bída ji nakonec dohnala k tomu, že děvčátko odložila v lese. Za to ji odsoudili k pěti letům těžkého žaláře. Lidušku si osvojila rodina číšníka z Brna a vzorně se o ni starala.

Citlivým Rudolfem Těsnohlídkem, který po většinu svého života trpěl depresemi, případ odložené holčičky silně otrásl a velmi ho zaujal. Začal proto přemýšlet, jak by se dalo opuštěným dětem pomoci. Nejprve chtěl vybudovat dětský domov, ale nemohl sehnat peníze. Inspiraci nakonec našel během své návštěvy v Kodani, kde viděl, že tam pod vzrostlým, ozdobeným stromem pořádají sbírku na chudé děti, a rozhodl se tento skandinávský zvyk přenést do Československa.

Spisovatel
Rudolf Těsnohlídek

První strom republiky, jak jej sám nazval, byl pokácen 6. prosince 1924 v lese u Bílovic nad Svitavou a týden poté již slavnostně rozsvícen na náměstí Svobody v Brně. O dva roky později se k této tradici přidala i Plzeň a poté Praha. Koncem dvacátých let nebylo snad města, kde by nezářil vánoční strom.

(mk)

Proboštovo dílo zná celý svět

Třebechovické muzeum betlémů má ve svých sbírkách více než 400 exponátů z nejrůznějších materiálů ze všech oblastí České republiky, velmi starých, ale i ze současnosti.

Nejcennější a neobdivovanější doma i ve světě je unikátní mechanický Proboštův betlém o rozměrech 7 × 3 × 2 m. Je více než 100 let starý a má 2 000 vyřezávaných dílů a 350 figurek. Jednapadesát z nich se pohybuje při práci a dalších 120 jezdí na několika pohyblivých pásech. Ústředním motivem jsou jesličky se svatou rodinou a klaníci se pastýři. Na dalších terasách lze nalézt výjevy ze života obyčejných lidí a řemeslníků, kde se autor nechal inspirovat skutečnými postavami z Třebechovic a okolí. Zbývající terasy jsou zaplněny scénkami, které představují biblické výjevy od zvěstování Panně Marii k ukřižování Ježíše Krista až po jeho nanebevstoupení.

Kromě Proboštova betlému nabízí muzeum i velký skleněný betlém od železnobrodských sklářů, jehož části dostali papež Pius XII. a starosta Montrealu. Nechybí ani mechanický betlém z Hostinného, v němž je vidět zubař trhající zub nebo selka, která vystrkuje zadek z okna.

(mk)

Mechanický Proboštův betlém

O něco méně známé jsou Krýzovy jesličky

V řadě rodin stojí na okně, poličce nebo pod vánočním stromečkem betlém. Určitě však nedosahuje takových rozměrů jako Krýzovy jesličky, které jsou vystaveny v muzeu v Jindřichově Hradci. Krýzovy jesličky jsou jako největší lidový mechanický betlém zapsaný v Guinnessově knize rekordů. Punčochářský mistr Tomáš Krýza na něm pracoval přes šedesát let. Začal v polovině 19. století a končil na začátku 20. století. Betlém zabírá skoro 60 metrů čtverečních. Je tam je asi 1 400 figurek, z toho se asi 130 pohybuje. Říká se, že pan Tomáš Krýza, který byl jindřichohradecký punčochář, se rozhodl vyrobit betlém už v devíti letech, když viděl betlém u svého strýce. V podstatě ho začal vyrábět už od osmnácti let a pracoval na něm po celý svůj život, asi šedesát let, každý den. A ukazoval svůj betlém veřejnosti. Každý rok se ten betlém zvětšoval a zvětšoval. Po Krýzově smrti jeho syn betlém věnoval muzeu.

Tomáš Krýza měl betlém složený na policích kolem místnosti, na Vánoce ho vždycky sám sestavil, osobně roztáčel kliku a betlém rozpohyboval. Zajímavostí je postava Ježíška, na kterého si možná Tomáš Krýza netroufal. Postavička není ze dřeva, ale z vosku. Dělal ho místní voskař a v betlému je dodnes. Jinak Tomáš Krýza vyřezával betlém sám. Pan Krýza samozřejmě začínal svatou rodinou, tak jako všichni betlémáři. Typické pro české betlémy jsou muzikanti, ty tam jsou i s dudákem. Krýza tam dostal i věci, které viděl kolem sebe. Když do města chodívali tyrolští prodejci jablek, tak on tam ty své Tyroláky s vysokými klobouky také dal. Ukázal městskou architekturu tak, jak to tady v Hradci bylo, s hlídači na hradbách, s Židem, který přišel do města, dal tam i církevní motivy, třeba útěk svaté rodiny do Egypta, obřizku Ježíška. Velkou zajímavostí je vesnická krajina, kde je hamr, kovárna, statek, kde selka stlouká máslo, kde se mlátí obilí. Ta základní scéna, se kterou začínal, není mechanická, ale okolí, které dělal, je už všechno mechanické.

Na Vánoce do muzea přichází až tisíc lidí denně. Jezdí hodně z Rakouska a Německa, ale také přijdou návštěvy z Kanady, Spojených států, Ruska, Číny. Zdejší betlém v Jindřichově Hradci má v Česku i svoji konkurenci. Asi nejznámější betlém je v Třebchovicích pod Orebem (viz předchozí článek). Stal se velmi známým i díky tomu, že byl představen v Montrealu na světové výstavě. Jindřichohradecké muzeum muselo nabídku vystavit Krýzův betlém v Montrealu kvůli jeho křehkosti odmítnout. Takže možná

Krýzovy jesličky

není tak známý, ale je pohádkovější a barevnější, i když Třebchovický betlém je krásně řezaný, je ale přírodní.

Vánoční poleno

V Katalánsku, v sousední Aragonii i na Baleárských ostrovech existuje jedna poněkud svérázná tradice. Má pravděpodobně předkřesťanské kořeny. Děti zde neobdarovávají pouze Tři králové jako jinde ve Španělsku, ale také dřevěné poleno zvané Tió de Nadal, v překladu „vánoční poleno“. Je to poleno, které stojí, protože se mu přidělají nožičky. Potom se mu namaluje tvář a nasadí ještě katalánská čepice, která se jmenuje barretina. To nejdůležitější pak je, že se přes poleno přehodí deka.

Aby vánoční poleno děti obdarovalo, musí ho dva týdny před Vánoci náležitě krmit. Děti pod dekou nechají mandarinky, jablka, banány. Potom, když se dítě nedívá, tak ovoce rodiče snědí a nechají tam jen slupky. Když jde dítě situaci zkontrolovat a vidí, že už jsou tam jen slupky, je opravdu spokojené, protože to znamená, že poleno jí.

Poleno děti krmí každý den až do Vánoc. V noci 24. prosince děti vánočnímu polenu zpívají a tlučou ho, aby ze sebe vypudilo stravu přetrávenou v dárky. Když jdou děti spát, rodiče vymění slupky za dárky, které další den ráno pod dekou děti najdou.

Advent byl kdysi obdobím věštění a hádání budoucnosti

Nejvíce zvyků a pověr se tradičně vázalo ke Štědrému dni. Mladé dívky si například dávaly lístky se jmény mládenců pod polštář a věřily, že jméno jejich ženicha bude na prvním lístku, který ráno vytáhnou. Pověr, které se týkaly vдавек, byla spousta. Například děvčata třeba po štědrovečerní večeři vybíhala, třásla bezem a ptala se, kde je jejich milý. Velice pěkně je tento obyčej věštění popsán i v *Kytici* Karla Jaromíra Erbena. Když dívky o půlnoci nahlédnou do zamrzlé tůně, tak tam mohou spatřit svoji budoucnost, svého milého.

Dívky také házely pantoflíčkem. Když směřoval směrem ke dveřím, tak se měly provdat, když směrem do svět-

nice, tak měly zůstat ještě v domě. Nebo na lopatu daly kousek chleba a podaly jej psovi. Když pes chléb na lopatě sežral, tak se dívka měla vdát. Když nesežral, tak se vdát neměla. Když případně sežral oba, tak první se vdala ta, jejíž kousek chleba sežral pes dřív.

Pro štědrovečerní večeři byla taky hodně důležitá pospolitost, všichni jedli společně, ale byla jedna výjimka. Když dívka chtěla zjistit, zdali se vdá, tak si vzala večeři stranou do síně pod komín a tam sama jedla. Když dojedla dříve než zbytek rodiny, tak se vdát neměla. Když jí to trvalo déle a všichni už měli dojedeno, tak se měla vdát. Těchto obyčejů bylo opravdu hodně. Pro dívku tehdy bylo velice prestižní se vdát. Ta, která se nevdala, s vdavkami otálela, nebo o ni nikdo nestál, tak byla ve společnosti znevýhodněna, stávala se terčem posměchu.

Na Štědrý den se dával samcům, většinou kohoutovi, skotu a psovi česnek. Pes měl dobře chránit, být bojovný.

Slepícím, aby byly zdravé a dobře snášely, se dávaly luštěniny. Sypaly se do kruhu, aby se drůbež nerozbihala a nesnášela vajíčka jinam, než kde je hospodyně chtěla a nacházela. Po večeři šel hospodář podarovat dobytek zbytky štědrovečerní večeře, ale musel si dát pozor, aby tam nepřišel o půlnoci. O půlnoci se sice chodilo na půlnoční, ale kdyby tam náhodou přišel, tak by se mohlo stát, že by slyšel promluvit zvířata, která v tu dobu mohla mluvit lidským jazykem. A kdyby je slyšel, tak by do roka zemřel.

K rodině patřily i ovocné stromy v zahradě, kterým taky náležela část večeře. Buď se jim dávala ke kořenům, nebo se to zakopávalo. Před tím, když hospodyně pekla vánočku, tak si ty upatlané ruce šla otřít o strom, aby v budoucnu měl hodně úrody a dobré plody.

Co se týče štědrovečerní večeře, tak v některých oblastech – ještě do poloviny 19. století – se jedlo ze společných mís a hodně se konzumovala kaše.

POHÁDKA PRO DĚTI

Jaromír Jech: *Povídá babička povídačku* *O pejskovi a kočičce*

Jedna babička měla pejska a kočičku a moc jim přála. Pořád jim něco dobrého vařila a oni seděli u kamen a dávali pozor, co jim kuchtí. Když se najedli, lehli si a pěkně se vyspali.

Kočička byla ještě hodně malá a nikdy neviděla sníh. Nastal podzim. Pejsek a kočička seděli u kamen a koukali se do okna, co venku dělá počasí. Nebe bylo zatažené, vtom se rychle setmělo a začalo chumelit. Kočička nevěděla, co to je. Divila se a myslela si, že se snad ve vzduchu poprali ptáci a teď z nich lítá peří. Povíдалa pejskovi:

„Pojď, podíváme se ven. Já bych chtěla vědět, co to tam lítá za peří. Chytala bych je a hezky bych se pobavila.“

Šli oba na dvůr. Kočička ten sníh chytala, chtěla ho jíst, kousala do něho, ale sníh ničím nechutnal. Hned se jí na jazyku rozplynul. Pořád se divila:

„Co to jen může být? Co to jen může být?“

„Sníh to přece je,“ vysvětloval pejsek. „Někdy ho napadne tolik, že se nemůže nikam jít. Do pole, do lesa, ani nikam po vesnici. Jinak by se do sněhu zapadlo a už by se z něho nevylezlo.“

„Nepovídej, děláš si ze mne jenom švandu. Vždyť to peříčko, které ničím nechutná a v ústech se hned rozplyne, je takové legrační. To že by mohlo být tak nebezpečné? Pojď se v něm trochu pohonit!“

A začali si hrát a běhali a běhali. Při té zábavě se dostali hodně daleko od babiččiny chaloupky. Chtěli se vrátit, ale bylo pozdě. Najednou je překvapil večer a sníh pořád padal, že ani neviděli ani stopu, odkud přišli.

„Vidíš, já jsem ti říkal, jak mnoho sněhu se může nachumelit. Teď ani netrefíme,“ vyčítal pejsek kočičce. A také netrefili. Chodili sem a tam a nemohli se dostat na pravou cestu. Nevěděli, co dělat. Až pejsek dostal nápad:

„Vylez na strom a podívej se, jestli někde neuvidíš světýlko.“

Ještě štěstí, že kočička měla dobrý zrak. Vylezla na strom a dokonce skrz tu hustou chumelenici uviděla v dál-

ce světýlko. Ukázala pejskovi packou a tou stranou se pak dali na zpáteční cestu. Sněhu už napadlo vysoko. Kočičce se špatně šlo, zeslábla a za chvíli nemohla z místa. Už byla také hladová, najednou upadla a zůstala ležet.

„Takhle to nejde. Zkus aspoň ještě kousíček běžet. Jinak tady dočista zmrzneš,“ domlouval jí pejsek.

„Ach pejsku, ráda bych, ráda, ale už opravdu dál nemohu, hořekovala kočička.“

„Nedá se nic dělat, musím utíkat pro babičku, aby tě odnesla domů.“

Pejsek šťastně přiběhl k babiččiny chaloupce a zaštěkal. Jakmile ho babička uslyšela, šla mu otevřít a hned ve dveřích se ptala:

„Kde máš kočičku?“

Pejsek na babičku skákal a pořád na ni něco štěkal. Tahal ji za zástěru, že má jako jít za ním. Tak tedy babička šla a pejsek ji dovedl ke kočičce. Jak ale vypadala! Byla vysílená a celá zkrhlá. Babička ji sebrala do zástěry a odnesla si ji domů. Dala jí na misku dobrou kašičku, pejskovi hodila tučnou kost, a když se najedli, šli si za kamna lehnout. Kočička potom pejskovi povíдалa:

„Nevěřila jsem ti, co sníh všechno dovede. Teď jsem vytristaná nadosmrti. Už nikdy tak daleko od babiččiny chaloupky nepůjdu.“

Ilustrace: František Skála

KŘÍŽOVKA

Chlubil se prvoligový fotbalista: „Když jsem na hřišti, vidím jen míč a hru, vše kolem mizí, i obecenstvo.“ Někdo podotkl: „Tak ... (tajenka).“			51	NÁPOJ POLYNÉ- ZANŮ	ŽALUDEČNÍ LÉKY	NÁZEV HLÁSKY	ZNAČKA HLINÍKU	2. DÍL TAJENKY	UHLOVODÍK	POBŘEŽNÍ HRÁZ
●	ČESKÝ HEREC	ELEKTRIC- KY NABÍTÁ ČÁSTICE	PRODAVAČI NOVIN 1. DÍL TAJENKY	KDO MÁ ZA ÚKOL KÁZAT ZKR. KOM. ORCHESTRU						
VYPLŇOVAT VATOU							PŘEDLOŽKA PSICE (NÁŘEČ.)			
OSOBNÍ ZÁJMENO			PLOŠNÁ MÍRA POUŽ DO MEKKY			SUCHÁ PÍČE ZKR. TRÉ- NINKOVÉHO STŘEDISKA				
VLK HYENOVÝ				EGYPTSKÝ PRABŮH ŘEKA VE ŠVÝCARSKU					TITANOVÁ RUDA	MAĎARSKÝ BÁSNÍK
LIKNAVEC (NÁŘEČNĚ)					VYDĚLANÁ KŮŽE (NÁŘ.) ČÁST SKELETU					
LYŽAŘSKÁ VĚTROVKA						TEXTILNÍ LÁTKA STAVEBNÍ HMOTA				
●	MRTVICE (OBEČNĚ)	ČESKÝ FOT- BALISTA NALÉVATI					ZN. ELEKT- ROSPOTŘ. MOHAME- DŮV PŘÍTEL			
KŠANDY			CHEMICKÝ PRVEK MENŠÍ LIT. ÚTVAR							
TVÁŘE				PODZEMNÍ KOMUNIKACE ZNAČKA THULIA						
PÍSEMNÉ OSVĚDČENÍ						KAMKOLI ZÁMEZÍ V KOPANÉ			STĚRKA	OBYVATEL ARMÉNIE
BIOGRAF (ZASTAR.)						ŽLUTÝ PRVEK DOMÁCÍ ZVÍŘE				
●	ZKR. ELEKT. POŽÁRNÍ SIGNALI- ZACE	INICIÁLY MALÍŘE JUDLA NASÁVAT		ZKR. UNIVER. KARLOVY SMYČKY			ZAKAVKAZ. HUD. NÁSTR. POHŘEBNÍ HOSTINA			
ESTONEC			OPUČHLINA CITOSL. NEZÁJMU					ZN. KILO- METRU ZKR. ZÁCHR. SLUŽBY		
HOLUB						3. DÍL TAJENKY				
OZDOBNÝ PRUH LÁTKY						CHEMICKÝ PRVEK				

Pomůcka: Aara, Arany, simo.

MAN

Česky a slovensky mluvící lékaři ve Vídni

MUDr. Jiřina BODNAR
choroby kožní a pohlavní
po, čt 14-18:30, út 8-13, pá 8-11
Josefstädterstr. 3/4-5, Wien 8
tel. 406 99 41

MUDr. Vít DOLEŽAL
zubní lékař (všechny pokladny)
Kegelgasse 14 / Top 12 (vchod
ze Seidlgasse 12), 1030 Wien
tel. 713 72 66

MUDr. Eva DRSATA
oční lékařka (všechny pokladny)
Favoritenstr. 8/2, 1040 Wien,
po, st – odpoledne; út, čt – dopoledne
termín po dohodě
na tel. 587 54 27

MUDr. Hana LION
zubní lékařka
Waltenhofengasse 5/2/301
1100 Wien
Mo 11-17, Di 8-14, Mi 9-17, Do 10-15
tel. 615 46 10, všechny pokladny

MR MUDr. Vladislav LIPTÁK
internista – sportovní lékař
Innere Medizin – Sportmedizin
gerichtlich beeid. Sachverständiger
Diplomsportarzt
všechny pokladny

Zelinkagasse 12, 1010 Wien-City
po, út, st 14:00-16:00, čt 9:00-11:00
tel. 533 58 34, fax 533 58 34 16

Digitale Praxis: **Dr. med. &
Dr. dent. med. Josef LUDVÍK**
FA für Zahn-, Mund- und Kiefer-
heilkunde
Simmeringer Hauptstr. 40/4,
1110 Wien
Po 10:00-13:00, 14:00-19:00,
út 7:30-14:00, st 7:30-14:00,
čt 12:00-17:00 a podle domluvy
tel.: 749 34 76, www.drludvik.at
e-mail: ordination@dr-ludvik.at

MUDr. Iлона POLZER
(roz. Bartošková), choroby oční
a optometrické (Wahlarzt)
Wiener Neudorf, Schillerstr. 26, NÖ
po, út 9-12, po + st 17-19 hod. a po
dohodě (i sobota dopoledne možná)
Tel.: 02236-496 93,
v akutních případech mimo ord. hod.:
0660-3470374
www.gesundeaugen.at

Další česky nebo slovensky
mluvící lékaře najdete na:
www.mimo-domov.cz

ŠKOLSKÝ SPOLEK KOMENSKÝ

Schulverein Komenský
Sebastianplatz 3, 1030 Wien
Tel. +43-1-7133188-01

Mateřská škola
Ředitelka:
Sabina Eimer
Sebastianplatz 3, 1030 Wien
Tel.: +43-1-7133188-10

Bilingvní obecná škola
Ředitelka: **Dipl. Päd. Marcela Ofner**
Sebastianplatz 3, 1030 Wien
Tel.: +43-1-713 31 88-20

Bilingvní reálné gymnázium
Ředitelka:
Mag. Helena Huber
Schützengasse 31, 1030 Wien
Tel.: +43-1-713 31 88-60
www.rgkomensky.at

DUCHOVNÍ SPRÁVA KRAJANŮ
P. Mag. Peter FIALA O.Cr.
Tel.: +43 (699) 1265 9399
E-mail:
peter.fiala@katholischekirche.at

Kancelář:
Salvatorgasse 12, A-1010 Wien
Mag. Miroslava CINKOVA
T:+431 533 95 94 DW 214 F: DW 9214
E-mail:
miroslava.cinkova@katholischekirche.at
https://www.redemptoristen.com/
maria-am-gestade/

**KOSTEL "Nejsvětějšího Vykupitele",
Viedeň 3., Rennweg 63:** mše svatá každou neděli
a svátek v 10:00 hodin.
**CHRÁM "Panny Marie na Nábřeží", Viedeň
1., Salvatorgasse 12:** mše svatá každou neděli a
svátek v 08:30 hodin.
**KAPLE "Panny Marie Pomocnice křesťanů",
Viedeň 13., St. Veit-Gasse 25:** mše svatá 3. sobotu
v měsíci v 18:00 hodin platná na neděli.

Ověřené překlady dokumentů aj.

Mag. Pavlína BÖHMOVÁ-LÖSSL
Allgemein beeidete und gerichtlich
zertifizierte Dolmetscherin
für die tschechische Sprache
Sprachtrainerin für Tschechisch,
Slowakisch, Deutsch
Dieselgasse 5/2, A-1100 Wien
tel./fax 2082175, 0699/19544077
office@pavlina.at, www.pavlina.at

Mag. Lenka KOVARIK
A-1210 Wien
Felix-Slavik-Str. 3/1/10
tel./fax: 2908809
mobil: 0699/11807581
lenkakovarik@outlook.com
lenka.kovarik@fh-burgenland.at
http://www.deutsch-tschechisch.at

**Musikschule
bei der Karlskirche.
Kommt und musiziert mit.**

Offen für alle
Anmeldung jederzeit möglich
Auch Erwachsene sind willkommen
Flexible Unterrichtszeiten
Freundliche Preise

**Neugründung
der Karlsknaben**

Bist Du gut genug, um 1. Mitglied des neuen
Knabenchores der Wiener Karlskirche zu werden?

Nach einer kleinen musikalischen Überprüfung durch
einen Volksschulkapellmeister der Wiener Sängerknaben
wirst Du es wissen!

<p>Unsere Anforderungen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mindestalter: 9 Jahre - Höchstalter: bis zum Stimmbruch - Gesangs- und Chorerfahrung sowie Musikkenntnisse werden vorausgesetzt. 	<p>Unsere Leistungen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vollkommen: Gratis - 2x wöchentliche Proben nur nachmittags - Regelmäßige Auftritte - Professionelle musikalische Ausbildung (auch in der Theorie) - Durch einen Volksschulkapellmeister der Wiener Sängerknaben - Musizieren auf hohem Niveau mit großen Werkzeugen alter Meister
---	---

Anmeldung jederzeit möglich

Kreuzherrenmusikschule Wien
Kreuzherrengasse 1 / 1040 Wien
(hinter der Karlskirche)

Tel.: +43 1 504 61 87, +43 664 621 68 84
E-Mail: info@khms.at
Web: www.khms.at

**Římskokatolická
Katedrála sv. Štěpána
Wiener St. Stephansdom**
svatá zpověď pondělí 16–18, úterý
15–17, středa 13–14 hod.

Kostol Panny Márie Snežnej
1030 Wien, Jaquingasse 12
Svätá omša s kážňou v slovenskom jazyku každú
nedelu a v zasvätený sviatok o 18 hodine.

K. M. Hofbauer Klub
Česko-slovenské společenství věřících
při chrámu Maria am Gestade ve Vídni
Seitzergasse 5, 4. patro vlevo, A-1010 Wien
http://k-m-hofbauer-klub.webnode.at/
Tel.: 0043 699 192 528 87
reneselig@gmail.com

Kaple sv. Stanislava, Kurentgasse 2, Wien 1
mše svatá každý první pátek v měsíci v 18:00

Kulturklub der Tschechen
und Slowaken in Österreich
Mohsgasse 30/9
1030 Wien

Nezapomeňte nahlásit
případnou změnu adresy!

